Št. 17—18 (1811—12) Leto XXXV
NOVO MESTO četrtek, 26. aprila 1984
Cena: 15 din

13. februarja 1975 je bil list odlikovan z redom ZASLUGE ZA NAROD S SREBRNIMI ŽARKI

DOLENJSKI LIST

YU ISSN 0416-2242

„Naša revolucija mora ostati takšna, kakršna je bila: neomajna v osnovnih opredelitvah, humana v prizadevanjih, da bi se nenehno širil prostor za človekove svoboščine, in nespravljiva do vseh, ki bi radi ogrozili njene pridobitve in preusmerili njene tokove," je leto dni pred svojo smrtjo dejal predsednik Tito. Četrtega maja bodo minila štiri leta, kar se je za vselej ustavilo njegovo veliko srce.

Iz težav pod zastavo v NOB potrjenih vrednot

Včasih smo v predpraznična razmišljanja vpletali izbrane, često v pesniškem besednjaku poiskane besede, zdaj nam jih pod pero usipava resničnost današnjih razmer, trših in neizprosnejših. Narekuje nam jih čas bitke za reševanje iz gospodarske krize, v kateri smo že tako globoko, da si ne moremo več dovoliti sprenevedanja in zavijanja resnice v „blagozveneče metafore".

Kajti ta kriza, je te dni zapisal Zoran Polič, že grozi, da bo zasula vse pore našega družbenopolitičnega življenja, če se ne bomo z njo spopadli dovolj odločno in pri tem ne uveljavili vrednot, ki jih je že pred štirimi desetletji potrdil naš narodnoosvobodilni boj. Te vrednote pa so: medsebojno razumevanje, sodelovanje, požrtvovalnost, odgovornost, odkritost, tovarištvo in zvestoba skupni stvari.

Pod zastavo teh vrednot je delovala Osvobodilna fronta, katere rojstni dan praznujemo 27. aprila, pod njo mora teči delovanje njene naslednice in nadaljevalke Socialistične zveze. Zadnje čase je bilo večkrat poudarjeno, da slednja ne sme čakati na navodila in odredbe iz kabinetov, marveč mora samodejno in ob izkušnjah preteklosti mobilizirati delovne ljudi za bitko na široki fronti stabilizacije.

Pričakovanja v tej bitki niso majhna. Gre za večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo, večji izvoz, za višjo produktivnost, za dosledno osebno in skupno odgovornost, za pravilno

čestitamo za praznik dela 1. maj.

ugotavljanje in delitev dohodka, za ustreznejše nagrajevanje zaposlenih, za večjo disciplino pri delu, za odpravo birokratskih odnosov, za javnost podatkov in informacij. Poleg tega teko napori za poenostavitev in zmanjšanje števila zakonskih aktov ter njihovo uskladitev z ustavo. Zmanjšali naj bi čezmerno porabo, zagotovili uspešnejše delovanje kulturnih, prosvetnih, zdravstvenih, raziskovalnih in drugih ustanov, zastavili stvarnejšo davčno politiko.

Vsakdo naj bi živel od lastnega prispevka k skupni stvari, od rezultatov svojega dela. Geslo „delu čast in oblast" bi ne smelo biti obledela prvomajska parola, hranjena v arhivu, ampak popolna resnica. Žal so napoti še številne ovire in slabosti, ki mečejo senco na to resnico. Napak, nerazumnih ravnanj, izmikanja, izigravanja, neodgovornosti in kar je še drugih negativnih pojavov, je še vedno preveč. Tudi na Dolenjskem, kjer nas sicer pestijo podobne težave kot drugod, le da so nekatere težje. Že leta nas zaposluje problematika izgub in sanacij v gospodarstvu, še posebej v IMV. Tistega pravega ključa, s katerim bi odprli rešilna vrata, pa nikakor noče biti.

Družbenoekonomski položaj delavcev ni zavidljiv. Najtežje gre tistim s tanko denarno ovojnico. Napovedane podražitve bodo tako imenovani življenjski standard še bolj potisnile k tlom. Ne bo lahko. Toda drugače ne gre, ker so tudi podražitve del ukrepov v okviru dolgoročne stabilizacije. To je davek na lagodnejše življenje v preteklosti. Seveda to priznati nikakor ni lahko, še teže pa se je čemu odreči. Dokončno pa vemo, da se z iluzijami ne gre več slepiti. Živeli bomo tako, kakor smo sposobni, od tega, kar bomo sami ustvarili.

Zavedamo se, da bi nam laže šlo s Titom, a tudi brez njegove človeške navzočnosti se bomo izkopali iz zagat. Moramo se, ker bomo le tako izpolnili obljubo, ki smo mu jo dali ob njegovi smrti pred štirimi leti. Da bomo vztrajali na poti, začrtani pod njegovom vodstvom. Sam nas je učil, neštetokrat spodbujal, kako ravnati, kadar nam gre teže in smo odvisni sami od sebe.

„Najgloblja izkušnja, ki smo jo pridobili skupaj s Titom, je spoznanje, da se moramo vselej in v vsakem trenutku zanesti predvsem na lastne sile," je poudaril.

In zdaj smo spet na taki preizkušnji.

I. ZORAN

JUBILEJ ARTILERIJCEV

RIBNICA — Maja letos bo poteklo 40 let, odkar je bila med NOB ustanovljena Prva slovenska artilerijska brigada, katere borbene tradicije nadaljuje enota iz Ribnice. Jubilejna proslava bo povezana s krajevnim praznikom. 3. maja bodo v ribniškem domu JLA odprli razstavo Po poteh Prve slovenske artilerijske brigade. razstavo pa bo odprl komandant brigade Miha Mišič. 5. maja pa bo pred ribniškim domom JLA zbor preživelih borcev brigade, slavnostni govornik pa bo Branko Jerkič. Na ta dan bo tudi razstava artilerijskega orožja in bogat kulturno-umetniški program, ki ga bodo pripravili ribniški šolarji, godba ljubljanske armijske oblasti in Ribniški oktet iz Ljubljane. Več še na 9. strani.

Prvomajska Lisca

Podelitev priznanj OF

SEVNICA — Tradicionalna prvomajska proslava v počastitev OF bo tudi letos 1. maja na Lisci. Shod se bo začel ob 10. uri pred Tonkovim domom, kjer bo zbranim spregovoril sekretar MS ZK za Posavje Valentin Dvojmoč. Podelili bodo tudi letošnja srebrna priznanja OF in sikdikatov, priznanja bodo prejeli tudi udeleženci pohoda po poteh XIV. divizije. Srebrna priznanja OF bodo prejeli: Ciril Knez iz Skrovnika, Janez Valant iz Kaplje vasi, Jožica Rauh iz Šentjanža, Peter Žuraj iz Sevnice, Albert Felicijan iz Šmarčne, Kristijan Janc s Studenca, Franc Žulič iz Dol. Brezovega in krajevna organizacija ZB Krmelj. Po kulturnem sporedu bodo imeli planinci svoj običajni srečolov.

Želja prireditelјev je, da bi na Lisco tudi tokrat prišlo kar največ ljudi peš. Za starejše udeležence bo iz Podvrha, Zabukovja in Šentjanža peljal avtobus, prav tako pa tudi s sevniške avtobusne postaje do Krakovega od 6. ure do 7.30.

Odgovorni o razmerah v IMV

Kakšen je izhod iz mnogih težav in izgub Industrije motornih vozil Novo mesto, razlagajo za Dolenjski list vodilni delavci IMV

NOVO MESTO — Tovarna IMV je imela ob koncu leta 1983 za več kot milijardo dinarjev izgube, kolektiv je v negotovosti glede osebnih dohodkov in novih ukrepov, ob tem pa še nelikvidnost znova povzroča blokade žiro računa. In sanacijski program IMV 1 še ni dokončno sprejet. Kaj sedaj? Kje je izhod, smo skušali izvedeti pri najdogovornejših v tovarni: Janezu Roškarju, generalnem direktorju SOZD, Francu Borsanu, namestniku generalnega direktorja, Marjanu Simiču, direktorju programa proizvodnje prikolic, in Pavlu Valentiču iz vodstva tovarne avtomobilov.

Kar zadeva izgubo in načrt, kako bi jo pokrili, je povedal Franci Borsan: „Celotna IMV je imela konec leta 1983 1,163 milijonov izgube, od tega smo v tozdu Beli Manastir izgubo krili z razmejitvijo amortizacije v znesku 6,5 milijona dinarjev, ostaja pa 1,157 milijarde dinarjev nekrite izgube. Predvideli smo, da bi 35 milijonov h kritju izgube prispevali rezervni skladi občin, v katerih ima IMV svoje tozde ali enote, in sicer: Metlika naj bi dala 3 milijone, Črnomelj 2 milijona, Brežice 5 milijonov, Trebnje 4 milijone in Novo mesto 21 milijonov. Poslovne banke: Temeljna Dolenjska banka, Jugobanka in Beogradska banka naj bi krile izgubo v znesku 174 milijonov, od tega 58 odst. domača Ljubljanska banka. Razliko, ki pomeni 950 milijonov dinarjev, pa bi krili s sredstvi republiškega rezervnega sklada in posebno akcijo v delovnih organizacijah naši partnerjev. Oni so pripravljeni s predčasnim umikom svojih sredstev iz republiškega rezervnega sklada združiti za nas 230 milijonov dinarjev — toliko imamo že dogovorov, v katerih je vključenih okrog 40 delovnih organizacij iz vse Slovenije, akcijo pa nadaljujemo. Na tak način bi radi zbrali 311 milijonov, tako da bi ostalo za neposredno kritje iz republiškega rezervnega sklada le 640 milijonov dinarjev.

Pri tej združevalni akciji pa se zadnje čase zatika, ker je medtem republiški rezervni sklad spremenil pogoje za odpoklic lastnih sredstev delovnih organizacij, tako da zahtevajo še angažiranje lastnih rezevnih skladov delovnih organizacij in občinskih, od koder so te delovne organizacije. Tako hudih pogojev pa marsikdo ne more sprejeti, zato o vsem še tečejo pogovori."

● **Kar pa zadeva osebne dohodke, je Franc Borsan dejal:**

„Če naša akcija združevanja v delovnih organizacijah in na ta način kritje izgube ne bi uspelo zaradi novih pogojev sklada, potem po obstoječi zakonodaji grozi zmanjšanje osebnih dohodkov na 60 odst. lanskega poprečnega zaslužka v Sloveniji.

Odgovorim naj še na očitke, da ima IMV že zdaj previsoke zaslužke. Lansko poprečje pri nas zaposlenega je znašalo 15.254 din, medtem ko je bilo poprečje v novomeški občini

(Nadaljevanje na 2. strani)

POČASTITEV DNEVA OF IN PRAZNIKA DELA

METLIKA — Kulturni dom Edvarda Kardelja v Metliki bo danes domale ves dan zaseden. Najprej bodo počastile dan Osvobodilne fronte učenke srednje tekstilne šole, ki so pripravile priložnostno proslavo, zvečer pa bo slavnostna seja OK SZDL in sindikata s podelitvijo priznanj. V večernem kulturnem sporedu bodo sodelovali: metliška godba na pihala, oktet Vitis, Marjan Končar z elektronsko harmoniko, recitatorji metliške mladinske organizacije in učenke srednje tekstilne šole. Začetek slovesnosti, s katero bodo počastili tudi praznik dela, bo ob 20. uri.

DANES SLAVNOSTNA AKADEMIJA

ČRNOMELJ — Danes, torej v četrtek, 26. aprila, bo ob 20. uri v tukajšnjem kulturnem domu slavnostna akademija ob dnevu OF in 1. maju. V kulturnem programu se bodo predstavili ženski pevski zbor iz Črnomlja, recitatorska skupina centra srednjih šol, folklorna skupina Zeleni Jurij ter duet kitaristov iz glasbene šole. Na proslavi bodo podelili tudi 5 občinskih priznanj OF, in sicer Francu Cimermanu, Radetu Vrliniču, tozdu Elektro Novo mesto, Janku Gladku in Jožetu Vajsu. Srebrne znake sindikata pa bodo prejeli: osnovna organizacija ZS Integral — tozd Promet Črnomelj, Anton Movern (Iskra Semič), Anica Grdun (Novoteks Vinica), Mirko Klobučar (Rudnik Kanižarica) in Martin Skube (Golfturist — tozd Gostinstvo Bela krajina).

1. MAJA SE BODO ZBRALI NA DEBENCU

TREBNJE — 26. aprila ob 19. uri zvečer bo v novi osnovni šoli v Trebnjem osrednja proslava ob dnevu Osvobodilne fronte in 1. maju. Na proslavi bodo podelili letošnja občinska priznanja OF. Prejeli jih bodo: Anton Fortuna, Ignac Jurglič, Jože Bregar, Janez Peterlin, Maks Kurent in Anton Perpar ter gasilsko društvo iz Trebnjega.

Za 1. maj pa bodo v trebanjski občini spet pripravili shod delavcev na Debencu nad Mirno. Srečanje se bo začelo ob 11. uri dopoldne, na njem pa bodo podelili tudi letošnje srebrne znake sindikata.

1. MAJ NA JAVOROVICI

NOVO MESTO — Na regijsko proslavo 1. maja, ki bo ob 11. uri na partizanski Javorovici ob 40-letnici zadnjih bojev Cankarjevega bataljona, bodo vozili posebni avtobusi po naslednjem voznem redu:

iz Žužemberka odpelje ob 8.30, iz Dol. Toplic ob 9. uri, iz Uršnih sel ob 9. uri in iz Mirne peči ob 9.15. Spotoma bodo avtobusi ustavljali še v drugih krajih, vsi pa pripeljejo na novomeško avtobusno postajo, od koder je odhod na kraj proslave ob 9.30. Predvideno je, da bodo avtobusi začeli voziti z Javorovice domov ob 15. uri.

SPOROČILO BRALCEM

Naslednja številka Dolenjskega lista bo zaradi prvomajskih praznikov izšla 10. maja.

UREDNIŠTVO

Velik uspeh metliških vin v Mariboru

Visoke ocene za metliška vina na Vinskem letniku 83 — Frankinja in rosé najboljša

METLIKA — Na vinogradniško-vinarsko prireditev „Vinski letnik 83", ki je bila od 13. do 22. aprila v Mariboru, je metliška Vinska klet poslala metliško črnino, šentlovrenko, modro frankinjo, rosé in pozno trgatev laškega rizlinga. Vsa metliška vina so se med najboljšimi vini iz vse Slovenije izvrstno odrezala in lahko govorimo o uspehu belokranjskih vin na tej veliki in pomembni prireditvi.

Komisija, ki jo je sestavljalo več kot 20 vrhunskih strokovnjakov in enologov, je metliški črnini prisodila oceno 17,4 točke; prav toliko je dobila šentlovrenka. Pri rdečih vinih je bila metliška modra frankinja s 17,6 točke najvišje ocenjena, medtem ko je bil njihov rosé najboljši med rdečkastimi vini z oceno 16,7 točke. Še posebej pa je strokovnjake presenetila metliška pozna trgatev laškega rizlinga, ki je med petimi takimi vini doseglo izvrstno drugo mesto in z 18,6 od 20 možnih točk le za desetinko zaostalo za ljutomersko pozno trgatvijo laškega rizlinga.

Prvi mesti Novomeščanoma

V Črnomlju na republiškem tekmovanju „Kaj veš o prometu" osnovnošolci in srednješolci

ČRNOMELJ — Pretekło soboto se je v Črnomlju zbralo 60 najboljših kolesarjev iz prav toliko občin na 16. republiškem zaključnem tekmovanju osnovnošolcev „Kaj veš o prometu" ter 17 srednješolcev s kolesi z motorjem na 12. zaključnem republiškem tekmovanjem z enakim imenom za učence srednjih šol. Tekmovanje je tisti dan dajalo Črnomlju utrip življenja, pokazalo pa se je tudi dobro sožitje šole z društvi in ustanovami v mestu, ki so priskočile na pomoč pri izvedbi prireditve.

Prireditev, ki je potekala pod pokroviteljstvom občinske skupščine Črnomelj in s sodelovanjem republiškega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu SRS, se je začela s povorko po ulicah mesta od osnovne šole Loka do osnovne šole v Županičevi ulici. V povorki so poleg tekmovalcev in njihovih mentorjev sodelovali še pripadniki JLA, zveze šoferjev in avtomehanikov, AMD, cicibani ter godba na pihala.

Med osnovnošolci, ki so se tako kot srednješolci pomerili v teoretičnem znanju, vožnji po mestnih ulicah in spretnostni vožnji na poligonu, so bili najboljši: Roman Judež (Novo mesto), Marko Jelen (Žalec) in Roman Gradišek (Šmarje pri Jelšah), na zvezno tekmovanje, ki bo 5. in 6. maja v Brezovici na Šari na Kosovem pa se je uvrstil še Dražen Topič (Slovenj Gradec) ter kot rezerva Bojan Joh (Črnomelj). Med srednješolci je zmagal Stevo Zec (Novo mesto), na zvezno tekmovanje pa bo odpotoval še Maks Mešiček (Krško). Tretji je bil Miro Pučko (Škofja Loka).

Mladi iz črnomaljske občine so ob razglasitvi rezultatov pripravili bogat kulturni program, v šolah pa tudi razstavo likovnih del o prometu učencev belokranjskih osnovnih šol.

B. M.

1. MAJA NA MESTNI VRH

KOČEVJE — Po nekaj desetletjih premora bodo letos v Kočevju spet pripravili skupno praznovanje 1. maja na Mestnem vrhu. Skupen odhod vseh udeležencev bo ob 9. uri izpred Ljubljanske banke, kulturni program pri koči na vrhu pa se bo začel ob 11. uri dopoldne. Srečanje delavcev in občanov ob 1. maju pripravljajo občinski svet Zveze sindikatov, OK SZDL s sodelovanjem ZTKO, Planinskega društva in tabornikov. Za jedačo in pijačo bo poskrbljeno, prav tako za zabavo.

VREME

V petek se bo vreme prehodno poslabšalo, bodo plohe in nevihte, v soboto in nedeljo pa bo spet lepo.

NAJBOLJŠI NOVOMEŠČANI — V soboto je bilo v Črnomlju republiško tekmovanje osnovnošolcev in srednješolcev „Kaj veš o prometu", na katerem je nastopilo 77 tekmovalcev. Poleg dobre pripravljenosti pionirjev in mladincev gre pohvaliti tudi organizacijo tekmovanja. Največ znanja in spretnosti tako pri teoretičnih vprašanjih kot v vožnji po mestnih ulicah in spretnostni vožnji na poligonu pa so pokazali Novomeščani. (Foto: M. Bezek)

Odgovorni...

(Nadaljevanje s 1. strani)

17.170 din, v gospodarstvu občine 16.656 dinarjev, zaposleni v gospodarstvu Slovenije pa so imeli 17.957 poprečnega osebnega dohodka.

V letošnjem prvem trimesečju poprečni osebni dohodek v IMV celo za 19 odst. zaostaja za poprečnim zaslužkom v novomeški občini in v Sloveniji."

Janez Roškar: „Kar zadeva osebne dohodke, bi rad poudaril, da sanacijskega programa ne bomo mogli izpeljati, če bomo zaslužke še nižali, zato smo močno angažirani s tem, da bi to preprečili. Lani smo ugotovili 26 odst. višjo produktivnost, kar je rezultat, ki nam ga lahko marsikje zavidajo. Dosegli smo, da se je fluktuacija ustavila, zdaj pa spet odhajajo zlasti proizvodni delavci. Kako naj v tovarni avtov izpolnimo obveznosti do Renaulta s toliko manj delavci ob vse večji zahtevi po kvaliteti in ob tolikšni menjavi delovne sile v proizvodnji? Če hočemo biti Renaultu partner, moramo imeti tudi zahtevane strokovne kadre, če pa jih ne bomo ustrezno plačali, bodo šli."

Franc Borsan: „IMV posluje brez lastnih obratnih sredstev. Od leta 1979, ko so nazadnje namenili nekaj malega v poslovni sklad, ni vanj prišel niti dinar. Vse od leta 1980, kar je bila ugotovljena izguba, pa kritje izgub prihaja vedno z zamudami. Primer: smo pri koncu aprila 1984, delamo novo izgubo, pa še lanska ni krita. Razen tega se je obseg poslovanja občutno povečal, saj je finančni obseg proizvodnje v letu 1982 znašal 9,72 milijarde, leta 1983 pa že 21 milijard dinarjev. Potrebno je vgraditi več materiala, stroški proizvodnje so večji, ni pa obratnih sredstev.

Banke nam zaradi tolikšnega povečanja proizvodnje in izvoza niso mogle slediti, ker so omejene z limiti, izvozne stimulacije, ki so bile lani še v veljavi, pa smo dobivali s trimesečno zamudo. Vsega skupaj pa je bilo lani pri izvoznih stimulacijah za 2 milijardi dinarjev.

Med razlogi za nelikvidnost so tudi cene. Naš delavec nima o cenah kaj odločati, če smo odvisni od dobaviteljev in lahko čakamo le njihove milosti. Lani smo trikrat vložili zahtevek za podražitev prikolic, vselej so bili zavrnjeni, vse do nedavnega pa je cena prikolice ostajala na ravni leta 1982. Posebej bi rad poudaril, da je IMV lani poravnala vse svoje tekoče in minule devizne obveznosti, ki so znašale 7,4 milijona dolarjev. To smo lahko zagotovili predvsem s prodajo za dinarje deviznega porekla, ta pa je bila uradno ustavljena."

●Da se v prikoličarski proizvodnji v IMV spet zatika, vidijo Novomeščani po tem, ko so spet vsi bližnji travniki okrog tovarne zasedeni s prikolicami. Zakaj?

Marjan Simič: „Proizvodnjo prikolic zadržujemo zadnje čase že v tovarni, da ne bi imeli preveč zalog. Močno so se spremenile razmere na svetovnem trgu, posebno pa občutimo antidumping na trgu držav EGS. V vsej Evropi je prodaja prikolic upadla, ker pa konkurenca že proizvaja po „sendvič" tehniki, so njihovi izdelki boljši. Ne glede na to pa se nadejamo že v kratkem spremembe razmer. Prodiramo na nova tržišča. V Sovjetsko zvezo smo že poslali prvo naročilo 200 prikolic za njihove počitniške kampe ob Črnem morju, verjetno pa se bodo posli še povečali. Precej daleč smo že v pogovorih s Čehi in Madžari, stike pa navezujemo še z Egiptom in Irakom.

V letošnjem letu bomo dali na trg okrog 17.000 prikolic, od teh jih bo 4860 namenjenih domačemu trgu. Prvih 3000 prikolic za domače kupce so nared že do junija meseca, cene pa se vrtijo med 235.000 in 980.000 din, odvisno od tipa prikolice in njene notranje opremljenosti. Dobavni rok za prikolice na domačem trgu je najdlje 60 dni.

Da pa zasedamo domače travnike s trenutno neprodano proizvodnjo za izvoz, je za nas veliko ceneje, kot če moramo na tujem plačevati drago skladiščenje, dokler se pogovori z EGS ne razčistijo. Predvideno pa je, da bo ta prodaja že v maju urejena, tako da bodo poleti travniki močno izpraznjeni."

Pavle Valentič: „Do konca marca letos smo v IMV izdelali 652 avtov R-18, 240 dostavnih avtomobilov in 8238 „katrc", s tem je proizvodnja R-4 za 8,7 odst. večja, kot je bila ta čas lani. Proizvodnjo dostavnih vozil smo februarja prekinili, ker ni uvoznih delov, ostala proizvodnja pa teče, čeprav z veliko težavo, ker sproti zagotavljamo material, tako rekoč iz rok v usta."

Janez Roškar: „Kotje znano, ima IMV sanacijske programe 1, 2 in 3, ki so ločeni programi. Medtem ko sta programa 2 in 2 že dokončna, prijavljena na SDK in investicijii tečeta, pa program IMV 1 — gre za proizvodnjo avtomobilov — še ni bil uradno sprejet, čeprav je družbeno verificiran. Še vedno gre za „piljenje" programa in prilagajanje novim razmeram, ki so zdaj že drugačne, kot so bile v času nastajanja programa. Spremenili so se tudi pogoji proizvodnje in prodaje. Program smo načrtovali po takratnih predpisih, ki so dovoljevali prodajo za dinarje deviznega porekla, ki pa danes ne velja več. S tem smo postavljeni v bistveno slabši položaj.

Progam IMV 1 sloni na postopni opustitvi proizvodnje R-4, pogojeno s pogodbo z Renaultom, kod dopolnilo in zamenjavo v proizvodnji pa naj bi prišel novi model te tovarne in še 10.000 vo. R-9. Dostavna vozila so pri nas še razvoju, ker pa se bojimo, da bi nas kdo prehitel, hitimo in upam, da bomo konec leta 1985 že prišli na svetlo vsaj z ničelno serijo novih gospodarskih vozil. To pa je prej, kot smo v sanacijskem programu predvideli.

● Novo v tem programu pomenijo tudi pogovori z Renaultom, ki se sproti prilagaja razmeram na svetovnem trgu. Želijo proizvodnjo R-4 zadržati, podaljšati, dokler ne bodo našli zamenjave za ta model, ki je dostopen širšim množicam. Pogovarjamo se, da bi mi proizvodnjo R-4 zadržali do-leta 1988, v zvezi s tem pa izračunavamo, tehtamo in iščemo najugodnejše možnosti, kajti to ni lahka odločitev.

Morda bi nam ustrezalo, če upoštevamo, da bi morali hkrati po prvotnem načrtu proizvodnjo R4 opuščati in uvajati proizvodnjo novega modela. Oklevamo pa tudi glede programirane proizvodnje R-9. Francozi so sklenili, da bodo ta model vsake štiri leta spreminjali, predvsem zunanjo obleko, mi pa se bojimo, da ne bi mogli tako hitro slediti spremembam, ob tem ko sploh začenjamo ta avto proizvajati. Morda bi začeli z R-9 po istem načinu, kot zdaj delamo R-18? Kot rečeno, o vsem tem teko pogovori samo s tem namenom, da bi se prilagodili novim razmeram na svetovnem in domačem trgu."

RIA BAČER

Prepoceni kočevsko mleko

Razlika med proizvodno in prodajno ceno kočevskega mleka znaša 13 dinarjev — Seznanili republiški komite

KOČEVJE — V Kmetijskem gospodarstvu Kočevje so v prvih treh mesecih tega leta namolzli 2 milijona litrov mleka. Za liter mleka so z vsemi premijami vred dobili 27,65 dinarja, proizvodna cena pa je bila 40,72 dinarja. To pomeni, da so že pridelali 46 milijonov dinarjev izgub.

Kaj tako draži mleko, ki ga namolzejo v kočevski družbeni proizvodnji? O tem so se pogovarjali tudi na 2. seji koordinacijskega odbora za vprašanja kmetijstva, gozdarstva in lovstva pri predsedstvu občinske konference SZDL Kočevje. Prej ko slej so za to krivi predragi reprodukcijski materiali, nemajhen delež pa zavzemajo tudi krmila oziroma koruza, ki je že zdavnaj preskočila določene cene. Hkrati pa je večina kočevske pridelave mleka in mesa, ki se otepa z enakimi težavami, v hribovitih predelih, kar proizvodnjo dodatno draži. Teh stroškov pa ne morejo pokriti niti s premijami in drugimi doplačili, saj znaša proizvodna cena mleka celih 13 dinarjev več, kot pa za mleko dobe kmetijci.

Pridelava mesa in mleka se v kočevski občini ne bi smela zmanjšati, zato je koordinacijski odbor pozval izvršni svet, kmetijsko zemljiško skupnost in sklad za intervencije v kmetijstvu, naj sk[illegible] dogovor, po katerem naj bi kme[illegible] dobili še dodatna sredstva za kritje stroškov. Pri pregledu poročila o izvajanju zakona o zagotavljanju sredstev za intervencije v kmetijstvu pa so člani odbora ugotovili, da je prispevna stopnja v kočevski občini med najnižjimi v Sloveniji.

● Sicer pa so se o teh vprašanjih v Kočevju temeljito pomenili v torek, ko je Kmetijsko gospodarstvo obiskal predsednik republiškega komiteja za kmetijstvo, prehrano in gozdarstvo. Več o tem pa bomo poročali v naslednji številki.

J. S.

Za sporazum in ne za vojno

Burna javna razprava o racionalnejši razporeditvi učencev po šolah v brežiški občini — V mestu manjka učilnic, na vasi še prazne klopi

BREŽICE — Iz stabilizacijskega programa izhajajoča racionalizacija v osnovnem šolstvu občine kliče po spremembi šolskih okolišev. Učence bi tako enakomerneje porazdelili, da ne bi bila brežiška šola prenatrpana, okoliške pa napol prazne. Občinska konferenca SZDL je ponudila občanom sedem variantnih rešitev. Z njihovim odzivom v javni razpravi po krajevnih skupnostih so delegati seznanili konferenco 23. aprila.

Mnenja so bila zelo različna in tudi več kot dve uri trajajoča razprava na seji konference je potrdila, da je to še vedno vroča tema, ki ji bodo morali posvetiti veliko pozornost. Po sklepu konference naj se začeta akcija nadaljuje, vendar bolj usklajeno kot doslej. O organizaciji vzgojnoizobraževalnega dela naj povedo svoje stališče vse KS, sindikati, občinska skupščina in izobraževalna skupnost kot njen četrti zbor.

Doslej je veliko KS podprlo 4. varianto, po kateri naj bi se desni breg Krke šolal v Brežicah, levi v Cerkljah, desna stran železniške proge v Brežicah in leva v Artičah, le tisti, ki bi morali okoliš spremeniti, v glavnem niso za to. Po tej varianti bi morali učenci iz Dečnih sel poslej v Globoko, iz Blatnega in Dednje vasi v Pišece, kar pomeni dvoizmenski pouk oziroma dograditev šole v Pišecah. Namen reorganizacije pa ni vlaganje v zidove. Ob ohranitvi sedanjega brežiškega okoliša se čez dve leti obeta kombiniran pouk na pišečki šoli in čez tri leta v Globokem. Na konferenci so poudarili, da naj bo pot do racionalnejše organizacije šolstva sporazumevanje in ne preglasovanje, čeprav je tudi res, da si vsaka KS ne more krojiti šole po svoji meri. Zaradi štirih spornih oddelkov v novem šolskem letu naj torej ne bi sprožili občinske vojne, čeprav bo druga izmena v Brežicah začasno edina rešitev. Osnovna šola v Brežicah bo ponovno sklicala razgovore s starši. Javno razpravo bodo ponovili v Šentlenartu, kjer prvič po pomoti niso vabili zraven staršev in krajanov iz Brezine.

J. TEPPEY

NOVI OTROŠKI DODATKI

SEVNICA — Občinska skupnost otroškega varstva je na zadnji seji skupščine potrdila nova merila za otroške dodatke. V družinah, kjer znašajo dohodki (po socialnih karticah se seštevajo vsi dohodki) do 4.900 dinarjev na člana mesečno, znaša dodatek 1.900 dinarjev. Kjer se le-ta giblje v višini 4.901 do 5.600 dinarjev, je dodatek 1.100 dinarjev, če pa znaša do 6.000 dinarjev, pripada otroški dodatek 600 dinarjev. Dodatki kmečkim otrokom znašajo 600 dinarjev, edini hranilci prejemajo še 400 dinarjev, za telesno in duševno prizadete otroke pa 600 dinarjev.

OB PRAZNIKU OF

KOČEVJE — Priznanja republiškega sekretariata za ljudsko obrambo in spominske značke je v imenu tega organa podelil 23. aprila enaindvajsetim udeležencem pohoda 14. divizije na Štajersko iz kočevske občine predsednik občinske skupščine Jože Novak.

Na isti svečanosti je narodni heroj Andrej Cetinski—Lev podelil spominske znake 12. udarne brigade sedmim borcem te brigade iz kočevske občine.

V počastitev dneva OF in praznika dela bo po krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela še več svečanosti, krajevna skupnost Stara cerkev pa bo v počastitev zbora aktivistov OF na Pugledu pri Starem logu 28. aprila 1943 praznovala tudi svoj krajevni praznik. V počastitev praznikov bo tudi več športnih tekmovanj in kulturnih nastopov.

TUDI LETOS ENA LOKALNA ŠTAFETA

ČRNOMELJ — Preteklá leta so društva in osnovne organizacije mladine v črnomaljski občini pripravile pred sprejemom zvezne štafete več lokalnih, lani pa so se prvič odločili za eno lokalno štafeto, ki je obiskala vse krajevne skupnosti, šole in delovne organizacije v občini. Takšna štafeta bo potovala po občini tudi letos, na pot pa bo krenila v nedeljo, 6. maja, iz Dragatuša ter jo zaključila v sredo, 9. maja, v Črnomlju, ko bo ob 17.30 v jurjevanjski dragi sprejem zvezne štafete.

DREVI SVEČANA SEJA IN PEVSKA REVIJA V BREŽICAH

BREŽICE— Občinska konferenca SZDL je na seji 23. aprila sprejela sklep o podelitvi osmih priznanj Osvobodilne fronte v letu 1984. Izmed 18 predlogov jih je žirija izločila osem in zanje so glasovali tudi delegati OK SZDL. Priznanja bodo prejeli: prosvetno društvo Dobova, gasilsko društvo Bukošek, krajevna organizacija RK Skopice ter posamezniki: Mirko Grublješić, Ludvik Metelko, Marjanca Ogorevc, Vlado Podgoršek in Stanko Zobarič. Izročili jim jih bodo na svečani seji občinskega sveta ZS in OK SZDL 26. aprila zvečer v slavnostni dvorani brežiškega gradu. Ob tej priložnosti bodo podelili tudi srebrne znake Zveze sindikatov.

MAKS KURENT PREJEL KIDRIČEVO NAGRADO ZA ŠTUDENTE

KRANJ — Pred kratkim je na visoki šoli za organizacijo dela v Kranju diplomiral Maks Kurent, direktor Kolinske—tozda Tovarne za predelavo krompirja. Za svojo diplomsko nalogo, v kateri obravnava proizvodni program, sistem in organizacijo ter nakaže perspektivo razvoja tovarne, je prejel na univerzi v Mariboru Kidričevo nagrado 1. stopnje za študente.

Sami nič krivi drsijo navzdol

Bržkone bo letos tovarna močnih krmil spet v izgubi, ker ne dela z vso zmogljivostjo, ni surovin, cene pa ne sledijo podražitvam

NOVO MESTO — Minule mesece so imeli v Tovarni močnih krmil hude težave, da ne bi proizvodnja obstala. Delajo z 80-odstotno zmogljivostjo, s krmili pa lahko zalagajo le družbene farme in usmerjeno kmetijsko proizvodnjo, medtem ko krmil za zasebnike ni v prodaji.

Tovarna, ki je leta 1978 začela poizkusno obratovati, je imela prve tri leta izgubo, leta 1982 pa so se rešili iz najhujšega in tudi lani ni bilo izgube. „Žal se lahko nadejamo, da bo poslovno leto 1984 za nas slabo in verjetno ne bomo končali leta brez izgube,

● Računajo, da se bo v drugi polovici leta položaj začel malce popravljati, ko bo dograjena družena farma v Krškem, ta pa bo spet potrebovala več krmil. V tem srednjeročnem obdobju namreč družbena pitališča živine ne napredujejo tako, kot je bilo s planom predvideno, to pa je tudi eden od razlogov, da tovarna močnih krmil, ki je na te kupce in njihovo udeležbo pri preskrbi surovin računala, ne more delati s polno zmogljivostjo.

pravi direktor tovarne inž. Branko Premelč.

Ravnokar se je vrnil iz Vojvodine, kjer so pri vseh dobaviteljih moledovali za pošiljke koruze, a dolga pot skoroda ni dala uspeha. Koruze že nekaj časa ni na trgu, po mnenju kmetijcev samo zaradi administrativnih ukrepov. Tudi v Vojvodini so družbena skladišča koruze prazna, rezerv ni, verjetno pa je nekaj koruze še pri zasebnikih, ampak je ne prodajo.

Tovarna za mešanje močnih krmil potrebuje poleg koruze še druga žita, lucernino moko, različne tropine, surovine živalskega porekla, minerale, maščobe in razne dodatke. Lahko bi proizvajali 10 ton mešanic na uro, v eni izmeni z 20 zaposlenimi bi lahko na mesec pripravilizali i za trg 12.000 do 13.000 močnih krmil, naredijo pa le 8000 ton krmil na mesec.

Inž. Premelč pravi: „Ne samo da ni koruze, težave so tudi z nabavo drugih surovin, ki jih lahko dobimo le iz uvoza. Ni deviz, uvažati pa moramo sojino tropino, ribjo moko in nekatere minerale. Manjka nam deviz tudi za udeležbo pri domačih proizvajalcih. Danes že vsak hoče devize, tudi proizvajalci vreč."

V letošnjem letu so kupci prijavili za 18.000 ton potreb po močnih krmilih iz novomeške tovarne, trg pa bo dobil v najboljšem primeru 13.000 ton.

Zgrajeni so tudi novi silosi, čeprav še niso predani namenu, že vedo, da proizvodnja tem zmogljivostim ne bo sledila. Če silosi ne bodo polni, je spet nova vrzel pri donosnem poslovanju. Ker lastni stroški proizvodnje pomenijo v ceni krmil le 3,5 odst. je na dlani, da v domači sredini ni rezerv za donosnejše poslovanje.

R. B.

NAŠA ANKETA

Potreba, ne le veselje

Za pridne roke kruha ne zmanjka ali pa si vsaj znajo z marsičem odrezati boljši kos. Tako je tudi s tistimi, ki imajo veselje do dela na vrtu in si ob hiši, če jo imajo, sicer pa na najetih ali kako drugače pridobljenih vrtovih pridelajo nekaj solate, čebule, česna, krompirja, sadja itd., da ni treba prav po vsako stvar v trgovino. In ker so denarnice vse bolj prazne, cene v trgovinah pa vse višje, so postali vrtički nekakšna notranja rezerva gospodinjstev, ki blaži pritiske draginje in sedanjih razmer. Vrt ni več le veselje.

TEREZA DERGANC, kemijska tehnica v črnomaljskem Gorenju: „Doslej nismo doma pridelovali zelenjave, letos pa smo se odločili, da bomo obdelali del taščine njive predvsem zato, ker v trgovini ni vedno moč dobiti vse zelenjave. Ob delu pa se bomo tudi sprostili. Najbrž je cena doma pridelane zelenjave večja, posebno če mora vrtičkar, kot smo morali mi, plačati orača, gnoj in vse ostalo, a užitek je nabrati zelenjavo na lastnem vrtu."

JOŽE CVAR iz Krškega: „Imam hišo in 13 arov veliko parcelo. Tako pridelam na nji toliko sadja, od zgodnjih češenj do poznih jabolk, da ga ima moja družina dovolj za čez zimo. Mislim, da zemlja ob hiši ni le za rože in okrasno grmičevje, ampak je na nji treba tudi kaj pridelati. Vse povrtnine pridelam doma z majhnim trudom in z velikim veseljem. Če bi dosegli, da bi bila vsa zemlja obdelana, bi bile odveč kampanje za ozimnico. Vzel sem še nekaj zemlje v najem in pridelam dovolj krompirja, zelja in fižola za ozimnico."

ANTON ZORE, upokojenec iz Kočevja: „Vrt imamo že 22 let. Odkar sem v pokoju, nam vrt pomeni mnogo več kot rekreacijo, saj nam pomaga živeti. Moja pokojnina je nizka, žena ni zaposlena, polovica pokojnine gre za stanovanje, elektriko, kurjavo, vodo. Na vrtu, ki je pravzaprav le malo večja greda, pa z ženo pridelava vso zelenjavo za najine potrebe. Slišal sem, da bodo baje naš vrt pozidali. Če je to res, si bova poiskala drug vrt, saj brez njega ne moreva živeti."

IVAN MUHIČ, upokojenec iz Ribnice: „Velika sreča je, da imamo vrtove. Ne razumem, kako lahko živijo tisti po blokih, ki morajo kupiti vso zelenjavo. Za naš družinski proračun je namreč vrt še kako pomemben. Doma pridelam vso zelenjavo, krompir, fižol, celo tri jančke bom lahko zredil. Seveda je dosti dela na vrtu, a trud je bogato poplačan."

JOŽE SENIČAR, miličnik iz Trebnjega: „Na Pavlinovem hribu živi v blokih okoli 130 družin. Vsi smo bili brez vrtov, ker pa je ponudba zelenjave v trgovinah slaba (kadar je na voljo, je pa draga), smo poskrbeli, da smo dobili v obdelavo za vrtove družbeno zemljo. Od stanovalcev se jih je za vrt prijavilo 40 in mednje smo zemljo razdelili, vendar pa smo jo skupaj zorali in pripravili za obdelovanje. Zdaj ne bomo več tako odvisni od trgovin pa še kakšen dinar bomo privarčevali."

DARINKA MILOŠEVIČ iz Bršljina v Novem mestu: „Imam vrtiček za blokom, kjer stanujemo. Sama pridelam vso zelenjavo za vsakdanjo rabo, pa tudi nekaj krompirja. Tako blažimo udarce draginje skoro vsi stanovalci v bloku, hkrati pa nam je delo na vrtu v razvedrilo. Opažam, da je vse več zemlje okoli blokov obdelane. Sicer sem po poklicu medicinska sestra, vendar brez stalne zaposlitve naša tričlanska družina z eno plačo težko shaja."

ALBINA TOMIN, uslužbenka iz Brežic: „Stanujem v bloku in obdelujem svoj vrt. Všeč mi je zamisel Ljubljančanov o podeljevanju vrtov stanovalcem blokov. Lahko bi jih posnemali. Tako bi se ljudje naučili ceniti to, kar zraste na zemlji, in veliko manj bi jih bilo po gostilnah. Za mlade bi bilo to tudi vzgojno. Moja hči je profesorica, a je vzela parcelo, na kateri dela."

BOJAN VALENČIČ, referent za plan in analizo v občinski skupščini Metlika: „Ne samo da imamo vrtiček, celo njivo obdelujemo, en del imamo za povrtnine, na večjem pa pridelujemo krompir, sojo, deteljo. Imam okoli 30 zajcev, nekaj ovc. Delava z ženo. V teh časih se to res splača, saj je treba gledati na vsak dinar, tega, kar pridelaš sam, pa ni treba kupiti. Časa je za delo dovolj: to je dobra rekreacija in še korist je od tega."

CILKA HROVAT, upokojenka iz Sevnice: „Vsa leta smo imeli stanovalci hiš ob žagi nekaj gred ob Sevnični, zdaj pa smo si uredili svet proti Savi, kjer namesto grmovja in nekoristnega podrastja raste različna zelenjava. Na to zemljo zdaj pritiskajo tudi številne mlade družine iz blokov, ki ne zmorejo v tej draginji vsega nakupiti v trgovinah. Tudi mi upokojenci si z vrtom pomagamo ob siceršnjih nizkih pokojninah. Posadila sem 30 kg krompirja."

kmetijstvo

DOMAČE TRNJE

● *Žena možu: jej hitreje, cene rastejo!*

● *Zmanjkalo mu je tablet za spanje, pa si je kupil televizor.*

● *Če me niste razumeli, si mislite, da sem s televizije.*

● *Odkar sem kupil ruski televizor, je stalno na sporedu Afganistan.*

MILAN ALAŠEVIĆ

KMALU NA TRGU NOVI ROSÉ

METLIKA — Konec tega meseca bo na trg prišel belokranjski rose lanskega letnika, ki so ga v metliški Vinski kleti proizvedli 4.000 hektolitrov. To vino si je pridobilo velik krog ljubiteljev po Sloveniji, po njem je veliko povpraševanje in v kleti beležijo stalni porast povpraševanja po njem in naročil. V zadnjem času belokranjski rose osvaja tudi celjsko območje.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

V ponedeljek so kupci na novomeški tržnici zaman iskali zeleno solato. Tudi slaba izbira solate je zjutraj naglo pošla, kmetice pa niso imele naprodaj ne regrata ne kaj drugega, kar bi se dalo uporabiti za solato. Tudi jajc je bilo tokrat malo, prodajali pa so jih po 15 dinarjev. Trg je bil zelo dobro založen s sadikami cvetja in solate, manj prodajalcev pa je bilo tudi v obrtniškem delu tržnice.

Belsad odpira nove možnosti

Za nov proizvodni program bo Belsad potreboval mnogo različnih vrst povrtnin — Stimulacija bo odkupna cena — Veliko zanimanje za tobak

ČRNOMELJ — S tem ko se je sredi marca Belsad odločil za priključitev k HP Kolinska, ki mu je ponudila bogat proizvodni program, so se za belokranjsko področje odprle velike možnosti odkupa in s tem seveda tudi pridelave različnih vrst zelenjave, tudi takšne, ki je doslej Belsad ni odkupoval.

Vendar pa je, predvsem za črnomaljsko območje značilna usmeritev v živinorejo, takšni usmerjeni kmetje pa se praviloma ne odločajo za gojenje zelenjave. Zato je pri tem moč računati le na male kmete, polkmete ali nekmete, za kakšno vrsto zelenjave se bodo odločili, pa bo gotovo odločala odkupna cena in šele na drugem mestu dejanska možnost pridelave. Tako menijo v kmetijski zadrugi, kjer se zavedajo, da je prav od tega, kako bodo znali pri predelovalcih zbuditi interes za gojenje določene zelenjave, odvisno, koliko domačih pridelkov bo predelal Belsad in koliko jih bo moral kupiti drugje. Že sedaj so namreč potrebe tako Belsada kot HP Kolinske po zelenjavi večje, kot so možnosti proizvodnje na tistem področju, zato je odkup zagotovljen

Poleti, ko se bo Belsad kot tozd Kmetijske zadruge od nje izločil, bodo v zadrugi začeli razvijati programe pridelovanja korenja, zelene, čebule, česna, peteršilja, kolerabe in drugih zelenjadnic, hrena, jagodičevja, soje, odkupovali pa bi tudi gobe. In kako kaže letos s kumaricami, rdečo peso in zeljem, ki jih zadružni kooperanti gojijo že vrsto let? Zaradi suše je bila lanska letina kumaric in s tem tudi zaslužek slab, zato se je letos odločilo zanje malo ljudi. Zasadili jih bodo komaj na 55 arih (lani na 4 ha). Gotovo bi bilo kooperantov več, vendar se mora zaradi vsakodnevnega odvoza kumaric iz oddaljenejših krajev zanje odločiti na strnjenem področju po več ljudi, tega pa ni bilo.

Poleg 70 ton kumaric je lani kmetijska zadruga odkupila 110 ton rdeče pese in 20 ton zelja, a se je letos za slednji dve povrtnini odločilo več pridelovalcev in bo odkup večji. Zanimivo pa je, da je vedno več zanimanja za gojenje tobaka, saj sta se število pridelovalcev, kot tudi zasajena površina v primerjavi z lani podvojila: letos bo 47 gojiteljev zasadilo to rastlino na štirih hektarih.

M. BEZEK

ODKUP MLEKA SE POVEČUJE

ČRNOMELJ — Lani so v črnomaljski občini odkupili za 2 odst. manj mleka kot leto poprej, v prvih treh mesecih letošnjega leta pa kar za 7 odst. več kot v enakem obdobju lani. V kmetijski zadrugi menijo, da je razlog za uspeh višja odkupna cena, ki pritegne k odkupu tudi majhne kmete, pokazali so se tudi že prvi rezultati dolgoročnega selekcijskega vpliva (selekcija je namreč usmerjena v krave mlekarice), svoj delež pa so prispevala tudi sredstva iz interventnega sklada.

V ZAČETKU MAJA NA PAŠO

ČRNOMELJ — Lani je črnomaljska kmetijska zadruga pripravila na Blatniku prosto pašo za 60 telic in juncev v družbeni in zasebni lasti, prvič pa se je na Gačah in Toplem vrhu paslo tudi okrog 100 ovac zasebnikov. Ker je takšen način paše dobro uspel, bo kmetijska zadruga letos na tamkajšnje pašnike v začetku maja prepeljala okrog 150 telic in juncev ter okrog 300 ovac. Tako kot lani 100 hektarov pašnikov na Blatniku pa bodo tudi letos na področju Toplega vrha in Gač brigadirji očistili okrog 150 hektarov travnatih površin.

NIČ VEČ TEŽAV Z ODKUPOM

VINICA — Po zastojih se je v začetku preteklega tedna odkup živine in telet v črnomaljski občini začel normalizirati, kar je tudi posledica večjega povpraševanja po mesu zaradi bližajoče se turistične sezone. Na zadnjih treh odkupih v Vinici so odkupili vse živali, v črnomaljski kmetijski zadrugi pa predvidevajo, da večjih zastojev z odkupom živine ne bo

CVIČEK V NEMČIJO

METLIKA — Pred kratkim so v metliški Vinski kleti polnili prve količine dolenjskega cvička, vina, ki so ga proizvedli v novomeškem obratu, bivšem Hmeljniku, donegovali pa v metliški kleti. Tako rekoč še isti dan, ko je šel cviček na trg — vsega bo 1.600 hektolitrov — so 2.400 litrov že izvozili v Nemčijo. V kleti so prepričani, da to ni njihov zadnji izvoz cvička.

Naziv šampion za vrhunski rizling

Priznanja najboljšim belokranjskim vinom podeljena 19. maja na razstavi vin

METLIKA — V okviru 8. razstave belokranjskih vin z imenom Vinska vigred v Beli krajini, ki bo od 18. do 20. maja v Metliki, je komisija strokovnjakov konec marca ocenila vzorce vin, ki so jih dali belokranjski vinogradniki. Ocenjevali so 273 vzorcev, od tega 4 vrste belega vina (belokranjsko belo, sortno belo, rumeni muškat in rizling), 6 vrst črnega (belokranjsko črno, metliško črnino, šentlovrenko, modro frankinjo, žametno črnino in modri burgundec) ter rose.

Najvišjo oceno ter s tem diplomo in naslov šampiona si je prislužil vrhunski rizling, letnik 1983, pozna trgatev, metliške kmetijske zadruge (vinogradniški okoliš Vinomer). Veliko zlato medaljo in diplomo bodo na razstavi vin prejeli za svoj pridelek trije vinogradniki: Martin Plut iz Drašičev (vinogradniški okoliš Drašiči) za sortno belo vino rizling, Otmar Šturm iz Metlike (vinogradniški okoliš Plešči vrh) za rumeni muškat in Jože Novak iz Črnomlja (vinogradniški okoliš Doblička gora) za belokranjsko belo vino. Poleg tega bodo 19. maja na slavnostni seji Društva vinogradnikov Bele krajine podelili 66 zlatih, 93 srebrnih in 33 srebrnih medalj z diplomami ter 2 priznanji za sodelovanje. Med ocenjevanimi vzorci jih je strokovna komisija izločila 75.

B. M.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

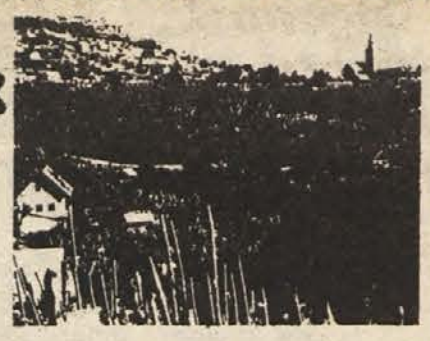

Ureja: Tit Doberšek

Beli burgundec

je zelo iskana in v vseh prejšnjih trsnih izborih priporočena sorta. Druga imena za to sorto so: Pinot blanc, Burgunder weisser, Morillon blanc, Weisser klevner, Weisser rülender, pri nas med vinogradniki in v strokovni literaturi znan kot beli burgundec.

Poreklo trte izvira iz Francije. Največ jo gojijo v Burgundiji in od tod tudi ime za trto, ki je znano pri nas. Sorta je razširjena v vseh vinorodnih deželah Evrope. Pri nas to sorto že od nekdaj gojijo. V sedanjem trsnem izboru je kot priporočena sorta v mariborskem, radgonsko-kapelskem, ljutomersko-ormoškem, haloškem, prekmurskem, briškem vinorodnem okolišu, kot dovoljena sorta pa v šmarsko-virštajnskem.

Opis sorte

Enoletna rozga je rdečerjav a z lahnim vijoličastim leskom, zlasti na členkih, in ima temne črte in pikice. Medčlenki so kratki do srednje dolgi. Trs je razmeroma bujne rasti.

List trte je srednje velik, okrogel, tridelen, gladek, zgoraj živo zelene, spodaj bledo zelene barve, s priostrenimi zobmi. Listno rebro je golo. Vrški mladik so belkasti, volneno kosmati. Cvet je dvospolen.

Grozd je kratek, zbit, valjast, na kratkem in debelem peclju. Teža grozda je okrog 12 dkg. Jagoda je okrogla ali nekoliko podolgovata, drobna, rumenozelene barve, močno naprašena. Jagodna kožica je tanka, meso je sočno, dobrega okusa, Zori v drugi zoritveni dobi (druga polovica septembra). V normalni zrelosti pridobi 20 do 22% sladkorja in ima od 5 do 6 promilov kisline.

IZKUŠNJE

Trto režemo srednje dolgo (krajši šparoni). Sorta je zaradi pravočasne zrelosti primerna za nižje ter za trto manj primerne lege in kraje. Proti zimski pozebi je odporna. Rodi srednje bogato, več kot ostale visoko kvalitetne sorte, razumljivo pa manj kot na primer žametna črnina. Dobro uspeva v zračnih, srednje težkih zemljah. Beli burgundec je občutljiv za oidij, v jeseni grozdje rado gnije. Spomladi ga rada napada zgodnja kloroza, ki pa po večini pozneje izgine. V tem primeru si pomagamo z dodatnim gnojenjem s KAN. Hvaležna je za izdatno gnojenje s kalijem. Na Dolenjskem to trgo goji Jurij Levičnik v Drči pri Šentjerneju, zadnja leta jo goji vinogradnik Škoda Nace v vinogradu na Gradišču pri Trebnjem, v Stražnjem vrhu pri Črnomlju jo gojita vinogradnika Janez in Amalija Zupančič ter Terezija Mušič, in to na visoki vzgoji (a raggi). To pomeni, da je trta tako bujna, da prenese tudi tako visoko vzgojo in obremenitev. Vsi so s sorto zelo zadovoljni glede množine, zlati pa kakovosti pridelka.

Vino belega burgundca je zelo prijetnega, milega okusa. Manjši odstotek nepovrelega sladkorja je v vinu zaželen. Želena barva vina belega burgundca je nekoliko rumenkasta. To vino uporabljajo tudi za predelavo v naravna peneča vina (šampanjec). Ormoška vinska klet že vrsto let pridobiva izredno kvalitetno vino belega burgundca pozne trgatve. Vino pridelujemo le kot sorto brez mešanja z drugimi sortami. Sodi v sam vrh kvalitetnih vin (vrhunska vina). V prometu je le v steklenicah po 0,7 litra.

Zaradi dovolj zgodnje zrelosti trto lahko sadimo skoraj v vseh vinogradih našega vinorodnega območja. Po naravni poti bo tudi v slabših legah in v slabših vinskih letinah nabrala dovolj sladkorja in mošta ne bo treba popravljati s sladkorjem. Zato ta sorta sodi kot priporočena sorta za pridobivanje kakovostnega belega vina v vse naše vinske gorice.

T. DOBERŠEK

Škropivo izjemne učinkovitosti

Novi insekticid fastac sploh ne škoduje čebelam

V Franciji in Veliki Britaniji ta čas proučujejo zanimivo novost — insekticid s tolikšno močjo, da je potrebno le 5 do 15 g aktivne snovi na hektar, da bi uničili večino škodljivcev na posevkih.

V nekem pogledu še bolj zanimivo pa je, da novi pripravek ne škoduje čebelam, tudi če letijo skozi oblak škropiva. Pri opazovanju čebeljih družin, ki so bile izpostavljene delovanju novega insekticida, ni bilo opaziti niti na-

ZANIMIVOST

pak pri razvoju družin niti zmanjšanja pridelka medu in voska.

Kako učinkuje novi insekticid, imenovan fastac, so preizkusili na najrazličnejših škodljivcih, ki uničujejo liste in plodove kulturnih rastlin. Povsod so dosegli izjemno dobre rezultate. Zaenkrat uporabljajo fastac v večjem obsegu le v Južni Afriki in na Tajskem, pričakujejo, da bo že letos na voljo tudi v evropskih deželah. Njegove prednosti, zlasti pa 20- do 100-krat večja učinkovitost od običajnih insekticidov mu utegne utreti pot po vsem svetu.

(Poljoprivredni pregled)

Sejmišča

NOVO MESTO — Naprodaj je bilo 150 pujskov, starih od 7 do 10 tednov, ter 149 prašičev v starosti od 10 do 12 tednov. Prodanih je bilo le 139 živali, čeprav je cena ostala enaka tisti iz preteklega tedna in je bila za mlajše prašiče 5.000 do 6.000 din, za starejše pa 6.000 do 8.000 din.

BREŽICE — Rejci so pripeljali 338 prašičev, starih do tri mesece, prodanih pa je bilo 248 pujsov, in sicer po 270 dinarjev kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Sij drobne bele detelje

Ust je čedalje več, kmetijske zemlje pa čedalje manj. Prostorski zakoni, ki jih je te dni sprejela republiška skupščina, nam ne morejo vrniti zazidanih ali kako drugače za zmeraj zapravljenih tisočev hektarjev ornice. Ko bi vsaj v prihodnje zaustavili „samomorilsko" početje, kot nekateri imenujejo lahkomiselno razmetavanje z omejenim naravnim bogastvom, kakršno je plodna zemlja!

Toliko bolj je zato kmetijska stroka prisiljena iskati nove možnosti. Ena med njimi je, in to velika, bolje izkoristiti travnati svet v hribovitih predelih. Predvsem ga je treba intenzivirati, se pravi vanj več vlagati, da bo lahko več dajal. To pa ni tako preprosto, hribovska zemlja je plitva in skeletna, izpostavljena je odnašanju rastlinskih hranil, zlasti topnega dušika, ki ga običajno povsod primanjkuje, brez njega pa ni izdatnejše rasti.

● **Pot do boljše oskrbe je zato bolj zavita, vodi prek metuljnic, zlasti bele detelje, s pomočjo katere je mogoče zelo izboljšati kakovost hribovskih pašnikov. Kot je obče znano, veže detelja zračni dušik, neugodno pa se počuti ob dognojevanju z dušičnimi gnojili, ki bolj spodbujajo rast trav, deteljnih tekmic. Detelje najbolj spodbujamo z izdatnimi obroki fosfornih gnojil, posredno pa s tem izboljšujemo tudi oskrbo z dušikom. Tu je ključ za uspeh.**

Proces lahko pospešimo še z izboljšanjem ruše in dosejavanjem bele detelje, kar stroka vse bolj priporoča. Hribovski pašnik je seveda nemogoče obnoviti tako kot travno rušo v ravnini, s preoravanjem ali herbicidi, je pa mogoče tudi brez tega vsejati seme, da bo vzklilo in zadržalo tekmo z obstoječimi rastlinami. Pri tem pomaga živina s svojimi parklji, oziroma dobro poznavanje pravil paše in čredenja.

V svetu, kjer so že dlje, uporabljajo za setev posebne sejalnice ali pa v „plaščke" hranilnih snovi, dušičnih bakterij in zaščitnih sredstev zavito seme detelje (vsako zrno posebej) in s tem dosegajo boljše uspehe pri setvi. To obeta, da bomo tudi pri nas sčasoma uvedli sodobnejše metode in tudi na ta način izboljšali donosnost hribovskega travnatega sveta, ki ga je sorazmerno največ in ki najmanj daje.

Inž. M. L.

Kaj bo z našim kmetijstvom (10)

Prof. dr. Dolfe Cizej, dekan Višje agronomske šole Maribor, piše o možnostih in usmeritvi zasebnega kmetijstva novomeške občine

Anketiranje kmetij je pokazalo, da ostaja tudi v prihodnje osnovna kmetijska usmeritev živinoreja z glavnim poudarkom na govedoreji (zaradi precejšnjega travniškega značaja območja in dobrega uspevanja silažne koruze). Nekatere že zatravljene njive bo ob bolje organizirani mehanizaciji ponovno spremeniti v prave njive. Mimo tega bo treba s hidro— in agremelioracijami spreminjati dosedanje mokre in neravne, kamnite travnike in pašnike v njive oz. dobro travinje. V prihodnje bodo od sadovnjaka ostajali v glavnem le tisti okrog gospodarskih dvorišč. Primernih vinogradniških leg je za okrog 1.300 ha. Bodoča struktura (razdelitev) kmetijskih kategorij naj bi šla torej v smeri večjih površin pod njivami in zelo zmanjšanih površin pod „pašniki" (od sedanjih 31% do bodočih le 8%).

Tudi bodoči njivski kolobar mora biti prilagojen posameznim tipom kmetij glede na njihovo zemljo, klimatske razmere in potrebe živinoreje (pridelati dovolj lastne dobre voluminozne krme). Z izdatnejšim gnojenjem z domačimi organskimi in mineralnimi gnojili bo moč obcutno povečati tudi pridelke in obseg proizvodnje.

Bodoča raba njiv s hektarskimi pridelki naj bi bila naslednja:

	1981 Površina ha	Ha-pri- delek dt	V bodoče Površina ha	Ha-pride. dt	Povečanje obsega proiz.
Koruza — zrnje	3.015	35	4.000	60	129%
Koruza — silaža	370	155	1.500	350	687%
Žita	2.947	22	2.500	40	55%
Krompir	1.973	156	1.500	220	10%
Krmna pesa	351	166	700	600	607%
Deteljine	2.882	56	2.000	80	13%
Zrnje leguminoz	—	—	800	25	—
Ostalo	922	—	500	—	—

Analiza kmetovanja najboljših 17 kmetij je pokazala, da je predvsem intenzivnost rabe travinja skokovito izboljšala gospodarjenje. Te izkušnje je možno prenesti tudi na ostale kmetije. Zato je predložen naslednji način uporabe travinja:

	1981 Površina ha	%	V bodoče Površina ha	%	Pridelek dt/ha
Intenzivni travniki	2.427	14,3	5.700	39,3	90
Čredinski pašniki	120	0,7	1.500	10,3	110
Dvokosni travniki	8.126	49,2	5.100	35,2	60
Senožeti + pašniki	5.852	35,4	2.200	15,2	25
Skupaj travinje	16.525	100	14.500	100	71,6

Pri rabi in spravilu pridelka s travinja se bo v bodoče potrebno obnašati bolj stabilizacijsko, s tem da se uredi pravilna čredinska paša, kjerkoli to razmere dopuščajo, in se preide na cenejše in glede vremena manj tvegane načine konzerviranja, torej spet na žičnate kozolčke in sušila pa na prevetrovanje pod streho in zlasti na siliranje ovele trave.

Na osnovi perspektiv, ki izhajajo iz odgovorov anketiranih, in sedanjega stanja sociotipov kmetij lahko zaključimo, da bo v bodoče gospodinjstev s kmečkim gospodarstvom za okrog 30% manj — torej bi od sedanjega števila 8.450 ostalo okrog 5.800 kmetij, od tega komaj okrog 15% čistih. Pričakovana struktura in obseg kmetij bosta verjetno naslednja:

900 čistih kmetij — (15%) x 10 ha = 9.000 ha — 30%
4.000 mešanih kmetij — (70%) x 5 ha = 20.000 ha — 67%
900 malih kmetij — (15%) x 1 ha = 900 ha — 3%

5.800 vseh kmetij x 5,15 ha = 29.900 ha — 100 ha

Pri tem naj bi bilo torej 4.900 kmetij tržnih (18% čistih z 2 PDM in 82% mešanih z okrog 1 PDM ali okrog 6.000 — 7.000 aktivnih v kmetijstvu). Male kmetije bi kot oskrbovalne kmetije pridelovale zgolj za lastno oskrbo.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Prednost tržnim pridelkom

Ribniško kmetijstvo bo porabilo 26 milijonov dinarjev intervencijskih sredstev in 60 milijonov za naložbe

RIBNICA — V ribniški občini se sicer ne manjša celotna kmetijska pridelava, zato pa je težje z izpolnjevanjem pogodbenih obveznosti. Ribniški kmetijci se zdaj ukvarjajo predvsem z vprašanjem, kako povečati obseg tržne proizvodnje.

Zato je plan za letošnjo kmetijsko pridelavo zastavljen predvsem v smeri oljšega izkoriščanja zemlje, goveje črede, večjega pridelovanja krme ipd. Stalež osnovne črede se bo letos povečal za 80 glav krav, za trg pa naj bi namolzli blizu 4 milijone litrov mleka.

Za trg bodo vzredili okoli 1200 glav živine, od tega 550 pitancev in 140 glav starejše govedi za zakol. Seveda povečana prireja živine ne bo uspela brez ustreznega povečanja pridelka krme. Kmetijski proizvajalci bodo dobili za to pridelavo kajpada tudi določeno doplačilo, vendar le v primeru, ko bodo izpolnili svoje obveznosti do zadruge. Iz intervencijskih skladov občine, Ljubljane in republike se bo nabralo okoli 26 milijonov dinarjev, s katerimi bodo spodbujali večji privez živine, proizvodnjo mleka, semena, gradnjo silosov ipd. Premije bodo kmetje lahko uporabili izključno za te namene.

Poleg sorazmerno velikih intervencijskih sredstev bodo v občini potrebovali denar za kreditiranje nabave strojev in gradnjo kmetijskih objektov. Ker gre za okoli 60 milijonov dinarjev, ki naj bi jih dobilo 28 prosilcev, tega denarja ne bodo mogli zbrati brez pomoči od zunaj.

J. S.

Za nižje prispevne stopnje

Ni vzdržno, da je novomeško gospodarstvo po višini obremenitev za SIS na drugem mestu v Sloveniji — Za pokrivanje izgub v IMV pa je bilo v občini zbranih že 300 milijonov dinarjev — Znova bodo na udaru investicije

NOVO MESTO — Ob dejstvu, da je novomeško gospodarstvo v zelo težkem položaju, da nelikvidnost narašča, bo potrebno znova „prečesati" programe vseh interesnih skupnosti, da bi prispevne stopnje znižali.

Tak je bil sklep novomeškega izvršnega sveta, ko je 17. aprila obravnaval dosedanja prizadevanja za kritje izgub, ugotovljenih po zaključnih računih za leto 1983 in ki znašajo v občini 948 milijonov dinarjev.

Ob dejstvu, da je največja izguba še vedno v IMV, bo potrebno tej delovni organizaciji še nadalje pomagati pri uresničevanju sanacijskega programa in pokrivanju izgub. Od leta 1980, ko je bila izguba v IMV obelodanjena, je bila ta delovna organizacija deležna od občine in njenega gospodarstva že izdatne pomoči, saj gre kar za 148 milijonov dinarjev raznih oprostitev davkov in prispevkov ter več kot 110 milijonov dinarjev občinskega rezervnega sklada v ta namen. Pri kritju izgube v letu 1983 pa je izvršni svet sklenil iz občinskega rezervnega sklada dodatno nameniti še 20 milijonov dinarjev.

Ker pa se zlasti likvidnostne težave kažejo tudi v več ostalih delovnih organizacijah, kjer komajda sproti zagotavljajo sredstva za osebne dohodke, so v izršnem svetu menili, da je nujno poleg že predvidene 5-odstotne razbremenitve gospodarstva (novi ukrepi) poiskati dodatne možnosti za manjša bremena še v domači občini. Poudarili so, da ni vzdržno, da bi bilo prav novomeško gospodarstvo v Sloveniji na vrhu lestvice najbolj obremenjenih, saj je tudi v tem del krivde za čedalje slabše finančne rezultate. Prav zato bodo proučili možnosti za zmanjšanje prispevnih stopenj, namenjenih delovanju občinskih interesnih skupnosti, tako družbenih kot materialne proizvodnje.

Že na začetku te akcije pa je znano, da za redno delovanje šolstva in zdravstva ne bo mogoče dosti odvzeti, pač pa bodo znova na udaru vse predvidene investicije, vključno s komunalnimi. Hkrati bodo iskali tudi možnosti za nadaljnje zmanjševanje režije v vseh interesnih skupnostih.

R. B.

V KRATKEM DOLENJSKI INFORMATIVNI TURISTIČNI BIRO

NOVO MESTO — V bivših prostorih novomeške obrtne zadruge Hrast ob avtobusni postaji bo 7. maja odprt dolenjski informativni turistični biro. Biro bo seveda posloval pod okriljem Dolenjske turistične zveze, za začetek pa bo odprt vsak torek in petek med 7. in 15. uro. Dolgoročnejša želja turističnih delavcev pa je, da bi biro ob zaposlitvi celega človeka pričel redno vsakodnevno poslovati.

ZAHVALA DAROVALCEM

NOVO MESTO — V sklad za zbiranje sredstev za hemodializo, ki se bo razširila v okviru novomeške bolnišnice, so namesto vencev ter praznovanja dneva žena prispevali do 18. aprila naslednji darovalci: OO ZSS OŠ Komandanta Staneta iz Dragatuša namesto venca pokojnemu pedagoškemu svetovalcu Dušanu Mucu — 3.000 dinarjev, OOS SPIZ ODE Novo mesto namesto praznovanja dneva žena — 2.000, OOS UNZ Novo mesto namesto cvetja ob dnevu žena — 2.000, stanovalci Ragovske 21 iz Novega mesta namesto cvetja na grob Mariji Palčič — 1.750, KZ Krka Novo mesto, TZO Straža namesto daril ob prazniku žena — 7.500, OŠ Novo mesto, tozd Milka Šobar—Nataša namesto obdaritve za 8. marec — 4.500, OŠ Metlika namesto venca pokojnemu Dušanu Mucu — 3.100, OŠ Novo mesto, DSSS namesto obdaritve za 8. marec — 3.000 in OŠ Novo mesto, tozd Grm namesto obdaritve za 8. marec — 4.000 dinarjev.

Vsem darovalcem se zahvaljujemo, imena preostalih pa bomo objavili ob koncu akcije.

ZC Dolenjske

Samo nečesa ni mogoče reči o človeški zgodovini: da je pametna.

F. M. DOSTOJEVSKI

Ni več navala za lokacije

V Novem mestu ni več navala za pridobitev lokacij, pač pa nanje čakajo občani na podeželju

NOVO MESTO — Koliko novih lokacij in kdaj bo lahko letos stavbnozemljiška skupnost pripravila zlasti za najbolj kritična območja na Otočcu, v Žužemberku in Dol. Toplicah, je odvisno predvsem od pravočasno izdelanih zazidalnih načrtov po prostorskem planu.

Občinska stavbnozemljiška skupnost je v minulem letu povsem uresničila program, medtem pa uresničitev srednjeročnega plana po triletnem obdobju pristaja šele pri 41 odst. To kaže, da vsi načrti iz sedanjega petletnega obdobja ne bodo postali praksa. Manjši uspeh gre pripisati predvsem dejstvu, da gre za velik izpad sredstev, ker nekatere večje delovne organizacije niso podpisale sporazuma in tudi ne združujejo sredstev za delo te skupnosti.

V letu 1983 pa je ta skupnost precej naredila: oddala je 75 lokacij, od teh 46 za gradnjo stanovanj, 3 za poslovne prostore, 3 za kioske in obrtne delavnice ter 23 lokacij za zasebne graditelje. Trenutno je prostih še 92 lokacij, pretežno v primestnih predelih, vendar ta hip zanje ni posebnega zanimanja. Pričakujejo pa letos ponovno večji interes za lokacije, posebno v Žužemberku, na Otočcu in v Dol. Toplicah, kjer praktično gradnja stoji in tako investitorji v gruzbenem in zasebnem sektorju čakajo na lokacije. Te pa ne morejo pripraviti in oddati, dokler ni zazidalnih načrtov.

V preteklem letu je stavbnozemljiška skupnost odkupila tudi 41.874 m² zemljišč, vse to pa je poleg ostalih opravil naredilo malo manj kot 5 redno zaposlenih. Izračunali so, da bi se strokovna služba te dejavnosti skoro sama financirala, če bi zaračunavala usluge za zahtevne investitorske in nadzorne posle pri gradnjah.

Te podatke so pretresali delegati na skupščinskem zasedanju 18. aprila, ko so hkrati sprejemali letošnji delovni in finančni načrt.

R. B.

Na dan z idejo!

Maj — mesec inovacij v SGP Pionir

NOVO MESTO — Pod naslovom „Imaš idejo — na dan z njo!" se v SGP Pionir začenja mesec inovacij in racionalizacij. S to akcijo želijo spodbuditi delavce, da bi se v čimvečjem številu vključili v inventivno dejavnost in s tem dali tej dejavnosti pomen, ki si ga resnično zasluži.

V okviru meseca ustvarjalnosti bodo Pionirjevi delavci prejeli glasilo delovne organizacije, ki je posvečeno inovacijski dejavnosti, po vseh gradbiščih, delavnicah in poslovnih prostorih bodo pripravili sestanke, ki naj bi spodbujali bodoče inovatorje, ti pa bodo prejeli tudi posebno številko internega „Obveščevalca", ki bo obenem tudi prijavnica inventivnega predloga. Poleg tega bodo podeljene nagrade inovatorjem, ki so podali svoje predloge inventivni komisiji v preteklem letu.

S to akcijo nameravajo poslej nadaljevati vsako leto v maju, želijo pa si, da bi inventivno aktivnost podaljšali na vse ostale mesece v letu.

G. ROVAN

6,3 MILIJONA ZA PRIZNAVALNINE

NOVO MESTO — V novomeški občini je leta 1983 prejemalo priznavalnine 173 borcev NOV. Mesečna priznavalnina je znašala 4.500 do 6.000 dinarjev, odvisno od ostalih dohodkov v družini. V ta namen je bilo porabljenih 6,3 milijona dinarjev. Stanovanjsko vprašanje borcev pa se v novomeški občini lepo rešuje. Za preurejanje stanovanjskih hiš in modernizacijo le teh — je bilo lani odobrenih 32 borcem za 3 milijonoe dinarjev posojil.

JERELETU POKAL ŠMARJETE

ŠMARJETA — Pred dnevi je bil v tukajšnjem gasilskem domu zanimiv šahovski turnir za pokal Šmarjete. Zbralo se je 12 šahistov, med katerimi je največ pokazal Anton Jerele, ki je zmagal pred Permetom in Prudičem.

A. DEŽMAN

Delegat na klic

Nesklepčnost dobiva vse večje razsežnosti

Z enourno zamudo se je 18. aprila začela v Novem mestu skupščina stavbnozemljiške skupnosti, ker je manjkalo 9 delegatov iz vrst uporabnikov za minimalno sklepčnost. Slaba udeležba na sejah, zlasti nekaterih interesnih skupnosti, postaja bolezen, ki se širi tudi na sindikalne konference pa celo v partijske vrste.

Klicanje delegatov po telefonu, ko ostali že sede v dvorani, je postala praksa. Očitno se tokrat uporabnikom ni zdelo vredno priti na sejo, vzrok pa ostaja nepojasnjen. Je to morda signal od strani delegatov, da so potrebne spremembe v organiziranosti, ali pa gre zgolj za komodnost posameznika? Najbrž ima vsaka od obeh možnosti nekaj zaslug, kajti med delegati je slišati, da sklepčnost ni bila vprašljiva, dokler so se zasedanja začenjala ob 8. uri. Kolikor bolj pa se sklic seje pomakne k 12. uri, toliko manj je udeležbe. Ljudje se bojijo, da bi se zasedanje zavleklo precej čez 14. uro, ko se vsakomur mudi domov. Svoj prosti čas pa je danes malo ljudi pripravljenih žrtvovati za različna „sejanja".

Reorganizacija stavbnozemljiških skupnosti pa je kljub temu na vidiku, saj je že predvideno, da jo je potrebno izpeljati do konca leta 1985. Dotlej naj bi namesto te oblike začel delati sklad. Če bo to prineslo izboljšavo pri vsebini dela, bo pokazala prihodnost, doslej pa je prav ta dejavnost zadnja leta doživljala vrsto novih organizacijskih oblik, pa nobena še ni prav dobro zaživela, že jo je nadomestila druga.

R. BAČER

POUČNI IZLET

Člani geografskega in zgodovinskega krožka smo se pred kratkim odpravili na poučni izlet v Brestanico, Trebče in Podsredo. V Brestanici smo si ogledali grad, posebno so nas pritegnile slike izgnancev. V Trebčah smo obiskali hišo Titove tete Ane, pot pa nas je vodila še do Javoršekove domačije in podsredškega gradu.

URŠKA HENIGMAN
OŠ Baza 20
Dolenjske Toplice

IZ ŽUŽEMBERKA

ZDENKA LONGAR, članica šolskega novinarskega krožka iz Žužemberka, poroča, da je na začetku aprila njihovo šolo obiskal gledališki igralec Polde Bibič in zaigral monodramo „Prigode Petra Fuleža". Na tekmovanju „Kaj veš o prometu" sta v Novem mestu sodelovali tudi dve ekipi žužemberških osnovnošolcev, osvojili sta četrto mesto, člane pa so izbrali na šolskem tekmovanju. V šoli so sredi aprila pripravili tekmovanje v matematiki. Za bronasto Vegovo značko se je pomerilo 45 učencev. Naloge niso bile lahke, na občinsko tekmovanje pa se je uvrstilo 14 učencev. Ob nedavni 80. obletnici rojstva Srečka Kosovela so člani novinarskega krožka pripravili stenčas s fotografijami in življenjepisnimi podatki tega velikega poeta. Tečaja prve pomoči se v Žužemberku udeležujejo sedmošolci. Tudi na letošnjem tečaju so se veliko naučili o nudenju pomoči ponesrečencem. Tečaj so zaključili s testom, v kratkem pa bodo znanje pokazali pred zdravnikom in si pridobili izkaznico pomožnega bolničarja.

Borci proti malodušju

Kljub letom in boleznim so borci še vedno v središču vsega družbenopolitičnega življenja

NOVO MESTO — 19. aprila se je letna skupščina občinske organizacije ZZB Novo mesto začela s krajšim kulturnim programom mladih iz Doma Majde Šilc, končala s pesmijo delegatov „Nabrusimo kose", vmes pa so temeljito razčlenili enoletno delo.

V novomeški občini živi še 2770 članov ZZB NOV, od teh jih ima 1800 priznano dvojno štetje, 1312 jih je ibo v NOV pred italijansko kapitulacijo. Med borci pa je tudi še 21 nosilcev Partizanske spomenice. Da pa se njihove vrste naglo redčijo, pove podatek, da je v obdobju med dvema skupščinama umrlo kar 152 članov. Njihov spomin so počastili z enominutnim molkom.

Poprečna starost novomeških borcev je 68 let, na zdravstvenih pregledih je bilo ugotovljeno, da ima vsak poprečno tri kronične bolezni, vseeno pa so borci še zelo aktivni v družbenopolitičnem življenju, posebno v krajevnih skupnostih.

V uvodnem poročilu je predsednik Ivan Somrak poudaril, da so strnjene vrste borcev v današnjem času prav tako potrebne, saj gre za borbo proti malodušju in napakam, ki hromijo pravo obličje samoupravnega socializma, za katerega so med NOB toliko žrtvovali. „Tistim, ki hočejo živeti na tuj račun in nam hočejo delati škodo, bomo še naprej stopali na prste," je dejal predsednik Somrak.

Med razravo so delegati ocenili, da je bila po vsebini ta skupščina ena najboljših doslej in da je bila borčevska zahteva po ugotavljanju odgovornosti za privilegije dokaj uspešna. Kot usmeritev za bodoče delo pa so posebej naglasili ohranjanje in prenašanje tradicij NOB, sodelovanje z mladimi. Borci z bogatimi življenjskimi izkušnjami naj bi predvsem pomagali mladim, da bi se na križpoteh znali odločiti za pravo pot.

R. B.

Izvoz z velikimi napori

Čeprav so pri izvozu pod planom, so z rezultati dokaj zadovoljni — Največji izvoznik in uvoznik je Beti

METLIKA — V lanskem letu je metliško gospodarstvo po podatkih republiške interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino izvozilo za 536 milijonov dinarjev (po vrednosti dolarja 63,40 dinarja), kar je za 8 odstotkov manj kot v letu poprej. Konvertibilni izvoz je realno za odstotek večji, klirinč ški pa kar za 37 odst. manjši kot leto poprej. Na konvertibilni trg so metliške organizacije združenega dela lani izvozile za 451 milijonov dinarjev blaga in storitev, kar je 84 odst. vsega izvoza, na konvertibilno pa za 85 milijonov dinarjev.

V tem času je gospodarstvo uvozilo za 547,6 milijona dinarjev, kar je realno za 5 odst. več kot leto poprej. Stopnja pokrivanja uvoza z izvozom znaša skoraj 96 odst. in je za slabe tri odst. slabša kot leto poprej.

Čeprav izvoznega plana, ki je predvideval 18-odstotno realno povečanje izvoza ob 2-odstotnem večjem uvozu, metliško združeno delo ni izpolnilo, ocenjujejo, da so tudi sedanji rezultati dokajšen uspeh, saj so jih dosegli z velikimi napori.

Kot vsako leto je bila Beti tudi lani največji izvoznik, saj je izvozila za 449,5 milijona dinarjev, kar je za 8 odst. manj kot v letu 1982, na konvertibilni trg je Beti izvozila za 375,5 milijona dinarjev, kar je 1 odst. več kot leto poprej, na klirinški pa za dobrih 74 milijonov dinarjev ali za 35 odst. manj kot leta 1982. Beti je tudi največji uvoznik, saj je lani uvozila za dobrih 510 milijonov dinarjev ali za 6 odst. več kot leto poprej.

Drugi največji izvoznik je Komet, ki je lani izvozil za blizu 75 milijonov dinarjev, veliko večino na konvertibilni trg, kamor je svoj izvoz povečal za 12 odst., na klirinško območje zmanjšal skoraj za polovico, medtem ko so v Kometu uvoz zmanjšali za 16 odst.

A. B.

Prvi po bolniški

Zaradi bolniških izostankov lani v metliški ob 52.786 delovnih dni

METLIKA — Lani je v metliški občini močno porastla odsotnost z dela, saj je bila ta belokranjska občina s 4,35-odstotno odsotnostjo z dela na prvem mestu v dolenjski regiji, medtem ko je bila leta 1980, ko je odsotnost z dela znašala 2,83 odstotka in še leto kasneje z 3,21 odst., na zadnjem mestu v regiji. Tako je bilo lani v metliški občini od 3.882 aktivnih zavarovancev povprečno vsak dan na bolniški (sem niso všteti porodniški dopusti) 168 ljudi.

Lani so bili v metliški občini zaradi bolezni, nesreč pri delu, nege družinskega člana in spremstva ob 52.786 delovnih dni. Bolniške so za občinsko zdravstveno skupnost precejšne breme, saj je morala skupnost lani za nadomestila za bolniške nad 30 dni izplačati 7,35 milijona dinarjev.

● Na včerajšnji skupni seji zborov metliške občinske skupščine so osrednjo pozornost posvetili analizi poslovanja metliškega gospodarstva v lanskem letu. Delegati so se seznanili tudi z uresničevanjem dogovora o razporejanju dohodka, ki v metliški občini ni bil kršen.

Slabega komandirja zamenjati!

Metliški borci zvesti načelom, za katere so se borili — Zahtevajo odgovornost na vseh ravneh — Himna naj ostane, če je treba, spremeniti le besedilo

METLIKA — Tudi na zadnji skupščini so metliški borci znova dokazali, da so kljub letom in številnim tegobam, ki jih spremljajo, ostali zvesti načelom, za katere so se borili, da so še naprej revolucionarni, pošteni, odkriti, konkretni in kritični. Pri tem so tudi resignirano ugotavljali, da marsikatera teh lastnosti v današnjem času ni več cenjena oziroma je od nje ostala samo še lupina brez vsebine.

Na skupščini so se borci tako v poročilu kot v razpravi lotili številnih stvari, ki težijo njih in marsikdaj celotno družbo, in to ne s ponavljanjem že stokrat prežvečenih besed, marveč z jasnimi in odločnimi besedami, ki so prav zaradi tega v času načelnih visokodonečih misli s svojo neposrednostjo učinkovale morda celo grobo in osorno. Zlasti nepopustljivi so metliški borci, ko gre za ugotavljanje odgovornosti na vseh ravneh.

„Borci smo bili vedno in smo tudi danes pošteni, zato imamo pravico zahtevati poštenost in odgovornost na vseh ravneh od krajevne skupnosti do federacije. Če bi bil že doslej povsod red, bi bilo danes v Jugoslaviji boljše kot v Ameriki!" je pribil eden od številnih razpravljalcev na skupščini. „Od vseh odgovornih od federacije navzdol zahtevamo drugačno obnašanje in ravnanje," je povzel drugi.

„Če v partizanih komandir ni bil sposoben ali kos svoji nalogi, smo ga na hitro zamenjali, ampak ni šel na drugo vodstveno funkcijo, ki bi si jo sam izbral, marveč v četo!"

Beseda je nanesla tudi na finančne težave pri izdajanju borčevskega glasila TV 15 in metliški borci so ogorčeni, da naša družba ne more sistemsko urediti tega vprašanja. „Za Dražgoško bitko so šle v nič težke milijarde, tu pa gre za drobiž in se zatika." Nasploh so ugotavljali, da materialni položaj borcev ni dober. „Res se moramo vsi obnašati stabilizacijsko, ampak samo na borčevskih stvareh se pa tudi ne bi smelo kresati," je bilo rečeno. Kljub temu so sprejeli sklep, da bo poslej vsak borec za klimatsko zdravljenje plačal 40 odstotkov stroškov hotelskih storitev, če dohodek na zakonca presega 8.000 dinarjev na mesec. Nasploh je zdravje za borce zelo občutljivo vprašanje. Z metliškim borčevskim dispanzerjem so v splošnem zadovoljni, želijo le, da se ne bi zdravniki v tem dispanzerju pogosto menjavali. Precej pritožb pa je bilo slišati na odnos do borcev v drugih dispanzerjih oziroma bolnišnicah. Tudi pri drugih uradnih stikih so, kot se je že večkrat izkazalo, borci bolj občutljivi in si želijo bolj človeški in razumevajoč pristop raznih služb.

● Metliški borci — njihova organizacija šteje okoli 1.200 članov — so se tudi odločno izrekli proti morebitni novi himni. „Če že besedilo ne ustreza, ga spremenimo, napev pa pustimo pri miru!", so poudarili.

A. BARTELJ

Novomeška kronika

PREPLESKANE ZEBRE — Po mestu so prejšnje dni na novo pleskali prehode za pešce, ki jih je zabrisala zima. Kot je že „lep" običaj, pa so se tega dela lotili dopoldne, v času, ko je promet največji. Tej „tradiciji" pač nobena kritika ne pride do živega!

POČITNICE LE ZA NEKATERE — Veliko delovnih organizacij je delovni ponedeljek pred 1. majem nadomestilo v soboto, 21. aprila. Tako je omogočeno zaposlenim od 27. aprila do vključno 2. maja 6 dni strnjenih počitnic. Ni pa se bati, da bi Novomeščani množično navalili na hotelske zmogljivosti v zdraviliščih ali ob obali. To si bodo privoščili redki, večina delovnih ljudi pa bo ob prostih dneh delala. Šli se bodo predvsem pridelovalce hrane ali vina.

SPREMENJEN DELOVNI ČAS — Medobčinsko društvo slušno prizadetih bo od 1. maja dalje poslovalo po malce drugačnem delovnem času kot doslej. Uradovali bodo vsak ponedeljek in petek med 7. in 12. uro ter ob sredah od 14. do 18. ure.

Ena gospa je rekla, da bi se lahko delegati raznih sisov in sindikata pa občinske skupščine in komunisti lahko učili čuta odgovornosti od borcev. Na njihovih skupščinah nesklepčnosti ne poznajo, udeležba pa je 90-odstotna....

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 12. do 18. aprila so v novomeški porodnišnici rodile: Roza Mohar s Krke — Aleksandro, Anica Klobučar iz Uršnih sel — Vilija in Vojka, Ana Kerin iz Šentjerneja — Matevža, Otilija Duh iz Dolenje vasi — Martino, Terezija Gorenc s Homa — Stanislava, Marjeta Kukec iz Tržišča — Jerneja, Ivanka Urajnar iz Hudenja — Marka, Tea Luvšin iz Gotne vasi — Tinkaro, Marta Kralj iz Tržišča — Domna, Breda Kovačič iz Dolenjskih Toplic — Blaža, Marija Zupančič iz Regerče vasi — Eriko, Marija Krhin iz Ostroga — Janeza, Anica Kališek iz Češnjic — Tadeja, Zvonka Lindič iz Dolnjih Lakenc — Marto, Magda Koienc iz Rdečega kala — Dejana, Štefka Rodič iz Dobov — Mirjano, Anica Tičar iz Koritnice — Vlasto, Anica Trlep z Gornjih Selc — Polonço, Vera Nosetić iz Kostanjevca — Gorana, Nevenka Može s Potoka — Jaka, Marjeta Dornik iz Gabrja — Dejana, Jožefa Pisek iz Oštrca — Jasmino, Marija Kos iz Jablana — Franca, Jerica Vovko iz Drame — Leo, Nada Kos z Mirne — Dejana, Jožica Srebrnjak iz Velikih Brusnic — Ido, Martina Judnič iz Brezja pri Vinjem vrhu — Roka, Nada Medle iz Gorenje Straže — Petjo, Marija Grabušek iz Rosalnic — Borisa, Marija Kocjančič iz Gornjega Križa — Anjo, Majda Bračika iz Smolenje vasi — deklico, Dušanka Virc iz Ivanje vasi — deklico, Darinka Selan iz Budganje vasi — deklico in Marija Škoda in Vine gorice — dečka.

IZ NOVEGA MESTA: Branka Katanović s Ceste herojev 32 — deklico. Čestitamo!

Sprehod po Metliki

SESTAL SE JE IZVRŠNI ODBOR ZVEZE KULTURNIH ORGANIZACIJ, ki je najprej pregledal lanskoletno delo, nato načrte za letos, končno pa je razdelil društvom štiristo trideset razpoložljivih tisočakov. Ob pregledda zeuilo poudarjeno, da je bilo kljub pičlim sredstvom narejenega veliko predvsem zato, ker so si društva tudi sama zaslužila marsikateri dinar. Tiko ko ocilo biti tudi v bodoče, saj ne bo mogoče pokrivati s skupnimi sredstvi vseh potreb in želja. Razveseljivo je to, da ljubiteljske skupine in društva ne izgubljajo volje, nasprotno, pojavljajo se celo nove skupine kot na primer igralska na Radovici.

DOLENJSKO—BELOKRANJSKA AKCIJA „SPOZNAJO E", ki je bila še do pred kratkim kar uspešna, je splavala po vodi. Zdaj razmišljajo o nečem podobnem pri črnomaljski in metliški Zvezi kulturnih organizacij. Nastope naj bi si izmenjavale ljubiteljske skupine obeh občin, prireditve pa naj bi bile v manjših krajevnih skupnostih, po vaseh, kjer je kulturnega dogajanja veliko manj kot v Črnomelju in Metliki. Kaj se bo iz tega izcimilo, je odvisno od dobre volje vseh, ki bi sodelovali. Zamisel naj bi postala resničnost jeseni.

20. APRILA SO OBISKALI DELOVNO ORGANIZACIJO BETI delavci ljubljanske Dekorativne. Po ogledu delovnih prostorov in po nakupu v trgovini so se odpeljali na Vinomer, kjer so pripravili Metličani program, v katerem so nastopili: oktet Vitis ter tamburaši društva Ivan Navratil. Še posebej pa so goste navdušile manekenke, ki so prikazale nekaj modelov te največje belokranjske delovne organizacije. Ljubljančani so ostali na Vinomeru do poznega večera.

Črnomaljski drobir

ŠE VEČ TAKŠNIH AKCIJ — Črnomelj je pretekli teden povsem spremenil podobo. Ulice so bile počiščene, težko je bilo kje najti smeti, na cestišču pa so bili končno označeni prehodi za pešce. Seveda je bil vzrok za tak red v zaključnem republiškem tekmovanju „Kaj veš o prometu", ki je bilo preteklo soboto v Črnomlju. Še več takšnih akcij!

ČASOPISI SO, LE DRUGJE — Odkar Semičani srednjih let pomnijo, je imel njihov kraj trafiko, sedaj pa je že nekaj tednov zaprta. Vendar to ne pomeni, da so ljudje na tistem koncu črnomaljske občine ostali brez dnevnega in drugega časopisja, revij in vsega, kar je sicer moč kupiti v trafiki, saj jim je vse to sedaj na voljo v Dolenjkini samopostrežni trgovini.

Ribniški zobotrebci

LOČANI HVALIJO ZOBOZDRAVNIKA — V Loškem potoku imajo zdaj takega zobozdravnika, ki dela tudi ob sobotah dopoldne, večkrat pa tudi popoldne, ne da bi si zaračunal nadure. Seveda se je glas o dobrem zobozdravniku raznesel daleč naokoli, tako da ni nič čudnega, če pridejo k njemu tudi z Rakeka ali iz Cerknice.

TUDI ZDRAVNIKI ZAČNO OB 6. URI — V ribniški občini imajo take zravnike, da bi se jih ne smramoval niti Klinični center iz Ljubljane. Delati začno že ob šesti uri dopoldne, zelo malo bolnikov pa pošiljajo na preiskave in posege v bolnišnico. Kako spretni so, med drugim govori tudi to, da je neki zdravnik kar pod skakalnico v Loškem potoku zašil oko nekemu tekmovalcu, ki se je poškodoval. Zato ni čudno, da so Ribničani ponosni nanje in jih ne bi dali za vse na svetu.

— Si slišal, da je v Ribnici že glad?

— Ja, v domu JLA razstavlja kočevski kipar Glad.

Drobne iz Kočevja

ZEMLJA BOLJ OBDELANA — Mesto in okolica sta oživela. Vsi hite, da bi obdelali vsak koščck vrta ali njive. Pridelati je treba hrano za družino ali morda celo za prodajo. Z vrtičkarstvom se ukvarja vedno več ljudi.

OČISTILI MESTO — Pred kratkim je bila prostovoljna delovna akcija za očiščenje mesta. Udeležba, predvsem mladih iz šol in podjetij, je bila kar zadovoljiva. Mesto je dobilo lepši videz. Želimo, da bi lepo tudi ostalo. Popraviti bi morali še koške za smeti, ki jih snemajo ali razbijajo objestni vinjeni mladeniči na svojih poznih nočnih pohodih, ko ne morejo najti poti domov.

OGRAJE ŠE NI — Okoli novega mestnega pokopališča še vedno ni dokončana visoka žična ograja, ki naj bi preprečevala srnam in jelenom dostop na pokopališče. Graditi so jo začeli že pred leti. Če ni denarja, naj bi podražili najemnino za grobove. To bi bil za najemnike grobov manjši strošek, kot ga imajo zdaj, ko popase divjad ne le vence na grobovih, ampak tudi sveže rože.

A. A.

— Kaj praviš na ugotovitev ob zadnjih volitvah, da se sposobni branijo sprejeti odgovorne dolžnosti?

— Jih pa zato z veseljem sprejemamo nesposobni.

Trebanjske iveri

KOMAJ SKLEPČNI — Ena seja skupščine občinske izobraževalne skupnosti je doslej zaradi nesklepčnosti že odpadla. Velike težave pa imeli tudi na drugič sklicani seji, ko so morali delegate iskati celo po telefonu. Tega so bili krivi zlasti delegati zbora uporabnikov, medtem ko so delegati iz zbora izvajalcev zelo točni. Žal pa na sejah ne slišijo dosti spodbudnega in je njihova marljivost za navadne smrtnike že kar nerazumljiva.

VSE BOLJ SKOPI ZA SKUPNO PORABO — V trebanjski občini se kar vrstijo težave v SIS skupne porabe. Najprej je udarilo po zdravstvu, potem po šolstvu, tudi kulturi se ne piše nič bolje. Počasi bo potrebno kar ukiniti vse to razkošje, s katerim so se kitili v občini, in ukiniti šole, knjižnice in zdravstvo. Seveda če združeno delo, ki pa je tudi precej na psu, ne bo razvezalo mošnjičkov in prispevalo kaj več.

V ČETRTLETJU DOBRO GOSPODARJENJE

ČRNOMELJ — V teh dneh osnovne organizacije ZK v črnomaljski občini ocenjujejo letošnje gibanje v gospodarstvu. Povsod ugotavljajo, da so v prvih treh mesecih relativno ugodno poslovali, saj je proizvodnja na primer v Beltu, Iskri, na Rudniku rekordna, več težav pa imajo delovne organizacije s sezonskim značajem poslovanja, kot so gostinstvo, kmetijstvo in letos tudi gozdarstvo. Zaradi obilice snega namreč ni bilo možno spravilo lesa. V prvem četrtletju se je v občini tudi povečal izvoz, zmanjšal uvoz, zastojev v proizvodnji pa ni, kar je dobra osnova za uresničitev planov.

IZOBRAŽEVANJE SINDIKALNIH DELAVCEV

ČRNOMELJ — V okviru programa družbenopolitičnega izobraževanja je črnomaljski občinski sindikalni svet pretekli četrtek pripravil usposabljanje predsednikov konferenc osnovnih organizacij sindikata, predsednikov osnovnih organizacij ter članov občinskega sveta. Slušatelji so se seznanili predvsem z mestom, vlogo in nalogami osnovnih sindikalnih organizacij ter metodami dela v njih in z gospodarsko-političnimi razmerami ter uresničevanjem gospodarske stabilizacije.

Tesnejše sodelovanje med šolami

To bo mogoče le z novo obliko povezovanja

ČRNOMELJ — V občini se zaključuje javna razprava o povezovanju osnovnih šol. O elaboratu so razpravljale družbenopolitične organizacije in zbori delavcev v osnovnih šolah. Na vseh razpravah je bila podčrtana potreba po tesnejšem sodelovanju, določene pa so bile tudi skupne naloge na področju pedagoškega dela, kadrovske politike, nagrajevanja, delitve dohodka ipd.

Povsod je prevladovala misel, da nova oblika ne sme biti bistveno dražja, pa tudi ne bi smela bremeniti že tako pičlih sredstev za izobraževanje. Dokončno bo razprava zaključena na zboru delegatov v začetku maja, kjer bodo določili tudi roke za posamezna opravila pri povezovanju in izvolili nove ljudi v organe skupnosti osnovnih šol.

88 DREVES V SPOMIN NA TITA

KOČEVJE — Tu so začeli urejati mestni park. V spomin na tovariša Tita bodo v tem parku posadili 88 dreves. Pobudnik akcije je svet krajevne skupnosti Kočevje — mesto.

Kos vsem pomanjkljivostim?

Črne gradnje in zakoli, deponije za odpadke — le del težav Črnomaljcev

ČRNOMELJ — Inšpekcijske službe so imele, po poročilu ob koncu leta sodeč, v črnomaljski občini kar veliko dela, saj so odkrile dokaj nepravilnosti. Kako pa so njihova opozorila zalegla, se bo moralo pokazati v tem letu.

Tako gradbeni inšpektor ugotavlja, da so še vedno neustrezno opremljena gradbišča, največkrat pa na gradbiščih manjka tudi delavec, ki naj bi bil odgovoren za delo. Pogosta je tudi nestrokovnost gradbenih del, zlasti ko jih opravljajo šušmarji, odstopi od gradbene dokumentacije in črne gradnje. Zaradi nepravilnosti pri gradnji predvsem lokalnih cest pa bi v črnomaljski občini potrebovali tudi inšpektorja za ceste.

Voda v zajetjih v občini brez kloriranja največkrat ni užitna, zrak pa je na srečo še čist, vendar bodo morali zaradi vse večjega prehoda na trda goriva sprejeti predpis za postavitev čistilnih naprav v dimnikih. Čimprej bo potrebno določiti tudi varnostne pasove vseh vodovodnih zajetij v občini, prav tako pa tudi deponije za industrijske in druge odpadke, a končno dokončati gradnjo kanalizacije in čistilnih naprav v Črnomlju in Semiču.

Kritika leti tudi na lovska društva, ki ne odstreljujejo potepuških mačk in psov in tako povečujejo možnost prenašanja stekline. Veterinarski inšpektor opozarja na povečan črni zakol živali, razlog za to pa je preprost: kmetijska zadruga vseh živali ne more odkupiti, kmetje pa jih zaradi pomanjkanja krmil ne morejo rediti.

Bolj samozaščitno bi se morali črnomaljski občani obnašati ob črnih sečnjah in nedovoljenem prometu z lesom ter na področju požarne varnosti, saj je samo lani požar naredil veliko škodo.

B. M.

Desetletje pobratenja

Črnomaljska in dugoreška občina sta v letih tesnejšega sodelovanja zaključili vrsto akcij — Še možnosti

ČRNOMELJ — Pred desetimi leti sta občini Črnomelj in Duga Resa 16. februarja najprej v Dugi Resi, dva dni pozneje pa še v Črnomlju podpisali listino o pobratenju, ki je bila le posledica že dotakratnega dobrega sodelovanja med občinama. Temu jubileju so posvetili veliko pozornost že ob črnomaljskem občinskem prazniku februarja, prav tako pa se ga bodo spomnili v Dugi Resi 5. maja ob prazniku njihove občine.

Takrat bodo že po tradiciji na predvečer praznika Črnomaljci pripravili v Dugi Resi kulturni program, najzaslužnejšim občanom, ki so dali svoj prispevek h krepitvi bratstva in enotnosti, pa bodo podelili priznanja. Po podpisu listin o pobratenju, ki sta jih pred desetimi leti podpisala takratna predsednika občinskih skupščin Marko Čurilović in Martin Janžeković, so se namreč že dotedanje vezi še poglobile. Rezultat tega pa so bile številne skupne prireditve, pohodi, športna in druga srečanja, mladinske delovne akcije in brigade, skupne seje DPO, aktivnosti na področju SLO in DS itd. Najpomembnejša je gotovo skupna gradnja mostu pri Žuničih čez Kolpo, po katerem bo kmalu stekel promet. Tudi mnoge osnovne organizacije mladine, gasilska društva, lovske družine, občinski gasilski zvezi ter krajevni skupnosti Adlešiči — Prilišče, Vukova gorica so zaokrožili svoje sodelovanje s pobratenjem.

Seveda z vsem tem možnosti za sodelovanje nikakor niso izčrpane, zlasti pa bo moralo postati tesnejše gospodarsko sodelovanje, saj imata prav tu obe občini več stičnih točk: tekstilno in gradbeno industrijo, promet, turizem in ne nazadnje urabanistično ureditev ob Kolpi.

B. M.

Vse uresničili

Ribniško AMD ima zdaj že 550 članov

RIBNICA — Delegati na redni letni skupščini ribniškega AMD so z zadovoljstvom ugotovili, da je društvo lani izpolnilo vse načrte. V tem letu pa bodo še naprej veliko pozornosti posvečali izobraževanju iz prometne varnosti in drugim nalogam.

Tajnik Alojz Mihelič je povedal, da je bilo lani v društvu 550 članov ali približno četrtina vseh voznikov motornih vozil na območju občine Ribnica. Prav povečevanje števila članov bo tudi naprej ena izmed glavnih nalog. Čeprav so cene motornih vozil visoke, bencin pa drag, se številčp tečajnikov v avto šoli ne zmanjšuje, prav tako tudi ne število lastnikov motornih vozil. Zato je potrebno čimveč teh voznikov pritegniti v društvo. V društvu pripravljajo za letos pester delovni program. V osnovnih šolah bodo izvedli predavanja o cestnoprometni vzgoji, sodelovali pa bodo tudi pri pripravi tekmovanja Kaj veš o prometu. V 7. in 8.

● Na skupščini so podelili tudi priznanja najbolj prizadevnim članom. Srebrna priznanja AMD so dobili Mirko Goršič, Anton Marolt, Mirko Oražem in Anton Petek, bronasta pa Matija Delač, Zvonko Lavrič in Matija Ogrinc. Podelili so tudi dve pismeni priznanji, ki sta ju dobila Rafko Paternus in Jože Žnidar.

Alojz Mihelič

razredih bodo izvedli brezplačen tečaj za mlade voznike koles z motorji.

M. GLAVONJIĆ

ŠTAFETA BO PRENOČILA V RIBNICI

RIBNICA — Na poti po Sloveniji se bo zvezna štafeta mladosti ustavila tudi v Ribnici. Mladina, delovni ljudje in občani jo bodo lahko pričakali v sredo, 9. maja, v večernih urah. Mladina pripravlja bogat kulturni program. Štafeta bo prenočila v Ribnici.

M. G.-ć

ZA DAN OF V ŠEŠKOV DOM

KOČEVJE — Danes, 26. aprila, bo v Kočevju osrednja proslava dneva OF. Proslava bo ob 19. uri v Domu Jožeta Šeška. Na njej bodo podelili priznanja OF, srebrni znak sindikata in priznanja krajevnih skupnosti. Na proslavi bodo sodelovali solisti Marija Bitenc—Samec, Zlata Ognjanović, Stane Koritnik, Ciril Cvetko, recitatorka Alenka Svetel in moški pevski zbor Svoboda Kočevje.

GLAD V RIBNICI ZA DAN OF

RIBNICA — Od 20. do 27. aprila je bila v domu JLA v Ribnici odprta razstava del kočevskega kiparja — samouka Matije Glada. Organizirala sta jo ZKO Ribnica in vodstvo doma JLA, posvečena pa je bila dnevu OF. Matija Glad je imel doslej že 24 razstav, največ samostojnih ali skupno s pokojnim kočevskim slikarjem Radom Megličem.

DANES SEJA OK SZDL

KOČEVJE — Danes bo tu seja občinske konference SZDL, na kateri bo osrednja točka uresničevanje programa ekonomske stabilizacije, zlasti pa delež Socialistične zveze pri njem. Na seji se bodo pogovarjali tudi o morebitnem podaljšanju sedanjega občinskega samoprispevka, ki se izteče maja. Sprejeli pa bodo tudi finančni načrt za letos in obračun za lani. Obravnavali bodo tudi sofinanciranje Dolenjskega lista.

RAZSTAVA DOMAČE IN UMETNE OBRTI

LJUBLJANA — Zveza obrtnih združenj Slovenije bo tudi letos pripravila razstavo domače in umetne obrti. Peta prireditev zapored ne bo samo republiškega, ampak vsejugoslovanskega značaja, številni izdelki te obrti pa bodo tudi letos na ogled v Slovenj Gradcu, in sicer od 8. do 17. junija. Izdelke, k jih bodo obrtniki poslali na razstavo, bo ocenila posebna žirija, neustrezne bo izločila, dobrim podelila „Znak kvalitete", najboljši obrtniki pa bodo prejeli še diplomo mojstra domače oz. umetne obrti. Izdelovalci morajo razstavne predmete sami pripeljati in odpeljati, zbirno mesto je umetnostni paviljon v Slovenj Gradcu, prijave pa zbira Zveza obrtnih združenj Slovenije, 61000 Ljubljana, Miklošičeva 4.

ZA DAN ŠOLE NA PODŠUMBERK

VELIKI GABER — Na dan osnovne šole dr. Petra Držaja v Velikem Gabru se bodo učenci udeležili pohoda na Gornji Podšumberk, kjer se bodo zbrali ob spomeniku trem narodnim herojem. V Kremenjku, kjer je bila ustanovljena druga grupa odredov, pa bodo pripravili razgovor z borci in kulturni program. Pohod bo 26. aprila, ko šola praznuje svoj dan.

TESNILA SPET V DONITU?

VELIKA LOKA — Nedavno so se v Tesnilih v Veliki Loki mudili predstavniki Donita iz Medvod in se dogovarjali za bodoče sodelovanje med obema delovnima kolektivoma. Kot je namreč že znano, so delavci Tesnil lani izstopili iz Donita. Zdaj pa so se pogovarjali o možnostih za ponovno združitev in sicršnjem poslovno-tehničnem sodelovanju.

Mirna: IMV spet v izgubi

V mirenskem tozdu IMV so lani še enkrat povečali izgubo — Letošnji proizvodni načrti še neznani —

MIRNA — V IMV — tozd Tovarna opreme na Mirni so lani spet končali z izgubo, ki je bila še enkrat večja kot predlani, proizvodnih planov niso dosegli, letošnji načrti proizvodnje pa bodo pri avtomobilski opremi prepolovljeni. Vendar so vsi ti rezultati plod dosedanjih težav in so imeli tamkajšnji delavci nanje zelo malo ali celo nič vpliva.

Kot je znano, je temeljita sanacija tega tozda padla v vodo in zdaj načrtujejo obnovo v okviru obstoječe proizvodnje, v šivalnici in kovinski proizvodnji. V modernejše stroje — zelo malo pa v zidove — naj bi letos in prihodnje leto vložili 500 milijonov dinarjev. Vendar je sanacija v celoti odvisna od siceršnjih programov IMV. Če pade sanacija IMV, pade tudi Mirna, a na najslabšo možnost v tem kolektivu nihče ne misli.

Kot je dejal direktor tozda Miran Bizjan, so lani v celoti izpolnili 92 odst. planov, Pri opremi za prikolice so zaostajali, kolikor je pač terjal finalist, podobno je bilo pri opremi za osebna vozila, kjer so plane izpolnili le pri izvozu, zmanjšale pa so se tudi protidobave dvigalk in oblog. Kljub temu so povečali prihodek in dohodek, vendar so porabljena sredstva tako naraščala, da so spet ostali brez čistega dohodka. Izgub je bilo za 56 milijonov dinarjev, kar je za 112 odst. več kot predlani. Največ so k njej pripomogli stroški za obresti, repromaterial itd.

Kako bo z letošnjimi proizvodnimi načrti, niti ne vedo, za zdaj je znano le, da bo avtomobilska proizvodnja prepolovljena, manj pa bodo morali delati tudi na Mirni. Toda na Mirni potrpežljivo čakajo, kaj bo s programi IMV1 in IMV3, za katera delajo že zdaj. Iščejo tudi možnosti, da bi začeli za IMV delati še kakšen dodaten artikel.

Dodamo naj še to, da so sicer delavci v IMV na Mirni med najslabše plačanimi v trebanjski občini, kjer zasedajo praktično zadnje mesto.

J. S.

Kurjač in kmet

Težko združljivo kmetovanje in služba

ŠENTRUPERT — „Ponoči delam kot kurjač, podnevi kot kmet," pravi Jože Markelje iz Straže pri Šentrupertu. „Ko sem pred več kot dvajsetimi leti začel nakupovati zemljo, nisem vedel, da bo združevanje dveh tako napornih in odgovornih del tako težko uskladiti. Če bi znova začel, se kmetovanja ne bi lotil," pravi.

Na začetku je bilo vse veliko lažje in veliko bolj preprosto. Ne samo, da je bil precej mlajši in seveda tudi bolj poln moči. Ampak tedaj v kmetijo še ni bil toliko vložil, kasneje ko je nakupil kar 7 hektarov zemlje, pa je moral delati, če je hotel upravičiti naložbo. A ni nakupoval samo zemlje, precej denarja je vložil tudi v gospodarska poslopja, stroje. Še huje pa je bilo, ko mu je pred petimi leti umrla žena in je na kmetiji ostal sam z otroki. No, zdaj so otroci že po službah, popoldne pa pomagajo na kmetiji. Prav zato Jože Markelje nadaljuje s kmetovanjem, ima pa tudi to srečo, da bo kmetijo prevzel najmlajši sin.

Na kmetiji je najpomembnejši vir dohodka krompir, ki ga Markelje prideluje na 70 arih in

proda zadrugi po 15 ton. Potem so tu še vrtnine, čebula, česen in podobno. V zadnjem času je sklenil, da se bo preusmeril v živinorejo. Predračun za hlev, ki bo veljal okoli 4 milijone dinarjev, že ima, v hlevu pa naj bi bilo 10 glav živine. Mnenja je, da je z živino manj dela, pa dohodek je večji kot od poljščin in povrtnine.

J. S.

Revni ostajajo še bolj revni

Na seji skupščine trebanjske občinske izobraževalne skupnosti so se delegati soočili z nezavidljivim stanjem šolstva — Brez dopolnilnih dejavnosti?

TREBNJE — Tako ne gre več naprej, da bodo na zvezni in republiški ravni lahko povečevali porabo za 64 odst., na občinski za nekaj manj, samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti pa naj bi ostale pri 18-odstotnem povečanju sredstev. Vedeti moramo namreč, da v 43-odst. povečani splošni in skupni porabi, ki je menda še zmeraj previsoka, prosveta zajema hudo majhen delež.

Tako je razpravljal eden izmed delegatov na nedavni seji skupščine občinske izobraževalne skupnosti Trebnje. V letnskem proračunu je bilo dovolj denarja za redno dejavnost, zmanjkalo ga je le za odplačilo kratkoročnih kreditov v višini 30 milijonov dinarjev. Kakor pa kaže program za letos, že zdaj manjka 10 milijnov dinarjev za redno dejavnost. Zato delegati tega programa niso mogli sprejeti, dokler odbor za svobodno menjavo dela ne bo opravil še dodatnih usklajevanj, dokler ne bo popolnoma jasno, kaj naj bi še črtali iz programov. Vendar so prosvetarji med drugim terjali, naj se republiški izobraževalni skupnosti zaradi brezizhodnih razmer, v katerih se je znašlo šolstvo, le-to izvzame iz resolucijskih omejitev in enkrat za vselej pove, kaj so dopolnilni programi.

Naj pri tem dodamo še to, da se tudi zdaj dogaja, kar se sicer večkrat v življenju, da so revni še bolj revni, bogati pa samo majčkeno manj bogati. In če bo v resnici dosežen cilj, po katerem naj bi se skupna poraba zmanjšala za 5 odst., potem bodo tudi v trebanjski občini krepko zarezali v standard izvajalcev, ki pa že doslej ni bil zavidanja vreden. Čeprav bi, recimo, ukinili vse dopolnilne dejavnosti, bi zmanjkalo še približno milijardo starih dinarjev samo za redno dejavnost. Dodatni programi pa veljajo 9 milijonov dinarjev, zgolj podaljšano bivanje otrok pa 6 milijonov dinarjev. V denarno pogačo se zajeda tudi glasbena šola pa šola v naravi, a ti dve veljata samo toliko, kot znašajo zdaj obresti za najete kredite. Da so si težkega položaja, v katerem se je znašlo šolstvo v trebanjski občini tudi sami krivi, (a nikakor ne samo šolniki in občinska izobraževalna skupnost), pove tudi podatek, da so pred leti amortizacijo od avtobusov porabili za gradnjo, zdaj, ko so avtobusi dotrajani, pa denarja za nove ni mogoče vzeti od nikoder. O tem, da je več kot slab tudi materialni položaj šolnikov samih, iz visoko izobrazbo prejemajo le okolje 25 tisoč dinarjev posebnega dohodka, čivkajo že vrabci na strehi.

Torej je problemov več kot dovolj, že zdaj pa je jasno, da v šolah ne bodo mogli več imeti takega standarda kot doslej, da podaljšanega bivanja, nakupa učbenikov in še česa ne bo. Kaj vse to pomeni za občino, ki je bila še do včeraj nerazvita in bi morala prav z naložbami v znanje dohitevati druge, si upa le malokdo premisliti do kraja in z vsemi posledicami.

J. SIMČIČ

SPOSOJENO TRNJE

Splošna opredelitev je, da je treba gospodarstvu vrniti denar. Opredelitev je, ni pa denarja.

(Iz „Svijeta")

— Pustite mladim ideale! Naj vsaj nekateri še naprej mislijo, da bodo našli zaposlitev, ko bodo končali fakultete.

(Iz „Svijeta")

— Ne glejte v nebo! Tok še naprej prihaja iz pisarn.

(Iz „Svijeta")

ČETRTKOV INTERVJU

Tisoč nezaposlenih čaka

Kaj obetajo zanje programi v posavskih občinah

BREŽICE — Del generacije, ki se je po šolanju znašla pred zaprtimi vrati, opominja gospodarstvo brežiške, krške in sevniške občine k učinkovitejšim in daljnosežnejšim rešitvam. Morale bi biti sestavni del stabilizacijskih načrtov. Že ta hip bi potrebovali v Posavju nove programe za 860 nezaposlenih. Zanimalo nas je, kako se v njihovo snovanje vključuje Medobčinska gospodarska zbornica in iz odgovorov njene predstavnice Marinke Pucelj—Arandjelović zvedeli tole:

„Vse se začenja z razvojnimi nalogami. Posavje ima največ možnosti pri iskanju novih energetskih virov. Širjenje rudnika Senovo je v teku. Začelo se je lani in bo zaključeno decembra letos. Rudnik Globoko bo moral do 1985 odgovoriti, kolikšne so zaloge lignita na njegovem območju in kakšna je kakovost premoga, da se bo projektivna organizacija lotila načrtov za novi premogovnik.

MARINKA PUCELJ—ARANDJELOVIĆ: „V Posavju obetajo največ novi energetski viri."

Skupne razvojne interese posavskih občin spodbuja zbornica tudi v kmetijstvu, informatiki, lesarstvu in kemiji. Za kmetijstvo bo zanimiva setev ajde ter vzgoja breskev in marelic. Tovrstno razvojno nalogo uresničujejo, ni pa še zaključena, zato o njenih obetih več pozneje. Kmetijske površine širijo z melioracijami zlasti v krški in brežiški občini. Za setev in žetev po novih načrtih bo v krški občini na voljo okoli 300 hektarov, v brežiški 400."

„Na sejah že dlje časa poslušamo pozive k preobrazbi gospodarstva. Bi nam lahko povedali, kako se delovne organizacije v praksi lotevajo tega?"

„Nekateri delovni kolektivi, ki so v preteklosti poslovali z normalno donosnostjo, se za prestrukturiranje in širjenje proizvodnje niso zanimali. Pri teh je stanje nespremenjeno. Mednje sodijo nekatere večje delovne organizacije v regiji. Manjši kolektivi, ki so bili velikokrat v težavah, so o tem več razmišljali in so se tudi hitreje vključevali v samoupravno povezovanje v reprodukcijski verigi.

Gozdno gospodarstvo Brežice ima na primer sklenjen samoupravni sporazum s Kopitarno, Stillesom, z Lesnino, s Tovarno papirja in Novolesom za boljšo oskrbljenost izvozne proizvodnje z repromaterialom. V nerazvitem Kozjem uresničujejo GG Brežice skupaj z občino Šmarje naložbo v žago za primarno in finalno predelavo lesa. V drobnem gospodarstvu je Agrostroj iz Šentruperta prenesel del proizvodnega programa na Kovinoplast Jesenice, Iskra Kostanjevica na Invalidske delavnice v Skopicah, s Pekom v Tržiču pa tečejo dogovori za proizvodnjo gornjih delov obutve v nerazviti krajevni skupnosti Bizeljsko."

J. TEPPEY

Partijske kazni

Končni razplet „primera Rudi Stopar"

SEVNICA — Na seji občinskega komiteja ZK minuli četrtek je doživel partijski razplet „primer Stopar" iz Jutranjke. Znano je, da je bil proti Rudiju Stoparju lani v tej tovarni sprožen disciplinski postopek, zaradi katerega je bil odstranjem z delovnega mesta v nabavi. »Po razsodbi sodišča združenega dela se je Stopar lahko vrnil v kolektiv. Spomladi je bila vrsta sestankov, kjer so razčiščevali partijsko odgovornost članov OO ZK v tozdu Motiv. Po sklepu predsedstva občinskega vodstva ZK so dva člana izključili iz ZK, dvema članoma je isti organ izrekel vzgojno-politični ukrep — zadnji opomin, vsem ostalim članom te osnovne organizacije (razen dvema članicama, ki sta bili v tem letu v porodniški) pa opomin. Slednjega je dobil tudi Rudi Stopar. Stoparja bodo tudi prekadrovali iz osnovne organizacije ZK Sevnica I nazaj v OO v tozdu Motiv. Niso pa še zaključene nekatere zasebne pravde.

Prazne klopi praznijo dom

V prvih letnikih srednje šole v Brežicah je polovico manj učencev kot pred leti, v Domu pa se je število stanovalcev osulo za tri četrtine

BREŽICE — Dijaški dom v Brežicah so zgradili za 240 učencev. Do zdaj se še ni napolnil. Prvo leto je prebivalo pod njegovo streho 180 šolarjev. Po tistem se je njihovo število vztrajno zmanjševalo. Letos jih stanuje v njem samo še 60. Po vpisu sodeč, se bo to število jeseni zmanjšalo za polovico, ker prva generacija prodajalcev v usmerjenem izobraževanju končuje šolanje.

Veliko učencev se vozi, medtem ko so pred leti skoraj vsi tisti iz dolenjske regije stanovali v Brežicah. Opaziti je, da so starši prejšnje čase brez vprašanj prispevali stroške za bivanje v domu. Odkar se je šolanje raztegnilo na daljši čas, teh izdatkov mnogi ne zmorejo.

Letošnji vpis v srednjo šolo je izredno močno usahnil, čeprav so za vsak program razpisali po dva oddelka ali 60 učencev. Razpisanim mestom se je najbolj približal vpis v ekonomsko usmeritev s programom trgovinske dejavnosti. Trenutno imajo 57 prijav, od tega samo 10 iz Dolenjske.

Za program naravoslovno-matematične tehnologije se je prijavilo 43 učencev, lani jih je bilo 56. V razvitih središčih je to zelo iskana usmeritev. Sorazmerno skromen vpis v Brežicah je tudi posledica nerazvitosti, meni Josipa Šalamun, ki v Srednji šoli opravlja dolžnosti pedagoškega vodje.

Tudi za pedagoško usmeritev, za program učitelja, je letos manj prijav kot lani. Do zdaj so jih prejeli 43, lani 55. Značilno za to usmeritev je, da se zanjo odločajo pretežno dekleta in da je bilo lani in letos samo po pet fantovskih prijav.

Veliko mladih si izbira usmeritve, v katerih pridejo hitreje do kruha. V Sevnici bodo morali zaradi povečanega vpisa v poklicno konfekcijsko šolo odpreti nov oddelek. Prej so imeli tri, po novem bodo štirje. Skorajšnja zaposlitev torej vleče, včasih pa tudi bližina šolanja. Tako so imeli letos v dolenjski regiji razpisanih za trgovinsko dejavnost več štipendij, kot je bilo prijav za vpis. Učenci zaradi obilice programov in usmeritev v Novem mestu verjetno raje izbirajo šole bliže doma.

Vpis je možen še do junija oziroma do 31. avgusta, če šola zaprosi za podaljšanje. Do takrat se bo število verjetno nekoliko popravilo. Na nekdanjo zasedenost šole in Doma učencev ne računajo več. Prvo leto se jih je vpisalo 312, letos 142. Takrat so imeli enajst oddelkov prvega letnika, lani šest in toliko so jih razpisali tudi za jesen.

J. TEPPEY

27. APRIL JE PRAZNIK SROMLJANOV

SROMLJE — Krajevna skupnost Sromlje si je izbrala za svoj praznik 27. april, rojstni dan Kozjanskega odreda. Letošnji praznik je šesti po vrsti. Počastili ga bodo še bolj svečano kot doslej, ker mineva 40 let, odkar so v njihovem kraju ustanovili Kozjanski odred. Krajevna skupnost bo imela svečano sejo 27. aprila. Na njej bodo podelili 5 priznanj Osvobodilne fronte.

Za nedeljo, 29. aprila, pa pripravljajo Sromljani bogat vinogradniški sprevod. Osrednja prireditev bo nastop pevskih zborov s Kozjanskega pod naslovom „Kozjansko poje". V šoli bo že od opoldneva dalje na ogled razstava domačih jedi, ki bodo tudi tokrat naprodaj. Domačini vabijo na praznične prireditve občane Posavja in Kozjanskega, predvsem pa borce, ki so se bojevali v teh krajih.

Prvo tekmovanje posavskih kovinarjev

SENOVO — V soboto se je s podelitvijo praktičnih nagrad prvim trem tekmovalcem v vsaki kategoriji v obratu družbene prehrane senovske Lisce končalo 1. posavsko tekmovanje kovinarjev in avtomehanikov. Pripravil ga je medobčinski svet ZSS za Posavje, organizirali pa občinski sindikalni sveti iz Brežic, Krškega in Sevnice.

Med 103 tekmovalci so poželi največ uspehov kovinarji krške Kovinarske, čeprav je bilo v petek in soboto na prizoriščih proizvodno—delovnega tekmovanja v Krškem in na Senovem obilo izenačenih tekmecev.

NAJSTAREJŠI IN NAJBOLJŠI — 43-letni Martin Pirc (na sliki levi) je iz rok predsednika MS ZSS Jožeta Peterkoča in sekretarja občinskega sveta ZSS Toneta Pleterskega prejel darili za zmago med plamenskimi varilci in kot najstarejši tekmovalec.

Rezultati: strugarji 1. Rajko Grabnar (Kovinarska), varilci Mag 1. Roman Jankovič (Kovinarska), REO —1. Ivan Slavinec (Kovinarska), TIG— 1. Ivan Fridl (Kovinarska in plamensko 1. Martin Pirc (Kovinarska), najhujša konkurenca je bila pri konstrukcijskih ključavničarjih, kjer je zmagovalec Mirko Tratar iz Kovinarske dosegel kar 995 točk (od 1000 možnih!), kar je največ od vseh 103, orodjarji — 1. Vjekoslav Kunjas (tozd za popravilo in vzdrževanje voz Dobova), avtomehaniki OTTO—1. Slavko Milar (Tozd Servis Krško), Disel — 1. Martin Naglič (Transport Krško). Zmagovalci pojdejo na republiško tekmovanje kovinarjev, ki bo od 24. do 26. maja v Domžalah in Kamniku.

P. PERC

SPOSOJENO TRNJE

— Kupi časopis, da boš videl, po koliko te prodajajo.
(Iz Politike ekspres)

Zadruga poceni

Šentruperška stanovanjska zadruga se uveljavlja tudi v sevniški občini

BOŠTANJ — Ugotovljeno je, da je gradnja v stanovanjski zadrugi 30 do 40 odst. cenejša. To so pred leti ugotovili Šentruperčani, ko so ustanovili svojo zadrugo, ki je dandanes uspešno prestopila občinske meje. Pred slabima dvema mesecema je začela delati enota v Boštanju. Zaradi težav s prostori za lokale v sevniški občini posluje kar v Betonovi trgovini z gradbenim materialom. Enoto vodi Stanko Šmerc, gradbinec, ki je pred časom delal v Iraku. Takole je povedal:

„Vsi graditelji verjetno še ne vedo za nas, saj se nekateri še vedno obračajo na sedež zadruge v Šentrupertu. Odkar sem prišel, se je tu včlanilo 25 graditeljev, v celoti pa jih je v sevniški občini že okrog 180. Pomagamo tudi z drobnimi uslugami, kot je npr.

Stanko Šmerc: „Gradnja v sodelovanju z zadrugo je vsaj 30 do 40 odst. cenejša!"

izposojanje opažnih elementov za plošče. Nadalje pri pridobivanju lokacijske in gradbene dokumentacije in nadzoru. Poudariti moram, da nadziramo nabavo materiala, saj npr. nabava večjih količin, kot predvideva načrt, ni dovoljena brez davka. Kdor namerava graditi hleve ali vikende, ne more postati član, lahko pa pristopi vsak, kdor namerava adaptirati hišo ali opraviti večja vzdrževalna dela. Pristopnina (3.000 din) in članarina (še vedno le 100 din) se hitro povrneta."

A. ŽELEZNIK

POOSTRENA DISCIPLINA

SEVNICA — Stanovanjska zadruga Šentrupert je imela ob koncu minulega leta že 1.102 člana, medtem ko jih je zdaj že okrog 1.300. Na zboru zadružnikov iz sevniške občine, ki jih je 177, so člani soglašali, da je potrebno zaostriti disciplino do tistih zadružnikov, ki nenamensko uporabijo nabavljeni gradbeni material in do zadružnikov, ki si dovoljujejo celo nabavo materiala brez kritja. Izključitve iz članstva zadruge bodo poslej pogostejše.

Še se izmikajo delu v Fronti

S seje občinske konference Socialistične zveze v Krškem — O samoupravnem razvoju in delovanju skupnosti v občini konkretno in kritično

KRSKO — Delamo toliko, kolikor smo sami zainteresirani in v kolikšni meri znamo pritegniti krajane. Povsod pa bi bili učinkovitejši, če bi se konkretneje dogovorili, kaj mora vsakdo storiti.

Takole skušamo strniti nekatere misli s seje občinske konference socialistične zveze 17. aprila v Krškem, kjer so obravnavali problematiko samoupravnega razvoja in delovanja krajevnih skupnosti v občini. Krajani si želijo pogostejših živih stikov z občinskimi možmi, zato bi kazalo lansko prakso obiskov občinskega „vrha" v vseh 16 krajevnih skupnostih nadaljevati tudi letos.

Manjše krajevne skupnosti bi se brž ogrele za nekakšen servis, vsaj za vodenje finančnih zadev, če ne bi bile take storitve predrage. Tako kot v Podbočju še marsikje ne poznajo poklicnega tajnika KS, kar je za preprečevanje bohotenja birokracije dobro, težava pa je v tem, ker na KS prenašajo zadeve, kot da so občine v malem. Povezava KS z občino je dokaj slaba tudi zaradi neusklajenih avtobusnih voznih redov, za boljše delovanje delegacij pa bo treba ne le z usposabljanjem osvestiti delegate, marveč jim resnično omogočiti vpliv na odločitve v občini in navzgor. Tematika sej občinskih skupščin pa se žal, vse bolj umika interesom krajanov.

P. PERC

● Senovčani imajo večkrat neskleпčne delegacije, ker delegati ne želijo obravnavati preobsežnih dnevnih redov, zlasti ne sistemskih vprašanj. Pravijo, da imajo občutek, kot, da je marsikaj nalašč napisano zapleteno, da ne bi razumeli, za kaj gre. Težave so marsikje tudi zato, ker komunisti ne delujejo znotraj fronte, ampak so, kot je primer v Dolenji vasi, raje „lepo na toplem in varnem v združenem delu".

NEZNANI PREJEMKI

SEVNICA — Na zadnji seji predsedstva občinske konference SZDL je delegat predsedstva občinskega komiteja ZK opozoril na neuresničen sklep javnosti podatkov o osebnih dohodkih vodilnih, imenovanih in voljenih funkcionarjev. Spisek naj bi bil naveden v delegatskem gradivu, zajel pa naj bi vse prejemke, tudi nadure, dežurstva in podobno.

Dražitve niso nobena rešitev

Sevniška predelovalna industrija se boji, da bodo pobegnili s cenami proizvajalci surovin in tisti stroški, na katere nimajo vpliva

SEVNICA — Predsedstvo občinske konference SZDL je na seji predzadnjo sredo pozorno obravnavalo opomnik, kaj storiti ob bližnji odmrznitvi cen.

Časa je resda malo, nekateri razpravljalci so opozarjali na to časovno stisko, saj je na voljo pravzaprav le teden dni. Vseeno je prevladalo mnenje, da v akcijo ne gremo goloroki. Pri roki so analize lanskih poslovnih rezultatov in za letošnje prvo četrtletje. V pretežno predelovalno naravnavnani sevniški industriji gledajo na predvideno zapoznelo odjugo cen (v kateri bo očitno precej administriranja!) zadržano. Zavedajo se namreč, da je standard ljudi že tako prizadet, pretiran skok cen pa jim izdelke lahko pripelje nazaj v skladišča. Pač pa opozarjajo na drugi konec te palice. Stare izkušnje namreč govorijo o tem, da si vedno večje skoke privoščijo proizvajalci surovin, energija in podobni stroški, na katere v predelovalni industriji nimajo dosti vpliva.

O istih vprašanjih so govorili na torkovi razširjeni seji koordinacijskega odbora za stabilizacijo.

Kaj je mogoče storiti v družbenih dejavnostih? V gospodarstvu še nadalje opozarjajo na odtekanja denarja v tako imenovano negospodarstvo, le-to pa tudi na vsakem koraku opozarja na zaostajanja. Čas torej kliče k samoodrekanju. Zadeve bo treba vnesti v snujoče se načrte za novo petletko, očitno pa bo treba kje zarezati že prej.

A. ŽELEZNIK

● Gospodarstveniki zaskrbljeno ugotavljajo, da se zadnja leta zmanjšuje pri deltvi dohodka delež, s katerim neposredno razpolagajo v združenem delu. Razmerje je padlo od 64 na 58 odst. V razpravah o političnem sistemu zato nekateri govorijo o nujnosti združevanja sisov, npr. otroškega varstva in izobraževanja.

NAGRADILI DELAVCA

SEVNICA — V sevniški Kopitarni (Mercator) spremljajo inovacijsko dejavnost vseh zaposlenih. Delavec za strojem za predelavo plastike Božo Zelič je prejel nagrado za pripomoček pri mletju odpadnih rolet in oblog. Nagradili so tudi modelarja Branka Metelka. Ta je izdelal pečico za mehčanje plastike. Po tovarniškem pravilniku je prvi prejel 3.000 dinarjev, drugi pa 4.000 dinarjev.

Novo v Brežicah

OBRATNO BI BILO BOLJE — Delegati zborov občinske skupščine in SIS se radi oglašajo kot kritiki politike, za katero glasujejo, vendar bi bilo bolj koristno, če bi nastopali kot njeni kreatorji. Tako v občinski skupščini pogosto dvigajo roke za stvari, ki jih predlaga izvršni svet, šele ob posledicah se pa zavedo, da bi bilo bolje drugače. Ogenj v strehi izbruhne navadno šele takrat, ko je vse mimo, v javnih razpravah pa se marsikje sploh ne potrudijo, da bi prebrali osnutke in spoznali, za kaj gre.

TELEFON, KI SI ZARAČUNAVA TUDI VRTENJE ŠTEVILK — V javni govorilnici na avtobusni postaji v Brežicah mora človek, ki kliče, plačati pristojbino za pogovor tudi tedaj, ko se onstran žice nihče ne oglasi. Kdo bi si mislil, da že takile preprosti roboti tako radi podlegajo egoizmu!

NIČ JIH NE IZUČI — Zaradi vinjenosti so delavci postaje milice lani predlagali sodniku za prekrške 214 voznikov motornih vozil, v 41 primerih pa so odredili odvzem krvi za analizo. Največ nesreč s hujšimi posledicami se zgodi namreč prav na mestnih ulicah in na cestah v okolici mesta. Vozniki pa se tolažijo da se na krajših mestnih vožnjah ne more nič zgoditi, četudi malo pregloboko pogledajo v kozarec. Samozaščita prav v teh primerih slabo deluje, čeprav se ljudje sicer radi pohvalijo s takim ravnanjem.

●

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Od 13. do 19. aprila so v brežiški porodnišnici rodile: Đurđa Tomičak iz Male Rakovice — Marka, Nevenka Urbanč iz Jelš — Dejana, Branka Ocvirek iz Breganskega sela — Sandro, Vojka Rožman iz Brežic — Nušo, Ljubica Jurišič iz Sav. Marofa — Anito, Vida Kladošek iz Krškega — Luka, Marija Cizelj iz Piršenbrega — Polonco, Majda Drečnik iz Gor. Pirošice — Martina, Darinka Cvetko iz Brežic — Francija, Božica Župančič iz Male Rakovice — Vladko, Ivanka Cimperšak iz Kraja Donjega — Valerijo, Slavica Brusin iz Brežic — Miloša, Stanislava Račič iz Kalce Nakla — Dejana, Ingrid Špan iz Sevnice — Saro, Terezija Vugrinec iz Vel. Jazbine — Marijo, Danica Vretič iz Stolovnika — Marjanco, Jadranka Dubič iz Rud — Silvijo, Marija Jankovič iz Boršta — Petra, Gordana Đorđevič iz Brežic — Zdravka. Čestitamo!

Krške novice

ZARADI MANEKENK IN PEVCEV — Sobotna modna revija Laboda je privabila v Delavski dom Edvarda Kardelja spet toliko obiskovalcev, kot jih ni na mnogih kulturnih prireditvah. Ni še ugotovljeno, ali imajo za to zasluge brhke manekenke s tistim, kar so in česar niso nosile na modni reviji, ali Zdravko Čolić, Ditka Haberl, Josipa Lisac in še nekatera zveneča imena naše estrade.

CELO DVE KOVINARKI — Prvo posavsko tekmovanje kovinarjev in avtomehanikov v Krškem in na Senovem je postreglo prejšnji petek in soboto tudi z drobnimi zanimivostmi. Praktična darila so zasluženo dobili najmlajši tekmovalec, komaj 18-letni Maks Rečnik iz krške Srednje šole in mladi kovinarki iz Uljanika, ki sta tekmovali zunaj konkurence. Seveda, le kako bi bilo nerodno kakšnemu dedcu, da ga pusti za sabo za več točk — punčara...

BIFE NAJ OŽIVI? — Vse več glasov je za to, da bi šank v avli Delavskega doma Edvarda Kardelja (ki ima izgubo) le zpogosteje uporabili za potešitev želje obiskovalcev raznih prireditev. Pravijo: če ima lahko Cankarjev dom restavracijo, bi lahko krški dom imel vsaj bife.

Sevniški paberki

PRIJETNO V FLORJANSKI — Vsakoletno srečanje v Florjanski ulici v Sevnici je bilo doslej v navzkrižju s proslavo na Lisci. Prizadevni prireditveni odbor jo je zato letos premaknil na soboto ob 15. uri. Tudi letos bo najprej bogat kulturni program, športne zabavne igre in posebna nagradna igra, kjer bo najnižji dobitek vreden najmanj 300 dinarjev, o glavnem dobitku pa zaradi presenečenja še molčijo.

BANKA BLIŽE OBČANOM — V gradivu za sejo občinskega izvršnega sveta v torek je Ljubljanska banka — Temeljna posavska banka razgrnila nekaj svojih načrtov. To bodo vsekakor z zanimanjem prebrali v stari Sevnici: banka namerava čimprej urediti lokal v tem delu mesta. Prednost ima agencija v Krmelju, saj vsa Mirenska dolina zaenkrat nima bančne izpostave. Poslovanje z občani nameravajo izboljšati z novo terminalsko tehniko.

KLOPI POD RUŠEVINAMI — Na robu sevniškega postajališča je stala kovinska lopa, ki je v slabem vremenu nudila nekaj strehe. Pozimi je konstrukcija omagala pod težo snega. Podrtija je pod seboj pokopala tudi klopce. Otoplitev je sicer vzela sneg, ruševin pa ne.

Ob desetih „Razmerjih"

Glasilo metliških mladincev izhaja dve leti

METLIKA — „Razmerja", ki jih izdajajo metliški mladinci, so s številko, izšlo marca, desetič zagledala beli dan, hkrati pa sta minili dve leti, kar so jih marljivi sestavljalci prvič poslali v svet.

Če je bila publikacija sprva vsebinsko in oblikovno še dokaj nebogljena, pa ji je treba od prve številke dalje priznati pogum. Dregnila je v prenekatero zadevo, ki je do takrat veljala za nedotakljivo, objavila marsikaj, česar kakšen drug časopis ne bi, poskušala biti vsestranska in zanimiva. S tem si je pridobivala krog somišljenikov in bralcev ter dokazala, da si zasluži prostor pod metliškim soncem.

Svoj „lonček" je pristavila zdaj k tej, zdaj k oni stvari, da se je zdela pereča in obkrožena z vprašanji, pozivajoča k razreševanju. Lahko rečemo, da večkrat uspešno, čeprav je, predvsem na začetku, večkrat žela (javno) zgražanje kot (javno) odobravanje.

Vendar so brazde za njenim plugom čedalje globlje, gostejše in seveda vidne, kar pomeni, da jih je treba upoštevati. Tudi na kulturnem področju.

Mladi so, kakor beremo v omenjeni deseti številki, javno povabljeni, naj pomagajo pri organizaciji in vsebinski izpeljavi letošnje, četrte likovne kolonije „Alojz Gangl". Sodelovali naj bi v odboru, ki bo vodil to kolonijo. Seveda je tudi res, da jim je občinska kulturna skupnost poslala izzvana, saj so se v nekaj številkah „Razmerij" pojavili polemični sestavki glede namena, pomena, izvedbe in sadov dosedanjih treh likovnih kolonij, ki jih je v svoji neposredni „oskrbi" imela kulturna skupnost.

Na koncu koncev je povabilo k sodelovanju priznanje za mlade in dokaz več, da njihovi sestavki niso za tjavendan in da znajo poiskati in v „Razmerjih" ponuditi tudi zrno resnice. Resnice, ki sicer ni vedno prijetna, a ki poziva k odpravi pomanjkljivosti, k akcijam. Serviranje resnice, take, kot je, neorokavičene in nezmaličene, pa je dandanes vsaj redko dejanje, če že ni pogumno.

Zato naj „Razmerja" še izhajajo. *I. Z.*

Dnevi ljubiteljske kulture

BREŽICE — V tej posavski občini že od srede minulega tedna potekajo dnevi ljubiteljske kulture. Na tradicionalni prireditvi, ki jo je pripravila Zveza kulturnih organizacij, nastopajo gledališke in pevske skupine iz občine.

Kot prva se je predstavila mladinska skupina brežiške srednje šole (naravoslovno-matematične usmeritve), ki je 18. aprila v prosvetnem domu uprizorila „Gugalnik" Novaka Novaka. 21. aprila je v Bukošku nastopila domača gasilska gledališka skupina z „Golobi miru" Miloša Mikelna. Zadnja predstava v okviru dnevov ljubiteljske kulture bo 10. maja, ko bodo igralci DPD Svoboda bratov Milavcev oziroma amaterskega odra v brežiškem prosvetnem domu uprizorili Miloša Mikelna delo „Mor. pol. kvalif. tov. Gubca".

Danes ob 20. uri se bo v slavnostni dvorani tukajšnjega gradu začela občinska revija (odraslih) pevskih zborov. Pričakujejo nastop vseh aktivnih zborov iz občine. Z revijo bodo počastili dan OF in praznik dela. Podobna prireditev bo 29. aprila na Sromljah, kjer bo srečanje pevskih zborov pod naslovom „Kozjansko poje". Zadnja pevska prireditev v okviru dni ljubiteljske kulture bo 20. maja na Veliki Dolini, kjer bo potekala občinska revija otroških in mladinskih zborov.

Dneve ljubiteljske kulture bodo zaključili člani brežiškega likovnega društva z razstavo svojih del v galeriji Posavskega muzeja. Razstavo bodo odprli 24. maja, z njo pa bodo počastili 20-letnico delovanja društva brežiških ljubiteljskih slikarjev.

DANES PRVI NASTOP

BREŽICE — Prosvetno društvo Svoboda bratov Milavcev, v okviru katerega delujejo moški pevski zbor, amaterski oder in ansambel Dobri prijatelji, je od nedavnega bogatejši za ženski pevski zbor. Zbor, v katerem je kakih 40 deklet in žena, deluje pod vodstvom Betke Križanič. Prvič bo javno nastopil danes, in sicer na občinski pevski reviji, ki jo prireditelji posvečajo dnevu OF in prazniku dela.

V KOČEVJU RAZSTAVLJA Z. HOČEVAR IZ METLIKE

KOČEVJE — V tukajšnjem likovnem salonu bodo do 7. maja na ogled slikarska dela metliškega rojaka Zorana Hočevarja. Razstavo so odprli včeraj, na otvoritvi je igral metliški glasbeni ansambel B. B. SHOP.

kultura in izobraževanje

Nastopi zbližujejo

Ob gostovanju kočevskih literatov v Novem mestu

NOVO MESTO — Minuli četrtek zvečer smo lahko v Novem mestu prvič prisluhnili pesmim in prozi literarnih ustvarjalcev iz Kočevja. Dela Franca Lovšina, Petra Vovka, Rudolfa Moharja in Nebojše Ignjatoviča (slednji piše v srbščini) so brali Olivija Metelko, Jadranka Matić — Zupančič in Janez Praprotnik, člani novomeškega literarnega kluba „Dragotin Kette". Razen Rudolfa Moharja, ki se zaradi bolezni prireditve ni mogel udeležiti, so sicer maloštevilni obiskovalci v Kozinovi dvorani, kjer je literarni večer potekal ob nastopih učencev glasbene šole, gostujoče avtorje prisrčno pozdravili.

Prireditelj tega nastopa je bil novomeški literarni klub. Po prireditvi je stekel pogovor o trajnejšem sodelovanju med kočevskimi in novomeškimi literarnimi ustvarjalci. Zanj so še posebej zainteresirani Kočevci, ki pod vodstvom Nebojše Ignjatovića — temu bodo verjetno že maja natisnili prvo pesniško zbirko — spet postavljajo na noge svoj klub kulturnih delavcev, oziroma snujejo literarni klub. Okvirno so se dogovorili, da bodo člani novomeškega literarnega kluba v Kočevju gostovali septembra, na začetku nove kulturne sezone.

Izmenjava literarnih prireditev bi lahko pomenila začetek širšega kulturnega sodelovanja Kočevja z Novim mestom. Drug drugemu bi imeli kaj pokazati, čeprav se zdi kočevska kulturna ponudba v primerjavi z novomeško nekoliko skromnejša. Vsekakor bi bilo moč sodelovanje načrtovati vsaj še na likovnem, pevskem, glasbenem in gledališkem področju. Nekaj takih niti je bilo v preteklosti že stkanih. Iz zadnjih let pa lahko omenimo nastope kočevskega pihalnega orkestra na godbeniških srečanjih, ki jih pripravljajo v Straži.

Novo mesto in Kočevje si nikakor nista tako vsaksebi, kot je včasih videti in kot si nekateri posamezniki prizadevajo prikazati. *I. Z.*

Mladi pojo vedno bolje

To je potrdila tudi revija „S pesmijo v pomlad"

NOVO MESTO — V tukajšnjem Domu kulture je bila v sredo in četrtek prejšnji teden občinska revija otroških in mladinskih pevskih zborov pod naslovom „S pesmijo v pomlad". Nastopilo je po šest otroških in mladinskih zborov, ki delujejo na osnovnih in srednjih šolah ter na glasbeni šoli, ali dva manj, kot je bilo prijavljenih.

Nastop z obeh dni so strokovnjaki pohvalili. Povedali so, da so zbori dosegli občuten kvaliteten napredek, kar je prav gotovo zasluga zavzetega dela pevovodij oziroma učiteljev, ki vodijo tovrstno dejavnost na šolah. Še posebej so pohvalili zbor cicibanov, ki deluje pri Glasbeni šoli Marijana Kozine in mešani pevski zbor iz Centra usmerjenega izobraževanja v Šmihelu. Menili so, da je zlasti hvalevreden pojav mešanega zbora na srednji šoli, saj na takih šolah običajno prepevajo le dekleta.

Revija pa je opozorila še na nekaj, na to, da pevski zbori delujejo, žal, le na nekaterih šolah. Med šolami, ki se jim nikakor ne posreči osnovati lastnega zbora in z njim bogatiti kulturnega življenja vsaj v okviru šole, je več osnovnih šol. Ugotavljajo, da je tako deloma zaradi pomanjkanja zborovsko sposobnih učiteljev, deloma pa tudi zaradi nerazumevanja šolskih vodstev.

Preureditev se začenja

Gradbena dela v Jakčevem domu zaupali Hrastu

NOVO MESTO — Te dni bodo podpisali pogodbo, ki jo je občinska kulturna skupnost sklenila z obrtno zadrugo Hrast za preureditev dosedanje gostinske šole na Društvenem trgu v razstavne prostore Jakčevega doma.

O pogodbi in stroških je odbor za ureditev Jakčevega doma, ki ga vodi Uroš Dular, predsednik novomeške občinske skupščine, razpravljal na seji 19. aprila. Tedaj so tudi povedali, da se bodo preureditvena dela začela prve majske dni. Stroške za preureditev bo plačala kulturna skupnost, medtem ko bo moral opremo za Jakčev dom zagotoviti Dolenjski muzej.

Preureditev bo za zdaj zajela predvsem zgornje prostore, ki so izpraznjeni že dalj časa. Prostore v pritličju stavbe pa še vedno uporablja gostinska šola, ki se ji še ni posrečilo preseliti kuhinje in učilnice za praktični pouk. Upajo pa, da bodo tudi to vprašanje kmalu uredili in stavbo v celoti izročili novemu namenu.

Z deli bodo morali pohiteti, saj je otvoritev Jakčevega doma predvidena 16. julija, na rojstni dan akademika Božidarja Jakca, torej že čez dobra dva meseca in pol. Upajo, da bodo do tega dne Jakčev dom tudi ustrezno opremili ter pokazali, za kakšno pridobitev gre.

Pevski praznik v Gribljah

Na sedmem srečanju obkolpskih pevskih zborov bo sodelovalo 14 zborov

GRIBLJE — Kulturno-umetniško društvo Niko Zupanič iz Gribelj in črnomaljska Zveza kulturnih organizacij pripravljata za 3. junija v Gribljah že sedmo srečanje obkolpskih pevskih zborov. Na srečanju bo pelo 14 zborov, letos prvič tudi črnomaljski osnovnošolski zbor. Vsak zbor bo zapel dve pesmi, od katerih mora biti ena belokranjska, vsi zbori pa bodo ob koncu ob spremljavi črnomaljske godbe na pihala zapeli dve partizanski pesmi. Tako bo 3. junija v Gribljah pelo blizu 400 pevcev iz vse Bele krajine, kot gost pa bo nastopil upokojenski zbor iz Karlovca. Tako bo tudi letos, ko bo sodelovalo največ pevcev doslej, srečanje obkolpskih pevskih zborov praznik petja v Beli krajini.

Kdaj dolenjska pevska zveza?

Tone Fink: „Vse leto so zbori prepuščeni sami sebi, če pa bi imeli zvezo, bi bilo drugače. Pevski zbori so tudi številčno prešibki, da bi pomenili kaj več."

NOVO MESTO — **Z drevišnjim pevskim koncertom v Šentjerneju, kjer bo nastopilo sedem zborov, se bo končal drugi del letošnje revije pevskih zborov iz novomeške občine. Prvi del te tradicionalne prireditve je bil sinoči v tukajšnjem Domu kulture, ko je pelo drugih sedem prijavljenih zborov. Najboljši zbori bodo nastopili še na zaključnem koncertu, ki bo v tem domu 8. maja.**

Na letošnji občinski reviji nastopajo tudi vsi štirje zbori, ki jih vodi Tone Fink, in sicer: moški zbor kulturnega društva iz Stopič, mešani zbor kulturnega društva s Slatnika, moški zbor kulturnega društva „Maks Henigman" iz Dolenjskih Toplic in moški zbor kulturnega društva iz Šmihela. Kot smo že poročali, so ti zbori nedavno nastopili na predrevijskih koncertih v Dolenjskih Toplicah in Straži. Tone Fink, prav gotovo eden najbolj zaposlenih pevovodij na Dolenjskem, je po teh nastopih dejal:

„Zbori živijo, kakor se sami znajdejo. Pomoč iz ZKO je simbolična. Mnogim pomagajo delovne organizacije. Pevcem iz Dolenjskih Toplic, denimo, Novoles. Zbora iz Šmihela in s Slatnika se sama živita. Izdatkov ni malo, vsak pevec si mora priskrbeti obleko, plačati je treba pevovodjo in še za kakšen prigrizek po nastopih mora kaj ostati.

Bolezen malone vseh dolenjskih zborov je, da so številčno šibki. Pevci si v glavnem želijo prepevati. Za kvalitetno petje bi bilo neobhodno več vaj, zanje pa ni časa. Mnoge pevce, ki to pač niso, bi morali odsloviti. Če bi to napravili, bi iz zborov nastali okteti. O tem bi vsekakor morali razmisliti.

Pozna se tudi, da ni povežave ne med zbori ne med zborovodji. Dolenjska edina v Sloveniji še nima pevske zveze. ZKO je na tem področju premalo naredila. Zato imamo zdaj le eno srečanje na leto, kar je premalo. Če smo vse leto prepuščeni sami sebi, potem ni prav, da nas razvrščajo v razrede in po tem ključu delijo sicer skromna sredstva.

● Kaže, da do ustanovitve dolenjske pevske zveze ni več daleč. V vseh občinskih ZKO jo pogrešajo, res pa je, da se do zdaj nikjer niso dovolj potrudili. Nova pobuda prihaja iz Novega mesta oziroma novomeške ZKO. Zatrjujejo, da bodo ustanovni sestanek sklicali maja.

Mnogi bodo z revije odšli razočarani. To ni prav, saj so v nove pesmi vložili veliko truda in prostega časa. Tudi pevovodje. ZKO bi morala tudi njim posvečati večjo pozornost. Potrebovali bi več kvalitetnih seminarjev."

J. P.

PRIZNANJE — Po skupnem nastopu vseh štirih zborov v Dolenjskih Toplicah je predstavnik topliške krajevne skupnosti Franc Kump izročil zborovodji Tonetu Finku posebno priznanje te krajevne skupnosti za dosedanje delo pri širjenju pevske kulture v Topliški dolini. (Foto: J. Pavlin)

Še en večer smeha

V Črnomlju gostovala gledališka skupina iz Semiča z Maričevo komedijo — Čez dva tedna nastop Novomeščanov

ČRNOMELJ — **Obiskovalci, ki so se minulo sredo napotili v tukajšnji kulturni dom, so se — kot že teden predtem ob gostovanju ljubljanske Drame — spet od srca nasmejali. Tokrat je v Črnomlju gostovala gledališka skupina s „Komedijo o komediji" Marjana Marinca. Ta nastop je bil že njen sedmi, načrtuje pa še nove.**

Režiserka Sonja Vidmar je pred predstavo povedala, da je skupino malce strah tega nastopa, ker da ni spominu. In res je bil začetek semiške predstave nekoliko negotov, nervozen. Preostala dejanja pa so stekla, kot si je Vidmarjeva lahko le želela.

Kajpak je treba upoštevati, da so člani semiške skupine ljubitelji in povrhu še mladi, manj izkušeni. To se je vsekakor poznalo. Kljub temu kaže omeniti, da sta se Jože Cesar in Marjana Malnarič v glavnih vlogah dobro znašla, da je znal Peter Klemenčič v vlogi strica Pavleta nasmejati gledalce, medtem ko sta se v stranskih vlogah najbolje znašla Jakob Snoj in Zvone Vidmar.

● Dodajmo še to, da bodo čez dva tedna, 9. maja, na črnomaljskem odru gostovali Novomeščani s satiro „Dobrnik in požigalci", ki jo je režiral Milan Bratož. Občinstvu, ki je začelo zadnje mesece spet marljiveje obiskovati prireditve v tukajšnjem kulturnem domu, se torej obeta nov in prav gotovo zanimiv gledališki dogodek. Tembolj, ker so novomeški gledališčniki zelo redki belokranjski gostje.

prijetno igrati na istem odru za tako kvalitetnim ansamblom, kot je ljubljanska Drama, še posebej, ker imajo obiskovalci to gostovanje še vedno v

TRI NAGRADE V SLOVENIJO

SARAJEVO — Na 25. festivalu malih in eksperimentalnih odrov, končanem prejšnji teden, so slovenski predstavniki dobili tri nagrade. Mestno gledališče ljubljansko je dobilo nagrado za predstavo „Hamleta", ki ga je režiral Mile Korun, Gregor Strniša za glasbo v Tauferjevi predstavi „Jaz nisem jaz" (predstava Slovenskega mladinskega gledališča v Ljubljani), igralec Boris Ostan pa nagrado ZSM Jugoslavije za vlogo „Hamleta" v ljubljanski predstavi.

Prezaposleni godbeniki?

Sevniška godba za praznike kar osem nastopov

SEVNICA — Tukajšnja delavska pihalna godba ima za bližnje praznike pripravljen zelo pester program. Že jutri bo nastopila v več krajih na Primorskem. Ob 13.30 bo igrala na promenadnem koncertu v Tolminu skupaj z domačo delavsko godbo na pihala. Tri ure kasneje, ob 16.30, bo tak koncert v Novi Gorici, ko bodo Sevničani nastopili skupaj s tamkajšnjim pihalnim orkestrom. Ob 18.30 bodo sevniški godbeniki priredili celovečerni koncert v domu upokojencev na Gradišču pri Dornberku, uro in pol kasneje pa v Prvačini nastopili na podobnem koncertu, kjer bodo poleg domačinov sodelovali godbeniki iz Nove Gorice. V soboto, 28. aprila, bo sevniška godba sodelovala na tradicionalnem florjanskem srečanju v domačem kraju. V nedeljo, 29. aprila, se bodo godbeniki v popoldanskih urah sestali s pihalnim orkestrom iz Nove Gorice in pevskim zborom z Doberdoba, srečanje pa bo pri Dolinšku na Tepolovcu. Na praznik dela bo sevniška godba pripravila tradicionalno prvomajsko budnico v domačem kraju in okoliških zaselkih. Ob 10. uri bo sodelovala na prvomajski prireditvi na Lisci. Tudi za kasneje je predvidenih več najrazličnejših nastopov. Godba je dobila več vabil za sodelovanje na proslavah in srečanjih pihalnih godb. Vsega je zdaj toliko, da godba, ki deluje ljubiteljsko, komaj zmore. Niti največji optimisti niso mogli predvidevati, da bodo sevniški godbeniki tako dostojno zastopali svoj kraj in svojo občino drugod po Sloveniji. Naj dodamo še to, da tradicionalnega srečanja gasilskih godb letos v Sevnici ne bo. Izjemoma so prireditev prestavili v Maribor, kjer bo 10. kongres Gasilske zveze Slovenije.

B. H.

Plačilo le za zaseden oddelek

Posebne izobraževalne skupnosti bodo naredile izjemo le pri usmeritvah z deficitarnim vpisom — „Predvpis" narekuje preusmerjanje

LJUBLJANA — **Tako imenovani „predvpis" v nove prve letnike srednjih šol usmerjenega izobraževanja na Slovenskem je spet opozoril na neskladje med interesi učencev in potrebami po poklicih. Ob tem razkoraku pa je postala vprašljiva tudi mreža šol, kakor je zastavljena.**

Pogovori teko predvsem o tem, kako napolniti oddelke deficitarnih usmeritev. Taki oddelki so v gradbeniških, metalurških, rudarskih in gumarskih šolah, kjer z vpisom večkrat ne zasedejo niti enega, kaj šele več razredov. Zadostno število učencev naj bi dosegli s preusmerjanjem iz usmeritev, kjer je vpis že do zdaj znatno presegel načrtovanega.

Rezerve za napolnitev deficitarnih oddelkov so predvsem v naravoslovno-matematični, družboslovni, lesarski, zdravstveni, pedagoški in ekonomski usmeritvi. Seveda so v posameznih regijah različne možnosti za preusmeritev, omenjene usmeritve niso povsod suficitarne.

● Kaj bo z nezasedenimi oddelki, ki bi jih v posameznih regijah kljub vsemu želeli obdržati, ni znano. Sodeč po republiških zagotovilih pa zanje denarja iz posebnih izobraževalnih skupnostih ne bo.

Da bi naposled uskladili vpis z razpisanim številom vpisnih mest, s tem pa napravili red tudi pri financiranju, je sprejetih več pomembnih stališč. Poslej naj bi srednje šole dobile od posebnih izobraževalnih skupnosti denar le za tiste razpisane oddelke prvih letnikov, kamor bi se vpisalo zadostno število učencev.

Kjer predvidevajo, da tega ali onega oddelka v novem šolskem letu ne bo moč zasesti, naj že pred dejanskim vpisom preusmerijo učence v druge programe. Pričakovati je, da bo to „naročilo" povzročilo nemalo negodovanja, še posebej na Dolenjskem, kaže pa, da drugače ne bo šlo. V odborih republiške izobraževalne skupnosti zatrjujejo, da bo šlo tokrat zares.

Stoodstotna zasedenost oddelkov ne bo merilo za financiranje le v usmeritvah z deficitarnim vpisom, ki smo jih omenili. Vendar se bodo tudi pri tej „izjemi" dogovorili, kolikšno odstopanje bo dopustno.

Risbe Barda Iucundusa

Mladi slovenski akademski slikar razstavlja v avli Krke

NOVO MESTO — Mladi slovenski akademski slikar Bard Iucundus (pod tem psevdonimom se je tudi uveljavil) je svojim številnim samostojnim razstavam dodal še eno — to, ki so jo 17. aprila odprli v avli poslovne stavbe novomeške tovarne zdravil v Ločni. Gre za umetnika, ki je velik del svojega likovnega opusa — ukvarja se s slikarstvom, grafiko in risbo — posvetil risbi, torej tisti tehniki, ki mnogim drugim ustvarjalcem pomeni prvi zasnutek, skico, sploh podlago za rešitve „zahtevnejših" likovnih projektov. Prav ta avtor je že z dozdajšnjim delom dokazal, da ima risba še vedno lahko središčni pomen in da nikakor še ni izgubila svoje temeljne, univerzalne in zlasti v renesansi tako povzdignjene vloge. Seveda je res, da je moral risbi „vdahniti" nekaj več, nekaj svojega, izrazno avtentičnega. Umetnostni zgodovinar in kritik Janez Mesesnel je to označil tako: „Vsebinsko so Iucundusove risbe nekoliko zaprte v smislu literarne pripovednosti, hkrati pa nabite s kulturnozgodovinskim znanjem in osveščenostjo evropskega kulturnika. Slikarske prvine barve in poteze čopiča, ki vzadnjem času dopolnjujejo in bogatijo tkivo teh majhnih umetnin, širijo njihovo estetsko razsežnost in intenzivirajo draži kombinacij med mediji, tehnikami, izpovednimi načini. Iucundusove risbe so danes na ravni evropske sodobne humanistične misli in njenih vrhunskih umetniških dosežkov."

100 VSTOPNIC ZA SPEEDWAY TEKMO

Naša bobnarska skupina že več let sodeluje na otvoritvi speedwayskih tekem v Krškem. Za zahvalo smo za zadnjo tekmo dobili 100 vstopnic zastonj. Zelo smo bili veseli. Vsi nismo mogli dobiti vstopnice, zato smo se potrudili pri krožkih, saj so na tekmo šli lahko le najbolj prizadevni. Tekma je bila zanimiva, nastopil je tudi Jugoslovan Krešo Omerzel, ki je osvojil 7. mesto.

MATEJA BOGOVIČ
OŠ Artiče

DELOVNI DAN V BRUSILNICI

Učenci 7. razreda smo pred kratkim preživeli en delovni dan v brusilnici Dekor v Kozjem. V 8 urah smo spoznali vse faze proizvodnje. Delali smo v skladišču, brisali in brusili smo kozarce. Izdelke, ki smo jih sami izbrusili, smo lahko vzeli domov.

IVICA KLAKOČER
OŠ Koprivnica

DELOVNA BRIGADA NE POČIVA

Tudi naša šola premore delovno brigado. Res je, da ni številna, zato pa se vsi trudimo, da čim bolj polepšamo in uredimo naš kraj. Imeli smo že veliko delovnih akcij. Urejali smo okolico šole, čistili ceste, pločnike. Žulji na rokah so pričali, da smo delo vzeli resno.

BARBARA SAMEC
COŠ Adam Bohorič
Brestanica

NATEČAJ ZA SPISE O DELOVNIH AKCIJAH

KRŠKO — Občinska konferenca Zveze socialistične mladine v Krškem je razpisala natečaj za učence osnovnih šol, ki bodo pisali spise o mladinskih delovnih akcijah. Najboljši spisi bodo nagrajeni z delom Mladinske delovne akcije — mladost naše domovine. O mladinskem prostovoljnem delu bo govor tudi na občinskem kvizu, v finalnem delu tekmovanja pa se bodo pomerile najboljše štiri ekipe. Ker pripravljajo ob prihodu zvezne štafete 9. maja brigadirsko razstavo, vabijo vse brigadirje, zlasti veterane, naj posodijo slike in druge predmete, ki so povezani z MDA v preteklosti.

POSKRBLJENO ZA DELO IN RAZVEDRILO

ALENKA KOZOLC iz novomeške osnovne šole na Grmu nam je poslala dva prispevka. V prvem piše, da se tudi mladi zavedajo, kako važno je v današnjem času obdelovati kar največ zemlje. Zato je njihova šola vzela v najem njivo na Grmu. Vsak razred bo imel svoj kos zemlje, učili se bodo vrtnarjenja, spoznavali rastline, hkrati pa še zaslužili kak dinar za razredno blagajno. Njivo so že začeli obdelovati. Na šoli pa skrbijo tudi za razvedrilo. Tako je med gostovanjem po slovenskih šolah grmske učence 11. aprila obiskala glasbena skupina Mladi upi iz Trbovelj. Štirje fantje in eno dekle igrajo zelo dobro, izvedli so tudi nekaj lastnih skladb.

TEKMOVANJE V SLO

Občinsko tekmovanje v SLO so letos pripravili v Globokem. Nastopilo je 15 pionirskih in mladinskih ekip. Tekmovalci so morali opraviti več različnih nalog. Moja skupina je pri reševanju tekstov naredila samo eno napako, pri streljanju pa smo osvojili kar 198 točk. Kljub temu nismo mogli računati na visoko uvrstitev, saj smo bili ob veliko točk, ker smo zgrešili 5 kontrolno točko. Največ spretnosti in znanja so pozakale ekipe iz Dobove in Globokega.

ALENKA CIZL
OŠ Artiče

NOVO V ŠENTJERNEJU

Iz teh prispevkov, ki nam jih je poslala BARBARA ŽMAVČIČ iz osnovne šole v Šentjerneju, povzemamo najprej, da v njihovi šoli razstavljajo svoja dela člani likovne skupine Vladimirja Lamuta. Med njimi so tudi: Šentjernejčana Jožica Medle in Jup Androja pa Jože Kotar, bivši učitelj likovnega pouka na šentjernejski šoli. Slednja ima svoj dan 20. aprila, torej na obletnico smrti narodnega heroja Martina Kotarja, po katerem se šola imenuje. Tudi letos so počastili spomin na heroja, delegacija pa je odnesla v Tuhinj venec na njegov grob. Ob letošnji podelitvi Župančičeve bralne značke so učenci pripravili kratko igrico, učenci, ki so osem let tekmovali za bralno značko, pa so prejeli še posebno priznanje in knjigo.

POSVET PRED POHODOM — Ekipe mladincev so na občinskem tekmovanju iz SLO v Globokem krenile na 6 kilometrov dolgo pot, ekipe pionirjev pa 5 kilometrov daleč. Vse so dobro razvozlale topografske naloge in brez hujših zadreg prišle do cilja. (Foto: J. Teppey)

Mladi zelo dobro obvladajo zaščitne veščine

V Globokem je tekmovalo petnajst pionirskih in sedem mladinskih ekip

GLOBOKO — Tukaj je bilo v petek, 20. aprila, občinsko tekmovanje mladine s področja splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite. Ekipe so se pomerile v streljanju z zračno puško, reševale so terenske naloge iz topografije in spoznavanja min. V teoretičnem delu so reševale teste iz civilne zaščite, požarne varnosti, prometne vzgoje in topografije. Na tekmovanju je sodelovalo 15 osnovnošolskih in 7 srednješolskih oziroma mladinskih ekip. Med osnovnošolskimi ekipami je zasedla prvo mesto ekipa OŠ Dobova, drugo mesto ekipa I OŠ Artiče in tretje ekipa II OŠ Artiče.

V mladinski skupini je zmagala ekipa naravoslovno-matematičnega oddelka srednje šole Brežice. Druga je bila ekipa izvenšolske mladine in tretja spet ekipa naravoslovno-matematične usmeritve srednje šole Brežice. Predsednik tekmovalne komisije Tone Ajster je povedal, da je bilo tekmovanje zahtevno in da so udeleženci iz pionirskih in mladinskih vrst pokazali zelo dobro znanje. Nobena ekipa se ni izgubila in tudi nesreče ni bilo.

Tisti, ki več znajo, so na cesti bolj varni

Uspehi šolarjev na preizkušnji znanja so plačilo za trud učiteljev

BREŽICE — Vsi, ki so spremljali letošnje občinsko tekmovanje osnovnošolskih ter srednješolskih ekip in posameznikov, so zadovoljni kot še nikoli doslej. Znanje je rezultat izredne prizadevnosti tekmovalcev in njihovih mentorjev. Torej so uspehi tudi nagrada za učitelje.

Tajnik sveta za preventivo in varnost v prometu Karel Pinterič je dejal, da so tekmovalci prekosili sami sebe in da bi zaslužili več kot odlično, če bi komisija imela na voljo boljšo oceno. Prizadevanja mentorjev so obrodila sadove na vseh osnovnih šolah in zmanjšala nekdanje razlike v znanju.

Prvo mesto je tokrat zasedla ekipa iz OŠ Brežice, drugo ekipa OŠ Artiče in tretje ekipa OŠ Dobova. Med posamezniki je bil prvi Igor Poček iz Brežic, drugi Evald Rožman iz Artič in tretji Zvonko Vučanjk iz Dobove.

Srednješolci so se v praktični vožnji pomerili na motornih kolesih. Zmagovalec je bil Mitja Jankovič, za njim se je uvrstil Gregor Pajič, tretje mesto pa je zasedel Marjan Unetič. Prvouvrščena Igor Poček in Mitja Jankovič sta se v soboto udeležila dvanajstega republiškega tekmovanja „Kaj veš o prometu" v Črnomlju.

J. T.

SAVSKE ZBIRALNICE KONČNO PRIŠLE NA VRSTO

BREŽICE — Posavska in dolenjska regija sta zaradi napetostnih nihanj med najslabše oskrbljenimi območji z električno energijo v Sloveniji. Izgradnja savskih zbiralnic, prenosnega objekta za normalno obratovanje elektroenergetskega sistema, je bila predvidena že pred leti, ko so zanje izdelali projektno dokumentacijo. Po zadnjih predlogih jih bodo na relaciji Trbovlje — Sevnica začeli graditi letos. S tem bo uresničen osnovni pogoj za industrijsko proizvodnjo brez motenj.

Premagana tema

200 let svetovne in 65 let slovenske skrbi za slepe

Letos mineva že dvesto let, od kar je francoski učitelj Valentin Hauey začel orati ledino na področju usposabljanja in izobraževanja slepih, ki so bili dotlej brez pravih možnosti, da bi si s svojim delom služili vsakdanji kruh. Pomena tega premika se zavedamo vse bolj, hkrati ko slepim odpiramo vse širše možnosti za ustvarjalno delo in za zagotavljanje eksistence z lastnim delom.

V Sloveniji je bil ustanovljen zavod za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani že leta 1919, skrb za prizadete na vidu pa se je razmahnila in močno napredovala po zadnji vojni. V socialistični domovini je skrb za organizirano usposabljanje in izobraževanje slepih stalna, prav tako pa imajo pri nas široke možnosti za delo.

Letos torej praznujemo 200-letnico in 65-letnico svetovne oziroma slovenske organizirane skrbi za slepe. V počastitev teh pomembnih jubilejev bo skozi vse leto več aktivnosti; v Zavodu za slepo in slabovidno mladino bodo 17. maja odprli novo telovadnico, 8. junija bo v Cankarjevem domu otvoritev posebne razstave o življenju in delu slepih, nato pa še osrednja akademija. Jeseni bo v Mariboru posebna zabavnoglasbena prireditev, na kateri se bodo predstavili slepi skladatelji s svojimi deli.

KEGLJAČI ČETRTI V REPUBLIKI

CELJE — 9. republiškega prvenstva slepih in slabovidnih v kegljanju, ki je bilo 21. aprila na avtomatskem kegljišču v celjskem Golovcu, se je udeležila tudi ekipa dolenjske medobčinske organizacije in zasedla 4. mesto. Med posamezniki pa je Furlanova med 100-odstotno slepimi zmagala, Kermc pa je bil 3. V skupini slepih z ostankom vida sta bili Kamin 4., Klančar pa 17.

STANE JARM RAZSTAVLJA V OSILNICI

OSILNICA — Ob nedavni mednarodni kajakaško-veslaški tekmi so v tem kraju ob Kolpi poskrbeli tudi za velik kulturni dogodek. V dvorani krajevne skupnosti so namreč odprli razstavo plastik in skulptur akademskega kiparja STaneta Jarma. Dela so med športniki naletela na velik odmev, umetnika so spraševali o marsičem, najbolj pa jih je presenetil s pojasnilom, da je doma prav iz Osilnice, ime tega kraja je s svojim kiparskim ustvarjanjem ponesel daleč po svetu.

VILKO ILC

CESTA KAŽE REBRA

RIBNICA — Tudi ta zima je precej načela asfaltne ceste, kar je videti zlasti na magistralni cesti Škofljica — Kočevje. Tudi v okolici Ribnice je na tej cesti opaziti velike poškodbe in udarne jame. Cesta, ki so jo asfaltirali leta 1962 je potrebna popravil.

Pionir gradi pivovarno

Sodelovanje med pobratenima občinama Bihač in Novo mesto se razširja tudi na gospodarstvo

NOVO MESTO — SGP Pionir gradi v Bihaču pivovarno, ki bo proizvedla 250 tisoč hektolitrov piva na leto za DO Pivovarna v ustanavljanju sozda PPPK Krajina. Graditi so začeli lanskega julija, na gradbišču pa dela več kot sto delavcev novomeškega gradbenega sektorja ter njihovih kooperantov.

Projekte so izdelali v projektnem zavodu Srbija—projekt iz Beograda, Pionirjevi delavci pa so jih prilagodili svoji tehnologiji montažne gradnje po sistemu Togrel. Vrednost gradbenih del bo znašala okoli dve milijardi dinarjev, od katerih je 140 milijonov prispeval tudi Pionir kot sovlagatelj. Pivo bodo proizvajali po češki licenci, od koder je tudi vsa oprema, ki jo montirajo delavci Energoinvesta iz Sarajeva.

Sodelovanje med pobratenima občinama Bihač in Novo mesto se je tako s športnega in kulturnega področja razširilo tudi na gospodarsko, za kar sta obe družbenopolitični skupnosti močno zainteresirani. O tem, da bo to postala poslej stalna oblika, govori tudi vest, da bo Pionir gradil tudi toplarno za istega investitorja. Pionir se je izkazal kot zelo soliden izvajalec gradbenih del, verjetno pa bi takšno sodelovanje lahko razširili tudi na ostale novomeške delovne organizacije.

G. ROVAN

POPOLDANCU POSEL, OBRTNIKU POPRAVILO

SEVNICA — Med sevniški kovinarji vzbuja precejšnjo nejevoljo, da je bila izdelava ograje ob razširjeni vpadnici v Šmarju, ki je stala nad 153.000 dinarjev, zaupana (brez licitacije) popoldanskemu obrtniku, po drugi strani pa so cestarji zaprosili rednega obrtnika, da bi popravil ograjo, v katero se je zaletel tovornjak. Torej: popoldancu vreden posel, obrtniku pa manjvredno popravilo. So že pozabljeni mnogi sestanki, na katerih so govorili o podpiranju drobnega gospodarstva in o nujnem redu v obrtništvu?

ROKOMETNA SOBOTA

SEVNICA — V soboto so ljubitelji rokometa prišli na svoj račun. Najprej so pionirji s košarkarskim rezultatom premagali Krmeljčane s 40:2. Ženska ekipa Lisce je izgubila srečanje z 18:22, pač pa so mladinci premagali ekipo Dola s 24:18. Na svoj račun so prišli gledalci zvečer na prvenstveni tekmi slovenske lige, kjer je domače moštvo gostujoči Polet iz Murske Sobote premagalo kar s 16 goli razlike, kar je redkost na tem prvenstvu. Končni rezultat srečanja je bil 40:24. Izjemen je bil vratar Kovačič.

Umrl je Gvido Vesel

Ko so se nedavno (13. aprila) ob odprtem grobu v Izoli slovenski sadjarji, med njimi tudi številni iz Posavja, predvsem iz krške občine, poslavljali od pionirja slovenskega in jugoslovanskega plantažnega sadjarstva, 83-letnega Gvida Vesela, so poudarjali, da bo izjemno obsežno in uspešno strokovno delo tega velikega sadjarja in ljubitelja narave trajno prisotno. Kajti Gvido Vesel je znal „vcepiti" bogato znanje in izkušnje mnogim mlajšim kolegom, ki nadaljujejo njegovo delo.

Gvido Vesel, v Trstu v družini malega trgovca in posestnika rojeni Slovenec, je otroštvo preživljal v Sežani, kjer je končal osnovno šolo.

Gimnazijo je obiskoval v Gorici, šolanje pa nadaljeval po izbruhu 1. svetovne vojne v Trstu na tedaj ilegalni slovenski realki. V tem času se srečuje z naprednimi idejami, zanima se za narodnostna vprašanja, socialno problematiko in začetke delavskega gibanja. Sodeluje pri organiziranju mladinskih društev v Trstu in okolici, da bi se lažje borili proti raznarodovanju in za zagotovitev enakopravnosti slovenskega naroda. Med služenjem kadrovskega roka ga mnogo bolj kot vojaška suknja prične zanimati pravkar razvijajoče se sadjarstvo na južnem Tirolskem.

Zaradi delovanja v naprednih organizacijah in sodelovanja v protifašističnih demonstracijah je bil zaprt in izključen iz tržaške univerze. Pred vse večjim fašističnim divjanjem je ob koncu dvajsetih let ilegalno pobegnil v Zagreb, kjer se je že pred njim naselilo več uspešnih goriških sadjarjev in vrtnarjev, ki so oskrbovali zagrebški trg. Vesel je do leta 1932 služboval na vlastelinstvu Kulmer, nato pa pri tovarnarju Muellerju, kjer je zunaj Zagreba organiziral prve večje jugoslovanske plantaže z imenom industrijsko sadjarstvo Muellerjev breg. Tod so delali goriški in istrski sadjarji, ki jih je povezal in leta 1938 ustanovil vrtnarsko proizvajalno zadrugo v Zagrebu, ki ji je predsedoval do leta 1946, ko je s pretežnim delom kolektiva odšel orat ledino na Krčevino pri Ptuju. Tod je spomladi istega leta ustanovil prvo slovensko plantažo Osojnik in sadjarsko zadrugo, ko je bilo najtežje delo mimo, je bil Vesel imenovan za direktorja zadružnega sklada v Ptuju.

Leta 1952 je prišel Gvido Vesel v Leskovec pri Krškem in ustanovil sadjarsko delovno zadrugo, kasneje zadružno sadno ekonomijo Matija Gubec. „Tod je ustvaril svoje življenjsko delo, to je bil začetek sedaj 250 ha sadovnjaka, ki ga uvrščamo med najboljše juglslovanske centre," je ob Veselovi 70-letnici zapisal prof. dr. France Adamič, ki se hvaležno spominja tudi svojega velikega učitelja. Vesel je v Leskovcu organiziral 50 ha plantaže jablan, hrušk in breskev, velik del teh nasadov pa še po več kot 20 letih bogato in redno rodi. Prav tretji nasad Vesela je omogočil nadaljnjo obnovo in zgraditev nove sodobne industrijske sadne plantaže krškega Akrokombinata s preko 250 ha in lastno hladilnico.

Morda še pomembnejše pa je bilo Veselovo vzgojno delo, saj so iz njegove šole izšli najboljši sadjarji, med njimi tudi njegova sinova. Ob vsem strokovnem in vzgojnem delu pa je Gvido Vesel zmogel še politično delovati, tudi v zadružnih in drugih organizacijah. Vsa medvojna leta je aktivno sodeloval v narodnoosvobodilnem gibanju, saj je bil predsednik odbora NOG primorskih Slovencev, živečih v Zagreub. Po vojni je bil med drugim tudi predsednik okrajne in upravnega odbora glavne zadružne zveze Slovenije ter odbora za sadjarstvo in vinogradništvo. Bogato je tudi Veselovo publicistično delo. Sprva je pisal v hrvaške strokovne liste, leta 1938 pa je skupaj z dr. Orlom in inž. Petranovičem izdal knjigo „Napredno voćarstvo", po vrnitvi v Slovenijo pa v Kmečki glas, Našo vas ter Socialistično kmetijstvo in gozdarstvo. Za svoje delo je dobil visoka odlikovanja in priznanja.

PAVEL PERC

Mirko Benčina

Močno potrti smo se 19. aprila na šmihelskem pokopališču poslovili od Mirka Benčine, rentgenskega delavca, ki je umrl v 67. letu starosti.

Benčina se je rodil 1917. leta v Travniku v Loškem potoku. Leta 1936 je začel delati v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji v Novem mestu kot bolničar v operacijski sobi, nato je svoje znanje izpopolnjeval na raznih tečajih in se kmalu naučil tudi rentgenskega slikanja. Med vojno so ga odpeljali v taborišče v Nemčiji, kjer je težko delal in kot bolničar veliko pomagal jetnikom. Po vojni se je vrnil v kandijsko bolnišnico, ob ustanovitvi pljučnega oddelka je prevzel delo rentgenskega tehnika in nato polnih 30 let do upokojitve opravljal to delo.

Mirko Benčina ni bil le prizadeven zdravstveni delavec, ampak tudi dober krajan, sosed in skrbni oče. Bil nam je zgled marljivosti, vestnosti, doslednosti in prijaznosti do sodelavcev, zato je bil priljubljen in spoštovan. Ob vsem tem pa je ostal skromen in preprost.

P. G.

Nace Pavlin

To soboto so na novomeškem pokopališču v Ločni položili k večnemu počitku Naceta Pavlina, ključavničarskega mojstra v pokoju, ki je po kratki, a hudi bolezni umrl v 71. letu življenja.

Njegovo ime je tesno povezano z razvojem tehniške kulture v Novem mestu, saj je bil eden prvih športnih funkcionarjev AMZJ na Dolenjskem, bil je med ustanovitelji novomeškega AMD, med ustanovitelji okrajnega in občinskega odbora Ljudske tehnike, občinskega sveta za varnost v prometu in stanovske zveze šoferjev in avtomehanikov. Vendar ni ostal le med pobudniki, temveč je bil ves čas do upokojitve, torej več kot tri desetletja, aktiven sodelavec, mentor in učitelj, slednje še potem, ko zaradi starosti in slabega zdravja ni mogel neposredno delati v tehniških organizacijah. Za delo na tem področju je prejel številna priznanja in odlikovanja, med njimi red zaslug za narod in zlati znak ZŠAM.

Enako tesno je bil Nace povezan z razvojem IMV. Njegovo ime je mogoče zaslediti že takrat, ko je sedanji industrijski velikan šele začel delati prve korake. Nace je delal v Agroservisu, nato v Motomontaži in vse do upokojitve kot vodja strojnega oddelka IMV. Mnogim bo ostal trajno v spominu kot zagnan delavec z občutkom za preprosto in uspešno reševanje najrazličnejših težav na področju njegovega dela.

PRED DOMIADO V POSTOJNI

Na Dolenjskem je osem domov za učence in predstavniki vseh smo se v tem šolskem letu udeležili področnega tekmovanja v šestih športnih disciplinah. Na bližnjem republiškem tekmovanju med domovi bo v Postojni nastopilo veliko učencev iz dolenjskih domov. Na t. i. domiadi bomo sodelovali tudi s politehničnimi izdelki in literarnimi prispevki. V novomeškem domu smo izdelali študijo o interesnih dejavnostih, pri katerih bi bili učenci lahko še uspešnejši, če ne bi imeli prostorskih in denarnih težav. Dejavni so tudi športniki iz novomeškega doma, moči so že merili z vrstniki iz krajevne skupnosti in srednjih šol.

MARJETKA KOREN
Dom Majde Šilc
Novo mesto

SKLADATELJ PODELIL BRALNO ZNAČKO

Črnomaljskim šolarjem je letos podelil bralno značko skladatelj Janez Kuhar. Ta je mladim govoril o svojem življenju in delu in moral odgovoriti tudi na veliko vprašanj. Šolarji smo pripravili kratek kulturni program.

ANDREJA VIDERVOL
OŠ Črnomelj

Partizanski topovi v boju za Ribnico

Po bojih za Zdensko vas in Velike Lašče v februarju in začetku marca 1944 so brigade XVIII. divizije VII. korpusa NOV in POS zapustile prostor pri Velikih Laščah, Ribnice in Kočevja in se usmerile v rušenje železnice Ljubljana—Postojna. Ko so se partizanske sile združevale na tej komunikaciji, je sovražnik 15.marca 1944 pridrvel pod zaščito tankov in dolge kolone kamionov, nabitih z vojaštvom, v Velike Lašče. Že naslednji dan je kakih 50 motornih vozil nadaljevalo pot proti Ribnici.

V tem času je v Glavnem štabu NOV in POS dozorel sklep o uničevanju sovražne postojanke v Ribnici na Dolenjskem.

Za napad na Ribnico ob podpori tedaj že dobro organiziranega topništva so bile določene brigade XVIII. divizije, ki bi s samostojno akcijo zavzele postojanko, na ljubljanski smeri pa bi jo varovale XV. divizija z 12. in 15. brigado ter Dolenjskim odredom.

Dan ali dva pred napadom na Ribnico je kakih 500 sovražnikov ostalo v Ribnici in s pomočjo prebivalstva, ki so ga sovražniki mobilizirali, začelo utrjevati postojanko Za napad je bilo že 19. marca ob pol drugi uri vse pripravljeno. Deveta brigada, ki je bila okrepljena z gorskim 75-milimetrskim topom iz 8. brigade, je sovražnika takoj napadla. Napadala je do jutra, vendar ji v postojanko ni uspelo prodreti. Dva dni pozneje in prvič s pomočjo topništva diviziona divizije je sledil drugi napad. Pri tem napadu je sodelovalo vseh pet bataljonov 9. brigade. Istega dne popoldan sta ena havbica in en poljski top krenila na položaje pred postojanko. Komandirja baterij sta izbrala položaje za topova severozahodno od Ribnice, med vasmi Kot—Jurjevica—Sajevec.

Artiletijski divizion je bil dodeljen 9. brigadi in ga je na črtu Bukovica-Sv. Frančišek-Sajevec pred presenečenji sovražnika ščitil ruski bataljon, ki je bil v sestavi 9. brigade. Divizion topništva je dobil nalogo, da z močnim rušilnim ognjem pripravi juriš pehoti na postojanko. Topniška priprava naj bi se začela ob 19. uri in bi trajala 30 minut, tako da bi dva bataljona pehote lahko krenila v napad. Gorski top kalibra 75 mm iz 8. brigade je bil dodeljen tretjemu bataljonu, ki je napadal s severne strani.

NI ŠLO VSE PO NAČRTU

Vendar se dogodki niso razvijali tako, kot je predvideval načrt operacije.

Prav v času, ko se je 9. brigada, razporejena na položajih severno od Ribnice, to je Bukovica-Vinice-Ložine -Polom-Kot, pripravljala za odhod na položaje okrog Ribnice, so brigade napadli domobranci iz Velikih Lašč. Boji so trajali do 17. ure. Topniški divizion, ki je položaje pravočasno zasedel in ni vedel za okoliščine pri 9. brigadi, je ob 19. uri odprl ogenj na Ribnico tako, kot je predvideval načrt. Komandant 9. brigade ga je skušal zadržati do prihoda ostalih bataljonov, toda divizionski komandant ni spremenil povelja divizije in je s streljanjem nadaljeval do 19.30. Izstreljeno je bilo 250 granat. Ob 23. uri, ko so bataljoni prišli na položaje in krenili v napad, so ostali brez topniške podpore, ker je granat že primanjkovalo.

Sovražnik se je v postojanki zaradi topniškega ognja trenutno zmedel in je do napada pehote ponovno uredil svoje vrste ter napadalce pričakal z močnm zapornim ognjem in se borci niso mogli približati bunkerjem na razdaljo, od koder bi lahko z ročnimi bombami nadaljevali napad. Borci so napadali do jutra potem, pa so se umaknili na izhodiščne položaje.

Ker v tem napadu na močno utrjeno postojanko ni bilo uspeha, so napad ponovili v noči na 23. marec 1944.

Dvanajsta in 15. brigada sta bili določeni, da napad podreta z napadi na vlake blizu Grosupljega. Ko je štab VII. korpusa spoznal, da s samostojnim napadom XVIII. divizije na Ribnico ne bo uspeha, je pripravil novo akcijo v sklopu in ob udeležbi vseh enot korpusa. Ljubljansko smer so partizanske enote zavarovale z močnim napadom na Pijavo gorico, napad naj bi opravila Gubčeva brigada.

Za napad na Pijavo gorico so bili pripravljeni trije topovi in zamisel napada je slonela na izdatni podpori artilerije.

NATANČNI STRELI ZADEVAJO

Napad na Ribnico v noči na 23. marec je bil izveden točno po načrtu in so topovi odprli korekturni ogenj ob 18.30. Ob 20. uri pa se je začela topovska priprava napada. Topovi so obstreljevali središče Ribnice in so granate padale zelo točno, tako da sta bila večkrat zadeta cerkev in njen zvonik, v katerem so domobranci imeli strojnico in opazovalnico ter tako kontrolirali čistino, po kateri so se morali napadalci približevati sami postojanki.

Topovi partizanskih divizij so tudi tokrat streljali zelo točno in so v obeh napadih izstrelili 112 granat iz havbic, 193 iz poljskih topov in 74 granat iz gorskega topa, skupaj je bilo izstreljenih 379 granat.

Po končanem topniškem obstreljevanju so trije bataljoni krenili na juriš. Bataljoni so se približali bunkerjem, vendar jih niso mogli zavzeti, ker jih je zaporni ogenj prikoval na zemljo. Zavzetje postojanke je bilo nemogoče tudi zato, ker je sovražnik iz zvonika kontroliral čistino okrog Ribnice.

Bataljoni so se tudi tokrat morali ob svitu umakniti na prejšnje položaje.

Poveljstvo divizije navaja v svojih poročilih, da je vzrok neuspeha pri napadih na Ribnico izredna utrjenost in prostrana čistina okrog postojanke, ki je sovražniku omogočala močan zaporni ogenj, napadalni bataljoni pa niso imeli dovolj kritja

Naslednje povelje za napad je štab XVIII. divizije izdal 24. marca. Tokrat sta bili določeni za napad 8. in 9. brigada s po dvema bataljonoma, ostali bataljoni pa naj bi napad varovali od Kočevja in Velikih Lašč. Divizionu topništva s havbico 100 mm in poljskim topom 75 mm so dodelili dva gorska topa iz 8. in 9. brigade in dva težka minometa. Kasneje je bil dodeljen še en poljski top. Za ta napad na Ribnico je bilo pripravljenih 7 ob 19.30 in merili na cilje v postojanki. Izstrelili so 70 granat iz havbice in 123 iz poljskih topov, tudi oba gorska topa, postavljena na Bukovico, sta dobro merila. Topovski ogenj so usmerjali opazovalci, ki so bili pred sovražnikovimi bunkerji. Skoraj ves čas je bil topniški ogenj usmerjen na južni del Ribnice. Toda tudi četrti napad ni uspel. Napadalci so vztrajali do 27. marca in ob 4.50 so boji ponehali. Kljub visoki morali in borbenosti borcev 8. in 9. brigade postojanka ni bila zavzeta.

Poročila partizanskih štabov navajajo iste vzroke za neuspeh kot pri tretjem napadu.

POMEN POSTOJANKE

Neposredni pritisk partizanov na Ribnico je po četrtem napadu nekoliko ponehal in so brigade XVIII. divizije ostale v njeni bližini, zbrale podatke in se pripravljale za ponoven napad na to postojanko.

Ribniška postojanka je nekako sekala osvobojeno ozemlje na Dolenjskem in Notranjskem in ga delila v dva dela. Prav zaradi tega bi bilo nujno, da se pripravi nov napad in je štab XVIII. divizije že 1. aprila 1944 izdal vsem svojim brigadam povelje, naj se pripravijo na večje akcije. Topništvu je bilo naročeno, naj spravi topove v brezhibno stanje, pripravi granate in naj se preskrbi večje število vprežnih konj za prevoz topov.

Že naslednjega dne je štab VII. korpusa poročal Glavnemu štabu, da namerava pripraviti večjo akcijo za likvidacijo postojanke v Ribnici. Za napad je bil določen 17. april, toda štab VII. korpusa ga je preložil na 19. april ob 21. uri, topniška priprava pa naj bi se začela tri ure prej.

V tej akciji naj bi sodelovali obe diviziji, XV. in XVIII., s sedmimi brigadami in dvema odredoma. Ribnico naj bi napadla 10. brigada s severovzhoda, deveta brigada pa z jugovzhoda. Osma brigada naj bi varovala smer proti Kočevju in tamkajšno posadko demonstrativno napadla. Ta napad naj bi podprla težka tehnika, za boj so pripravili večji del topov in havbic iz obeh divizij. Divizion XVIII: divizije naj bi pripravil dve havbici 100 mm in dva poljska topa 75 mm. Iz XV. divizije naj bi 1. divizion, dodeljen XVIII. diviziji, sodeloval z dvema havbicama 100 mm in enim poljskim topom 75 mm, uporabljena pa sta bila tudi oba gorska topa 75 mm iz 8. in 9. brigade. Skupaj je bilo pripravljenih kar 9 topov in dva tanka, ki so ju pripeljali iz skrivališča pri Planini nad Črmošnjicami.

Štab VII. korpusa je razdelil naloge tako, da bi XVIII. divizija izvršila neposreden napad na postojanko, v kateri je bilo okoli 450 domobrancev in nemških vojakov, ter zavarovala smer proti Kočevju, XV. divizija pa naj bi varovala ljubljansko smer in neposredno področje napada XVIII. divizije med Ribnico in Velikimi Laščami. Notranjsko smer naj bi varoval Notranjski odred,na blokadi Novega mesta bi bila na desnem bregu Krke 15. brigada, na levem pa 3. bataljon Gubčeve brigade. Dolenjski odred pa je VII. korpus ob ribniški operaciji določil za rezervo ter ga razporedil na področje Sinovice in Jurjevice.

V pripravah na napad na Ribnico sta bila zajeta tudi oba diviziona topništva XV. divizije, ki sta bila v dolini Krke na Dvoru in Jami, zaščitni bataljon pa na Brezovi rebri. Takoj po pregrupaciji enot XV. divizije v pripravah za napad na Ribnico je 17. aprila popoldne 1. divizion v varstvu zaščitnega bataljona in bataljona iz 8. brigade krenil na položaje na Mali gori nad Ribnico, nekaj sto metrov od vasi Seljane, in jih zasedel 19. aprila do 16. ure. Istočasno je z druge strani nad vasjo Bukovica zasedle položaje tudi divizion XVIII. divizije. Topništvo je dobilo povelje, naj bodo topovi pripravljeni do 18.30 in bi ob 19. uri začeli korekturno streljanje na izbrane cilje. Pri vsakem topu je bilo potrebno izkopati jarke, ki bi borce-topničarje varovali pred sovražnikovimi granatami.

Divizionoma naj bi poveljeval komandant artilerije XV. divizije Miha Mišič, ki naj bi bil v času bojev na komandnem mestu štaba XVIII. divizije. Poleg telefonske je bila organizirana tudi radijska zveza z divizionom XV. divizije. Divizion topništva je bil pripravljen, da s topom in havbico krene v poulične boje v Ribnico, ko bo za to nastopil trenutek. Organizirana naj bi bila tudi protiletalska zaščita s protiletalskimi mitraljezi, ki naj v obliki trikotnika oklepajo Ribnico.

Ob napadu je ribniška posadka imela top kalibra 75 mm, dva brzostrelna topa, 3 težke in 5 lahkih minometov, reflektorje, dva tanka in kamione. Postojanka je bila obkrožena z žično oviro in minirana z minami na poteg. Za žico je bilo 74 bunkerjev, ki so bili med seboj povezani z zveznimi jarki in zakloniščí. Pokriti so bili z deskami in zemljo ter med seboj povezani s telefonom, v zvoniku cerkve pa je bila opazovalnica.

19. aprila ob 19. uri so se oglasili korekturni topovski streli, pol ure kasneje pa je zagrmelo vseh devet topov. Vse streljanje se je zlilo v eno samo treskanje, grmenje in bobnenje. V hipu je bila Ribnica v dimu. Že s samim korekturnim ognjem je bil zadet en bunker, pozneje pa še štirje, borci 9. in 10. brigade pa so se spuščali po pobočjih v Ribniško dolino.

Ko so partizanski topovi prenehali streljati, so se oglasili topovi iz postojanke na trgu. Posadka v postojanki je opazila poljski top nad Bukovico in ga začela zasipati z granatami, tako da je ena granata, ko je hotel topniški pomočnik pri partizanskem topu z lesenim kolom izvleči zagozdeno čavro v cevi, padla na samo cev. Pri tem je bil ranjen topničar Grmovšek iz Vrhtrebnjega, ki je pozneje ranam podlegel, ranjeni pa so bili tudi komandir baterije in še dva borca.

Pokvarjeni top je prenehal streljati, kar je sovražnik takoj opazil in je vzel na muho drugi top. Granate so padale v bližino topa tako, da so drobci železa rožljali po ščitu in je zemlja zasipala posadko. Začel se je hud topniški dvoboj. Po končanem tošniškem streljanju so brigade ob 21. uri krenile v naskok, tako da soborci prišli do samih žičnih ovir in jih začeli rezati. Vendar zaradi močnega sovražnikovega zapornega ognja niso mogli naprej, tam, kjer bi lahko prodrli, je stopil v akcijo 24-tonski sovražni tank.

PRVI PARTIZANSKI TANKI

Omenili smo že, da je v tej akciji sodeloval tudi partizanski tankovski odred. En tank pa se je že na poti pokvarili in ostal v vasi Hrib, drugemu pa je tik pred žično oviro padla s kolesa gosenica, tankisti so tank pred žično oviro do zjutraj toliko popravili, da se je ob svitu umaknil v vas Breg. Iz postojanke je prihrumel sovražni tank, vendar se mu nihče ni postávil v bran, nekatere enote pa so se v neredu umaknile, kajti ob belem dnevu niso mogle ostati pred žičnimi ovirami in na čistini.

Po neuspelem zavzetju postojanke so vsi štabi izdelali nove načrte za napad, ki naj bi ga ponovili naslednjo noč ob 20. uri. Dolenjski odred pa je zamenjal 10. brigado na položajih. Obveščevalci so prinesli vest, da sovražnik pripravlja večjo ofenzivo v dolini Krke, zato so divizion XV. divizije umaknili s položajev pred Ribnico in ga premestili v Suho krajino. Pred Ribnico je ostal divizion topništva XVIII. divizije.

Ko je bil korekturni ogenj končan, so bataljoni čakali povelja za napad, toda pripravljena je bila le 9. brigada, Dolenjski odred pa je zamudil. V vasi Breg so se na položaje razvrstili oba gorska topa, protitankovski top in pa tank, ki so ga podnevi popravili. Ker so topovi in tank bili na položaju brez vsakega kritja pehote, so tudi te umaknili do prihoda Dolenjskega odreda. Tank pa so morali odvleči voli, ker mu je primanjkovalo goriva in se ni mogel umakniti.

Povedati moramo, da so partizanske enote ob kapitulaciji Italije zaplenile okoli 30 tankov in je bil pri Glavnem štabu Slovenije formiran tankovski odred. Ob začetku oktobrske ofenzive 1943 so morali tanke skriti v gozdovih Kočevskega Roga, zato niso bili vzdrževani in so se čestokrat pokvarili, pred napadom na Ribnico pa so tankisti i in usposobili za ribniško akcijo. Na poseben ukaz štaba divizije je ob 2.30 Dolenjski odred brez tanka odšel v naskok. Po enournem boju se je razširila novica o izpadu sovražnikovega tanka in vse to je povzročilo, da se je odred začel umikati s položajev.

ZAKAJ RIBNICA NI PADLA

Deveta brigada je prišla do žice in ostala pri njej do jutra, vendar ni mogla naprej in se je zjutraj pred svitom pomaknila na izhodiščne položaje. Topovi iz obeh divizij so v teh dveh nočeh izstrelili 450 granat. Da ribniška postojanka tudi tokrat ni bila zavzeta je štab VII. korpusa poleg objektivnih vzrokov, zelo ugodnega položaja Ribnice za obrambo, navedel tudi subjektivne (slaba priprava pehote in pokvarjeni tanki). Nadalje je VII. korpus v svoji oceni pri teh napadih na Ribnico omenil, da so v borbi imele najboljše uspehe topniške enote XV. in XVIII. divizije in da so nalogo zelo dobro izvršile. Če razčlenimo vse okoliščine, bi se z tako visoko oceno štaba VII. korpusa le delno strinjali. Kajti 4 havbice, 4 poljski, 2 gorska in 1 protitankovski top, iz katerih je bilo izstreljeno 450 granat, v vseh napadih skupaj pa 1022 granat, kar pomeni preko 8 ton železa izstreljenega na sovražno postojanko Ribnica, bi moralo dati večje uspehe.

Poudariti pa moramo, da je bila obramba Ribnice drugačna od obrambe ostalih postojank. Obramba Ribnice je slonela na prostrani čistini, ki je sovražniku omogočala močan zaporni ogenj iz pehotnega orožja. Morda bi omenili kot vzrok tudi nepravilno protitankovsko obrambo. Protitankovske topove so razdelili brigadam vsaki po enega in s tem so branili vse in ničesar. Prav zaradi tega je bila protitankovska obramba neučinkovita, zlasti pri izpadu sovražnega tanka, ki je onemogočil partizanski pehoti rezanje žičnih ovir in nadaljevanje napada v notranjost same postojanke. Ker so višji štabi v svoji oceni ugotovili, da tako utrjene postojanke, kot je Ribnica, ne bo mogoče zavzeti, so izdali povelje za prekinitev napada in vse enote usmerili v napade na močno utrjene postojanke: Žužemberk, Trebnje, Mirna peč in Tržišče. Vse te postojanke sta napadali XV. in XVIII. divizija s svojim topništvom in se bile postojanke likvidirane.

FRANCI ŽVIPELJ—SAVINJČAN

5. maja proslava v Ribnici

- Odbor skupnosti borcev 1. slovenske artilerijske brigade obvešča, da bo v soboto, 5. maja, v Ribnici proslava 40-letnice ustanovitve. Iz Ljubljane bo vozil poseben avtobus, ki bo primerno označen in parkiran levo od izhoda železniške postaje v Ljubljani. Redni avtobusi vozijo iz Ljubljane ob 6.15, 7.15, 8.15 in 19.15.
- Ob 9.30 bo v dvorani doma JLA v Ribnici zbor borcev brigade, ob 11. uri pred domom začetek proslave, ob 13.30 pa bo tovariško srečanje vseh borcev in bork.
- Vsem članom te partizanske enote so bila poslana pismena vabila, ker pa se lahko pripeti, da ga kdo ne bo dobil, prosimo tiste, ki ga bodo prejeli, naj obvestijo in povabijo soborce.

ODBOR SKUPNOSTI BORCEV
I. SAB

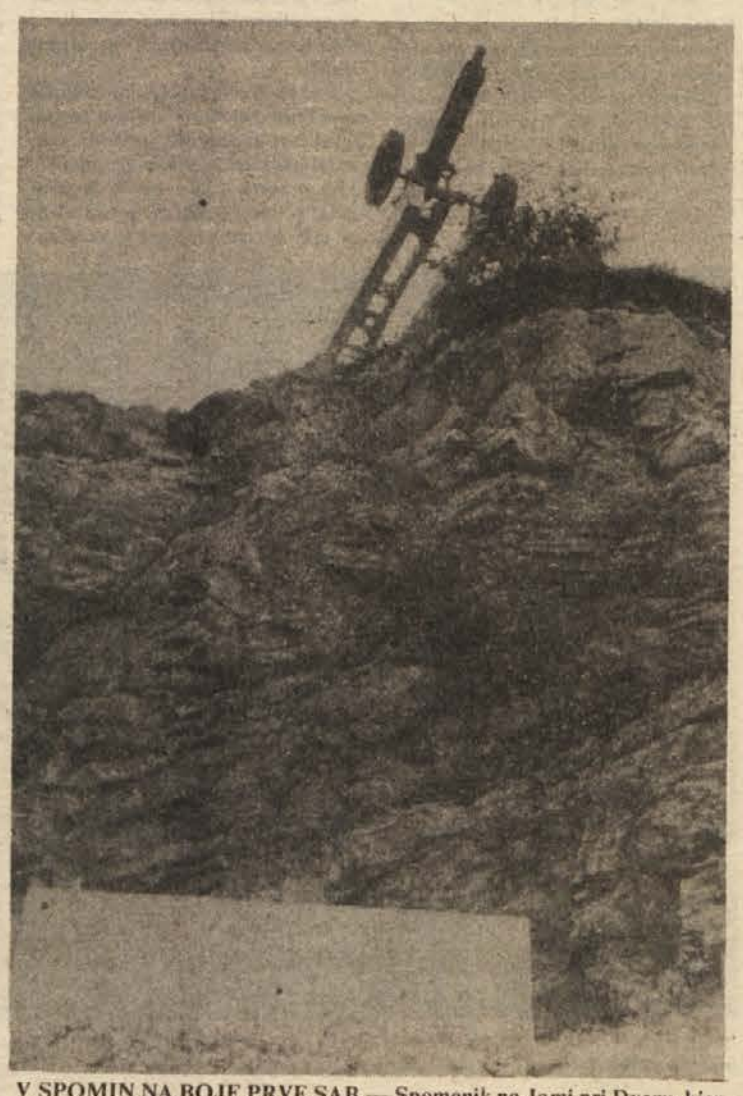

V SPOMIN NA BOJE PRVE SAB — Spomenik na Jami pri Dvoru, kjer je bila 7. maja 1944 ustanovljena 1. artilerijska brigada.

„KOVINARSKA",
tovarna industrijske opreme
in konstrukcij n. sol. o., Krško
tozda Prodajni inženiring n. sub. o.
Krško

objavlja
prosta dela in naloge

Razvijalca — vodje grupe II.

Pogoji: visoka ali višja šola strojne smeri, 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj ter znanje tujega jezika in opravljen strokovni izpit.
Dela in naloge so za nedoločen čas in s trimesečnim poskusnim delom. Objava velja 8 dni po objavi. Prijavljene kandidate bomo o izbiri pisno obvestili v 30 dneh po poteku objavnega roka. Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: „Kovinarska", Krško, Kadrovsko splošna služba."

299/17-84

„GKP" Trebnje
tozd Komunala Trebnje, n. sub. o.
Goliev trg št. 9

razpisuje
naslednja prosta dela in naloge
za nedoločen čas:

1. **vodovodni instalater — 2 izvajalca**
2. **komunalni delavec izvajalca**

Pogoji:
Pod točko 1: KV vodovodni inštalater, 6 mesecev delovnih izkušenj in izpit III. kategorije voznikov motornih vozil
Pod točko 2: končana osnovna šola, 3 mesece delovnih izkušenj
Interesenti naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi v 8 dneh na naslov: „GKP" Trebnje, tozd Komunala, Goliev trg št. 9, 68210 Trebnje. Kandidate bomo o izidu obvestili v 15 dneh po izteku prijavnega roka.

298/17-84

„POJOČA CETA" — Vaja pod kozolcem na Planini leta 1944. Glasovi so bili vsak dan bolj ubrani in pesem je cedalje lepše zvenela.

Zvesti izvirni borbeni pesmi

Ob štiridesetletnici Partizanskega pevskega zbora Slovenije

Na pobudo komisarja glavnega štaba NOV in POS Borisa Kidriča so 21. aprila 1944 ustanovili Invalidski pevski zbor v rekonvalescentnem oddelku pri Igorju na Planini. Prvič je zbor nastopil 27. aprila 1944 ob proslavi tretje obletnice ustanovitve OF v dvorani bolnišnice na Planini. Zbor že 40 let živi in poje.

INVALIDSKI pevski zbor je bil ustanovljen kot posebno, a učinkovito propagandno telo našega osvobodilnega boja. Njegov prvi dirigent, profesor glasbe in partizanski skladatelj Karol Pahor, je poiskal prve pevce tega zbora med ranjenci, ki so komaj za silo okrevali od zadobljenih ran, za bojne enote pa niso bili več sposobni. Tako se je rodil 21. aprila 1944 na obronkih Kočevskega Roga zbor, katerega orožje nista bili več puška in bomba, marveč udarna in navdušujoča izvirna partizanska borbena pesem. Zbor je pel borcem na položajih pred bitkami, ranjenim tovarišem v partizanskih bolnišnicah, pel jo je ljudstvu po vaseh na osvobojenem in polosvobojenem ozemlju. Ta pesem je zvenela lepše, bolj ubrano in je široko odmevala.

Prvi invalidski pevski zbor je imel 15 članov in je imel za tretjo obletnico ustanovitve OF 27. aprila 1944 prvi nastop na Planini. Nato je zbor odšel na turnejo po Beli krajini. Ob pogrebu komandanta glavnega štaba NOV in POS Staneta Rozmana 8. novembra 1944 je imel svoj petdeseti nastop, 16. februarja 1945, ko je pel v Radiu OF v Črnomlju, pa svoj 76. nastop.

Med slovenskimi skladatelji, ki so se našli v partizanih v Beli krajini, so takrat bili Karel Pahor, Marjan Kozina, Maks Pirnik, Pavel Šivic, Drago in Ciril Cvetko, Janez Kuhar, Drago Korošec, Anton Lavrin, Bojan Adamič, Rado Simoniti, Sveto Marolt—Špik, Franci Šturm in Viktor Mihelčič. Kako so ustvarjali, saj večkrat niso imeli niti osnovnih potrebščin za pisanje, razen četne harmonike? V svojih spominih je skladatelj Karel Pahor o tistem času pisal:

„Kako so nastale moje partizanske pesmi? Največkrat so nastale na dolgih pohodih, ko smo se prebijali iz sovražnikovih obročev lačni, slabo oblečeni in obuti, neprespani, v pripeki, v dežju in snegu, podnevi in ponoči, v smrekovem ali bukovem gozdu, ko smo se vzpenjali po strmih klancih ali tavali po globokih, od hudournikov razoranih grapah. Le redko smo pisali v prijetni kmečki izbi, ki nam jo je gostoljubno nudil prijazen belokranjski kmet. Pesmi so nastajale tudi na kakšni partizanski bazi, nekje globoko v kočevskih in belokranjskih gozdovih, pa tudi v zapuščeni dolenjski zidanici. Iskreno moram povedati, da nisem napisal niti ene borbene pesmi, ki ne bi nastala ob vtisih kakšnega močnejšega dogodka v neposredni okolici, kjer sem se mudil. Skoraj bi lahko dejal, da so vsebino mojih partizanskih pesmi ustvarjali pravzaprav borci — partizani in da sem bil le zapisovalec in oblikovalec.

Nastanek pesmi o Komandantu Stanetu pa mi je še zdaj tako živo v spominu, kakor bi bilo to včeraj. Bilo je nekako ob koncu februarja 1944. leta, ko nas je zametal velik sneg. Skoraj vsi člani baze smo bili dodeljeni glavnemu štabu NOV in POS, ki je bil takrat nekje v Beli krajini. Do tja je bilo navadno več kot dvanajst ur hoda. Bilo je že meter snega in še vedno je snežilo. S težavo smo se prebili po dvodnevnem pohodu v Črnomelj. Takrat sem dobil besedilo pesmi Komandant Stane z naročilom, naj jo čimprej uglasbim. Komandanta Staneta, glavnega poveljnika partizanskih enot v Sloveniji, smo imeli vsi borci zelo radi. Zato sem pesem komponiral z velikim veseljem in s ponosom. Še isti večer se mi je porodila melodija. Napisane še nisem imel nobene note, ko sem kakor nalašč srečal pred Črnomljem komandanta Staneta. Dolgo sva se pogovarjala, vendar se mu skrivnosti, ki sem jo nosil v sebi, nisem upal razodeti. Vedel sem, da je skromen. Morda mi je šele pogovor z njim dal potreben navdih in idejo, kajti takoj potem, ko sva se ločila, sem stopil v bližnjo hišo in pesem je bila v trenutku na papirju. Zvečer so jo člani Slovenskega narodnega gledališča že peli na neki proslavi v Črnomlju."

KIDRIČEVA POBUDA

Ustanovitev Partizanskega invalidskega pevskega zbora — pravi Slavko Tiran, spomladi leta 1944 ni bila kdove kako presenetljiva novica, saj je glavni štab NOV in PO Slovenije že večkrat razpravljal o potrebi stalne propagandne skupine, ki naj bi bila sposobna prenašati kulturne dobrine revolucije, izražene v revolucionarnih pesmih, predvsem ljudem na osvobojenem ozemlju in brigadam na položajih. Pobudo za ustanovitev zbora je dal komisar glavnega štaba NOV in POS, pokojni Boris Kidrič. Za uresničitev pa je bil odgovoren šef propagandnega oddelka Ante Novak. Glasbenik Karel Pahor je dobil nalogo zbrati potrebno število pevcev in jih v čim krajšem času usposobiti za javni nastop. Naloga vsekakor ni bila lahka, saj Karel Pahor sploh ni vedel, kakšne pevce bo dobil v partizanski bolnišnici Planina, kamor so ga napotili. Med zdravimi borci ni smel izbirati, kajti ti so bili na položajih potrebnejši.

V tem primeru njegova naloga ne bi bila težka, saj je bilo med slovenskimi partizani malo fantov, ki niso znali peti. Da je v bolnišnicah malo izbire, je vedel iz izkušnje, ker so partizani po partizanski bolnišnici Planina, ki je bila v majhni na pol porušeni kočevski vasici ob vznožju Mirne gore, je Pahor začel izbirati. Preveč izbirčen ni smel biti, ker marsikdo izmed maloštevilnih ranjencev sploh ni hotel slišati o nekakšnem pevskem zboru. Vsi so hoteli čimprej nazaj v brigado. Pahor si je pomagal z vso sposobnostjo, ki se je je naučil od komisarjev, in nazadnje mu je uspelo prepričati 17 ranjencev, da bodo „nekaj časa" ostali v zboru".

SPOMINI NAJSTAREJŠIH PEVCEV

Eden od najstarejših pevcev — invalidov Bogomil Blaško, član PIPZ, je v svojih spominih o tem, kaj je zanj pomenila borbena partizanska pesem in kakšno moč je imela nad ranjenci — borci in invalidi, zapisal: „Moj prihod v zbor sega v sam začetek delovanja PIPZ. Naj povem, da sem že ot otrok ljubil in prepeval slovenske pesmi. Večkrat smo morali fantje na vasi, ko smo prepevali (slovenske pesmi, bežati, ker so nas zaradi tega preganjali italijanski karabinjerji. Toda bilo je le petje vaških fantov, v zboru pa nisem prej nikoli pel. V PIPZ sem prišel, potem ko sem skoraj šest mesecev nepremično ležal v partizanski bolnišnici Vinica. Pravzaprav je bila to lesena baraka v gozdni globeli roškega gozda, kamor so se le redkokdaj prebili žarki skozi goste smrekove krošnje.

Dokaj natančno pa mi je ostal v spominu pohod iz bolnišnice Vinica proti Planini, prijazni kočevski vasici na južnem robu roškega gozda. S Planine se mi je odprl razgled po sončni Beli krajini in dalje na hrvaško stran. Pot je bila dolga in zelo naporna za človeka, ki je imel za seboj šestmesečno ležanje, slabo zaraščene kosti in še nezaceljeno rano. Kar verjeti nisem mogel svojim očem, ki so doslej gledale le košček modrega neba iz roških globeli in sedaj uzrle Belo krajino v vsej njeni lepoti, v pomladnem brstenju. Nikakor se nisem mogel navaditi glasnega govorjenja, saj smo v Rogu smeli le šepetati. Ne spominjam se točno, ali je tovariš Pahor še isti dan, ko sem prišel na Planino, preizkusil moje pevske sposobnosti...

VAJE OD JUTRA DO VEČERA

Ob srebrnem jubileju PIPZ je Slavko Tiran med drugim zapisal: „Dirigent prof. Karol Pahor je bil temperamenten Tržačan. Z zborom je zaživel in bil glavna sila. Učil jih je petja in z njim vred prenašal vse težave, posebno kadar ni bilo tobaka. Mnogo je prispeval pri političnem vzgoji, utrjevanju socialistične misli in širjenju splošnega znanja članov zbora. K temu je pripomogel s predavanji in razlagami med rednim delom pri vajah. Marsikdaj je bilo treba vliti pevcem vedrine in z optimizmom so zrli bližajoči se svobodi nasproti. Ob takih prilikah je prav partizanska pesem tudi v borbenih enotah opravila veliko dela. Borci, utrujeni od borb, lačni in prezebli, so se s pesmijo na ustih prebijali skozi vsa trda obdobja partizanskega življenja. Če smemo komu izraziti priznanje za širjenje partizanske pesmi, tedaj zasluži to priznanje prvi partizanski dirigent Invalidskega pevskega zbora Karol Pahor.

Na vajah je imel Pahor velike težave. Med vsemi pevci so morda le trije poznali note, popolnoma brati pa jih ni znal nihče. Začel je učiti jih peti na pamet, teorijo pa pozneje. Delo z zborom pa je hitro napredovalo, čeprav nekaterim pevcem ni bilo razumljivo, kaj hoče ‚Stari, s tisto nenehno pripombo: "Pazite na poltone!, Zbor je vadil v kmečki hiši, ki se je zdela takrat velika, čeprav za več kot 17 pevcev najbrž ne bi bilo prostora. Intonacijo je dajal Pahor kar z žlico, ki je po naključju dajala ton A. Vsakemu glasu posebej je nato zapel njegovo melodijo, in sicer tolikokrat, dokler ni pesem obtičala v ušesih... Vaje so bile naporne, kajti Pahor ni poznal počitka. Zbor je vadil od jutra do večera in razen tega je opravljal tudi druge vojaške naloge. Fantje so hodili dežurat, čistili so svoje orožje, imeli politične ure in še marsikaj. Prvič je zbor nastopil 27. aprila 1944 ob proslavi obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte. Pel je v dvorani bolnišnice na Planini. Ranjenci, bolničarji in bolničarke, vodstvo bolnišnice in vsi, ki so poslušali prvi nastop, so bili iskreno navdušeni. Tudi pevci so bili zadovoljni s svojim ognjenim krstom. Pahroju je ‚odleglo, saj je bil pred koncertom tako razburjen, da mu še tobak ni teknil..."

Prvi javni nastop je imel PIPZ 21. maja 1943 v Semiču, ko je pel na komemorativni prireditvi v spomin padlih med bojem. Zbor je številčno naraščal, saj so prihajali novi borci iz bolnišnic po naročilu propagandnega oddelka GŠ NOV in POS. Proti koncu julija 1944 je imel zbor že 32 pevcev. Koje v avgustu 1944 priredil koncert v Dolenjskih Toplicah in nešteto še do konca leta, pa je ob koncu 1944 dirigent Karol Pahor dobil poziv za novo dolžnost v SNOS, ni rad zapustil svojega zbora, ki ga je s tolikim trudom postavil na noge. Ob koncu januarja 1945 se je poslovil, zbor pa je prevzel prof. Pavel Šivic. Prva turneja v tujino je bila 24. marca 1945. Z letališča iz Podzemlja je zbor odletel v Italijo, kjer je pel našim borcem ranjencem v raznih bolnišnicah in taboriščih.

PIPZ je pel v Altamuri, Gravini, Barletti, Traniju, Monopoliju, Andriji, Bariju in še marsikaterem majhnem mestu južne Italije, kamor ga je popelja novi dirigent Pavel Šivic. Na dan osvoboditve, maja 1945, pa je to borbeno pesem podaril svoji svobodni, junaški Ljubljani. Kasneje, v svobodni domovini, je zbor, zdaj preimenovan v Partizanski pevski zbor, z borbeno pesmijo navduševal in spodbujal ljudstvo pri prizadevanjih za čimprejšnjo obnovo in izgradnjo porušene domovine. Zadnji, poslovilni koncert je bil 6. junija 1945 v Filharmoniji. Kazalo je, da je delo dirigentov Pahorja, Šivica, Kuharja in Cvetka končano. Pevci so odšli na svoje domove, nekateri ostali v armadi, drugi so se zaposlili. Leta 1947 je prof.—Pavel Šivic s pomočjo prof. Janeza Kuharja spet zbral zbor. Še isto leto na velikih invalidskih proslavah v Mariboru, Metliki, Novem mestu, Vipavi, Ajdovščini in Podragi je nastopil.

Naročil mi je, naj pridem na pevsko vajo. Vem, da sem avdicijo opravil kar v postelji, pravzaprav na pogradu. Priznati moram, da takrat nisem bil posebno navdušen, da bi postal pevec. Nikakor se namreč nisem mogel sprijazniti s tem, da ne bom šel več v brigado. Pa tudi domotožje me je mučilo. Mislil sem si, če bi se vrnil v operativno enoto, bi imel več možnosti približati se rodnemu kraju, k svojim, o katerih že dolgo nisem imel nobenega poročila. Nisem se mogel sprijazniti s prepričevanjem, da bom tudi s sodelovanjem v zboru veliko pripomogel k osvoboditvi domovine... Podcenjevalni odnos do zbora sem povsem spremenil po našem prvem večjem koncertu v Semiču. Tu so bili tudi borci neke brigade. Še danes se živo spominjam, kako so ti borci podzavestno planili na noge, še preden smo odpeli Pahorjevo: ‚Na juriš,. Navdušenje brez primere.

Dirigenta Pahorja smo v trenutku vsi vzljubili. Ni bil le pevovodja, temveč tudi nadvse dober tovariš, poln razumevanja za naše telesne hibe in težave. Bili smo res prava družina... Vodil nas je od hiše do hiše in zagnano dirigiral. Dejal je: „Fantje, pojete ranjencem, vzdržite!" In smo vzdržali."

Dušan Permet je v svojih spominih na PIPZ zapisal: „Bilo je spomladi 1944. Bil sem ranjen in zdravil sem se v Žumberški partizanski bolnišnici. Vsi smo želeli, da bi čimprej okrevali. Toda rane so se prepočasi celile in puščale posledice. V pričakovanju in želji, da bi se čimprej vrnil v brigado, me je doletelo obvestilo propagandnega oddelka glavnega štaba NOV in POS, da se moram javiti v vasi Selo pri Črnomlju dirigentu Karlu Pahorju. Tja je prišla prav takrat skupina 17 invalidov, ki je bila jedro Partizanskega invalidskega pevskega zbora.

S še ne docela zaceljenimi ranami in težkim občutkom, da sem postal invalid in nesposoben za borbo, sem se odpravil na pot. Ker me noge še niso povsem dobro nosile, je bila zame pot prav dolga in naporna. Tu in tam so me prehitevale skupine partizanov. Le kratek pozdrav in šli so dalje. Jaz sem le počasi za njimi meril negotove korake s tesnobo v srcu...V takem premišlievanju sem prišel do vasice, kamor sem bil namenjen. Že od daleč sem zaslišal ubrane glasove pevcev. Obstal sem in jih dolgo poslušal. Ko so izzveneli zadnji akordi pesmi ‚Na juriš,, sem se končno našel pred dirigentom Karlom Pahorjem. Avdicija je bila kratka, toda zame dokaj nenavadna. Pahor je izza škornjev potegnil žlico. Ko sem mu že hotel reči, da žlico imam in da sem resnično lačen, kajti suho hrano sem pojedel že po pol poti, je udaril po svoji žlici instrument, ki ga je premogel. Žlica pa, kot sem pozneje ugotovil, je imela ton A. Zapel sem še nekaj taktov in tako postal član Partizanskega invalidskega pevskega zbora."

PPZ ŽE 40 LET ŽIVI IN POJE

Dolgih 28 let pa mu je ostal zvest dirigent in partizanski skladatelj prof. Radovan Gobec. Pod njegovim vodstvom se zbor že spoprijema z zahtevnejšimi deli moderne pevske literature, vendar tudi v tej zvrsti izbira največ borbeno in partizansko tematiko, ki je duhu pevcev najbližja. Tako zdaj živi in deluje Partizanski pevski zbor, že štirideset let. Živi in poje. Od nekdanjega pojočega bataljona je ostalo v njem le še malo starih veteranov — pevcev.

Prišli pa so drugi, mlajši, in ob očetu pevcu poje sin. Vse pa jih veže in druži ljubezen do partizanske borbene pesmi, ki jo še danes pojo tako, kakor se je rodila v dneh našega boja.

Z velikim uspehom PPZ je večkrat gostoval tudi v tujini, tako v Romuniji, Nemški DR, v Italiji, na Nizozemskem, v Bolgariji, Avstriji, na Madžarskem, Poljskem, v Sovjetski zvezi, kjer je pridobil mnogo prijateljev, laskave ocene in vabila na ponovna gostovanja. S partizansko in narodno pesmijo se je PPZ predstavil mnogim uradnim delegacijam prijateljskih držav, ki so obiskale Jugoslavijo. Za Muzej ljudske revolucije je posnel več kot 80 partizanskih borbenih pesmi jugoslovanskih narodov, najbolj znane pa tudi na gramofonske plošče. Tako se partizanska borbena pesem predvem po zaslugi Partizanskega zbora uvršča med najbolj izvirne in avtentične dokumente našega narodnoosvobodilnega boja in revolucije.

Za svoje dolgoletno uspešno delo PPZ, ki ga zdaj vodi dirigent Milivoj Šurbek, dobitnik številnih priznanj, je dobil tudi številna odlikovanja, plakete in nagrade, med katerimi so: red zaslug za narod z zlato zvezdo odlikovanje svobode I. stopnje, red bratstva in enotnosti z zlatim vencem, Gallusova plaketa, Prešernova nagrada, nagrada zveznega odbora ZZB NOV Jugoslavije, oktobrska plaketa v Vrnjački Banji, plaketa zveznega odbora ZZB NOV Jugoslavije ter najvišje jugoslovansko priznanje — nagrada AVNOJ. In člani zbora so nosilci številnih vojaških in mirnodobnih odlikovanj. Po svoji sestavi in programu dejavnosti je Partizanski pevski zbor Slovenije edinstven v naši državi in je v 40 letih svojega bogatega opusa pridobil sloves najboljšega interpreta partizanskih borbenih pesmi.

Partizanska borbena pesem tako živi in bo živela. Vedno lepa, navdušujoča, enkratna. Rojena v ognju revolucije, za svobodo živi in mora še nadalje živeti kot opozorilo in svarilo, da se tisti hudi in krvavi časi ne smejo več ponoviti.

Priredil: S. NIKOLIČ

NA ENEM IZMED MNOGIH NASTOPOV — Partizanski pevski zbor na celovečernem koncertu za ljubljanske poslušalce, ki jim borbena partizanska pesem še vedno veliko pomeni.

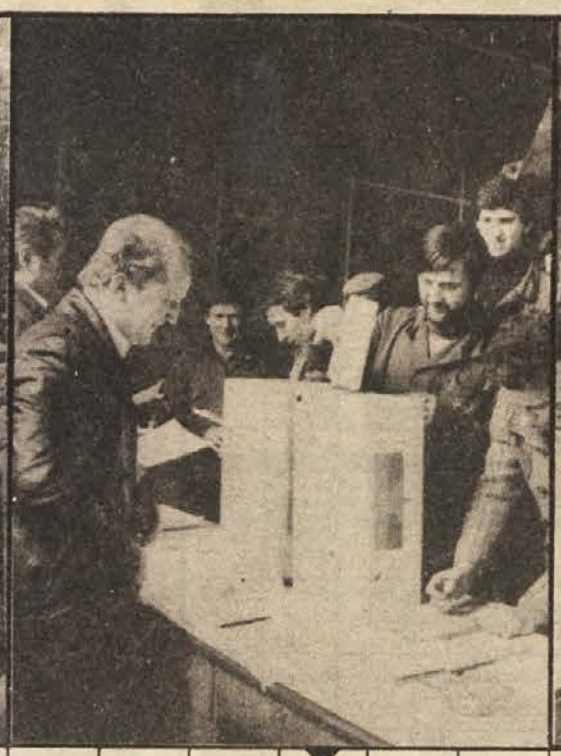

DL	FOSFOR/ MARXOV ROJ. KRAJ		OBLOK	PREBIVALEC BANATA	PERGAMSKI KRALJ	DL	PRIZORIŠČE	VOLT/ KATRAN		RIBJE IKRE	DL	POBIČ	VEZNIK	VRSTA UMET. STVARITVE	PEVEC PESTNER	ZVEPLO/PEGA NA ROŽENICI		VEČANJE	DL	METER/ BANJA LUKA		IZOLACIJA	PODZEMNI DEL RASTLINE
TOKOVNI ODJEMNIK						STOČIŠČE					JEDEC FIZOLA								VELIKA STANOVANJ. ZGRADBA				
POPUST						SOBICA					PREKLET-STVO/STARI SLOVANI								VRSTA LOVSKE ZANKE/ TEŽKO-ATLET. KLUB				
SLOV. OBMORSKI KRAJ						GL. MESTO ARMENSKE SSR/ SUBJEKT							NOVOTA/ KRILO RIM. LEGIJE							POKLON			
UMETNA TKANINA								KDOR S ČRNILOM PIŠE							MENIŠKA HALJA/GR. ČRKA				NAZIV/MATEMAT. NEZNANKA			
RIJEKA			TRAK ZA VEZANJE	KOŽODKRILEC /MRTVIČILO				STARA DOLŽ. MERA						PRAVOSLAV. DUHOVNIK			ZDRAVILO PROTI MALARIJI/ NARAMNIK						
DL	KVASAČ/ NOVO MADŽ. MESTO						KRAVICA	2. IME						MADŽ. M. IME					DOMAČE 2. IME/DRŽAVA V ZDA				
ARAB. LUKA					BISMUT/ PRITOK AMAZONKE												EG. SVETI BIK				EDEN/KOVINARSKI DELAVEC		
JEZERSKI PREBIVALEC																	VOJAŠKA FORMACIJA			KILOVOLT-AMPER/ NUMERO			
ŠT. GR. IN LAT. KNJIŽEVNOST																	J. AM. TRAVNA RAVAN					REZILO	UTEMELJITELJ NORV JEZIKA
SLAVNI FIN. ARHITEKT						NERODA	DL	NOVOZELANDSKI PTIČ	PREVLEKA IZ MALTE	PREDAVATELJ NA UNIVERZI	TELEVIZIJA	DROZG	LAPONSKO JEZERO	PLAZ	DL		PRIPADNICA JEHOVSKE VERI.LOCINE/ DOB. PREVOD						
DL	KDOR DELA KOPIJE	ANGL. GROFIJA/ELEKTROTEHN. NAPRAVA					DOŠTAVEK K OPOROKI								NEM. DRŽAVNIK					JEZIK BANTU ČRNCEV/ NADAV			
OGNJENIŠKO ŽRELO							IMETJE/ PROSTOR OB OLTARJU								— 2. IME/ POLET				JANEŽ/BAKIČ VOJIN				
O'NEILL EUGENE			IGLASTO DREVO/ST. GR. PLEME								ZAKRIVLJENA KONICA/ IGRALEC BRAJOVIČ							M. IME					
POOKREPILO												NEM. PESNIK/ ODBA						ORJAŠKI KUŠČAR					
MEDN. ORG. ZA STANDIZIRANJE				RIM. MATI BOGOV/TEK				NEGOVANJE ROK	MLAD GOZD/ BELG. SLIKAR														
MED					TOM OKKER	LASTNINA								ALFI NIPIČ/ OSN. TON TONOVSKE LESTVICE									
RIM. ZGODOVINAR						24 UR				SPIS/ VETRNICA					PRETIRANO UŽIVANJE ALK. PIJAČ	DL						
DL	RIM. STENOGRAF					IT. AGENCIJA					DL	OPOMBA/ VRSTA JAVORJA				HIMALAJ. KOZA							

Bralcem čestitamo za praznik dela!

RADIJ	NAELEKTR. DELEC/ IZVEDENEC			SOKRATOV TOŽILEC/LITURG. OBLAČILO		
KANT IMMANUEL			PRODAJALEC MLEKA/ ČLOVEK Z BRKI			
MESTO V BAČKI						NIZOZEM. REKA
SVISLI					POD	
ENICA				VINSKI TRS/ ŠUMI NACE		
ŽELEZOV OKSID			MEVZA			
TEČAJ PRI KOLESU			GORA NA NOTRANJSKEM			

PRVOMAJSKA NAGRADNA KRIŽANKA

Ljubiteljem križank smo za letošnje praznične dni spet pripravili celostransko nagradno križanko. Kdor se želi potegovati za eno izmed nagrad, naj jo pravilno izpolnjeno pošlje v uredništvo Dolenjskega lista, Novo mesto, Germova 3, do vključno četrtka, 10. maja. Žreb bo izbiral med naslednjimi nagradami:

1. nagrada — 1.500 din
2. nagrada — 1.000 din
3. nagrada — 500 din
4. do 10. nagrada — 250 din

Reševalci naj na kuverto obvezno pripišejo „KRIŽANKA", svoj naslov pa na beli rob križanke, ki je hkrati kupon pri žrebanju.

Prijetne prvomajske praznike vam želi vaš
DOLENJSKI LIST

NAGRADA V MAHOVNIK

Tokratni nagrajenec je ADOLF JAKOPIN iz Mahovnika pri Kočevju. Žreb mu je izbral knjigo Andreja Blatnika „Šopki za Adama venijo". Gre za slovensko noviteto mladega avtorja, ki je s to zbirko novel zbudil precejšnjo pozornost. Rešite nagradno križanko in rešitev pošljite na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, Novo mesto. Nagrada, lepa knjiga, čaka.

prgišče misli

Pravi trinogi niso tisti, ki zatirajo telo, temveč tisti, ki zasužnjujejo duha.

I. B. SINGER

Največje hudo na zemlji, izvirek vseh grehov, je sebičnost.

I. CANKAR

Če si želite ogledati človeka in spoznati njegovo dušo, si ga oglejte, kadar se smeje.

F. M. DOSTOJEVSKI

Življenje je tam, kjer se znova in znova ustvarja kaj novega.

O. F. BABLER

NAGRADNA KRIŽANKA - NAGRADNA KRIŽANKA

DL	REDKEJŠE M. IME	TISK. NOŽ	SOGLASNIŠKI STIK	VENEZIA	OKRASNI KIPEC	DL	GL. MESTO GRČIJE	SL. LJUDSKI JUNAK	MIT. LETALEC
DOMAČA ŽIVAL						ASSOC. PRESS INTERNATIONAL			
GL. MESTO OREGONA						DIR/MAČJI GLAS			
REŠEVALNI ČOLN				GR. ČRKA/RAZPRAVA					
ŽIVINOZDRAVNIK/H_2O									
									DL

DL	SNEŽNI ZAMET	ZARJA/SLAVNI JUG. NOGOMET. VRATAR				VELIKO REŠETO/LUČAJ					PROPELERJI	GLASBENIK HRUŠOVAR	ODETEV
BRENCELJ					POMLADNI MESEC/ČRN PTIČ				UGOVOR/FR. PISATELJICA				
PEGAV! TIFUS								SKLADNOST/SAMOJED					
GERM. OREL				GORSKI VRH/DARE ULAGA						POSEBNI DNEVI RIM. KOLEDARJA /IRIDIJ			
DAN V TEDNU						SIBIRSKA REKA							
BOJNI STRUP						SMUČARKA LESKOVŠEK							

Žalujoči peklenski angeli na pogrebu ubitega vodje „botra" Raymonda Piltza.

Nova mafija na motorjih

Lik romantičnih peklenskih angelov je močno zmaličen — Nasilje, mamila, prostitucija, medsebojni obračuni

Tetovirane prsi in roke, šlemi, usnjeni suknjiči in hlače, škornji z visoko peto in dragi ter močni motorji, to so obvezni del podobe tistih mladeničev in pripadnikov srednje generacije, ki se jih je prijel romantični naziv peklenski angeli. K temu zunanjim znamenjem pripadnosti spada še vrsta lastnosti, kot so krutost, neusmiljenost, grabežljivost, nasilnost in seveda zvestoba tolpi. V ZDA, kjer so peklenski angeli doma (dobiti jih je mogoče tudi po nekaterih deželah zahodne Evrope), se peklenski angeli iz nekakšnih upornikov spreminjajo v pravo pravcato mafijo. Nedavna razprava in preiskava pred pravosodnim komitejem ameriškega senata v Washingtonu je pokazala, da gre za pravo družbeno zlo in da ni v peklenskih angelih ostalo nič tistega, kar jim je romantičnega nadel sloviti film „Divjak" z Marlonom Brandom v glavni vlogi.

Pred zaprepaščenimi člani senata se je zvrstilo več prič, ki so bile skrbno maskirane, da bi se tako zaradi svojih pričevanj izognile krvavemu maščevanju peklenskih angelov, z njihovimi besedami pa je prihajala na dan strašna resnica o umorih, izsiljevanjih, laboratorijih za predelavo mamil, podjetjih in visokih bančnih računih v švicarskih bankah. Peklenski angeli so se izkazali kot dobro organizirana mafija, ki skoraj v celoti nadzoruje tržišče z mamilom metam tetaminom na ameriškem vzhodu. Razdeljeni so v 32 izpostav v ZDA in 18 evropskih.

„Mi smo prava vojska. Prekrili smo vso državo in se razširili tudi v inozemstvu. Imamo veliko denarja. Smo najbolj oborožena skupina v Ameriki," je izjavil eden od ujetih vodij take peklenske tolpe.

Preiskava je pokazala, da ni šlo za napihnjene besede. Peklenski angeli so res prava gansterska vojska.

Že od nastanka prve tolpe peklenskih angelov leta 1950 so policaji opozarjali, da nikakor ne gre za „fante, ki se kdaj radi zravsajo", pač pa za kriminalce, ki se ne ustrašijo nobenega dejanja. Poročali so o skupinskih posilstvih, zverinstvih pri mučenju, umorih, sodomiji. Javnost je v njih videla grobe romantike, zdaj pa je čas, da dobro pogleda v njihovo pravo podobo, ki je na debelo polepljena s prostitucijo, zločinom, narkomanijo, nasiljem.

MiM

(Vir: Time, Durbin)

Magnetna igra

Indijska inačica magične Rubikove kocke — Uspeh?

Pred štirimi leti je madžarski profesor Erno Rubik poslal v svet miselno igračko, ki je navdušila milijone ljudi. Za Rubikovo kocko je bilo še nekaj poskusov narediti podobno igračo za bistrenje možganov, vendar ni nobena dosegla niti približno takega uspeha kot slavna magična kocka. Najbrž ga ne bo tudi magnetna kocka, ki so jo izumili v Indiji.

Indijska magnetna kocka je zasnovana podobno kot Rubikova. Sestavljena je iz več kockic z različno pobarvanimi stranicami, ki jih je treba sestaviti tako, da je vsaka stranica sestavljene kocke v isti barvi. Zadeva ne bi bila težavna, če bi ne bilo magnetizma. Osem majhnih kock je zelo zapleteno združiti, ker se privlačijo le na nasprotnih magnetnih polih; narobe zložene pa se odbijajo.

Pravijo, da indijska magnetna kocka zbuja prav toliko inteligentnega veselja in prav toliko jeze in nemoči kot njena slavnejša madžarska sestra. Vprašanje pa je, ali bo deležna tudi takšnega uspeha in z njim seveda tudi dobička.

Vpliv vojne

Ameriški dvojčki in vietnamska vojna za Pentagon

Čeprav se je ameriška avantura v Vietnamu klavrno zaključila že pred več leti, je vpliv vietnamske vojne še vedno čutiti v ZDA. Nedolgo tega je Pentagon začel veliko akcijo, s katero želi poiskati okoli 5 tisoč dvojčkov, ki jih je vojna razdvojila: eni so morali v vietnamsko džunglo in so preživljali vroči pekel vojne, drugi pa so ostali doma. Ker gre pri dvojčkih za močno podobnost, imajo tako strokovnjaki na voljo zelo zanimivo polje raziskav in primerjav.

Pentagon je sestavil posebno skupino najrazličnejših strokovnjakov, ki bo analizirala rezultate ankete med dvojčki, ki so bili v vojni, in tistimi, ki so ostali doma. Ob primerjavi zdravstvenega stanja, splošnih razpoloženj, čustvenosti ipd. bodo prišli do zanimivih ugotovitev, kako vojna vpliva na človekovo osebnost. Hkrati bodo proučili dolgoročne učinke prilagajanja borcev na civilno življenje. Prav s tem imajo v ZDA veliko problemov. Nekdanji vietnamski vojaki se zelo težko vklapljajo v ameriški vsakdanjik, mučijo jih mnoge duševne bolezni, močno so nastrojeni proti družbi in precej jih beži v osamljenost, da nekaterih hudih primerov kriminala niti ne omenjamo.

VAŠA ZGODBA

NA POLHE

Z leti se mi je nabralo veliko lepih spominov na polšji lov. Že v rani mladosti me je namreč oče jemal s seboj in mi zaupal skrivnosti in razkazal revirje, ki jih sicer polharji ljubosumno čuvajo. Tako sva se nekega oktobrskega popoldneva odpravila čez gmajno k najinemu lovišču. Oče je imel poln nahrbtnik pasti, jaz pa laternico in v malhi jabolka; imela sva seveda tudi sekirici.

Ko sva prispela do lovišča, sva se oddahnila in se razgledala. Pod bukvami je bilo nastlano z žirom, s hoj so bili zmetani češarki, pod osamljeno lesniko je bilo vse polno zgrizkov.

„Bo, bo," sem vesel zaklical.

Oče je najprej poiskal stare polšine z zglajenimi vhodi. Skrbno sva namestila večje pasti z žičnim peresom in jih dobro založila z mahom in kamni tako, da jih polh ni mogel obiti. Nato sva nasekala še leskovih prekel in nanje nataknila manjše pasti z vabo, lesniko ali divjo hruškico, ki jo namažeš z oljem, žganjem ali tepko, da bolj vabljivo diši.

„No, vidiš, vse je nastavljeno," je dejal oče. „Jaz grem k svojim polšinam, ti bodi tu pri svojih. Na baterijo, jaz vzamem laterno. Kmalu bom nazaj. Če bo kaj narobe, pa zahopaj!" Prižgal si je cigareto in odšel.

Med debli se je začelo temniti, svetle krpice neba so bile le še v krošnjah. Iz suhega mahu sem si napravil toplo gnezdo, sedel, se naslonil na gladko deblo bukve in čakal. Gozd je temnel in kar tesno mi je postajalo, še posebno, ko sem pomislil na divjo svinjo, ki sem jo na poti sem srečal v gozdu.

Zdajci nekaj zapraskljа na veji nad menoj. Žirova lupina mi je padla za uho. Posvetim z žepno baterijo navzgor — pa zagledam nepridiprava! Svetloba ga je presenetila; kar zavrtel se je, potem pa hitro pobegnil v temo. Nekaj časa je klestil in hrustal; nato začel cviliti in kihati. Zdelo se mi je, da vrešči: žir, žiiir, žiiiir. Zdaj je že z vseh strani odmevalo cmokljanje, mikastenje, piskanje in godrnjanje.

Kmalu je klempnila prva past. Uganil sem, da se je sprožila tista pred špiljo. Prižgal sem luč in skočil dol. Polh je že obmiroval. Temnosiva dkala se mu je na hrbtu svetila, na trebuščku je imel svetlejšo, skoraj belo. Dolgi, metlasti rep mu je mrtvo visel. Spravil sem ga v malho.

Čez čas je spet sprožilo. To pot se je ujel debelinko, stari požeruh z lepo zalogo tolšče, ki si jo je nabral za zimsko spanje. Komaj sem sivčka vzel iz pasti in jo spet nastavil, že se je zrinil vanjo naslednji neučakanec.

Ko sem spet miroval v svojem gnezdu med koreninami in prisluškoval nočnemu življenju, me je pričelo mraziti. Iz otopelosti me je zbudilo lomastenje v listnati vrtači. To je vse kaj drugega kot polhi! Nepremično sem ždel. Postajalo mi je vroče...

Iz stiske me je rešil oče, ki se je vrnil z lučjo. Živali so se razbežale. Bili so spet divji prašiči, ki so se „v strelcih" pasli na žiru. Oče je zakuril suhljad, da sva se malo pogrela. Potelj sva pobrala pasti in preštela plen, ki je bil kar obilen.

FRENK

Nekaj po polnoči sva bila že doma.

Novo mesto

135

Janez Trdina **Črtice in povesti iz narodnega življenja**

PEPE DOLAR

Kadar je komu kaj posodil, se je moralo vrniti natanko čez dva meseca, kakor da je poslal denar na počitnice. V nedeljo je hodil tudi zdaj k dijaški maši. Kateheta mu je nadomestoval župnik domače fare. V vseh rečeh mu je hotel storiti vse po volji, prav videlo se je, kako hrepeni po njegovi pohvali in zadovoljnosti. Tisto pokornost, v kateri je živel prej proti učiteljem, je zdaj izkazoval političnemu in celo občinskemu glavarju. Prvi dan, ko je čas prišel, je prinesel svoje davke v uradnijo, kakor da si hoče pridobiti kak prvi red z odliko. Doma in okoli doma je delal od rane zore do trde noči, na kaki daljni njivi ali v gozdu ali vinogradu pa malokdaj več kot pet ur, kakor da hodi tja v šolo.

Pepe je bil lep fant: čvrste postave, belih lic, okroglega obraza in živih, prav posebno ljubkih oči, in vendar ni skušal sreče pri dekletih. Ko se bolje spoznava, ga vprašam, če si še ni našel ljubice in neveste. Odgovori mi, da se bo moral na vsak način kmalu oženiti, ker hiša potrebuje gospodinjo. In ženil da se ne bo drugače ko iz ljubezni. „Toda ljubiti je treba pametno; preden se izbere milica, se mora dobro premisliti in pretehtati, če se bo moglo z njo živeti ali ne. Naprej naj stopi suhi razum, šele za njim naj prikoraka srce. Kadar izvoli razum, potem šele naj trka in razbija zaljubljeno srce, kolikor le hoče in more. Tako vidite, mislim jaz ljubiti, tako se mislim ženiti jaz. Drugi, ki so delali drugače, so se še vselej kesali, in to je prav, kajti tisti, kogar ne vodi v tako važni reči razum, ni vreden nikdar boljše usode." Jaz sem se smejal takim besedam in samo ta neprilika, da se zbudi srce dostikrat, ko še razum trdno spi, da srce ne vpraša nikoli razuma, ali bi ljubilo ali ne, in če se vname med njima borba, ostanę na borišču po navadi razum mrtev in srce dirja s človekom naprej in mu ni mar, če ga zapelje in trešči v brezno pogube."

Dolar me posluša, se smehlja in se obrezuje nohtove: „Pa dobro, vi ste morda dvajset let starejši od mene, toda prepričali se bodete, da imam prav jaz, ne vi. Čez dve leti bova o tem zopet govorila, Ta bi bila lepa, da bi jaz ne mogel mojstrovati le male stvarce, srca." — In za realista rojeni fant se res ni hvalil. Vredno je tedaj poslušati, kako je ljubil, kako se ženil.

Nekoliko mesecev po tem pomenku se je vedelo že po celi fari, da zalezuje Pepe Čopovo Matildo. Ker bi se utegnilo kakemu Gorenjcu to ime čudno zdeti, moram opomniti, da dajejo tudi kmečki Dolenjci otrokom radi „gosposka" imena. Čopova hiša stoji pod Kačjo ritjo blizu velike ceste, na majhni višavi sredi sadnega drevja. Šteje se med premožne. Če vprašaš zanjo ljudi, se boš čudil, da se menijo o njej nekako neradi, z nejevoljo. To mrzost si je nakopal stari Čop s tem, da je spadal pred letom 1848 med grajske „podrepnike". Ali veste pomen te besede? Podrepnike je imenoval narod kmete, ki so držali iz sebičnosti z grajsko gospodo. Sploh je znano, kako grozovito so naši kmetje graščake sovražili in preklinjali. Podrepnik ni zinil nikoli žal besede zoper njih, marveč jih je hvalil in povzdigoval do nebes v obraz in za hrbtom. Pogostoma je zahajal v grad in povedal, kje in kdo je naredil gospodu kako škodo na polju, v hosti ali na travniku, kdo je dal premalo desetine, kdo utajil kako mlado živinče, kateri uradnik daje kmetom potuho, kateri grajski pisar ali služabnik je skrivaj porazumljen s podložniki, kdo je ustrelil brez privoljenja kako divjačino, kdo kmete šunta in punta, kdo zabavlja zoper gospodo itd. Podrepniki so bili tedaj grajski vohuni, ki so šli graščakom v vseh rečeh na roko, kmetom pa delali v vseh rečeh sitnosti, nadlego in škodo. Graščak se je mogel zanesti nanje bolj ko na svoje uradnike, njihovim ovadbam je vselej verjel, uradniškim ne. V denarju za svojo ostudno službo niso prejemali sicer nobene plače, ali graščak jih je, seve, odškodoval in nadaril na drug način. Postavljal jih je n. pr. za župane, je osvobajal njihove sinove vojaščine, jim posojal v sili denar brez obresti, jim prodajal žito ceneje ko drugim. Kmetje so črtili podrepnike še huje ko graščake, ali so se malo brigali. Podrepnik, če je bil le količkaj prekanjen in varčen, si je lahko opomogel, marsikateri je tudi obogatel. Ta rod leta 1848 ni popolnoma izumrl, le poleg okolnosti se je spremenil. Podrepniki ovajajo še zdaj kmete, kadar poseka kdo kako drevo v grajski hosti ali sploh če naradi kak drug kvar na grajski zemlji. Ali najbolj pa se prilizujejo zdaj cesarskim uradnijam, za marsikaterega govore kmetje, da se je zaradi njega davek povišal, ker je potrdil in pričal, da je to in to polje prav dobro, čeravno bi moralo spadati v tretji red. O delitvi host in spašnikov da glasujejo podrepniki ne za kmečko korist, ampak tako, da se prikupijo gospodi. O volitvah za deželni zbor se kažejo za nemškutarje in obrekujejo in tožijo narodnjake, v novejši čas so jeli prežati in paziti posebno na duhovnike in njihove pridige.

NAGLUŠNA KAMERA

foto slišal: Milan Markelj

DOLENJSKI LIST pred 20 leti

Ostane prazna lupina

Kjer je delitev v rokah posameznikov, ni samoupravljanja — Po svetu naj potujejo na lastne stroške

SAMOUPRAVLJANJE ostane prazna lupina, torej nekaj, kar je brez vsebine, tam, kjer je ostala delitev v rokah posameznikov. Zato je treba odločno pritrditi smernicam, da je neposredna delitev dohodka po delu ekonomsko bistvo samoupravljanja. Boj za dosledno izpopolnjevanje tega sistema je hkrati tudi boj za nadaljnji uspešen razvoj samoupravljanja, boj proti napakam, boj za to, da bi prišle pravice in dolžnosti slehernega posameznika v kolektivu do prave veljave.

V BELI KRAJINI je že od nekdaj premalo vode. Vodovod je še danes v mnogih naseljih, kjer ga še ni, velika želja. Po vojni je bilo v metliški občini izkopanih precej jarkov in položenih precej metrov vodovodnih cevi. Metliški vodovod, ki so ga začeli graditi že pred vojno, še vedno prav počasi napreduje. „Kot Noe barko ga gradimo!" pravijo Metličani. Enkrat se zatakne pri sredstvih, drugič pri materialu.

KER SO SE podnajemnikom večkrat dogajale neprijetne reči, je občinska skupščina v Trebnjem izdala poseben odlok o podnajemniških razmerjih. Odlok predpisuje, da površina tal stanovanjskega prostora, v katerega se vseli podnajemnik, ne sme biti manjši kot 5 kvadratnih metrov. Podnajemnik se vseli šele na podlagi pismene pogodbe, ki jo skleneta s stanovalcem.

DA JE PRETEKLI teden na Gorjancih snežilo, je bilo čutiti tudi v dolini. Zjutraj in zvečer je bilo kljub sončnim dnevom zelo hladno, tako da je marsikdo spet segel po toplejši obleki.

KDOR ŽELI potovati, da bi videl čimveč sveta, naj to dela s sredstvi, ki si jih je prislužil s svojimi rokami. Potovanja, katerih stroški se pišejo na račun delovnega človeka, naj bodo utemeljena s koristmi delovnega kolektiva in širše skupnosti.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 29. aprila 1964)

PO SVETU OKOLI

MOLK JE ZLATO — Ni dobro pripovedovati prijateljici, o čem sanjari mož, svari klepetave soproge strokovnjak za zakonska vprašanja. Z. West—Meads. Trdi, da se takšno zaupanje prav lahko konča z zakonskim polomom, ker prijateljica ustreže najtišjim željam prijateljičinega moža in ga ji odvzame. Može pa strokovnjak svari, da naj ne zaupajo ginljivi ustrežljivosti nove ljubice, saj v zakonu, če pride do ločitve in druge poroke, ženina prijateljica kmalu pokaže pravo barvo in konec je ustrežljivostim. Dokler ne spregovori s svojo prijateljico... in svet se vrti naprej.

◆◆◆

KNJIGE NA VLAKU — Avstrijski železničarji so uvedli knjižničarsko službo na vlaku, ki vozi med Dunajem in Amstettnom. Potniki imajo na voljo okrog 500 različnih knjig, da si jih izberejo in si tako kulturno krajšajo vožnjo. Če jim med vožnjo knjige ne uspe prebrati do konca, si jo lahko izposodijo na dom za dodatne štiri tedne. Najbrž imajo Avstrijci bolj razvite bralne navade, kot so pri nas, saj Slovenec (v povprečju seveda) potrebuje kar celo leto, da prebere eno knjigo.

◆◆◆

MED GOLIMI ANGELI — Posebne navade je imel prečastiti Edgar Ford, ki je posebno skrbno bdel na mladimi ovčicami iz svoje črede vernikov. Pod pritiskom dokazov in pričevanj je moral priznati, da se je zares zelo rad zadrževal med mladimi dekleti, da jih je slačil in fotografiral. Dokazi so bili med drugim tudi njegovi avtoportreti v „golem okolju".

◆◆◆

MOŠKO GIBANJE — Zatirani spol se je dvignil in razgalil vso silno krivico, ki jo trpi. Oglasili so se predstavniki svetovnega moškega gibanja in v posebnem sporočilu svetovni javnosti nanizali nekaj grenkih ugotovitev o manjvrednosti in zatiranju moških. Pravo tragedijo vidijo v krajši poprečni življenjski dobi moških; to je stvar, ki je ni več mogoče tolerirati. Postaja zares zanimivo!

Kriki mučenih niso utišani

Mučenje je še vedno doma v mnogih deželah — Čilski „telefon" in „podmornica" — Poročilo Amnesty International o mučenjih v svetu

Ta prosvetljeni svet človeštva, ki z velikimi koraki stopa naprej in sega po zvezdah, je ob vsem sijaju in lepoti tudi mračen kraj lakote, izkoriščanja, krivic, zatiranja in mučenja. Na tisoče ljudi, od otrok, mladih fantov in deklet do skoraj že onemoglih starcev, je žrtev barbarskega početja, ki ni le delo družbenih izmečkov, kriminalcev in drugih iztirjencev, marveč ga čestokrat in na najrazličnejših koncih sveta podpirajo legitimne vlade, čeprav imajo za javnost zapisane velike in lepe besede o človečnosti, pravicah in svobodi.

Prav pred kratkim je slovita organizacija Amnesty International, ki ima svoj sedež v Londonu, objavila študijo „Mučenje v osemdesetih". 239 strani obsežno poročilo z obilo dokumentov in preverjenih podatkov podaja kaj žalostno podobo sveta in odgrinja temačne stvari.

„Mučenje ni osamljen pojav, marveč je zelo razširjeno," ugotavlja Mark Grantham iz Amnesty International.

Študija mu daje prav, saj je v nji ugotovljeno, da so v osemdesetih letih dovoljevali mučenje v 98 državah. Posebno pogosto se poslužujejo mučenja režimi v Južni jAmeriki, Afriki in Aziji. Nikakor pa ni ta grozovita praksa rezervirana samo za nerazvite države. Amnesty International ugotavlja, da mučenje uporabljajo tudi v razvitih državah, kot sta, denimo, Italija, kjer je bilo več pritožb državljanov zaradi pretepanja zapornikov, ali ZDA, kjer je veliko pritožb zaradi brutalnosti varuhov miru in reda.

Posebno razširjeno in utečeno je mučenje državljanov v nekaterih latinskoameriških državah. Pri tem prednjačita režima v Kolumbiji in Peruju, kjer opravičujejo mučenje kot primerno sredstvo za zatiranje uporništva. Jetnike v obeh deželah pogosto mučijo na najrazličnejše načine: stradajo jih, mučijo z električnim tokom, puščajo viseti na rokah, ki jim jih vtaknejo v lisice za hrbtom. V Paragvaju je tortura postala administrativno orodje za čvrstino pritiska vladavine Alfreda Stoessnerja, ki je prevzel krmilo države v roke že pred 30 leti. Paragvajci, ki jih režim osumi levičarstva, se

znajdejo v zaporu, kjer jim odrekajo hrano, svež zrak, zdravniško pomoč in celo svetlobo, najhujša pa je pravzaprav popolna osamitev.

Policijske sile v Čilu imajo izdelan način mučenja, ki se ne konča le pri pretepanju. Iznašli so nove načine in jim nadeli porogljive nazive. Izumili so „el telefono" (telefon); pri tem mučenju zapornika istočasno klofutajo po obeh ušesih. Odkrili so tudi „la parrillo" (železni raženj), s čimer označujejo trpinčenje, pri katerem dovajajo močne električne sunke na spolovila svojih žrtev. Če pa žrtev tiščijo pod vodo skoraj do zadušitve, temu cinično pravijo „el submarino" (podmornica) ali „la banera" (kopalna kad).

„Do mučenj ne prihaha le zato, ker so posamezni mučitelji sadisti, marveč ker skušajo biti služabniki države in izpolnjevati državno politiko," pravi Grantham. Odgovornosti posameznih vlad za početje v zaporih in ravnanje policijskih sil torej ni mogoče skriti za prozorna opravičila, da gre za ekscese sadističnih posameznikov, saj kot je razbrati iz poročila Amnesty International, gre dejansko za izvrševanje nalog na nečloveški in grozljiv način, kar oblasti dopuščajo.

V Salvadorju različne vladne obrambne organizacije, ki imajo značaj polvojaških enot, trpinčijo vse po vrsti: novinarje, otroke, ženske, učitelje, pri tem pa se ne ustrašijo spolnih zlorab, uporabe kemikalij, ki zmešajo in razrujejo posameznika, lažnih eksekucij, ki mučijo živce tudi najbolj čvrstim ljudem, poslužujejo pa se tudi grozljivega sežiganja mesa z žvepleno kislino.

Takšne in podobne podrobnosti o trpinčenju ljudi se vrstijo v poročilu za Srednjo in Južno Ameriko. Nič lepše niso podobe z drugih koncev sveta.

V Siriji zapornike ščipljejo, pritiskajo jim prižgane cigarete na kožo, pulijo nohte in jih za dolge ure obešajo z glavo navzdol.

V poročilu je opisan tudi grozljiv primer iz Indije, kjer je policija v enem letu oslepila 36 osumljenih kriminalcev tako, da so jim predrli očesa z naperami bicikla in prebodene oči zavili v krpe, namočene v kislino.

Posebno vznemirljive so ugotovitve, da v mnogih državah zdravniki in drugo zdravniško osebje sodelujejo pri mučenjih ali pa hote prezrejo očitna znamenja mučenj pri pregledih žrtev. Tudi zdravniki v Sovjetski zvezi so deležni podobnih očitkov, saj jim Amnesty International pripisuje, da „ujetnikom vesti" dajajo droge, ki povzročajo zmedenost in bolečine.

Vse to poteka bolj ali manj prikrito ali se vsaj poskuša opravičevati, so pa primeri v svetu, ko je mučenje uzakonjeno. V nekaterih islamskih državah zakon predpisuje kazni, kot je bičanje za kriminalne in politične prestopke, in amputacijo udov za tatvine. Te nečloveške kazni se pogosto končajo s smrtjo, medtem ko morajo pri sekanju udov sodelovati zdravniki. V Iranu poznajo in izvajajo tudi nadvse mučno usmrtitev s kamnanjem.

Poročila Amnesty Internationala ne bodo po vsem svetu sprejeli z navdušenjem, mnogi bodo imeli veliko proti takšnemu „vmešavanju v notranje zadeve", vendar pa je tudi objavljanje takih podatkov in odgrinjanje takšnega početja eden od načinov boja proti nečlovečnosti, boja za pravičnejši in lepši svet.

MiM
(Vir: Time)

Zakaj suša?

Za katastrofo je kriv tudi človek sam — Opozorilo

Katastrofalna suša, ki je pred desetletjem prizadela zahodnoafriški Sahel in prinesla lakoto za 25 milijonov ljudi v tem predelu sveta, je dobila lani svoj znanstveni klicaj. Ameriški stroka kmetijstvo, gozdarstvo, ekologijo, geologijo in meteorologijo so ob pomoči še drugih oblikovali obsežno študijo, v kateri so navedli razloge za katastrofalno sušo in tudi nakazali možne izhode za okrepitev močno prizadetega in že tako skromnega kmetijstva na zahodu Afrike. Ugotovitve strokovnjakov so zanimive tudi za druge, saj so lani doživeli strahotno sušo v Avstraliji in v ZDA, zobe pa je kazala tudi drugod po svetu.

Za afriški zahod so suše značilne že več kot 2.500 let in so običajno sledile obdobjem hudih nalivov. V zadnjem času pa je postala običajna dolgotrajna suša še hujše zlo, ker se je človek s svojo dejavnostjo vmešal v okolje. Uničevanje gozdov, požiganje savane, veliko povečanje živinskih čred, gradnja modernih cest in železnic, opuščanje obdelovanja zemlje ter gradnja naselij na vrhih peščin, vse to je povzročilo povečano erozijo in odmiranje rastlinskega in živalskega življa. Ko je prišla še običajna suša, so bile posledice katastrofalne.

Če se ne bo odpravilo delovanje teh vzrokov, potem bo Sahel v naslednjih obdobjih doživel popoln krah. Strokovnjaki so zato predlagali pogozdovanje, obnovo obdelovalne zemlje, skrbno ravnanje z vodnimi zalogami, ustvarjanje zaščite za rastlinske in živalske vrste s tega področja in še nadaljnje raziskave, katere rastline bi bile najprimerhejše za gojenje v tem predelu sveta, kako izboljšati zemljo, kako pametneje izkoristiti naravne vire, itd.

Pravi ljubezenski napoj

Ali so francoski znanstveniki res odkrili pravo ljubezensko poživilo ali gre za prenapihnjene govorice?

Že tisočletja človek išče tisti čarobni napitek, ki bi v ostarelem ali izčrpanem organizmu prebudil silne ljubezenske moči. Izročilo je polno nasvetov in zagotovil, da nekateri predmeti imajo takšne želene moči, pa vendar se iskanje nadaljuje, kar po svoje dovolj zgovorno priča, da človek še ni našel, kar išče. Pustimo ob strani rogove od nosorogov, španske muhe, tigrovo mast in druge podobne eksotične reči ter raje poglejmo, kaj imajo povedati francoski znanstveniki, ki so se lotili te kočljive zadeve.

Kot je razbrati iz razburjenj v svetovnem tisku, ki se ukvarja s takšnim poročanjem, so francoski strokovnjaki tik pred odkritjem prvega znanstvenega in učinkovitega ljubezenskega poživila. Odkrili naj bi snov, ki deluje na tiste predele možganov, ki nadzorujejo jakost spolnega vznemirjenja. Snov menda že preskušajo v nekaj svetovnih laboratorijih.

Dr. Gilbert Tordaymann je za javnost povedal, da je novi skrivnostni afrodiziak zanesljiv in da bo prišel v javnost že letos, če bodo opravili vse še potrebne izboljšave.

Konec je torej trpljenja za tiste, ki bi radi, a ne morejo. Seveda le v primeru, da ne gre za neosnovane govorice. Ljubezensko poživilo je namreč izjemno zanimivo za farmacevtsko industrijo, ki bi z njim nedvomno obogatela. Že davno bi ga imela v svojih proizvodnih obratih, ko bi ga bilo lahko napraviti. Bati se je, da so upanja preuranjena in da bo novi afrodiziak nekaj takšnega, kot so razni „dinamiti", „spolni tornadi" in „večne mladosti", ki so na voljo kupcem v seks šopih. V njih je škrob, saharin in še nekaj barve, da so videti lepši, ostalo pa v glavnem opravi kupčeva domišljija.

MiM
(Vir: Durbin)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Psovali in pretepali delavce

Grozno izkoriščanje delavcev v tovarnah na Javorniku — Rusko ladjo vrglo v zrak — Zakaj se je ujedal neki kritik — Požar v Hinjah

(V t o v a r n a h) Kranjske industrijske družbe na Javorniku, ki so vse v nemških rokah in donašajo mastne dobičke, so delavce nezaslišeno izkoriščevali. Vedno več in več dela so nakdali, a plače se niso zvišale, ampek raji zmanjšale. Z najrazličnejšimi psovkami so psovali delavce in jih celo pretepali. Mogočni gospodje so pozabili, da so tudi delavci ljudje, in med tem, ko so sami zase na vse strani silno svobodomiselni, o svobodi in pravicah delavcev niti slišati ne marajo. Zato so delavci začeli stavkati, ker se jim ni hotelo z lepa dati, česar so tolikrat in po pravici zahtevali. Oblasti niso posredovale za delavce, marveč poslale orožništvo in vojaštvo, kakor da so delavci lopovi in roparji.

(V e l i k a) nesreča je zadela Ruse pri trdnjavi Port Artur. Ena najlepših in najboljših ruskih bojnih ladij Petropavlovsk je zadela ob neko podmorsko mino, ki je imela 80 kg streliva. Ta sila vrgla je ladijo kvišku, jo v zraku obrnila in razbito vrgla nazaj v morje. V dveh minutah mogočne ladje ni bilo več. Utonilo je 596 mornarjev. Rešilo se je samo 44 mož.

(N o v e) orglje v kapiteljski cerkvi so predmet splošnega zanimanja. Mnogo glasbeno izobraženih omikancev, in teh ni ravno malo v našem mestu, si je ogledalo orglje v delu. Čudili so se zares strokovnemu in umetnemu delu ter lepemu in močnemu glasu. Zato pa je oni kritik, ki se je v Sl. Narodu ujedal, češ, zakaj se ni to delo dalo domačinom, osamljen med našim meščanstvom, bržčas sploh ni domačin. Pač ne pozna tozadevnih razmer.

(P o ž a r.) Dne 19. m. m. zadela je velika nesreča vas Hinje, občina Žužemberk, ki je 26 posestnikom uničila vse imetje. Zgorelo je 86 poslopij z vso hišno opravo, z gospodarskim orodjem in zalogami.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 1. maja 1904)

POTA IN STRANPOTA

§

dežurni poročajo

TAT OSIROMAŠIL AVTO — V noči na 16. april je neznanec vlomil v osebni avto Jožeta Žuliča iz Vratnega. Lastnik je bil ob 30 kaset, ženski dežnik, steklenico maraskina, vojaško šotorsko krilo in še nekaj drobnarije. Skupne škode je za preko 15.000 din.

MED ZDRAVLJENJEM OB BENCIN — Stane Peče iz Smolenje vasi je bil prejšnji teden na zdravljenju v novomeški bolnišnici in imel tam parkirano tudi svoje vozilo. 20. aprila pa mu je nekdo v avtomobil vlomil in iztočil iz njega kakih 10 litrov bencina. Za storilcem še poizvedujejo.

V pecivu črv, v kruhu pa miš

Sanitarna inšpekcija medobčinskega inšpektorata Krško ukrepala zoper Agroplod in krško pekarno — Oporečen sladoled in zastarele kuhinje

KRŠKO — Lanski inšpekcijski pregledi pri zasebnih proizvajalcih lončenih pološčenih predmetov splošne rabe v Posavju so sanitarni inšpekciji medobčinskega inšpektorata Krško postregli z izvidi, kjer so neizprosne kemične analize dokazale, da Alojz Urh in Franc Škoda izdelujeta posodo in druge lončene predmete, ki niso primerni za promet in ljudsko potrošnjo, ker vsebujejo večje količine težkih metalov — svinca in cinka, kot je dovoljeno, zato je uživanje hrane ali pijače iz take posode zdravju škodljivo.

V prometu so našli tudi živila, ki jim je potekel rok uporabnosti, in sicer v poslovalnicah M—Agrokombinata v Velikem Podlogu in na Raki, v poslovalnici M—Kmetijskega kombinata Sevnica na Studencu ter v poslovalnici Preskrbe Poljčane na Bizeliskem. To so tudi prijavili temeljnemu javnemu tožilstvu Novo mesto.

Skupaj s tržno in veterinarsko inšpekcijo so „sanitarci" jemali vzorce živil v trgovinah. Za gospodarski postopek so predlagali Agroplod iz Resna v Makedoniji, ki je dal v promet higiensko oporečno pecivo, v katerem je bil tudi živ črv, pecivo pa plesnivo in pokrito z zapredki. Zvijezda Zagreb je dala v promet oporečno rusko solato, sir Vindije Varaždin „Varaždinac" pa je bil okužen s črevesnimi bakterijami. Na zahtevo strank, ki so kupile kruh Žitove Pekarne Krško v poslovalnicah v Brežicah, so zoper pekarno uvedli postopek, saj je bila v belem kruhu miš, ličinke malega mokarja in onesnaženi skupki testa.

Izvidi so pokazali, da sta slaščičarja Nešat Ajdini in Iljas Karimani prodajala oporečen sladoled, medtem ko večina drugih zasebnih in družbenih slaščičarjev ni imela težav z inšpekcijskimi pregledi, saj so bile slaščice in sladoled neoporečni. Med obrati družbene prehrane, ki bi terjali obnovo, so predvsem Bife pri pošti, Restavracija pri kinu in Hotel Turist Brežice, OŠ Edvard Kardelj Bizeljsko, Metalna Krmelj in dijaški dom Milke Kerin v Krškem.

P. P.

Steklini toplota ni mar

Navzlic toplemu vremenu se še naprej širi — Ob cesti v Gotni vasi najdena mrtva stekla mačka

NOVO MESTO, TREBNJE — Tako močnega in obsežnega vala stekline, kot je letos, na Dolenjskem še ne pomnijo. Praviloma je doslej veljalo, da je širjenje bolezni prenehalo z le nekoliko toplejšim spomladanskim vremenom, letos pa prav nič ne kaže na to. Pravzaprav čudno, saj ima virus stekline ob povečani toploti izredno kratko življenjsko dobo, v ilustracijo zapišimo le, da ga v pičlih dveh minutah uniči navadna, do 52 stopinj Celzija ogreta voda.

Podatki zadnjega tedna kažejo, da se steklina z nezmanjšano hitrostjo širi tudi po doslej še neokuženih krajih. Takoj ob tem naj kot zanimivost omenimo, da velja to le za novomeško in trebanjsko občino, medtem ko črnomaljski ostajajo pri vsega treh primerih stekline, Metlika pa po doslej zbranih podatkih velja še za edino neokuženo občino.

Vsak hip se lahko zgodi, da bomo našli steklo žival prav v Novem mestu. Kajti v zadnjih nekaj dneh so steklino ugotovili še v Sevnem, Klopcah, Velikem Lipju, Malem Lipovcu, kjer sta bili stekli kar dve lisici, Starem gradu, Laščah, kjer je lisica napadla kokoši in so jih morali skupaj s steklo živaljo pobiti, ustreljeno steklo lisico so našli tudi v Gornjem Križu. Še najbolj zanimiv je primer iz Gotne vasi, kjer so v jarku ob cesti našli celo steklo mačko.

Tudi v trebanjski občini je bilo v zadnjih dneh nekaj novih primerov stekline. Omenimo naj le Hrastovico, kjer je stekla mačka napadla gospodinjo, Čatež, kjer je lisica oklala psa — enega na Čatežu, drugega pri Razborah — in Gorenjo vas pri Mokronogu, kjer je ponovno mačka v gozdu ogrizla gospodinjo. Več kot očitno torej, da se celo v najbolj ogroženih predelih najmanj zmenijo za odlok o obvezni zapori domačih živali.

B. B.

ZGORELA HIŠA IN POSLOPJE

SENOVO — V soboto ob 21.30 je prišlo do požara na gospodarskem poslopju in stanovanjski hiši Ane Abram na Senovem, Trg XIV. divizije 2. Ogenj je uničil hišo in gospodarsko poslopje in s tem povzročil za 1,5 milijona dinarjev škode. Sumijo, da je požar zakrivil 30-letni Vinko Urh iz Brezja, ki je na poslopju prenočeval in pred spanjem v seno odvrgel tleči cigaretni ogorek.

Hrbet namesto pomoči

Zakaj je padla v vodo akcija inšpektorjev?

ČRNOMELJ — Vsa zadeva je pravzaprav zelo čudna. Veliko Črnomaljcev se je namreč pred dnevi pritoževalo inšpektorjem, da jih mesarji goljufajo, jim zaračunavajo višje zneske, podtikajo neustrezno meso in še kaj. Prijavam je seveda sledila akcija. Tu pa se je vse zapletlo.

Ko so inšpektorji stali pred mesnicami in prosili že postrežene stranke, naj gredo z njimi nazaj do pulta, kjer bi skupaj prekontrolirali zaračunano ceno glede na vrsto mesa, so jim vse po vrsti obračale hrbet. Ta se je bal zamere mesarja, češ da bo drugič dobil še slabše meso ali celo ostal brez njega, drugi je izjavil, da mu je prav vseeno, če je plačal kak dinar več, saj zaradi tega ne bo obubožal, in tako naprej. Akcija je po vsem tem seveda padla v vodo, kajti povsem na dlani je, da inšpektorja, če bi se ta pojavil pred pultom, mesar ne bi ogoljufal.

Očitanih goljufij in nepravilnosti seveda na ta način ne bomo zatrli. Nasploh inšpekcijske službe zadnje čase ugotavljajo, da je vse več anonimnih prijav, ki včasih resda marsikaj razkrijejo, velikokrat pa inšpektorji ne morejo ukrepati, saj za to nimajo ustrezne prijave. Konec koncev tudi črnomaljska akcija ni ostala brez slehernega „odkritja". Pokazalo se je, da mesarji, ki zaradi izredno visoke cene (650 din) ne prodajo več toliko pljučne pečenke, le to dodajajo drugemu mesu, ki pa mu seveda ustrezno zvišajo ceno. V poprečju za celih 60 din pri kilogramu!

Toda sankcij za to ni bilo. Enostavno zato, ker ni bilo kupca ki bi bil to sicer zanesljivo ugotovitev pripravljen podkrepiti s svojo konkretno izkušnjo (beri: mesom).

B. BUDJA

DREVJE NA CESTI — Vsa drevesa ob gorjanski cesti, ki svojo krošnjo preveč nagibajo na cestišče, je treba posekati. „Taka komanda je prišla," so povedali Kastelčevi iz Vinje vasi, ko so prejšnjo soboto pod Vahto podirali drevje. Promet ni bil huje oviran, kajti dobro izvežbana ekipa je stvar res hitro opravila. (Foto: A. B.)

Naključje ne bo gasilo

Tako pravi Franc Rus, predsednik sodraškega gasilskega sektorja in GD Sodražica — Gasilec in inovator

SODRAŽICA — Sodraški gasilski rajon, ki zajema društva v Vinici, Zapotoku, Zamostecu, Gori, Žimarici in seveda v Sodražici, šteje nad 300 uniformiranih mož. Na čelu te množice gasilcev je že lep čas Franc Rus, ki je gasilsko uniformo prvikrat oblekel 1946. leta.

„Čeprav nas ni tako malo, pa tudi starostna struktura se suče okoli 30 let, si vendarle želimo v svojih vrstah še več mladih," pravi Rus. „Ob tem pa seveda želimo kadre tudi kar se da dobro strokovno usposobiti. Zato vsako leto pripravimo sektorske vaje, organiziramo pa tudi posvete za podčastnike."

Oprema, s katero razpolagajo, je dobra, vendar po Rusovih besedah dokaj zanemarjena in slabo vzdrževana. Ne bi se smelo namreč dogajati, da je po nekaterih društvih najti cisterne kar brez vode, tudi akumulatorjev ni povsod.

Franc Rus je tudi predsednik, že drugič zapored, GD Sodražica, ki je prav lani praznovala častitljivih 85 let obstoja. Društvo je dobro organizirano in opremljeno. Tudi hidrovodno omrežje v Sodražici gre na roko gasilcem, saj je v kraju kar 25 hidrantov s predpisanim pritiskom vode. Tisto, kar še posebej odlikuje prizadevne sodraške gasilce, pa je vzorno urejena knjiga dela, ki izredno zgovorno kaže na vsak korak, vsako posredovanje gasilcev.

Čeprav se torej Franc Rus domala ves prosti čas posveča gasilstvu, mu ga še zmeraj ostane toliko, da stuhta kakšno inovacijo, kajpak gasilsko, da sodeluje kot sodnik na tekmovanjih in da poučuje mlajše.

„Pri nas ne sme biti prav nič prepuščeno naključju, zato taka vestnost pri delu z mladimi, vzdrževanju opreme itd. Resda smo prostovoljci, toda kdor se odloči za vstop v naše vrste, prevzame veliko odgovornost. In temu primerno se je treba vesti."

M. GLAVONJIĆ

NEPREVIDNO PREHITEVAL KOLONO

MRTVICE — V soboto zvečer se je 35-letni Krčan Ivan Petkovič peljal z osebnim avtom iz Novega mesta proti Zagrebu. Pri Mrtvicah je vozilo pred njim pričelo prehitevati kolono vozil, enako pa je storil tudi Petkovič. Takrat jima je nasproti pripeljal Vladimir Razum iz Krškega, ki se je enemu vozilu še izognil, nato pa silovito trčil v Petkovičev avto. Pri nesreči se je 50-letni Vladimir Razum tako hudo poškodoval, da je ranam že med prevozom v bolnišnico podlegel, hudo poškodovani pa so bili še voznik Petkovič, sopotniki Božica, Darja in Hrvoje Petkovič ter Zlatko Razum. Materialno škodo so ocenili na 400.000 din.

UKRADEN AVTO NAŠLI PRI PTUJU

ČATEŽ — V noči na 19. april je nekdo vlomil v garažo Toneta Baškoviča na Čatežu in mu ukradel osebni avto jugo 45. Vozilo so pozneje našli v bližini Ptuja, kraje pa sta osumljena pobegla gojenca iz PD Radeče J. B. in D. F.

Avto po nezgodi padel na voznika

Prometna nesreča pri Težki vodi terjala smrtno žrtev — Neprevidnost

TEŽKA VODA — Premajhna previdnost in pa seveda prehitra vožnja sta bila dovolj, da so dolenjske ceste v četrtek terjale še eno smrtno žrtev. V prometni nesreči pred Dolenjo Težko vodo je bil namreč ob življenje 22-letni Pavel Kulovic iz Podgrada 8.

Tistega dne okoli 14. ure se je Kulovic peljal z osebnim avtom iz Metlike proti Novemu mestu. Pred naseljem Dolenja Težka voda je pripeljal v dolgi levi in nepregledni ovinek po levi strani cestišča prav takrat, ko mu je nasproti pripeljal 39-letni Josip Marekovič, začasno zaposlen v Zahodni Nemčiji. V silovitem trčenju se je Kulovčev avto prevrnil, med prevračanjem pa je voznik padel iz vozila. To je bilo tudi usodno, saj se je hip zatem nanj prevrnil avto in ga tako hudo poškodoval, da je Kulovic ranam podlegel že med prevozom v novomeško bolnišnico. Nastalo materialno škodo so ocenili na 250.000 din.

PO DOLENJSKI DEŽELI

● Za banke so take vesti najboljša reklama. Prejšnji teden je namreč nekdo Janezu Štruclju iz Gribelj med njegovo odstotnostjo odnesel iz stanovanja 40 tisočakov. Štrucelj, ki se je že tako sam odrekel bančnih obresti, je tako še ob glavnico.

● Pretirana samozavest se je prejšnji teden skupini Romov maščevala. Pretrgali so žično ograjo okoli odlagališča odpadkov novomeškega Dinosa in skozi odprtino odnašali aluminij. Če bi se zadovoljili s skromnejšim zalogajem, bi jo morebiti še odnesli, tako pa so jih zasačili delavci in aluminij takoj zasegli. Toda, tudi če se to ne bi zgodilo, bi v Dinosu najverjetneje že naslednjega dne dobili aluminij nazaj. Le da bi morali zanj ponovno odšteti nekaj denarja.

OB ŽIVLJENJE MED SPRAVLJANJEM DRV

ŠKOCJAN — V gozdu nad vasjo Zavinek so 18. aprila popoldne našli mrtvega 77-letnega Jožeta Markeljca. Možakar je odšel tega dne v gozd nad rojstno vasjo po drva, vendar se ni več vrnil. Krajevni zdravnik, ki si je truplo ogledal, je ocenil, da je Markeljca najverjetneje zadela kap. Znakov nasilja na pokojniku ni bilo in je torej tuja krivda izključena.

PONOVNO TATVINE LESA

LOKVICE, DRGANJA SELA — 16. aprila je Marija Govednik iz Lokvice prijavila miličnikom, da ji je nekdo v gozdu Stare kale posekal štiri smreke in jo oškodoval za 20 tisočakov.

Istega dne je tatvino lesa prijavil tudi Anton Irt z Drganjih sel. Nekdo mu je v gozdu pri Ljubnu posekal več kostanjevih dreves in ga oškodoval za 9.000 din.

GORELO GOSPODARSKO POSLOPJE

VRHPEČ — 17. aprila popoldne je prišlo do požara na ostrešju gospodarskega poslopja Frančiške Makše iz Vrhpeči 4 pri Mirni. Požar je zakrivil dotrajani dimnik, ob katerem je bilo na podstrešju spravljene nekaj slame, ki se je zaradi visoke temperature vnela. Ogenj, ki so ga gasili domači gasilci, je povzročil za 750.000 din škode.

Bo odgovarjal še kdo?

Osman Hegić, na čigar početje so mnogi v Novem mestu opozarjali pristojne službe, je vrgel prejšnji teden z mostu v naraslo reko deklici

KARLOVAC — Ni zaman dogodek, ki sicer na prvi pogled nima prav nič skupnega z Dolenjsko, povzročil prejšnji teden toliko ogorčenja v Novem mestu. Vest, ki jo je objavil zagrebški Vjesnik, o brezvestnem ravnanju možaka, ki je sredi belega dne vrgel z mostu v naraslo in deročo reko Dobro dve nič hudega sluteči deklici, pa ima seveda še drugo plat.

Najprej nekaj o dogodku. Tistega dne okoli 13. ure sta se sedemletna Ivana Mrazinac in leto starejša Dijana Mikan vračali iz šole. Ko sta pešačili po mostu čez Dobro v Gornjih Stativah, je k njima pristopil neznan moški in ju objel čez razmena. Ko so tako prišli nekako do srede mostu, je nič hudega sluteči deklici pograbil in z višine petih metrov vrgel v naraslo reko. Tok je Dijano in Ivano odnašal, ne da bi bilo slišati kakršnekoli klice in prava sreča je bila, da sta dogodek videla domačina, ki sta po veliki borbi z deročo vodo dekleti vendarle rešila. Tudi neznanec je po tem dogodku skočil v vodo, vendar tik ob obali, kjer mu je segala vsega do pasu. Pobegniti ni mogel, saj so mu to z motikami oboroženi domačini, ki so pritekli na kraj dogodka, preprečili in ga varovali vse do prihoda miličnikov.

● Ko smo se v petek pozanimali o zdravstvenem stanju obeh deklic, smo izvedeli, da sta obe že doma pri starših čili in zdravi. Osman Hegić pa je ta čas na nevropsihiatričnem oddelku medicinskega centra v Karlovcu.

No, kmalu se je pokazalo, da je neznanec 47-letni Osman Hegić, ki že vrsto let živi v Novem mestu. In prav o tem Osmanu smo le nekaj tednov nazaj na tem mestu že pisali. S svojim obnašanjem je postal prava nadloga za gostince, odvračal jim je goste, da njegovega početja ne opisujemo ponovno. Čudimo pa se ob vsem temu. Čeprav je bilo odgovornim službam poslanih nič koliko dopisov o početju Osmana Hegića, o njegovem vedenju in nevarnosti za okolico, ni nihče s prstom mignil, kaj šele ukrepal. Bodisi da bi to morala storiti skupnost socialnega skrbstva, novomeška UNZ ali kdo drug. Morda celo zdravniki, ki so se zadovoljili s tem, da so dali možakarju potrdilo o duševni motenosti, ki ga je ta vsakomur, kdor je hotel zoper njega kakorkoli ukrepati, pomolil pod nos. Najraje se pač učimo na nesrečah.

„Naj gori, saj smo zavarovani"

Glavni in največkrat edini protipožarni ukrep v nekaterih delovnih organizacijah je škodno zavarovanje — Suhorski primer v dovolj resno opozorilo

NOVO MESTO — Nekaj dni nazaj je bilo Novo mesto gostitelj regijskega posveta o uresničevanju programa varstva pred požari. Poleg kopice pomembnih zaključkov je posvet prinesel tudi nekaj spoznanj, ki jim, če jih seveda v prihodnosti ne spremenimo, ne bo kos še tako sodobna protipožarna oprema.

Na območju novomeške UNZ, ki zajema še metliško, črnomaljsko in trebanjsko občino, je bilo lani 92 požarov, od tega kar 38 z znaki kaznivega dejanja. Šestkrat je je šlo za požige, v ostalih primerih pa za ogrožanje varnosti z malomarnostjo. In prav temu podatku je namenjenih nekaj več besed. Ne le zaradi tistih domala sedem milijonov din škode, pač pa zato, ker bi se jim z le nekaj več previdnosti docela izognili. Omenimo le spomladansko požiganje trave po košenicah, sadovnjakih, pa sežiganje vej v gozdu, medtem ko prihaja najbolj izrazit primer malomarnega ravnanja s kurilnimi napravami iz suhorskega obrata IMV, kjer je požar lani povzročil ogromno materialno škodo. Odgovorni v tej delovni organizaciji so bili večkrat ustno in celo pisno opozorjeni na pomanjkljivosti, ki jih ima njihova peč na trda goriva, ko vse to ni prav nič zaleglo, so jim uporabo te peči celo prepovedali. Da bi bila ironija še večja, je prav ta peč zanetila požar, ki je uničil ogromno reprodukcijskega materiala, kaj kmalu pa bi se lahko še razširil in imel zares katastrofalne posledice.

Ob vsem tem pa bo verjetno najbolj zanimiva ugotovitev delavcev novomeške UNZ, ki so preverjali, kako so v delovnih organizacijah organizirani za boj s požarom in kakšni so njihovi protipožarni ukrepi. Sliši se sicer neverjetno, toda iz nič koliko ust najodgovornejših oseb v delovnih organizacijah je bilo kot njihov glavni protipožarni ukrep navedeno — škodno zavarovanje pri Zavarovalni skupnosti Triglav (!). Res mi, da bi o tem zgubljali še kakšno besedo. Kakršna je miselnost, takšni so torej rezultati.

B. BUDJA

Zažgal iz maščevanja?

Franc Kužnik je, kot kaže, iz maščevanja vrgel gorečo vžigalico v kup sena — Poslopje pogorelo do tal

SREDNJI LIPOVEC — V soboto zvečer je zagorelo gospodarsko poslopje 73-letne Angele Pižem iz Srednjega Lipovca 11.

Tistega večera je najprej prišlo do spora in kasneje še do fizičnega obračuna med Francem Kužnikom iz Boršta pri Dvoru in sinom Pižemove, Dominikom. Vse kaže da se je zgolj iz maščevanja Kužnik okoli 1. ure zjutraj vrnil do gospodarskega poslopja in v kup sena vrgel gorečo vžigalico. Ogenj se je izredno hitro širil in kmalu zajel celotno gospodarsko poslopje, veliko 10 krat 6 metrov. Prva je požar opazila soseda, ki je lastnico in sina takoj prebudila, vendar ni bilo več pomoči. Poslopje je v celoti zgorelo, z njim pa tudi 3 tone sena, 800 kilogramov krompirja in več kmetijskega orodja. Materialno škodo so ocenili na preko 500 tisoč dinarjev. Ob tem pa moramo zapisati, da stavba ni bila zavarovana. Požar so gasili gasilci iz Ajdovca.

Osumljeni Franc Kužnik je bil najprej zaradi vinjenosti odveden v prostor za pridržanje, nato pa je preiskovalni sodnik zanj odredil še pripor.

PADLA S TRAKTORJA

DOBLIČE — 20. aprila okoli 17. ure je Ivan Radman iz Doblič peljal traktor z vprežnim vozom, na katerem je imel naložen gnoj, po lokalni cesti med Dobličami in Dobličko goro. Ko je peljal po klancu navzdol, je med zaviranjem pričelo voz zanašati in je prednji del traktorja trčil v vogal cerkve. Pri tem se je traktor prevrnil, vprežni voz pa se je postavil prečno čez cesto. Z njega je takrat padla Ljuba Vidovinac in se teže poškodovala, laže ranjena pa je bila Anka Žagar. Materialne škode je bilo za 3 tisočake.

KRONIKA NESREČ

S TOVOROM OPLAZIL AVTOMOBIL — 15. aprila zvečer se je 26-letni Rado Nožinič iz Knina peljal s tovornjakom med Zagrebom in Ljubljano. Na vozilu je imel nepravilno naložen tovor, s katerim je pri Beli cerkvi oplazil vozilo, ki ga je nasproti pripeljal Franko Fligel iz Ajdovščine. Nožinič je po nezgodi meni nič tebi nič odpeljal naprej proti Ljubljani in šele miličniki so ga ustavili ter vrnili na mesto nesreče. Gmotno škodo so ocenili na 200.000 dinarjev.

V NEPREGLEDNEM OVINKU PREHITEVAL — Valjevčan Živko Nikolić je 19. aprila pomoči vozil avtobus avstrijske firme Tirol iz Ljubljane proti Zagrebu. Blizu Lešnice je v levem nepreglednem ovinku pričel prehitevati tovornjak, prav takrat pa mu je nasproti pripeljal z osebnim avtom Fera Xhavi, naš zdomec v Švici. Ta se je sicer avtobusu skušal izogniti, vendar je navzlic temu prišlo do trčenja, v katerem sta se voznik in sopotnik v osebnem avtomobilu poškodovala, medtem ko je 43 potnikov v avtobusu odneslo celo kožo. Zato pa je bila materialna škoda ogromna: ocenili so jo na milijon 300 tisoč dinarjev.

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

rokomet

II. ZRL — moški, 18. kolo: INLES — JUGOVIĆ 19:21 (10:11) — prekinjeno Inles: Kljun, Križman 4, J. Tanko, J. Ilc 2, S. Tanko, Lukič, T. Ilc, Mikulin 4, Ambrožič 5, Mate 2, Fajdiga 2, Gelze.

LESTVICA: 1. Zamet, Jugović in Iskra po 25 točk, 9. Inles 14, 10. Derventa 13, 11. Vrbas 13, 12. Borac 9.

V 19. kolu potuje Inles k Zagrebu.

MRL, zahod — moški, 16. KOLO: ROVINJ — KRŠKO 25:20 (12:11)

Krško: Kastelic, Kekič 2, Grlec, Božič, Starc 2, Bezjak 2, Avgust 4, Šebalj 10, Šerbec, Iskra, Teržič, Pevec.

LESTVICA: 1. Istraturist 32, 12. Krško 8 točk.

V soboto igrajo Krčani doma z Istraturistom.

MRL, zahod — ženske, 16. KOLO: NOVO MESTO — KOKA 25:23 (12:11)

Novo mesto: Udovč, Mrhar 1, Pelko, Kastelic, Sitar, Iličin 2, Jakše 6, Mršnik 12, Godler 2, Kramar 2, E. Zupančič, Brate.

ITAS — IVANIĆ 14:15 (3:9)

Itas: Štefanišin, Klarič, Milešič 1, Delić 3, Novak 3, S. Jerič 2, M. Jerič 5, Bejtovič, Oražem, Vrhovšek, Mitrović.

LESTVICA: 1. Novo mesto 27, 2. Lokomotiva 24, 3. Partizan 23, 4. Itas Kočevje 20 itd.

V 17. kolu je v Novem mestu derbi med domačinkami in Itasom.

SRL, moški, 16. kolo: SEVNICA — POLET 40:24 (18:11), DVZ PONIKVE — MINERVA 23:22 (12:13).

LESTVICA: 1. Mokerc 21, 2. DVZ Ponikve 20, 7. Sevnica 20 točk.

V naslednjem kolu igrajo: Usnjar — Sevnica, Velika Nedelja — DVZ Ponikve itd.

SRL, ženske — vzhod, 16. KOLO: BREŽICE — BELTINKA 25:13 (13:6), LISCA — POLANA 18:22 (7:11).

LESTVICA: 1. Šmartno in Polana 27, 7. Lisca, 8. Brežice po 10 točk. V naslednjem kolu igrajo: Brežice — Šmartno, Velenje — Lisca.

SRL, ženske — vzhod, 14. KOLO: ISKRA — ASTRA JADRAN 27:9 (14:5), METLIKA — DUPLJE 24:22 (14:11).

LESTVICA: 1. Iskra 25 (113), 2. Burja 25 (101), 5. Metlika 16.

V naslednjem kolu igrajo: Peko — Iskra, Burja — Jeklotehna, Veta — Metlika.

odbojka

I. SOL, moški — zadnje KOLO: TURBINA — PIONIR 2:3 (10, 12, -4, -6, -7). KONČNA LESTVICA: 1. Pionir 34, 2. Salonit 32 itd.

I. SOL, ženske — zadnje KOLO: KOČEVJE — LJUBNO 3:2 (-13, 9, 13, -12, 14)

KONČNA LESTVICA: 1. Bled 30, 7. Kočevje 18 točk.

nogomet

SNL, zahod — 16. KOLO: LITIJA — KOČEVJE 1:1 (0:0), ELAN — ILIRIJA 2:2 (0:0) — prekinjeno v 82. minuti.

LESTVICA: 1. Ilirija 25, 8. Elan 13, 11. Kočevje 11.

Pari naslednjega kola: Piran — Elan, Kočevje — Tabor Jadran.

SNL, vzhod — 16. KOLO: BREŽICE — OJSTRICA 4:0 (1:0)

LESTVICA: 1. Brežice 24, 2. Drava in Dravinja 20 itd.

V 17. kolu igrajo Brežičani v gosteh proti Proletarcu.

Krešo Omerzel v četrtfinalu

Na nedeljskem predtekmovanju svetovnega prvenstva posameznikov v Krškem se je jugoslovanski speedwayist Krešo Omerzel uvrstil na 7. mesto — Odlična Poljaka in Nemca — Sovjeti in Italijani brez svojih mož v osmerici četrtfinalistov

KRŠKO — Tradicija uspehov poljskih speedwayistov na krških kvalifikacijskih dirkah za svetovno prvenstvo je obveljala tudi v nedeljo, 22. aprila. Na Stadionu Matije Gubca je namreč večkratni finalist SP in državni prvek Poljske Edward Jancarz zasluženo zmagal, njegov rojak Jerzy Rembas pa je bil tretji.

Odličen je bil tudi jugoslovanski reprezentant — Krčan Krešo Omerzel. 26-letni papirničar si je s pogumnimi in tehnično kakovostnimi vožnjami priboril kar 9 točk, kar je zadoščalo za 7. mesto v skupni uvrstitvi. V osmerici, ki bo nastopila na četrtfinalu SP v madžarskem Szegedu sta še 2. oziroma 4. uvrščena Zahodna Nemca Gildenreiner in Brandt, 5. oz. 6. uvrščena Čehoslovaka Kučera in Jedek, v dodatni vožnji treh speedwayistov, ki so zbrali po 8 točk, je bil Madžar Bodi uspešnejši od Italijana Righetta in sovjetskega tekmovalca Trofimova. Tako ostajajo Italijani in sovjeti praznih rok, kar je vendarle manjše presenečenje, čeprav je res, da so sovjetski speedwayisti prav vrhu le šana dirkah na ledu.

Okoli 15.000 gledalcev je pričakovalo precej več kot točko tudi od državnega prvaka, domačina Jožeta Žiberta, ki pa se po diskvalifikaciji že na štartu svojega prvega nastopa nikakor ni mogel več zbrati.

P. PERC

TEKMOVANJE CIVILNIH INVALIDOV

NOVO MESTO — V počastitev dneva civilnih invalidov je bilo pred dnevi v novomeški športni dvorani ekipno in posamično tekmovanje v streljanju z zračno puško. Med ekipami je zmagala OŠ Grm I, 2. MDSP Novo mesto, 3. CIV, medtem ko je bil v posamični konkurenci najboljši Ivan Jazbec (CIV Novo mesto), 2. Alojz Špec (CIV Novo mesto), 3. Blaž Malnar iz OŠ Grm.

ZANIMANJE ZA TENIS

SEVNICA — Namiznoteniški klub pri TVD Partizan je konec tedna uspešno izvedel občinsko prvenstvo. Pri pionirjih je zmagal Damir Škerl, 2. Bojan Kolman, 3. mesto si delita Aleš Šlogar in Tomaž Praznik. Pri mladincih je zmagal Roman Dobovšek, 2. Matjaž Novšak, 3. mesto pa sta si delila Franc Žnidaršič in Janez Imperl. Pri članih je bil 1. Igor Svažič, 2. Sašo Zupanc in 3. mesto pa si delita Andrej Štricelj in Branko Košar. Pionirjev je nastopilo kar 26, članov pa 12.

APRILSKI TURNIR POVŠETU

SEVNICA — ŠK Milan Majcen iz Sevnice je organiziral hitropotezni šahovski turnir za mesec april. Zmagal je Povše z 8,5 točke, sledijo J. Blas (8) in Maure ter R. Blas (po 6,5). V skupnem seštevku vodita Povše in Derstvenšek s po 29 točkami.

J. BLAS

Pestro za 1. maj

Med prvomajskimi prazniki v Straži kar 4 prireditve

STRAŽA — Domače športno rekreacijsko društvo je tudi letos v počastitev 1. maja organizator številnih, že tradicionalnih prireditev, od kolesarstva, strelstva pa do nogometa in krosa.

Tako bo že jutri na sporedu kolesarski trim med Stražo, Sotesko in Podturnom, dolg 25 kilometrov. Vsak udeleženec bo prejel značko trimčka, sodeloval pa bo tudi pri žrebanju praktičnih nagrad. Start bo ob 10. uri pred pošto v Straži. Še istega dne se bodo pomerili strelci za naslove najboljših v krajevni skupnosti, tekmovanje pa se bo pričelo ob 15. uri na strelišču v domu Svobode. Omenimo le, da bodo tekmovali moški in ženske, za najboljše pa so pripravljene medalje.

Ljubitelji nogometa bodo prišli na svoj račun že v nedeljo. Na igrišču v Vavti vasi se bo namreč ob 10. uri v malem nogometu, na katerem pa laho sodelujejo le ekipe iz domače krajevne skupnosti. Tudi tokrat so za najboljše pripravljeni pokali.

Prav za 1. maj pripravljajo prizadevni straški športni delavci prvomajski kros v vseh kategorijah. Pričel se bo ob 9. uri, start pa bo pred kinom Svoboda. Organizator je za vse udeležence pripravil značke, najboliši pa tudi tokrat prejmejo medalje.

Šport

MARATON

LESKOVEC — Člani atletske sekcije Maraton iz Leskovca pripravljajo 1. maja maraton, dolg 22 kilometrov. Start teka bo ob 9. uri pred spomenikom žrtvam I. svetovne vojne v Leskovcu, potekal pa bo skozi Brezje, Senuše, Kurjo vas, Raven, Veliki trn, Golek, Grič do Leskovca.

L. Š.

POLJAKI NAJHITREJŠI — Ker sta bili delovni organizaciji Tarateks in Kadinjača iz pobratene občine Bajina Bašta pokrovitelj nedeljskega predtekmovanja SP posameznikov v Krškem, je predsednik SO Bajine Bašte Stojan Tutić izročil pokal zmagovalcu Poljaku Jancarzu. Čestitkam njemu, rojaku Rembasu in drugouvrščenemu Nemcu Gilgenreinerju pa se je v imenu vodstva dirke pridružil direktor Stane Žigante. (Foto: P. Perc)

Inlesu le še točka „naskoka"

Ribniškemu drugoligašu vse bolj gori pod petami v boju za obstanek — Novomeščanke že zmagovalke MRL? — Zmaga Iskre kar z 18 zadetki prednosti

Rokometni ligaši so vse bliže končnemu razpletu. Edini dolenjski predstavnik v zveznih ligah, drugoligaš iz Ribnice, je v vse bolj nevarnih vodah, zato pa je vedno bolj zanesljivo, da bomo že prihodnjo sezono v II. zvezni ligi gledali tudi Novomeščanke. Vse bolj zanimivo je tudi v republiških ligah, kjer se boj med šentjernejsko igro in Burjo za naslov prvaka nadaljuje z nezmanjšano vnemo. Le da so tokrat Šentjernejčanke zaradi izredno visoke zmage ponovno prevzele čelno mesto.

Poročila iz Ribnice govore o izredno izenačeni in ostri igri, ki pa je bila nekaj pred koncem srečanja ob rezultatu 21:19 za goste prekinjena. Skoraj zanesljivo je torej, da pojdeta točki iz Ribnice, to pa pomeni, da so inlesovci v vse bolj nevarnih vodah. Od predzadnjega mesta jih namreč loči le še točka, za nameček pa v soboto potujejo k ekipi Zagreba, ki ji prav tako gori pod nogami. Še sreča, da njihova najresnejša konkurenta za izpad iz lige, Derventa in Vrbas, igrata med seboj, tako da bo tudi v primeru poraza Ribničanov ena od teh ekip še za njimi.

Zdi pa se, da je vse veliko bolj jasno v medrepubliških ligah. Krčani so vnovič izgubili in tako jim za morebitno rešitev z zadnjega mesta ostajajo le še teoretične možnosti. Prav tako verjetno le teoretične možnosti ostajajo ekipam, ki love Novo mesto na prvem mestu v ženski ligi. Najnevarnejši tekmec Novomeščankam, ekipa Lokomotive, potuje namreč v soboto v Varaždin h Koki in v primeru poraza bi imele Novomeščanke že pet točk naskoka. Kajti le malo je verjetno, da bodo igralke Novega mesta v soboto v srečanju z Itasom iz Kočevja dovolile presenečenje.

INLESU LE ŠE TOČKA „NASKOKA"

Po poročilu našega dopisnika iz Ribnice Milana Glavonjića je bilo srečanje med Inlesom in Jugovićem prekinjeno vsega 31 sekund pred koncem, ko so nekateri neodgovorni gledalci pričeli metati kovance v predstavnike gostujoče ekipe. Nekajteh je dva predstavnika Jugovića zadelo v glavo, tako da sta ta padla po tleh kot pokošena.

Izredno zanimiva je borba za vrh v republiški ženski ligi. Z enakim številom točk sta še naprej na vrhu Iskra in Burja in skoraj zanesljivo je, da bo zmagovalca odločala razlika v zadetkih.

Podobno razburljivo je tudi v moški ligi. Igralci DVZ iz Ponikev so vseskozi za petami Mokercu in kaj lahko se zgodi, da bo po sobotnem kolu vrstni red pri vrhu ponovno spremenjen. Seveda le pod pogojem, če se igralci Ponikev vrnejo iz Velike Nedelje z novima dvema točkama.

Osebni rekord Jožefa

Spodbudni rezultati novomeških atletov v Mariboru

Na otvoritvenem mitingu atletske sezone v Mariboru je nastopila skupina desetih atletov Novega mesta. Rezultati so spodbudni, saj je kar 6 atletov doseglo osebne rekorde.

Najboljši mladinec v skoku v višino je bil Rok Jožef, ki je osebni rekord popravil za 1 cm. Primc je ponovno zmagal z rezultatom blizu osebnega rekorda, disk je tokrat vrgel 49,16 m. Ercegovčević je bil najboljši v metu kladiva (40,60 m), Tanja Hrovatič pa v teku mladink na 600 m z dolenjskim mlad. rekordom 1:42,4. Pri članicah je bila v isti disciplini Erženova tretja, dosegla pa je absolutni dol. rekord 1:40,2.

V teku na 100 m so trije novomeški mladinci dosegli rezultat 11,8 s: Zupančič, Judež in Žulič. Osebna rekorda sta dosegla tudi Bregač in Žbogar v teku na 300 m (36,9 s in 37,0 s), Žulič pa je to razdaljo pretekel v 38,2 s.

V soboto bo skupina novomeških atletov nastopila v Novi Gorici na otvoritvenem mitingu, Primca, Šikonjo, Gabrijela, Jožefa in Hrastarjevo pa je AZS povabila na predsezonske priprave, ki bodo med prvomajskimi prazniki. Nekaj atletov bo imelo možnost nastopiti tudi na mednarodnem mitingu na Rijeki, ki bo 2. maja, vendar med njimi najbrž ne bo Šikonje in Gabrijela, ki sta se lažje poškodovala.

J. P.

Pokal Dolenjskega lista Urbasu

V Novem mestu je bilo republiško prvenstvo novinarjev v kegljanju

NOVO MESTO — Dolenjski športni novinarji so minulo soboto pripravili že 2. tradicionalno tekmovanje slovenskih novinarjev v kegljanju. Pri tem so jim izdatno pomagali mirenska Dana, Gorjanci, ki so brezplačno odstopili kegljišče na Loki, in Emona Dolenjka.

Že drugič zapored je pokal Dolenjskega lista osvojil Tone Urbas iz tednika TV-15, ki je bil, kot je bilo pričakovati, prepričljivo najboljši v skupnem seštevku.

V kategoriji do 45 let je bil vrstni red naslednji: 1. Kuntarič (TV-15) 402 keglja, 2. Japelj (Primorske novice) 401, 3. Kranjc (RTV Ljubljana) 398, 4. Stružnik (Delo) 377, 5. Žibrat (RTV) 365, 6. Budja (Dolenjski list) 356, 7. Tanko (RTV) 342 itd.

Novinarji nad 45, letom: 1. Urbas (TV-15) 418, 2. Dokl (Delo) 362, 3. Klasinc (RTV) 339 itd. Med ženskami je zmagala Šenica (Delo) s 317 podrtimi keglji.

Po končanem prvenstvu se je novinarska reprezentanca pomerila še z vrsto novomeške garnizije. Presenetljivo, predstavniki sedme sile so bili močnejši. Rezultat: 2.341 : 2.309 za novinarje. Kegljе so podrli za zmagovalce: Kuntarič 394, Kranjc 396, Japelj 382, Žibrat 328, Urbas 429 in Stružnik 412, za garnizijo pa Vučković 410, Murn 407, Bešo 364, Grdič 344, Dalmacija 389 in Kerep 395.

B. B.

VSI METLIČANI NA KOLO

METLIKA — Tukajšnje kolesarske društvo pripravlja v nedeljo, 13. maja, v okviru akcije „Vsi na kolo za zdravo telo" množični kolesarski trim za vse mlade in stare ljubitelje kolesarjenja. Proga, ki bo dolga okrog 10 kilometrov, bo vodila od Metlike proti Podzemlju in nazaj.

GALJANIĆ IN DALMACIJA

IVANČNA GORICA — Te dni se je s finalnim nastopom končalo 7. odprto prvenstvo Trebnjega v kegljanju. Zmagal je član ekipe JLA Grosuplje, Vlado Galjanić, ki je podrl 1.736 kegljev, z 882 keglji pa je postavil tudi nov rekord kegljišča. Pri ženskah je prvo mesto pripadlo Dalmaciji, ki je podrla 758 kegljev.

N. G.

V pokalnih tekmah doslej po napovedih

Elan in Vejer naprej

NOVO MESTO — Nekaj dni nazaj se je pričelo tekmovanje za pokal maršala Tita in tekmovanje mladincev za pokal SRS na območju dolenjske nogometne zveze.

V prvem kolu pokalnih tekmovanj članskih vrst ni bilo presenečenj. Republiški ligaš Elan je šele po streljanju enajstmetrovk ugnal Belo krajino s 5:4, saj se je tekma v regularnem času končala brez zadetkov. Kot zanimivost omenimo, da je bila tekma v Novem mestu, ker so črnomaljskim nogometašem prepovedali igrati dve prvenstveni ali pokalni tekmi na njihovem igrišču. Nič manj razburljivo ni bilo v Šentjerneju, kjer sta se pomerili enajsterici domačinov in mirenskega Partizana Vějer. Zmagali so gostje z 2:1.

V srečanjih mladincev je v Črnomlju Bela krajina ugnala Elan s 4:1, vendar bodo tekmo skoraj zanesljivo za zeleno mizo dobili Novomeščani. Njihova pritožba, da so za Belokranjce nastopili prestari igralci, je namreč utemeljena. V Šentjerneju pa so bili Mirenčani vnovič uspešni in so premagali domačince po streljanju enajstmetrovk s 6:5. Po rednem času je bil rezultat srečanja neodločen 3:3.

M. GORENC

ODBOJKA: TEKMA Z DRŽAVNO REPREZENTANCO

NOVO MESTO — Jutri, 27. aprila, bo ob 18.30 v novomeški športni dvorani dvoboj republiškega odbojkarskega prvaka Pionirja z mladinsko državno reprezentanco, ki se v Sloveniji pripravlja na kvalifikacije za evropsko prvenstvo v Celovcu. Vabljeni!

Še ena zmaga za slovo

Spuščen zastor nad republiškim prvenstvom odbojkarjev — Zmaga Pionirja v Kamnici in Kočevk nad Ljubnom

KAMNICA — Zastor nad republiškim odbojkarskim tekmovanjem je spuščen. Novomeščani so z zmago v Kamnici le potrdili naslov prvakov, medtem ko so si Kočevke celo „privoščile" zmago nad doslej vodilno ekipo Ljubna.

Novomeščani so na Štajersko dopotovali popolnoma neobremenjeni, saj jim tudi poraz z 0:3 ni mogel več odvzeti mukoma priborjenega prvega mesta. No, tudi v Kamnici so pionirjevci dokazali, da so povsem zasluženo republiški prvaki. Resda so domačini povedli že z 2:0 in kazalo je že na prvovrstno presenečenje, toda kot da so Novomeščani Kamničanom pustili nekaj veselja. V nadaljevanju so namreč Pionirjevi igralci zaigrali na vso moč in pokazali, kdo je gospodar na igrišču. V pičle pol ure so osvojili ostale tri sete, pri tem pa domačinom dovolili osvojiti vsega 17 točk. Seveda je takšna forma pionirjevcev izredno spodbudna pred odločilnimi kvalifikacijskimi srečanji v Trebnjem za vstop v II. zvezno ligo.

Za eno največjih presenečenj so poskrbele Kočevke. Doma so namreč neobremenjene strahu pred izpadom iz lige ugnale doslej vodilno vrsto Ljubna s 3:2 in tako Blejčankam napravile izredno uslugo. V domala dve uri trajajočem boju sta ekipi pokazali res dobro igro, ki je včasih spominjala na kaj več kot dvoboj republiških ligašev.

Nov motor obeta več

Alojz Pavlič je na novo sezono odlično pripravljen, poleg tega pa ima tudi prenovljen motor

NOVO MESTO — Te dni se s prvo dirko za državno prvenstvo pričenja letošnja sezona motocikličnih prireditev, od katere si član novomeškega AMD Lojze Pavlič veliko obeta. Če drugega ne, želi potrditi lani osvojeni naslov državnega prvaka v kategoriji do 125 kubikov, poleg tega pa morebiti doseči še kaj več od lanskega 14. mesta na svetu.

„Zagotovo je bila lanska sezona najuspešnejša v moji desetletni športni karieri, postal sem državni in republiški prvak z najvišjim možnim številom točk," pravi Pavlič.

Dirkanje zahteva celega človeka, poleg tea pa še dober motor. Kaj je odločilnejše?

„Težko je reči. Eno je tesno povezano z drugim. Lahko rečem, da sem za novo sezono telesno odlično pripravljen, poleg tega pa sem uspel svoj MBA še izboljšati. Drži tudi, da poleg tega o uvrstitvah odloča predvsem denar. Ob tem pa moram povedati, da imajo zame v AMD, kjer sem tudi redno zaposlen, veliko razumevanja. Pa najsi gre za pogosto odsotnost z dela, ali pa za materialno pomoč. Sicer pa sem največ sredstev dobil od delovnih organizacij za reklamiranje njihovih izdelkov. Motociklizem je namreč izredno drag šport. In čeprav sem za letošnjo sezono zbral- kar precej denarja, še zmeraj ni zagotovo, da bomo nastopil na vseh dirkah za svetovno prvenstvo."

Lojze Pavlič je motor svojega MBA dal na „friziranje" prijatelju Horstu Seelu v Zahodno Nemčijo, medtem ko se je izboljšav na orodju lotil kar sam. Pri tem mu veliko pomaga tudi Bojan Grešek, študent strojništva iz Novega mesta. Tako mu je uspelo težo spraviti do 75 kilogramov, motor pa bo imel moč 46 KS in bo lahko razvil hitrost do 270 kilometrov na uro. Po vseh teh novitetah je letošnji Pavličev motor, kot ocenjuje sam, za 40 odstotkov boljši od lanskega.

„V veliko oporo na vseh nastopih mi je tudi žena, ki me spremlja povsod, poleg tega pa skrbi tudi za administracijo. Sicer sem sam svoj mehanik, šofer, skrbnik in trener. Letos bom skušal natopiti na vseh tekmah za republiško in državno prvenstvo, poleg tega pa na sedmih dirkah za svetovno prvenstvo: v Italiji, Španiji, Nemčiji, Franciji, Nizozemski, Veliki Britaniji in San Marinu. Poskušal bom nastopiti še v razredu 80 kubikov na tekmovanju za veliko nagrado Jugoslavije na Grobniku, saj tam letos moje kategorije ne bo na sporedu. Motor za to dirko mi bo posodil Horst Seel."

Toliko Pavlič, ki je še zaupal, da bo dirkal vse dotlej, dokler ne osvoji zlate čelade, potem pa želi svoje bogate izkušnje in znanje prenesti na mlajše tekmovalce.

G. ROVAN

Lojze Pavlič: „Letos imam za 40 odstotkov boljši motor kot lani."

Nov uspeh novomeških kolesarjev

Dve zmagi Sandija Papeža v Srbiji — Včeraj v Francijo

BEOGRAD — Novomeški kolesarji so se te dni pod vodstvom trenerja Janeza Jagodica udeležili dveh dirk v Beogradu, na obeh pa so stali na zmagovalnih stopnicah.

Na prvi dirki v spomin na Dušana Stevanovića, ki je bila dolga 114 kilometrov, je med Beogradom in Smederevim zmagal Novomeščan Sandi Papež, Brane Novak je bil tretji, Jože Smole 4., Jure Robič pa 9. Tudi med mladinci je bilo zmagoslavje popolno. Zmagal je Glivar, Lavrič pa je bil 4. Druga dirka, dolga 110 kilometrov, ki je štela za pokal Grocke, je ponovno prinesla med člani prepričljiv uspeh Sandija Papeža, Novak je bil 4., Smole 5. in Robič 6. Pri starejših mladincih je Lavriču le za las ušlo prvo mesto, medtem ko je bil Glivar 6. Tekmo si je ogledal tudi zvezni kapetan starejših mladincev, ki je Glivarja in Lavriča določil v državno reprezentanco za dirko Dushika Jugend v Avstriji.

Omenimo za konec, da je mladi naraščaj dolenjskih kolesarjev v soboto sodeloval tudi na 10. cestni dirki v Beltincih, kjer je bil med 130 kolesarji iz 10 klubov pri pionirjih A Pečnik 2., Krevs pa 3. Med mlajšimi mladinci je zmagal Pavlič, pri starejših pa je bil Darko Papež drugi. Že včeraj so najboljši novomeški kolesarji odpotovali na izredno težko mednarodno dirko v Francijo, kjer bodo vozili 5 etap v skupni dolžini 619 kilometrov. Za Papeža bo ta nastop poleg dirke Alpe Adria takoj po prvomajskih praznikih med tistimi, ki bodo verjetno dokončno odločali, ali bo Sandi potoval na olimpijske igre ali ne.

TELEVIZIJSKI SPORED

27. IV.
petek

1

9.55 POROČILA
10.00 VEDRE MELODIJE Z GODBO MILICE
10.35 NE JOČI, PETER, slovenski film
12.05 POROČILA
13.50 HEJ, TO NAŠI PARTIZANI POJO, nastop ob 40-letnici Partizanskega pevskega zbora
15.20 MODRO POLETJE, oddaja iz španske nanizanke za mladino
15.50 POROČILA
15.55 REKA BREZ POVRATKA, ameriški film
17.25 APRILSKA VOJNA 1941, oddaja iz dokumentarne nanizanke Velike bitke
18.35 OD VSAKEGA JUTRA RASTE DAN: KUD „DR. LOJZ KRAIGHER" IZ UNIVERZITETNEGA KLINIČNEGA CENTRA V LJUBLJANI
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 VČERAJ ZA JUTRI: POMLAD 1946, dokumentarna oddaja
20.35 NE PREZRITE, oddaja o kulturnih dogodkih
20.50 VLAK ZA KRALJEVO, jugoslovanski film
22.15 URA Z AGATHO CHRISTIE, oddaja iz angleške nanizanke
23.05 POROČILA

2

17.10 Test — 17.25 Dnevnik — 17.45 Vrtoglavci — 18.15 Zdravstveno izobraževanje: O narkomaniji — 18.45 Glasbeni klub — 19.30 Dnevnik — 20.00 Oddaja resne glasbe — 20.45 Zagrebška panorama — 21.00 Dve mladosti (dokumentarna oddaja) — 21.50 Nočni kino: Union City (angleški film)

ZAGREB 1

16.30 Video strani — 16.40 TV v šoli: Angleščina, Marko Marulić — 17.40 Poročila — 17.45 Vrtoglavci — 18.15 Koledar — 18.25 Kronika občine Reka — 18.45 Aktualnosti — 19.30 Dnevnik — 20.00 Clochemerle — 21.20 Pesnikove sanje in Divje jagode (zabavnoglasbena oddaja) — 22.05 Dnevnik — 22.20 Kulturni mozaik

28. IV.
sobota

1

8.00 POROČILA
8.05 SLOVENSKE LJUDSKE PRAVLICE: O PUSTU
8.20 CICIBAN, DOBER DAN: ČREPINJE IN METLA
8.40 JOLE, JOLE
9.10 S. Pregl: ODPRAVA ZELENEGA ZMAJA
9.40 DIAMANTI NA NEBU, angleška dokumentarna oddaja
10.30 VČERAJ ZA JUTRI: BRSTENJE, dokumentarna oddaja
dokumentarna oddaja
11.00 in 15.45 POROČILA
15.50 RIBIČI IZ MOORHOEVDA, oddaja iz zahodnonemške nadaljevanke
16.40 PRIŠTINA : CRVENA ZVEZDA, prenos nogometne tekme
18.30 SKRIVNOSTNI SVET ARTHURJA CLARKA: ZMAJI, DINOZAVRI IN ORJAŠKE KAČE, angleška poljudnoznanstvena oddaja
19.00 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 NAŠE 32. SREČANJE, oddaja za razvedrilo
21.35 ZRCALO TEDNA, pregled političnih in drugih dogodkov
21.55 ZASLEDOVALCI, ameriški film
23.25 POROČILA

2

14.55 Test — 15.10 Vojaki (španski film) — 17.10 Žogica iz vesolja (angleški otroški film) — 18.00 Sedem sekretarjev Skoja — 19.00 Noša Valpovske okolice — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zvezde, ki ne ugasnejo — 20.30 Feljton — 21.15 Poročila — 21.20 Športna sobota — 21.45 Ana Pavlova (oddaja iz sovjetske nadaljevanke) — 22.30 Poezija

ZAGREB 1

9.45 TV v šoli: Koledar, Zagreb, kulturnozgodovinski spomenik, Marko Marulić, Dioklecijanova palača, Poročila — 14.55 Zabavni koledar — 15.55 Kritična točka — 16.25 Poročila — 16.30 Koledar — 16.40 Priština : Crvena zvezda (prenos nogometne tekme) — 18.30 To je to (dokumentarna oddaja) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Na ovinku reke (ameriški film) — 21.35 Dnevnik — 21.50 Za konec tedna

29. IV.
nedelja

1

9.20 POROČILA
9.25 ŽIVŽAV, otroška matineja
10.15 MODRO POLETJE, oddaja iz španske nanizanke za mladino
10.45 F. Boyer: BERLIOZOVO ŽIVLJENJE, oddaja iz francoske nadaljevanke
11.40 625, oddaja za stik z gledalci
12.00 LJUDJE IN ZEMLJA
13.00 POROČILA
14.25 PRISLUHNIMO TIŠINI, oddaja za slušno prizadete gledalce
14.55 PREDSTAVITEV EVROVIZIJSKIH POPEVK
15.25 POROČILA
15.30 LETNIKI
16.30 ŠPORTNA POROČILA
16.45 TA NORI, NORI SVET, ameriški film
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 M. Kranjec: STRICI SO MI POVEDALI, oddaja iz slovenske nadaljevanke
21.15 Maurice Ravel: LA VALSE, baletna oddaja
21.45 ŠPORTNI PREGLED
22.15 POROČILA

2

14.10 Test — 14.25 Avtomobilske dirke formule 1 za veliko nagrado Belgije — 16.30 Nedeljsko popoldne — 17.05 Bleščanje (ameriški film) — 18.55 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Modrost telesa (angleška dokumentarna oddaja) — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.10 Raskenovi (oddaja iz švedske nadaljevanke)

ZAGREB 1

10.20 Poročila — 10.30 Otroška matineja — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Jugoslavija, dober dan — 14.00 Narodna glasba — 14.30 Modro poletje — 15.30 Nedeljsko popoldne — 17.05 Bleščanje (ameriški film) — 18.55 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Strici so mi povedali — 21.15 V gosteh v Singjangu — 21.45 Športni pregled — 22.15 Dnevnik

30. IV.
ponedeljek

1

8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Zgodba o pajacih, Madžarščina, Ustvarjalne igre, Književnost v NOB, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Berilo, Risanka, Angleščina, Zoran Živković, Risanka, Dijaška revija
17.20 POROČILA
17.25 JOLE, JOLE
17.55 VARČEVANJE, izobraževalna oddaja
18.15 NAŠI ZNANSTVENIKI: FRIDERIK PREGL
18.25 PODRAVSKI OBZORNIK
18.40 PET MINUT ZA REKREACIJO
18.45 GLASBA ZA MLADE
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 V.Čerkez: NOČ TREPETA, sarajevska televizijska drama
21.15 STUDIO 2, kulturna oddaja
22.15 DNEVNIK

2

17.10 Test — 17.25 Dnevnik — 17.45 Slovenske ljudske pravljice: O treh kraljevih sinovih — 18.00 Zgodbe iz davnine — 18.15 Zgodovinska pripoved — 18.45 Glasbeni album — 19.00 Telešport — 19.30 Dnevnik — 20.00 Pozdrav prazniku — 21.00 Zagrebška panorama — 21.20 Ženska za pultom — 22.10 Hit meseca

ZAGREB 1

16.30 Video strani — 16.40 TV v šoli: Madžarščina, Književnost v NOB — 17.40 Poročila — 17.45 Slovenske ljudske pravljice: O treh kraljevih sinovih — 18.00 Zgodbe iz davnine — 18.15 Koledar — 18.25 Kronika občine Varaždin — 18.45 Glasba za mlade — 19.30 Dnevnik — 20.00 Televizijska drama — 21.15 G. Donizetti: Ljubezenski napoj — 21.20 Zunanjepolitična oddaja — 21.50 En avtor, en film — 22.10 Dnevnik — 22.30 Reportaža o atletskem mitingu v Splitu

1. V.
torek

1

8.55 POROČILA
9.00 PRAZNIČNA BUDNICA S PIHALNIM ORKESTROM JESENIŠKIH ŽELEZARJEV
9.30 ŽIVŽAV, otroška matineja
10.20 LETEČI MLIN NA VETER, vzhodnonemški lutkovni film
11.40 AKADEMSKA FOLKLORNA SKUPINA FRANCE MAROLT
12.25 ODPISANI, jugoslovanski film
13.50 POROČILA
14.15 SLOVENSKE LJUDSKE PRAVLJICE: O TREH KRALJEVIH SINOVIH
14.30 DOBER VEČER, EVROVIZIJA, zabavnoglasbena oddaja
15.20 M. Grgić: POVSEM KRATKA RAZDALJA, zagrebška televizijska drama
16.45 SEDEM MLADIH, zabavnoglasbena oddaja
17.30 JANE EYRE, ameriški film
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 N. Gordimer: ŠEST ČEVLJEV ZEMLJE, oddaja iz zahodnonemške nadaljevanke
20.55 GLASBENA ODDAJA Z DJORDJEM BALAŠEVIĆEM
21.55 RAZSELJENA OSEBA, slovenski film
23.25 POROČILA

2

15.55 Test — 16.10 Dnevnik — 16.25 Prvojamski vrtec — 16.40 Pustolovščina — 17.10 Olimpiade 40 (poljski film) — 18.45 Prijatelji glasbe: KUD Sinj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Poje Radmila Bakočević — 20.45 Žrebanje lota — 20.50 Gibljive slike — 21.35 Recital delavcev pesnikov — 22.05 Poje Placido Domingo — 23.05 Poročila

ZAGREB 1

9.50 Poročila — 10.00 Praznična budnica s pihalnim orkestrom jeseniških železarjev — 10.30 Koledar — 10.40 Kamniti cvet (sovjetski film) — 13.00 Zvezde, ki ne ugasnejo: Luis Armstrong — 13.30 Izobraževalna oddaja — 16.10 Dnevnik — 16.25 Prvomajski vrtec — 16.40 Pustolovščina — 17.10 Olimpiada 40 (poljski film) — 18.45 Prijatelji glasbe: KUD Sinj — 19.30 Dnevnik — 20.00 To smo mi — 20.45 Žrebanje lota — 20.55 Zabavnoglasbena oddaja — 21.55 Vlak za Kraljevo (jugoslovanski film) — 23.20 Poročila

2. V.
sreda

1

8.45 POROCILA
8.50 SLOVENSKI VENČEK
9.15 F. Levstik: MARTIN KRPAN, predstava ljubljanskega Mladinskega gledališča
10.30 VRNITEV ODPISANIH, jugoslovanski film
12.00 POROČILA
12.55 PRENOS TENIŠKIH DVOBOJEV,
15.25 CICIBAN, DOBER DAN: POTEPUH
15.40 ANSAMBEL VITA MUŽENIČA
16.10 PREHOD SKOZI KANJON, ameriški film
17.40 VISOK PRITISK, koprska zabavnoglasbena oddaja
18.15 S. Kolar: ČLOVEK BESED, zagrebška televizijska drama
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA: ROCKY, ameriški film
22.00 MAJNIKI, dokumentarna oddaja
22.40 POROČILA

2

12.40 Test — 12.55 Prenos teniških dvobojev — 15.15 Risanka — 15.30 Julija (ameriški film) — 17.25 Vojvodina : reprezentanca Jugoslavije (prenos nogometne tekme) — 19.15 Mali koncert — 19.30 Dnevnik — 20.00 Folk parada — 20.45 Človek in gora (dokumentarni film) — 21.30 Slovenija v plesu in pesmi — 22.00 Reportaža o mednarodnem atletskem mitingu — 22.40 Poročila

ZAGREB 1

9.55 Poročila — 10.05 Pojmo v maju — 10.35 Koledar — 10.45 Dvoje mest ob dveh rekah — 11.15 Begunec Kay (japonsko-sovjetski film) — 12.55 Majska glasbena parada — 13.25 Pot v življenje (sovjetski film) — 15.05 Giselle (balet) — 16.35 Zabavnoglasbena oddaja — 17.15 Sto konj na sto obalah (poljski film) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Kino oko (ob ameriškem filmu Zarotniki) — 23.00 Dnevnik

3. V.
četrtek

1

8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Tekmovanja, rezultati, medalje, Kemija, Otroci ustvarjajo, Predstavljamo vam, Poklicna usmeritev, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Kemija, Risanka, Izobraževalna reportaža, Risanka, Uganka, Zadnje minute
17.50 POROČILA
17.55 IGRAJMO SE GLEDALIŠČE: RAZISKOVANJE SE NADALJUJE
18.25 POMURSKI OBZORNIK
18.40 DELEGATSKA TRIBUNA
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 TEDNIK
21.05 BORGIJCI, oddaja iz angleške nadaljevanke
22.00 DNEVNIK
22.15 A. T. Linhart: ŽUPANOVA MICKA, televizijska priredba drame

2

17.10 Test — 17.25 Dnevnik — 17.45 Smogovci — 18.15 Dinarska endemična flora — 18.45 Zabavna oddaja — 19.30 Dnevnik — 20.00 A. P. Čehov: Češnjev vrt — 22.05 Zagrebška panorama

ZAGREB 1

16.45 Video strani — 16.55 TV v šoli: Tekmovanja, rezultati, medalje, Poklicna usmeritev — 17.40 Poročila — 17.45 Smogovci — 18.15 Koledar — 18.25 Kronika občine Split — 18.45 Zabavna oddaja — 19.30 Dnevnik — 20.00 Titovo delo (dokumentarna oddaja) — 20.45 Politični magazin — 21.45 Dnevnik — 22.05 Berači in sinovi

4. V.
petek

1

9.15 TV V ŠOLI: Koledar, Povej mi, povej, Na Sutjeski, Istra, Poročila
10.35 TV V ŠOLI
15.00 TITO NAŠE MLADOSTI, prenos iz Hiše cvetja
17.15 POROČILA
17.20 JAZZ NA EKRANU: DENNIS GONZALES IN NEW MUSIC WORKSHOP ENSEMBLE
17.50 MODRO POLETJE, oddaja iz španske nanizanke za mladino
18.25 OBZORNIK LJUBLJANSKEGA OBMOČJA
18.40 KRAŠKO POVRŠJE, izobraževalna oddaja
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 RODOVI, dokumentarna oddaja
20.40 NE PREZRITE, kulturna oddaja
20.55 TELEVIZIJSKI KVIZ
22.05 DNEVNIK
22.20 VOJNA ZGODBA, kanadski film

2

17.20 Test — 17.35 Glasbena oddaja — 18.00 Topusko v NOB (dokumentarna oddaja) — 18.45 Pesem v svobodi — 19.30 Dnevnik — 20.00 Prenos iz Kumrovca — 22.30 Zagrebška panorama — 22.35 Čas maščevanja (argentinski film)

ZAGREB 1

14.30 Tito je naš tovariš — 15.00 Tito naše mladosti — 16.15 Poročila — 16.20 Koledar — 16.30 Dokumentarni film o NOB — 16.50 2. Šumadijska brigada — 17.35 Glasbena oddaja — 18.00 Topusko v NOB — 18.45 Pesmi v svobodi — 19.30 Dnevnik — 20.00 M. Feldman: V zaledju (drama) — 21.30 Operni večer - 22.15 Milan Žeželj o Titu — 23.30 Dnevnik

5. V.
sobota

1

8.00 POROČILA
8.05 SLOVENSKE LJUDSKE PRAVLJICE: O TREH KRALJEVIH SINOVIH
8.20 CICIBAN, DOBER DAN: POTEPUH
8.30—JOLE, JOLE
9.00 S. Pregl: ODPRAVA ZELENEGA ZMAJA
9.30 DIAMANTI NA NEBU, angleška dokumentarna oddaja
10.20 VČERAJ ZA JUTRI: POMLAD 1946, dokumentarna oddaja
10.50 PORTRET BRATKA KREFTA
11.15 POROČILA
15.25 RADNIČKI — BUDUĆNOST, prenos nogometne tekme
17.25 TEVE PLOŠČA: KERBER
17.45 POROČILA
17.40 RIBIČI IZ MOORHOEVDA, oddaja iz zahodnonemške nadaljevanke
18.30 SKRIVNOSTNI SVET ARTHURJA CLARKA: ČUDNO NEBO, angleška poludnoznanstvena oddaja
19.00 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 KISLI DEŽ, kanadski kratki film
20.30 ZRCALO TEDNA, pregled političnih in drugih dogodkov
21.00 IZBOR POPEVKE ZA VELIKO NAGRADO EVROVIZIJE, prenos iz Luksemburga
23.00 REPORTAŽI O KOLESARSKI DIRKI IN ATLETSKEM MITINGU
23.35 POROČILA

2

14.55 Test — 15.10 Filmovnica — 15.40 Ne obračaj se, sinko (jugoslovanski film) — 17.10 Alice v čudežni deželi (predstava beograjskega Malega gledališča) — 18.10 Sedem sekretarjev Skoja — 19.00 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zvezde, ki ne ugasnejo — 20.30 Gledališki salon — 21.00 Poročila — 21.10 Feljton — 21.55 Športna sobota — 22.15 Atletski miting (reportaža iz Celja).

ZAGREB 1

17.30 Sedem dni TV — 18.00 Poročila — 18.05 Koledar — 18.15 Glasbena akademija vam predstavlja — 18.30 Prisrčno vaši — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ana Pavlova (zadnja oddaja iz sovjetske nadaljevanke) — 21.00 Izbor popevke za veliko nagrado Evrovizije — 23.00 Poročila

6. V.
nedelja

1

9.15 POROČILA
9.20 ŽIVŽAV, otroška matineja
10.10 MODRO POLETJE, oddaja iz španske nanizanke za mladino
10.45 F. Boyer: BERLIOZOVO ŽIVLJENJE
11.40 625, oddaja za stik z gledalci
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 POROČILA
14.10 MOTOKROS, prenos 1. dirke za svetovno prvenstvo v kategoriji 250 ccm iz Orehove vasi
15.00 VISOK PRITISK, zabavnoglasbena oddaja
15.35 ALPE—JADRAN, informativni magazin
16.20 POROČILA
16.25 MOTOKROS, prenos 2. dirke iz Orehove vasi
17.35 NA OVINKU REKE, ameriški film
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 Miško Kranjec: ŠTRICI SO MI POVEDALI
21.15 SLOVENCI V ZAMEJSTVU
21.45 ŠPORTNI PREGLED
22.15 POROČILA

2

9.00 Oddaje za JLA — 15.30 Nedeljsko popoldne — 17.30 Demonska ženska (ameriški film) — 18.55 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Modrost telesa (angleška dokumentarna oddaja) — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.10 Raskenovi (oddaja iz švedske nadaljevanke)

7. V.
ponedeljek

1

8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Povej mi, povej, Makedonščina, Zgodba o pajacih, Puščava Blača, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Berilo, Risanka, Angleščina, Mali program, Risanka, Zadnje minute
17.20 POROČILA
17.25 JOLE, JOLE
17.55 VARČEVANJE, izobraževalna oddaja
18.15 SPEKTER, izobraževalna oddaja
18.25 PODRAVSKI OBZORNIK
18.40 PET MINUT ZA REKREACIJO
18.45 GLASBA ZA MLADE
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 Ivan Mrak: SPOVED LAČNIM BRATOM, posnetek uprizoritve v ljubljanskih Križankah
21.00 GLASBENI MAGAZIN: NOCOJ O JAZZU
22.00 DNEVNIK

2

17.25 Dnevnik — 17.45 Slovenske ljudske pravljice — 18.00 Zgodbe iz davnine — 18.15 zgodovinska pripovedka — 18.45 Glasbeni album — 19.00 Športni grafikon — 19.30 Dnevnik — 20.00 Raziskovanja — 20.50 Zagrebška panorama — 21.10 Ženska za pultom — 22.00 Ob bazenu

8. V.
torek

1

8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Zagreb, Za učitelje, Otroci ustvarjajo, Predstavljamo vam, Zagreb, mesto heroj, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Rastlinski laboratorij, Risanka, Botanik, Mali program, Risanka, Glasbeni pouk, Zadnje minute
16.35 ŠOLSKA TV: Vztrajnost spomina
17.35 POROČILA
17.40 SLOVENSKE LJUDSKE PRAVLJICE O TREH KRALJEVIH SINOVIH
18.00 GUSLARSKE PESMI O TITU
18.25 CELJSKI OBZORNIK
18.40 PISANI SVET: ŠENTVIŠKA GORA
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 N. Gordimer: ŠEST ČEVLJEV ZEMLJE, oddaja iz zahodnonemške nadaljevanke
21.00 NOTRANJEPOLITIČNA ODDAJA
21.45 DNEVNIK
22.00 IZ KONCERTNIH DVORAN — D. Božič: BELA KRIZANTEMA

2

17.25 Dnevnik — 17.45 Mali svet — 18.15 Življenje knjige — 18.45 Musica di camera — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zabavna oddaja in žrebanje lota — 21.05 Spomini — 21.50 Zagrebška panorama — 22.05 Dnevi jazza

9. V.
sreda

1

8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Kolesa, Drevo spomladi, Odmor, Ne pozabi, Hormoni in njihova vloga, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Biologija, Risanka, Kocka, kockica, Mali program, Risanka, V zdravem telesu zdrav duh, Zadnje minute
18.00 POROČILA
18.05 CICIBAN, DOBER DAN: ULICA VSEH OTROK
18.25 POSAVSKI OBZORNIK
18.40 OSVAJANJE MORJA, zagrebška potopisna oddaja
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA: KAKO ZELENA JE BILA MOJA DOLINA, ameriški film
21.50 MAJHNE SKRIVNOSTI VELIKIH KUHARSKIH MOJSTROV
21.55 DNEVNIK
22.05 OMIZJE

2

17.25 Dnevnik — 17.45 Zgodbe starega Eskima — 18.15 Poklicno usmerjanje — 18.45 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Budvarka in mostarac — 21.05 Zagrebška panorama — 21.20 Oddaja resne glasbe

10. V.
četrtek

1

8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Delo v šolskem vrtu, Kemija, Otroci ustvarjajo, Predstavljamo vam, Poklicno usmerjanje, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Kemija, Risanka, Izobraževalna reportaža, Risanka, Uganka, Zadnje minute
16.50 ŠOLSKA TV: Vztrajnost spomina
17.50 POROČILA
17.55 IGRAJMO SE GLEDALIŠČE: ODPRAVA V RAZLIČNIH SMEREH
18.25 SEVERNOPRIMORSKI OBZORNIK
18.40 ČAS, KI ŽIVI, dokumentarna oddaja
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 TEDNIK
21.05 BORGIJCI, zadnja oddaja iz angleške nadaljevanke
22.00 DNEVNIK

Medobčinska gospodarska zbornica
za Dolenjsko
Dolenjska turistična zveza
Novo mesto

RAZPISUJETA NATEČAJ

za najboljše prototipne izdelke domače in umetne obrti v Dolenjski galeriji

I.

Namen natečaja je spodbuditi čimširši krog občanov za oblikovanje in izdelavo prototipnih izdelkov domače in umetne obrti kot podlage za nadaljnjo serijsko proizvodnjo.

II.

Natečaja se lahko udeležijo oblikovalci in izdelovalci izdelkov domače oziroma umetne obrti v dolenjski regiji.

III.

Za natečaj pridejo v poštev vsi tisti prototipni izdelki domače oziroma umetne obrti, katere bo strokovna komisija za presojo izdelkov domače in umetne obrti pri Zvezi obrtnih združenj Slovenije ocenila, da ustrezajo naslednjim osnovnim kriterijem in pogojem:

1. tradicionalno in sodobno oblikovanje,
2. izvirnost glede na tradicijo in ideje sodobnega oblikovanja,
3. uporaba in oblikovna vrednost,
4. kvaliteta izdelka po načinu izdelave — ročno oziroma strojno,
5. skladnost izdelkov — barve, materiala in oblike,
6. vrednotenje izdelka kot prispevek k splošni kulturi — kulturna vrednost,
7. ekonomska vrednost izdelka (ekonomski pomen: za turizem ipd.)
8. estetsko-vzgojna vrednost izdelka za uporabnike in proizvajalce.

Upoštevaje navedene kriterije, mora biti izdelek tak, da ga bo tehnološko možno izdelati v serijah in ga je glede na njihovo uporabnost in oblikovno-estetsko vrednost mogoče oceniti kot ustrezni tržni artikel.

IV.

Po tem natečaju bodo podeljene naslednje nagrade:
I. nagrada 10.000,00 din
II. nagrada 7.000,00 din
III. nagrada 5.000,00 din
itd.

Navedene nagrade se podele prototipnim izdelkom po vrstnem redu od najvišje ocenjenega izdelka navzdol.

Udeleženci natečaja morajo dovoliti interesentom odkup prototipnih izdelkov domače in umetne obrti, s katerimi sodelujejo na natečaju in ki jih bo strokovna komisija ocenila, da ustrezajo.

Ocenjevanje prototipnih izdelkov za nagrado in odkup po tem natečaju opravi strokovna komisija za presojo izdelkov domače in umetne obrti pri Zvezi obrtnih združenj Slovenije v skladu s pravilnikom za delo te komisije.

VI.

Natečaj traja do 30. septembra 1984.

VII.

Udeleženci natečaja morajo prototipni izdelek oz. izdelke predložiti Obrtnim združenjem Novo mesto, Trebnje, Črnomelj ali Metlika skupaj s pismeno prijavo (izpolnjen obrazec, ki je sestavni del tega natečaja) najkasneje do 30. 9. 1984.

VIII.

Rezultati natečaja bodo objavljeni v ustreznem sredstvu javnega obveščanja, istočasno bo objavljen tudi način podelitve nagrad.

Medobčinska gospodarska zbornica
za Dolenjsko, Novo mesto
Dolenjska turistična zveza,
Novo mesto

****

Medobčinska gospodarska zbornica
za Dolenjsko
Novo mesto
Dolenjska turistična zveza
Novo mesto

PRIJAVA

po natečaju Medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko in Dolenjske turistične zveze Novo mesto za najboljše prototipne izdelke v dolenjski regiji, objavljenem v Dolenjskem listu, dne.....

Ime in priimek udeleženca natečaja .....

Poklic oz. dejavnost .....

Točen naslov in telefon .....

Naziv, opis i cena posameznega prototipnega izdelka:

.....

.....

.....

.....

.....

Skupno število predloženih izdelkov .....

S podpisom te prijave se udeleženec te prijave obvezuje, da sprejema pogoje natečaja.

V....., dne..... 1984

Podpis:

309/17-84

emona hoteli terme čatež

PRVA ŠOLA HUJŠANJA

V Termah Čatež boste dobili odgovor kako shujšati in vzdrževati normalno telesno težo in s tem ohranjati lep izgled.

Vzrokov za debelost je veliko in jih ne kaže dajati v isti koš. Tudi shujševalne terapije na lastno pest so lahko zelo nevarne. Kaj torej storiti, če se človek želi znebiti odvečnih kilogramov? Odgovor na to vam bo dala ŠOLA HUJŠANJA TERME ČATEŽ.

To sicer ni tista klasična šola z ocenami in podobnimi nevšečnostmi, ampak 14 do 21-dnevno usmerjeno izobraževanje kako se privaditi novim navadam v prehranjevanju, kaj in kako jesti, kako se gibati — skratka kako shujšati in obdržati normalno telesno težo.

Predno pa v shujševalni šoli karkoli ukrenejo, udeležence temeljito pregledajo zdravniki, opravijo laboratorijske preiskave, EKG, testiranje srca pri obremenitvi, odredijo potrebe po kalorijah, itd. K šoli sodi tudi programirana rekreacija prilagojena potrebam in željam posameznika in traja 2 do 3 ure dnevno. S pomočjo izredno dobro pripravljene hrane in Enemona (dietna, neizkokalorična hrana, s katero nadomeščajo 2 do 3 obroke) je občutek lakote bistveno zmanjšan, človek pa se odlično počuti, je veder in razpoložen.

V šoli hujšanja bodo dali udeležencem tudi napotke kako se znebiti nekaterih slabih navad v prehranjevanju. Prvih 5 do 6 kilogramov izgine kot bi mignil ne da bi se prav zavedali kdaj. Vendar bo za marsikoga to le še premalo. V šoli bodo dali napotke kako shujševati doma do idelane telesne teže in jo tudi obdržati.

Terme Čatež, 68230 Brežice, telefon (068) 61-010, telex: 35795 TERME.

EP/DL—JS

novost v Ljubljanski banki — novost v Ljubljanski banki

Hranilno pismo

ljubljanska banka

Dokument, ki ima
že danes
svojo jutrišnjo vrednost

Ob praznovanju 40-letnice 1. zasedanja SNOS in prazniku občine Črnomelj čestitamo občanom in se priporočamo z našimi ustaljenimi storitvami.

Vabimo vas, da se oglasite v eni izmed naših enot, kjer boste dobili podrobnejša pojasnila o možnosti nakupa hranilnega pisma Ljubljanske banke.

ljubljanska banka
Temeljna dolenjska banka

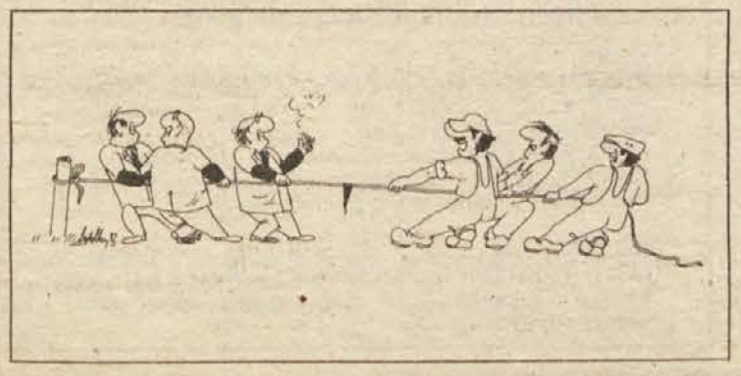

●●●

ZA VEGOVO PRIZNANJE

Pred kratkim so se v bizeljski osnovni šoli zbrali in merili moči najboljši matematiki iz občine Brežice. Za srebrno Vegovo priznanje se je potegovalo 36 učencev iz šestih osnovnih šol. Najbolje so se odrezali tekmovalci iz Brežic. Naloge so bile zelo težke, zato so nekateri hitro vrgli puško v koruzo.

SABINA KUKOVICA
OŠ Artiče

Ljubečna Celje
klinker keramične ploščice
telefon (063) 25-800

Ljubečna Celje
hlevit
tlak za hleve
Tel. (063) 25-800

Mercator
Obvestilo:
Oddamo za rušenje in odstranitev materiala starejšo manjšo zgradbo v Gotni vasi št. 47.
Mercator—TOZD STANDARD, Novo mesto

Iskra, industrija za avtomatiko
Ljubljana, n. sub. o.
tozd Tovarna napajalnih naprav
Novo mesto, o. sub. o.
Novo mesto, Bršljin 63
Komisija za delovna razmerja tozd

objavlja
prosta dela in naloge

vodja vhodne kontrole

Pogoji: — višja šola elektro smeri — šibki tok, tri leta delovnih izkušenj s področja proizvodnje, kontrole konstrukcije ali tehnologije, poskusno delo 60 dni.
Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi v kadrovsko službo tozda.
Vsi kandidati bodo o izbiri pismeno obveščeni v 15 dneh po opravljeni izbiri.
Dodatne informacije lahko dobite osebno v kadrovski službi ali po telefonu 21-050.

294/17-84

trgovsko podjetje
NOVOTEHNA
68001 novo mesto, glavni trg 11

Komisija za delovna razmerja
objavlja prosta dela in naloge

1. **Avtomehanik v PE Servis Trebnje**
   — ponovna objava — 1 delavec
2. **Snažilka na upravi DO v Novem mestu**
   — 1 delavka

Pogoji:
Pod 1)
KV izobrazba avtomehanske stroke in 1 leto delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca
Pod 2)
NK izobrazba in 1 leto delovnih izkušenj, poskusno delo 1 mesec, delo se izvaja v popoldanskem času.
Za objavljena prosta dela in naloge bomo delovna razmerja sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
Ponudbe z dokazili naj kandidati pošljejo na naslov v 8 dneh po objavi. O izbiri bomo kandidate obvestili najkasneje v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

313/17-84

DO Mineral
Industrija
naravnega in
umetnega kamna
Ljubljana,
Letališka c. 5

Smo delovna organizacija, ki pridobiva, posreduje in montira okrasni in umetni kamen.
Zaradi naraščajočih zahtev trga po naših izdelkih in pomanjkanju ustreznih kadrov vabimo k sodelovanju

več mlajših sodelavcev,

ki bi jih veselilo delati na strojih za obdelavo okrasnega kamna, ali montirati ta kamen, ali na pridobivanju tega. Od njih pričakujemo, da imajo poklic kamnoseške ali kakšne druge gradbene smeri — lahko tudi brez poklica.
Bodočim sodelavcem bomo omogočili strokovno izpopolnjevanje v okviru rednih izobraževalnih programov. Bodočim sodelavcem nudimo samska stanovanja oz. ležišča, čez čas pa si bodo lahko s krediti rešili svoje stanovanjske probleme.
OD je odvisen od prizadevnosti posameznika in se giblje od 17.000 din do 26.000 din.
Vse informacije dobite v kadrovski službi na telefon 443-210 int. 15 oz. na Letališki 5 v Ljubljani, kamor naslovite v roku 8 dni tudi svoje prošnje.

312/17-84

Kmetijska zadruga Metlika N.SOL.O
68330 METLIKA, TRG SVOBODE 3 — TEL. 068/58-261, 58-379

Odbor za medsebojna delovna razmerja in usklajevanje osebnih dohodkov pri KIT Kmetijski zadrugi Metlika

objavlja
prosta dela in naloge

vodje komerciale
tozd Vinska klet

Pogoji:
— višja ali srednja izobrazba ekonomske, komercialne, kmetijske ali organizacijske smeri in 2 oz. 4 leta delovnih izkušenj na opravljanju del in nalog v komerciali,
— vozniški izpit B kategorije,
— komunikativnost, organizacijske sposobnosti
Delovno razmerje sklenemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom in 3-mesečnim poskusnim delom.
Stanovanje ni zagotovljeno.
Pisne prijave s priloženimi dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: KIT Kmetijska zadruga Metlika, Trg svobode 3, Metlika v 5-ih dneh od dneva objave.

311/17-84

„Iskra IEZE Ljubljana
Delavski svet
tozd Upori Šentjernej

ponovno razpisuje prosta dela in naloge

individualnega poslovodnega organa

Poleg splošnih pogojev, določenih v 511. členu ZZD, morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:
— najmanj višja strokovna izobrazba tehnične, ekonomske ali družboslovne smeri
— 4 leta delovnih izkušenj pri organiziranju in vodenju delovnih procesov
— sposobnost vodenja in organiziranja delovnega procesa temeljne organizacije
— ostale kvalitete, ki jih določa družbeni dogovor o kadrovski politiki občin Dolenjske regije
— znanje enega tujega jezika.
Pisne prijave z dokazili pošljite v 30 dneh na naslov: Iskra — Ieze, tozd Upori Šentjernej, z oznako „Za razpisno komisijo".

KIT — Kmetijska zadruga
„KRKA" Novo mesto
Kmetijska TZO „Suha krajina"
Žužemberk

objavlja

— ponovno javno licitacijo,
ki bo dne 4. maja 1984 ob 14. uri
pri skladišču Prušek.

Za prodajo:

— avtomobila TAM tip 550, letnik 1976
— in prodajo skednja „Vehovec"

izklicna cena avtomobila je 130.000,00 din,
izklicna cena skednja „Vehovec" je 150.000,00 din
Ogled vozila in skednja je možen isti dan, eno uro pred javno licitacijo. Kupnino plača kupec v celoti ob prevzemu. V ceni ni vračunan prometni davek in stroški prepisa, ki jih plača kupec.
Dodatna pojasnila dobite po telefonu št. 068-84-103

310/17-84

Medobčinska skupnost
za zaposlovanje za Dolenjsko

dodatno razpisuje kadrovske štipendije za zasebni sektor:

Občina Metlika		
Boris Staršinič avtoklepar in avtoličar Na Obrh 35, Metlika		avtoličar 1 avtoklepar 1
Občina Novo mesto		
Ivan Janko, Soboslikarstvo, G. Sušice 1		soboslikar 1
Slavko Turk, Gostinstvo, G. Maharovec		natakar (2 leti) 1
Občina Trebnje		
Franc Opara, Gostinstvo, Trebnje		natakar 1

Vloge za štipendije sprejemajo štipenditorji do 15. 7. 1984.

307/17-84

Vodnogospodarsko podjetje
Novo mesto

razpisuje
naslednja dela in naloge

1. **direktorja**
2. **vodje vodnogospodarskega sektorja**
3. **vodje splošnega sektorja**

Za kandidate veljajo poleg splošnih še naslednji posebni pogoji:
1. Visoka strokovna izobrazba in najmanj 5 let ustreznih delovnih izkušenj, poslovodne in družbenopolitične ter moralno-etične lastnosti v smislu družbenega dogovora o kadrovski politiki občine Novo mesto. Zaželeni so kandidati hidrogradbene in gradbene stroke.
2. Visoka ali višja strokovna izobrazba hidrotehnične, gradbene ali komunalne smeri, najmanj 5 let delovnih izkušenj v stroki, strokovni izpit in družbenopolitična in moralno-etična merila. Poskusno delo je 90 dni.
3. Visoka ali višja strokovna izobrazba pravne smeri in najmanj 5 let ustreznih delovnih izkušenj ter družbenopolitična in moralno-etična merila. Poskusno delo je 90 dni.
Kandidati, ki bodo izbrani po tem razpisu, bodo opravljali dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi 4 leta.
Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: Vodnogospodarsko podjetje, Novo mesto, Trdinova 23, z oznako „Razpis za direktorja" oz. „Razpis" v 20 dneh po objavi razpisa.
Kandidati bodo obveščeni o sklepu in izbiri v 15 dneh po prejemu sklepa.

303/17-84

Do „Varnost",
o.sub.o., tozd Varovanje
premoženja Kočevje, o.sub.o.

vabi k sodelovanju
za opravljanje nalog in opravil

varnostnika
več delovnih mest za območje občine Kočevje, Ribnica in dela Cerknice

Pogoji:
Poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:
— dokončana osnovna šola
— primerne moralno-politične kvalitete
— uspešno opravljen preizkus znanja
— izpolnjevanje pogojev po pravilniku o organizaciji službe varovanja materialnih dobrin v organizacijah združenega dela, drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, državnih organih in splošnih pogojih za opravljanje dejavnosti OZD, ki opravljajo storitve varovanja (Uradni list SRS št. 41/83).

Poskusno delo traja 90 dni. Osebni dohodek je določen po pravilniku o osnovah in merilih za razporejanje dohodka, čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Rok prijave je 8 dni po dnevu objave. Pismene ponudbe sprejema komisija za delovna razmerja tozda Varovanje premoženja, Kočevje, Kidričeva št. 8. Prijavljene kandidate bomo obvestili o izidu izbire v 30 dneh.

300/17-84

„LABOD", tovarna oblačil
Novo mesto
tozd Commerce
Komisija za delovna razmerja
tozda Commerce

objavlja
prosta dela in naloge

poslovodja
— vodja prodajaln

Pogoji: SS, poslovodska šola, 3 leta delovnih izkušenj pri vodenju prodajalne, 3-mesečno poskusno delo.

Delovno razmerje za objavljena prosta dela in naloge se sklene za nedoločen čas.
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev v 8 dneh po dnevu objave na naslov:

Delovna organizacija „Labod" tozd Commerce, Cesta herojev 29, Novo mesto (tel. 22-173).

Mercator

Mercator—Agrokombinat Krško
tozd Sadjarstvo Krško
na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja

objavlja
prosta dela in naloge:

1. **tehnolog za mehanizacijo in infrastrukturo**
2. **tehnolog za uporabne poizkuse**
3. **8 sadjarjev**

Delo se združuje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Pogoji:
1. višja agronomska šola, smer kmetijskostrojništvo,
2. višja agronomska šola sadjarsko-vinogradniške smeri,
3. KV sadjar ali kmetijski tehnik sadjarsko-vinogradniške smeri.
Interesenti naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: Mercator—Agrokombinat Krško, kadrovska služba Krško, Cesta krških žrtev 52. Prijave bomo zbirali 8 dni po dnevu objave.
Kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

emona dolenjka n.sol.o. novo mesto
tozd engro-detajl n.sol.o. novo mesto
68000 novo mesto, glavni trg št. 28
telefon: n. c. (068) 21-333, 21-734
žiro račun: 52100-601-10927

objavlja prosta dela in naloge:

1. **prodajalcev živilske stroke,**
2. **mesarja — prodajalca,**
3. **šoferja,**
4. **skladiščno-transportnega delavca.**

pogoji:
Pod 1: končana šola za prodajalce (živilska stroka)
Pod 2: končana živilska šola — smer prodajalec ali gostinska šola — smer kuhar
Pod 3: voznik C kategorije z nekaj leti delovnih izkušenj
Pod 4: končana osnovna šola in zdravstvena sposobnost za opravljanje težjih fizičnih del.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave v 8 dneh po objavi z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: Emona Dolenjka, tozd Engro-detajl, Novo mesto, Glavni trg 28.

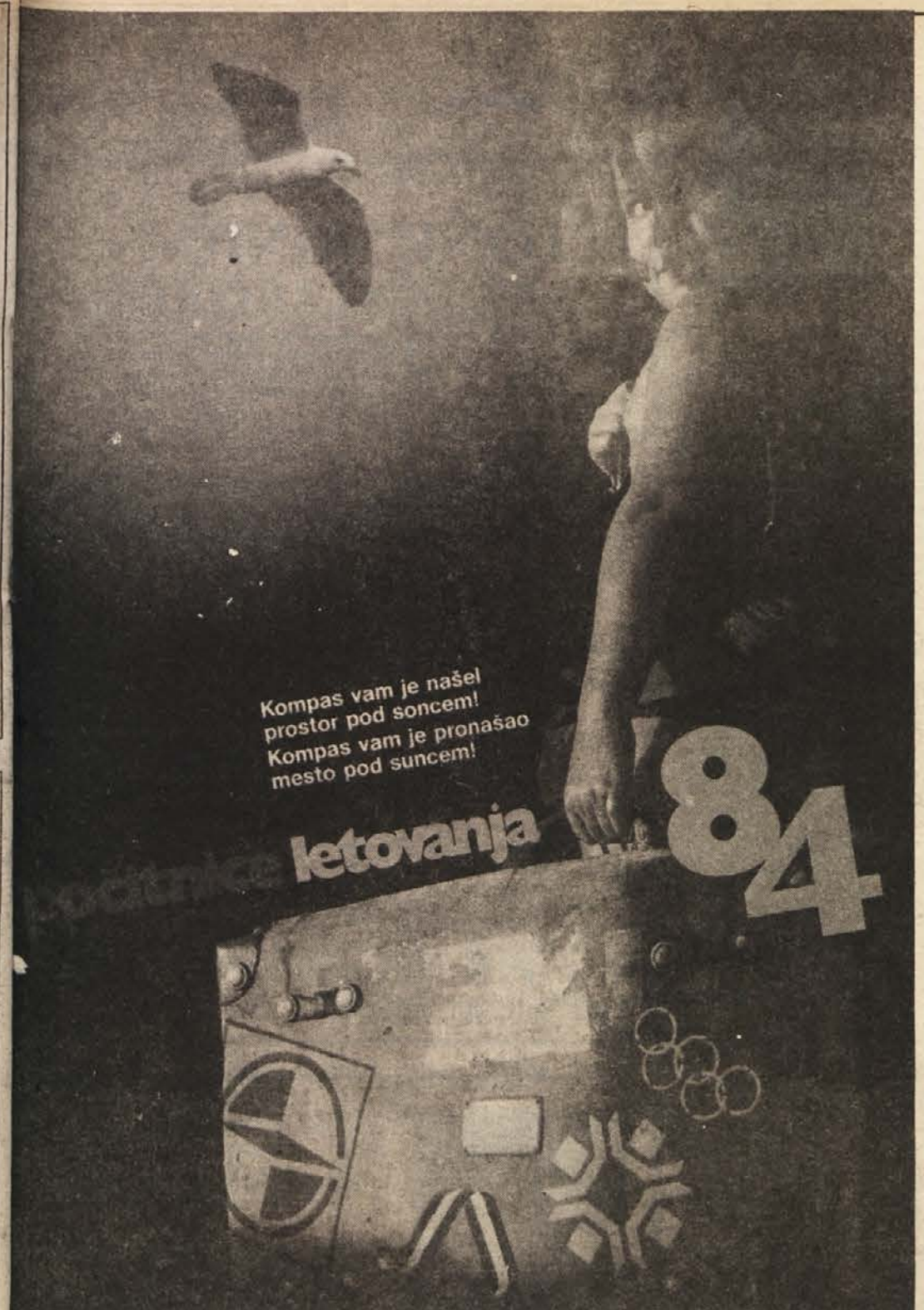

POČITNICE S KOMPASOM

V 140-ih krajih 320 objektov različnih kategorij

Kompasov katalog „Počitnice 1984" je na voljo v vseh Kompasovih poslovalnicah in pooblaščenih agencijah. Odlikuje ga večja preglednost turistične ponudbe kot kdajkoli doslej s kratkimi opisi posameznih krajev in prenočitvenih objektov. Uvodna poglavja govorijo o nagradni anketi, kmečkem turizmu, najemanju počitniških stanovanj (apartmajev), naturizmu, navtičnemu turizmu in drugem. Nato sledi turistična ponudba po posameznih območjih od slovenskega do črnogorskega primorja, o kmečkem in kontinentalnem turizmu ter o zdraviliščih.

ZAUPANJE IMA SVOJO CENO

Kompas ni turistična agencija, ki samo „pokasira" denar za opravljene turistične storitve po vnaprej določenih pravilih. Tistim, ki se odločijo za letovanja s Kompasom, nudi tudi določene ugodnosti, kot na primer 30% popusta za izlete po lastnem okusu iz programov Kompasovih poslovalnic v krajih ali bližini krajev bivanja. Ob končnem vplačilu aranžmaja je potrebno zahtevati KUPON, s katerim se boste pri prihodu v določen kraj oglasili v Kompasovi poslovalnici. 30% pa odračunajo takoj pri plačilu izleta.

20% POPUSTA bo deležen vsak za najem avtomobila pri Kompas Hertz Rent-a-car, ko ga bo potreboval za odhod v izbrani počitniški kraj. Enak popust velja tudi v primeru, če bo gost v namembni kraj potoval z javnim prevoznim sredstvom, pa si bo za dan ali več dni želel izposoditi vozilo. Skupaj s prijavnico za letovanje ima gost pravico zahtevati tudi KUPON ZA 20% POPUST.

NAGRADNA ANKETA

Tudi letos vas vabi Kompas, da ocenjujete objekte, v katerih boste bivali, osebje objekta, s katerim boste imeli stik, hrano in urejenost plaže. Ocenjujete lahko s točkami od 0 do 10, kar pomeni, da lahko posamezen objekt doseže največ 40 točk. Podobna anketa v lanskem letu je zainteresirala 2000 Kompasovih gostov, da so na razglednicah, ki so jih poslali s počitnic, ocenili okolje svojega bivanja. Pri Kompasu so poslane razglednice vtaknili v boben in izžrebali nagrade. Prvi trije izžrebanci so dobili povrnjene vplačane zneske za počitnice, 47 udeležencev ankete pa praktične nagrade. Tudi letos bo tako.

Vendar pa anketa nima za cilj samo podeljevanje nagrad in zbiranje razglednic. Rezultati ankete predvsem služijo orientaciji, kaj je boljše od dobrega. V letošnjem Kompasovem katalogu so objekti, ki so bili dobro ocenjeni, označeni s krogom in tremi zvezdicami. To pa pomeni, da so bili lansko leto boljši od drugih. In te objekte Kompas najbolj priporoča. Ocena gostov pa je morda vzpodbuda tudi samim gostinskim delavcem, da si bodo letos priborili tri zvezdice.

VSE BOLJ PRILJUBLJENA POČITNIŠKA STANOVANJA

Človek gre na počitnice zato, da se bo sprostil in odvrgel vsakodnevne skrbi in dnevni red ali urnik od minute do minute odmerjenih dolžnosti. Zato se vse bolj uveljavljajo počitniška stanovanja — apartmaji, v katerih je človek sam svoj gospod. Sam si skuha, karkoli in kadar hoče, spi, kolikor hoče in tudi kopa se, kolikor časa mu ustreza. Nihče ga ne preganja, živi v miru, sredi narave, ki mu sega skoraj do praga. Vsa ta sproščenost vpliva na boljše počutje, pa naj gostje bivajo ob jadranski obali, na kontinentu ob jezerih ali v hribih, pri zasebnikih ali družbenih objektih.

Potrebno je poudariti, da Kompas nikomur ne vsiljuje načina počitnic. Kot strokovnjaki s področja turizma z veseljem vsakomur priporočijo, kar so pripravili za počitnice. Odločitev pa prepuščajo gostom samim.

Janša ima še posnemalce

Sevniški čebelar Franc Zagorc, nosilec priznanja Antona Janše, z drobnimi, a zelo koristnimi izboljšavami prispeva k napredovanju čebelarstva

Prihod pomladi prinese marsikateremu čebelarju dosti razočaranja: oslabele družine, če že ne kaj hujšega. Zlasti po letih z obilnim kostanjevim medenjem. Zakaj prav tedaj?

Sevniški čebelar Franc Zagorc s 44-letnim čebelarskim stažem pozna strokoven odgovor. Nežna prebavila čebel niso kos večji količini dekstrina in kovin v tem medu, zato je oteženo iztrebljanje čebel. Zagorc še pomni tako hudo zimo iz leta 1961, ko je smrt kosila po čebelnjakih kot za stavo.

Čebelarji vedo, da je priprava sladkorne raztopine hudo zamudno opravilo, posebno v uljnjakih z mnogimi panji. Zagorc je zato že tisti čas z zanimanjem vzel v roke Slovenskega čebelarja, kjer je bil objavljen zapis o posebnih vakumskih pitalnikih, ki jih izdelujejo Avstrijci. Bil je med prvimi, ki si je te vzorčne primerke ogledal pri čebelarski zvezi. V avstrijske pitalnike je bilo treba le vsuti sladkor v vodo, saj se je tako samodejno raztapljal. Zadeva je bila kot nalašč za Zagorca, saj ima čebeljnjak daleč od doma.

Že ob prvem pogledu na te avstrijske pitalnike je imel pomisleke zaradi izdelave. Začel je tuhtati, kako bi napravil sam kaj primernejšega.

Posrečilo se mu je. S pomočjo znancev je izdelal bolj funkcionalni pitalnik.

Takrat so naredili okrog 300 takih pitalnikov, večinoma za člane sevniškega čebelarskega društva. Sam jih uporablja, seveda ob skrbnem vzdrževanju in pranju, že 25 let.

VEČ KOT LJUBITELJSTVO — Franc Zagorc rad pove svoje dolgoletne čebelarske izkušnje.

In kakšen je prihranek časa za pripravo krme? Zagorc odgovarja s svojim primerom iz enega čebelnjaka. Za to, da oskrbi 36 družin in pod pogojem, da mu še kdo pomaga npr. donašati vodo, položi čebelam 180 kg sladkorja v pičlih dveh urah.

Kljub temu se vse doslej še ni našel izdelovalec takšnih pitalnikov. V Saturnusu pravijo, da se zanimajo le, če kdo vzame vsaj sto posod. Čeblear Zagorc jih seveda rade volje priskrbi svojim tovarišem v društvu.

Franc Zagorc je sploh tak človek, da budno spremlja, kaj je novega v čebelarstvu po svetu. S pokojnim Bogomilom Milostom in drugimi tovarši na sevniški železniški postaji, dolga leta nekakšnem središču čebelarstva, so dostikrat prelistavali tudi tuje čebelarske revije. Zato ve, da v marsičem ne zaostajamo za njimi, čeprav imajo tam za seboj industrijo.

Že dolga leta Zagorc vzreja matice, kjer si prizadeva za pravo selekcijo naše kranjice. Ta pohlevna, čista, marljiva in dokaj nerojiva čebela je vse bolj iskana. Zagorc se pri vzreji matic drži dvakratnega presajanja, kjer je vešč vseh ukan in ima tudi uspeh. Že od leta 1960 se bavi tudi s pridobivanjem cvetnega prahu osmukanca in matičnega mlečka.

Še danes se spominja prvih naprav za to. „To so bile prave mučilnice za čebele. Opazoval sem jih, in ko sem opazil, da si skoraj vsaka tretja potrga nožice na mrežici, sem te smukalnike zavrgel. Pojavile so se smukalnice z okroglimi luknjicami, doker niso prešli na povsem navadne žičnate mrežice. Letos so v uspredju smukalne mrežice iz Koreje. Luknjice na vhodu so v obliki zvona, čebele nemoteno prehajajo preko njih," navaja iz svojih izkušenj.

Franc Zagorc, nosilec čebelarskega priznanja Antona Janše, v dolgih desetletjih pridobljenega znanja nikoli ne skriva. Mnogo predavanj je že imel za vrstnike in mlade čebelarje. Je kooperant Medexa, vendar prav nič ljubosumno ne gleda na uspehe dr. Riharja in organizacije pri Hmezadu. Ukvarjal se je tudi s pridobivanjem trotovskih žerk, ki jih Medec odkupuje za izdelavo finih krem. Veseli ga, da na ta način v tujini uspešno prodajamo naše znanje, saj se je zaščitni znak Medexa že dobro uveljavil. Ne opredeljuje se za spore, npr. v pravcati vojni pristašev naših znanih AŽ in drugih nakladnih sistemov panjev. Črnogled tudi ni zaradi pretečih bolezni varoe. „Organizirani čebelarji uspešno iztrebljajo to grozno čebeljo uš, ne vedno le z dragimi zdravili, temveč z navadnim terpentinom. Vonj po smoli čebelam prav nič ne škodi, te strašne žerke pa padajo na dno," pripoveduje. Sicer pa ta bolezen še ni prišla do Loke pri Zidanem mostu, kjer ima glavnino čebel, čeprav razsaja na drugem savskem bregu pri Vrhovem. Bojda čebele ne preletajo hmeljišč, kar torej tod zadržuje razmah te bolezni.

A. ŽELEZNIK

ZA BREŽICE IN KRŠKO ENA ZADRUGA

BREŽICE — Zanimanje za družbeno usmerjeno stanovanjsko gradnjo v Posavju se zmanjšuje, veča pa se interes za zasebno graditev. Za pomoč pri individualni gradnji bo Industrija gradbenega materiala in projektiva — IGMP Krško s poredovanjem Posavske gospodarske zbornice ustanovila stanovanjsko zadrugo za brežiško in krško samoupravno stanovanjsko skupnost. Zbornica se je najprej dogovarjala s stanovanjsko zadrugo v Šentrupertu za ustanovitev enote, vendar se je ta že preveč razširila, zato je odprla enoto samo v Sevnici. Pričakovati je, da bo dogovarjanje z IGMP kmalu prineslo rešitev.

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST
OBČINE METLIKA, CBE 23

PRODAJA STANOVANJ

v stanovanjskem bloku 1 B
(ob križišču) v Metliki

Na voljo so:
— garsonjere
— 1-sobna stanovanja
— 1 1/2-sobna stanovanja
— 2 1/2-sobno stanovanje
— 3-sobno stanovanje

ROK DOGRADITVE JE LETO 1985.

Investitor: Samoupravna stanovanjska skupnost Sob Metlika

Informacije: Samoupravna stanovanjska skupnost občine Metlika, Cesta bratstva in enotnosti 23, telefon (068) 58-325, 58-370.

SPOSOJENO TRNJE

— Odmiranje države se razvija po načrtu. Pacient se počuti vse bolje.

(Iz Ježa)

— Moja domovina je lepa in draga. Vse, kar je lepo, je pač drago.

(Iz Ježa)

— Hej Slovani, kaj to delate s himno?

(Iz Politike ekspres)

— Potrebno je razlikovati privilegije od nadomestil, ki jih avantgarda dobiva za ločeno življenje.
/Iz „Književne reči"/

— V času praznikov je dosti revolucionarjev. Država časti.
/Iz „Književne reči"/

— Vsak nacionalizem je enako nevaren, celo naš.
/Iz „Književne reči"/

Zapustila ljube sem in dom,
tam pri šmarski cerkvici
vas čakala bom.
Bom čakala na veseli čas,
ko spet smrt združi nas.

ZAHVALA

V 63. letu življenja je prenehalo biti srce naše drage mame

MARIJE BRATKOVIČ

iz Apnenika 1 pri Šentjerneju

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem, ki so nam pomagali v težkih trenutkih in sočustvovali z nami. Hvala vsem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojno mamo spremili na zadnji poti in s cvetjem zasuli njen prerani grob. Zahvaljujemo se tov. Iskra in Strešniku za venec. Posebna zahvala p. Cirilu in kaplanu Marku za pogrebni obred. Še enkrat hvala vsem!

Žalujoči: sin Janez, Jože, Tone z ženo Marijo, hčerka Marija z družino in ostalo sorodstvo

Večerna zarja, zvezdic milijoni
pozdrav naj poneso ti moj
in mir noči naj na oči se skloni
in ti pove, da si povsod z menoj.

ZAHVALA

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je komaj v 42. letu starosti zapustil naš ljubljeni očka, mož in brat

TONE AGNIČ

Mlake 1

Prisrčno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, nas tolažili, pokojnemu darovali vence in cvetje, ga spremili na zadnji poti, nam pa izrekli sožalje. Posebna zahvala družini Smuk za izkazano nesebično pomoč in poslovilne besede, sosednima vasema Boršt in Boginja vas, družinama Šegina in Kralj iz Boginje vasi, kolektivu GG Črnomelj za denarno pomoč in poslovilne besede, lovskemu društvu iz Gradca in gasilskemu društvu iz Podzemlja in Pravutine za počastitev s praporom in poslovilne besede, kolektivu in učencem 6. in 4. razreda OŠ Podzemelj, zdravstvenemu osebju iz Metlike za takojšno pomoč, dr. Moreli in dr. Ceglarjevi ter duhovniku za opravljen obred.

Žalujoči: žena Dragica, sin Robi in hči Renata, bratje in sestre z družinami ter ostalo sorodstvo

Zakaj dan črn je moral priti,
bridkosti dan, oj dan solzan,
težko se bilo je ločiti,
a solze vse, ves jok zaman.

ZAHVALA

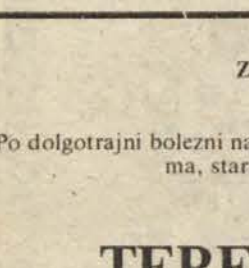

V 81. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož oče, stari oče, praded, brat in stric

JOŽE LOBE

iz Vel. Brusnic 28

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, podarjene vence in cvetje. Posebno se zahvaljujemo Francu Franku in Tončki Janc za nesebično pomoč v najtežjih trenutkih, kolektivom Kremen, Varnost, IMV—TOZD TA proizvodnja I TOZD—TA, skladišče 71, za podarjene vence, pevcem za zapete žalostinke ob odprtem grobu, župniku za lepo opravljeni obred in vsem, ki ste spremili pokojnika na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: žena Nežka, otroci Tone, Jože, Franc, Marija, Nežka in Anica z družinami, sestra Marija z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

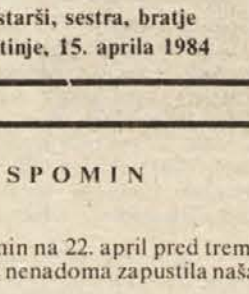

v 70. letu nas je po dolgi in mučni bolezni zapustil naš ljubi mož, oče, stari oče, brat in stric

FRANC MIRT

delovodja mehanične delavnice v pokoju
iz Hinje pri Krmelju

Iskrena hvala sorodnikom, prijateljem, znancem in dobrim vaščanom, ki so sočustvovali z nami, darovali toliko lepega cvetja in nam kakorkoli pomagali ter pokojnega v tako velikem številu spremili na njegovi poslednji poti. Posebno se zahvaljujemo gasilskemu društvu Krmelj za skrbno organizacijo pogreba. Hvala tudi občinski gasilski zvezi iz Sevnice in vsem društvom iz OGZ Sevnica, gasilcem iz Trbovelj in Raven na Koroškem. Hvala za ganljive poslovilne besede pred domačo hišo in ob odprtem grobu tovarišem Zamanu, Kostrevcu, Selivšku, Šešku, Horjaku, pevcem iz Krmelja za zapete žalostinke ter godbi na pihala iz Sevnice. Hvala DPD Dob, OŠ Jože Moškrič iz Ljubljane in Metalni. Zahvala velja tudi dr. Jožku Moscatelliju in ostalemu zdravniškemu osebju ZD Krmelj, DU Krmelj, RK Krmelj. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Mimi, hčerka Hilda z družino, sin Franci, bratje Rudi, Slavko, Marjan in sestra Anica z družinami ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

S težkim srcem smo dojeli, da nas je v 63. letu starosti zapustila naša ljuba mama, tašča in babica

MILKA PAVLIČ

z Roj pri Šentjerneju

Iskrena hvala vsem sorodnikom, znancem, sosedom, Društvu upokojencev ZB, tov. Verbiču za poslovilne besede pred domačo hišo, Konjeniškemu klubu, sindikatu Iskre Hipot, Kmetijski zadrugi, godbi, mešanemu pevskemu zboru, župniku za lepo opravljeni obred ter vsem, ki ste pokojni darovali cvetja in jo spremili v velikem številu na njeni zadnji poti.

Žalujoči: sin Milan in hči Stanka z družinama ter sestre Stana, Albina in Gizela z družinami, Jože in Albin Štok z družinama.

O, kako rad sredi trav bi stal,
drevo, ki čuti v sokovih,
ko pride pomlad, da bi pognal,
da bi se skošatil v vrhovih.
S. Kosovel, Aleluja

V SPOMIN

Te dni mineva leto dni, odkar smo tragično izgubili našega dragega

ROMANA VODEBA

Težko dojemamo kruto resnico, da ga ne bo nikoli več med nami. Pogrešamo ga vsak dan znova. Ostaja nam samo lep spomin na čas, ko smo bili skupaj.

Žena Marica, hčerka Romanca, starši, sestra, bratje
Dolenja vas, Krško, Ljubljana, Cetinje, 15. aprila 1984

ZAHVALA

Nepričakovano nas je v 65. letu starosti zapustil naš dragi brat

MIHAEL MEDVED

Krka

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam v težkih trenutkih izrazili sožalje, darovali cvetje in pokojnika spremili na njegovi zadnji poti. Zahvala duhovniku za opravljeni obred in Domu starejših občanov.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Po dolgotrajni bolezni nas je za vedno zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

TEREZIJA RUS

iz Slamne vasi 6

Zahvaljujemo se vaščanom, sorodnikom in znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, pokojni darovali vence in cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti. Zahvalo izrekamo tudi zdravniškemu osebju internega in žilnega oddelka Splošne bolnice Novo mesto in osebju ZD Metlika ter ZB Slamna vas in ID Metlika. Zahvaljujemo se župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni

VSPOMIN

Boleč je spomin na 22. april pred tremi leti, ko nas je nenadoma zapustila naša

KRISTINA GERKŠIČ

z Gornjega Suhorja

Hvala vsem, ki se je spominjate, ji prižigate sveče in darujete cvetje.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob zadnjem slovesu od

MINKE MAHORČIČ

se zahvaljujem vsem, ki ste ji poklonili cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti. Še posebno hvala proštu Lapu za lepe poslovilne besede in pogrebni obred. Zahvaljujem se tudi delovnima organizacijama Emona Dolenjka in Novotehna za cvetje in govorniku društva upokojencev. Hvala osebju Doma starejših občanov in vsem, ki ste jo obiskovali in imeli radi.

Svakinja Albina

ZAHVALA

V 91. letu je umrla naša

IVANKA ULČAKAR

roj. Derganc
iz Semiča 3

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam v tem težkem trenutku stali ob strani. Posebno zahvalo smo dolžni družini Vovk in Pungarčerjevi, osebju Doma za ostarele občane v Šmihelu, pogrebcem, dekanu za opravljeni obred, Anici Lah za ganljiv govor, darovalcem vencev in vsem, ki so drago pokojno spremili na njeni zadnji poti.

Žalujoči: hči Cirila z Bojanom, sin Franci, nečak Franci z družino in ostalo soredstvo

Semič, 9. 4. 1984

Ljubi naš Franci,
tvoja življenjska pot
je bilo eno samo trpljenje, naj ti
bo to zadoščenje, da imaš sedaj
večno življenje.

ZAHVALA

Tiho, kakor je živel, se je od nas za vedno poslovil v 18. letu starosti naš sin in bratec

FRANCI BRULC

iz Vinje vasi 13

Zahvaljujemo se bližnjim in daljnim sorodnikom za podarjene vence in cvetje, s katerimi smo obdali njegov prezgodnji grob. Lepo se zahvaljujemo učencem 2. b razreda SKŠ Grm Novo mesto, sodelavcem podružnice Delo Novo mesto, 8. a razredu OŠ Stopiče ter vsem, ki ste se poslovili od pokojnega na njegovi zadnji poti. Hvala župniku za lepo opravljeni obred, sosedom in vaškim mladincem, ki so z nami sočustvovali.

Žalujoči: vsi njegovi

DARILA BOLNIŠNICI

Za izboljšanje opremljenosti novomeške bolnišnice so prispevali: ŽG ŽTO DSSS Novo mesto 5.000 din, ŽG ŽTO DSS Novo mesto (namesto venca za pokojno Alojzijo Legiša) 4.750 din, Obrtna zadruga Hrast, Novo mesto, 50.000 din, Joža Papež, Novo mesto, 5.000 din, Vinko Novak, Lebanova 37, Novo mesto, 10.000 din, SGP Pionir Novo mesto 1,500.000 din, Emona Dolenjka—tozd Engro Detajl, Novo mesto, 20.000 din, Gozdno gospodarstvo Novo mesto 200.000 din, Novoteks, DSSS Novo mesto, 100.000 din, Roman Doljak, Partizanska 15, Novo mesto, 2.000 din, Tozd Elektro Novo mesto, 5.000 din, Iskra Novo mesto 4,530,00 din, Težakovi, Radoviči 3, Metlika (namesto cvetja za pok. mamo Frančiško), 5.000 din, Franci Fortun, Zadružna 6, Črnomelj (honorar od predavanj na MDA Bela krajina—Lokve 1983), 1.500 din, Metalka Ljubljana, poslovalnica 10, Metlika (namesto venca na grob Frančiške Težak, Radoviči 3, Metlika), 4.000 din in Slava Colarič, Cankarjeva 36, Novo mesto (namesto venca za Ivana Pirnata), 2.000 din.

Vsem darovalcem se toplo zahvaljujemo!

SPLOŠNA BOLNIŠNICA
NOVO MESTO

OBRAMBNI DAN

Zaradi nestanovitnega aprilskega vremena smo bili na nedavni obrambni dan prikrajšani za zanimivo tekmovanje v orientaciji. Bili smo samo v šoli, kjer smo pokazali svoje znanje o požarni varnosti, prometu, civilni zaščiti, prvi pomoči in topografiji.

Tekmovalo je deset skupin s po 5 učenci, iz najboljših posameznikov pa bomo sestavili ekipo, ki nas bo zastopala na občinskem tekmovanju. To bo letos pripravila osnovna šola iz Globokega.

SABINA KUKOVICA
OŠ Artiče

SMO SPOSOBNE ZA ŠIVILJE?

Učenke iz več občin, ki smo se odločile za poklic šivilje, smo se pred kratkim zbrale v sevniški Jutranjki.

Tam smo morale opraviti različne naloge, da se bo izkazalo, ali smo sposobne za šivilje. Preizkusili so nam tudi vid, ker je ob spretnih rokah zelo pomemben za opravljanje šiviljskega poklica. Zdaj nestrpno čakamo, kaj bodo pokazali rezultati testiranja.

LIDIJA CVETKO
OŠ Artiče

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naših dragih staršev

JAKOBA in NEŽE MARINČ

Oskrt pri Kostelu

se najlepše zahvaljujemo vsem sosedom, znancem in prijateljem, ki so jima prinesli cvetje in ju spremili na zadnji poti. Hvala vsem za izraze sožalja in sočustvovanja. Zahvala pevcem in župniku iz Fare za poslovilni obred in nagovor.

Sinova Jože in Jaka z družinama, hčerki Ivanka z družino in Neža

ZAHVALA

V 31. letu starosti nas je nenadoma zapustil naš dragi očka, mož, sin in brat

TONI JAZBEC

iz Cankarjeve 3, Krško

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v teh težkih trenutkih priskočili na pomoč, z nami sočustvovali, darovali cvetje in spremili pokojnega na njegovi zadnji poti. Še posebej se zahvaljujemo kolektivu tovarne Celuloza in njegovemu pihalnemu orkestru ter Zvezi šoferjev in avtomehanikov, obema govornikoma za tople poslovilne besede ter župniku za opravljeni obred. Iskrena hvala kolektivu Ljubljanske banke in vsem, ki ste z nami čutili veliko bolečino.

Žalujoči: žena, hčerka Damjanca, sin Iztok ter vse ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 73. letu starosti nas je za vedno zapustila naša nadvse dobra in skrbna mama, stara mama in prababica

MARIJA PRIMC roj. Plut

iz Koroške vasi 26

Zahvaljujemo se vaščanom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, nas tolažili, pokojni darovali vence in cvetje, jo spremili na zadnji poti, nam pa izrekli sožalje. Zahvalo izrekamo sodelavcem Novoteksa DSSS Novo mesto, OOS in sodelavcem IMV—tozd Tovarna avtomobilov Novo mesto, sodelavkam organa za postopek o prekrških Novo mesto, OO ZB Podgrad in duhovniku za lepo opravljeni obred. Vsem skupaj in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: sinova in hčerka z družinami

ZAHVALA

V 87. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, babica in prababica

MARIJA BAHORIČ

iz Pribincev 6 v Beli krajini

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in vaščanom za vso pomoč in izrečeno sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni tovarišici Enici za organizacijo pogreba, delovnemu kolektivu Belt za podarjene vence, godbi iz Črnomlja, pevkam iz Adlešičev in govornikoma tovarišu Hotujcu in tovarišici Požekovi za poslovilne besede. Vsem, ki ste pokojno spremili k zadnjemu počitku in nam kakorkoli pomagali, iskrena hvala!

Žalujoči: mož Jože, hčerka Mimica z družino, sinova Jože in Mirko z družinama

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 65. letu starosti zapustil naš dobri mož, skrbni oče, stari ata in brat

FRANC KUHAR

iz Dol. Brezovice 23

Zahvaljujemo se sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste nam izrekli sožalje in darovali pokojniku cvetje. Posebej se zahvaljujemo ZZB NOV Šentjernej, DU Šentjernej, ZRVS Šentjernej, DO Monter Ljubljana, tovarni zdravil Krka Novo mesto, DO KZ Krka in OOS TOZD Brazda, osebju ZD Šentjernej, pevskemu zboru Šentjernej in godbi. Za poslovilne besede se najlepše zahvaljujemo govornikoma tov. Verbiču in tov. Mlakarju. Iskrena hvala tudi tovarišu Jordanu za organizacijo sprevoda. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Rozalija, sin Franci z družino, hčerka Nada z družino in brat Jože

ZAHVALA

Po hudi bolezni nas je v 56. letu starosti zapustila naša draga žena, mama, stara mama, hčerka in teta

ALBINA GORIŠEK

iz Gor. Stare vasi 25

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, ki so nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih in pokojni podarili cvetje. Iskrena zahvala Onkološkemu inštitutu v Ljubljani, osebju ZD Šentjernej za nesebično nego v njenih zadnjih dneh, Iskri—tozd Hipot in tozd Upori, ŽRK Šentjernej. Hvala tov. Jožetu Potočarju za poslovilne besede, župniku za opravljeni obred, pihalnemu orkestru Iskra Šentjernej, gasilcem in vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: mož Vlado, sin Jože z družino, hčerka Majda, mama in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 84. letu starosti nas je po krajši bolezni zapustil naš dragi oče, dedek, pradedek, brat in stric

AVGUST JAKŠE

z Dol. Straže 16

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje in pokojnemu darovali vence in cvetje. Zahvala velja tudi osebju Doma starejših občanov Novo mesto in Gasilskemu društvu Dolenja Straža. Za darovane vence in cvetje se najlepše zahvaljujemo tudi delovnim organizacijam Novoles — Straža, Gorjanci — Straža, Opekarni Zalog in TAM Maribor. Hvala lepa tudi govorniku za poslovilne besede ob pokojnikovem domu in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

Leta teko
in hitro vse mine,
ostanejo le skrite bolečine.

V SPOMIN

Minili sta dve leti neizmerne žalosti in praznine, odkar nas je sredi mladostnih načrtov za vedno zapustil naš dragi

MITJA DAROVEC — MIČO

iz Gor. Straže

Ne mine dan, da ne bi z veliko žalostjo v srcu ugotavljali, kako te pogrešamo, ker te ni. Vsem, ki se ga spominjate in hodite obiskovat njegov pr ani grob, iskrena hvala!

Vsi njegovi

V SPOMIN

28. aprila bo minilo 6 žalostnih let, odkar nas je tragično zapustil

JOŽE TRATNIK

mesar
z Rake

Z žalostjo v srcu se te spominjamo in ostal boš nepozabljen, to ti obljubljajo tvoji otroci, žena in vsi ostali tvoji. Hvala vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov prerani grob.

Vsi tvoji!

ZAHVALA

V 47. letu starosti nas je nenadoma zapustil naš dragi mož, oče, sin, brat in stric

FRANC SMERKE

iz Gornjega Globodola 31

Ob nenadni in boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste nam pomagali v teh težkih trenutkih in sočustvovali z nami. Posebna zahvala velja GD Globodol, GG TOK Novo mesto, kolektivu Beti Mirna peč, OŠ Mirna peč in župniku za opravljeni obred. Hvala vsem, ki ste nam izrekli sožalje in pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Anica, sinovi Branko in Marjan, hčerke Darinka in Anica, mama, brat in sestre ter ostalo sorodstvo

S svojim življenjem, ki si ga tako ljubila, si nam zapustila zgled pogumne slovenske žene in matere. Spomin na tvojo podobo, dobro voljo in nasmeh bo ostal za vedno v naših srcih.

ZAHVALA

V 99. letu starosti se je dopolnilo življenje naše mame, stare mame, prababice in praprababice

ANE OGULIN KLEPČEVE MAME

s Trate pri Semiču

Lepo se zahvaljujemo vsem, ki ste bili v teh trenutkih z nami in nam pomagali. Posebno se zahvaljujemo sosedom Bukovčevim, Stezinarjevim in Križanovim, Šimnovim, Grahkovim, Lahovi Anici za ganljiv govor pred domačo hišo in dekanu za lepo opravljeni obred. Hvala vsem, ki ste jo obiskovali, jo spremili na njeni zadnji poti in ji darovali cvetje.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob nenadni prezgodnji izgubi naše drage žene, mame, sestre in stare mame

CILKE BEVC

iz Florjanske 41, Sevnica

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sodelavcem in znancem za izraženo sožalje, podarjene vence in cvetje ter spremstvo na njeni zadnji poti. Posebna zahvala pevcem za lepe pesmi in župniku za tople besede bolečega slovesa.

V globoki žalosti: mož Ludvik, sinovi Tonček, Ljubo in Ernest z družinami, sestre Štefka, Fanika, Elizabeta, Tončka in brat Karel

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 26. aprila — Zdeslav
Petek, 27. aprila — Ustanov. OF
Sobota, 28. aprila — Vito
Nedelja, 29. aprila — Katarina
Ponedeljek, 30. aprila — Robert
Torek, 1. maja — Praznik dela
Sreda, 2. maja — Boris
Četrtek, 3. maja — Filip
Petek, 4. maja — Florjan
Sobota, 5. maja — Angel
Nedelja, 6. maja — Judita
Ponedeljek, 7. maja — Gizela
Torek, 8. maja — Dan R. križa
Sreda, 9. maja — Dan zmage
Četrtek, 10. maja — Izidor

LUNINE MENE

1. maja ob 4.45 — mlaj
8. maja ob 12.50 — prvi krajec

KINO

BREŽICE: 27. in 28. 4. ameriški film Linija. 27. 4. francoski film Bilitis. 28. 4. ameriški film Drajver. 29. in 30. 3. ameriški film S.H.E.

ČRNOMELJ: 26. in 29. 4. nemški film Resnične zgodbe — IV. del. 27. in 29. 4. film Blago v izgubljenem avionu.

DOLENJSKE TOPLICE: 28. in 29. 4. hongkonški film Pogodba. 29. 4. ameriški film Rdeči. 2. 5. ameriški film TV mreža. 5. in 6. 5. hongkonški film Leopardova šapa. 9. 5. slovenski film Dih.

KOSTANJEVICA: 28. 4. nemški film Kje se bomo ljubili? 29. 4. ameriški film Lov do smrti. 2. 5. italijanski film Zakaj se vse dogaja meni. 5. 5. ameriški film Zlo pod soncem zvezd. 6. 5. francoski film Nemoralna. 9. 5. francoski film Zgodba o deklici.

KRŠKO: 29. 4. domači film Sedmina.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 26. in 27. 4. domači film Vonj telesa. 28. 4. matineja Lolek in Bolek na potovanju. 29. in 30. 4. hongkonški barvni film Ping in Pong. 2. in 3. 5. švedski film Moram vprašati mamo. 4. 5. domači film Naš Tito in Tito v Sloveniji. 5. 5. matineja Palčica. 5. in 6. 5. hongkonški film Karate bojevnik. 9. 5. filmsko gledališče — domači film Viola Vera.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 27. do 29. 4. komedija Kakršen dedek, takšen vnuk. Od 30. 4. do 2. 5. domači film Sram.

SEVNICA: 27. in 28. 4. ameriški film Planet zakletih. 29. 4. ameriški film Indijanski poglavar Tecunseh.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

ZA NEDOLOČEN ČAS zaposlim kuharico ali kuharja in natakarico ali natakarja. Nedelje in prazniki prosti. Ostalo po dogovoru. Prošnjo pošljite ali se oglasite na naslov: Gostilna pri Marički, Milan KROFLIN, Novo mesto.

DELAVCA za montažo rolet zaposlim. Medle, Žabja vas 47, Novo mesto.

STANOVANJA

STANOVANJE oddam družini. Stetka Pugelj, Stranska vas 42, Novo mesto.

ENOSOBNO STANOVANJE (lastniško) v Ljubljani zamenjam za enako v Novem mestu. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek pod šifro: „ZAMENJAVA".

DVE DEKLETI iščeta enosobno stanovanje ali sobo s souporabo kopalnice v Novem mestu. Telefon 20-258.

MLAD PAR išče stanovanje v Novem mestu ali okolici. Telefon 24-626.

IŠČEM enega ali dva sostanovalca v bloku na Drski. Ponudbe pod šifro „TAKOJ".

Motorna vozila

PRODAM solidno ohranjen 126 P. Cena po dogovoru. Telefon 22-484, popoldne.

PRODAM 126 P, letnik 1978, 34000 km, registriran do aprila 1985. Cena 12,5 SM. Blažič, Bršljin 43, Novo mesto.

ŠKODO 100, letnik 1977, registrirano do marca 1985, prodam. Novo mesto, Nad mlini 54, telefon 23-367.

Z 750, kompletno ali po delih, prodam. Cesta herojev 33/a, Novo mesto.

FIAT 125 P ugodno prodam. Telefon (068) 49-054.

ZASTAVO 750, letnik 1975, prodam. Anton Božič, Orehovica 2, Šentjernej.

R 14, letnik 1979, prodam ali zamenjam za manjši avto. Ob Težki vodi 21.

ZASTAVO 750, letnik 1977, po ugodni ceni prodam. Stane Zagorc, Cerovi log 20, Šentjernej.

Z 750, prevoženih 52000 km, po zelo ugodni ceni prodam. Informacije dobite po telefonu 25-671.

NOVE RADIALNE gume 155 x 13 prodam. Tel. (068) 85-107.

ŠKODO 120 L, letnik 1979, prodam. Janez Lekše, Hudenje 3, 68275 Škocjan.

Z 750, letnik 1977, prodam. Telefon 25-242.

ZASTAVO 750 L, letnik 1976, ugodno prodam. Anton Čelič, Uršna sela 10.

ZASTAVO 750, obnovljena karoserija in motor, letnik 1975, prodam. Gorenc, Dobravica 24, Šentjernej.

Z 101, letnik 1980, karambolirano, prodam. Novak, Osrečje 16, Škocjan.

GOLF JGL, 1981, odlično ohranjen, prodam. Tel. (068) 23-355.

NUJNO PRODAM Z 750, letnik 1980, za 13,8 M. Jože Jurečič, Zloganje 30, Škocjan.

PRODAM LADO 1200, letnik 1973, prva registracija 1976. Motor generalno obnovljen. Pod Trško goro 72, telefon 23-669, popoldne.

OPEL KADET 1,6 D, nov, neregistriran, prodam. Naslov v upravi lista (2172/84).

PRODAM Z 101 comfort, letnik 1980, garažirano, prevoženih 27000 km. Telefon 23-963.

MOTOR MZ 250 in Enduro 175 cros v voznem stanju prodam. Kočman, Družinska vas, Šmarješke Toplice.

OPEL ASCONO 16, letnik 1973, karambolirano, po ugodni ceni prodan.

FORD ESCORT, letnik 1973, karamboliran, prodam. Cena po dogovoru. Jože Grah, Ivanja vas 15, Mirna peč.

PRODAM motor MZ 150 ccm po zelo ugodni ceni. Cena 7.000 din. Anton Grm, Dolenje Kamenje 3, Dobrnič.

OPEL KADET, letnik 1975, prodam po ugodni ceni. Hrovat, Novoles TPP, Trdinova 45, Novo mesto, samo dopoldne.

ZASTAVO 750, letnik 1976, potrebno manjšega popravila, prodam za 5,5 M. Telefon 44-485.

ZASTAVO 101, malo karambolirano, letnik 1974, prodam. Anton Bukovec, Petane 8, 68000 Novo mesto.

Z 101, Z 750, letnik 1979, prodam ali zamenjam za živino. Kozmus, Presladol 28, Brestanica.

ZASTAVO 750, letnik 1976, in ZASTAVO 1300, skupaj ali po delih prodam. Prodam tudi žetveno napravo in grablje za BCS, vse v dobrem stanju. Troha, Brezovica 13, 68220 Šmarješke Toplice, telefon 84-993.

Z 101, letnik 1979, prodam. Informacije po telefonu 23-743 ali 68-302.

125 P, letnik 1978, prodam. Lukšič, Dol. Toplice, pri pošti.

PRODAM Z 101, letnik 1978, 60.000 km, 5 novih gum za stoenko. Pezdirc, Danila Bučarja 15, Novo mesto.

ŠKODO 110 L prodam. Janez Krevs, Pristava 17, Trebnje.

R 4, letnik 1976, v voznem stanju, prodam. Alojz Šimc, Vinja vas 32, Novo mesto.

126 P, letnik 1981, prodam. Ponudbe na telefon 25-761.

ZASTAVO 750 L, letnik 1979, 21000 km, prodam. Šprajcar, Majde Šilc 2, telefon 22-883.

126 P, letnik 1978, prodam. Stopiče 64 (pod šolo).

126 P, letnik 1979, prodam. Telefon 24-356, Zurc.

125 SWM moto kros prodam. Tramte, Gor. Laknice 5, Mokronog.

POCENI prodam VW 1300, letnik 1969. Balabanič, Jerebova 3, telefon 22-548.

R 20 avtomatic, letnik 1979, prodam. Balabanič, Jerebova 3, telefon 22-548.

126 P, letnik 1981, prodam. Brumat, Vel. Bučna vas 39 c.

PRODAM 101, letnik 1979. Kos, Arnovo selo 46, dopoldne AMD Brežice.

ŠKODO 100, 73, zadeto spredaj, neregistrirano, sicer odlično ohranjeno, prodam za 3,5 M. Švent, Danila Bučarja 8, Novo mesto, telefon 25-339.

DIRKALNO KOLO francosko z vrhunsko opremo prodam za 8 M. Švent, telefon 25-339.

MZ 250/79, kombinezon in čelado, vse ohranjeno in Z 750/76, obnovljeno, prodam. Martinšek, Kanižarica, Črnomelj.

Kmetijski stroji

MOTOKULTIVATOR AGRIA (18 KS) Diesel s priključki (freza, plug, kosa in rolba) ter ZASTAVO 750, letnik 1979, prodam. Telefon (068) 84-178.

KOSILNICO BCS v dobrem stanju in vprežno sejalnico za koruzo prodam. Slavko Gregorčič, Gor. Kronovo 5, Otočec ob Krki.

PRODAM italijanski traktor (18 KM), 2 pogona, ohranjen, in sipovo nakladalko za seno (17 m3) v odličnem stanju. Pojasnila: Franjo Pernar, Hrastina Ante Kovačiča 31, Savski Marof prek Dobove.

PRODAM nov traktor Štore. Telefon 58-785.

PRODAM traktor ŠTAJER (40 KM) s koso. Sevno 8, Otočec.

KOSILNICO BCS Diesel, malo rabljeno, prodam. Cena 42 SM. Šifra: „GOTOVINA ALI GRADBENI MATERIAL".

PRODAM malo rabljeno kosilnico BCS z obračalnikom ali pa posamezno ter frezo hondo F 700. Martin Kump, Kot 50, Semič.

PRODAM kosilnico BCS (petrolej — bencin). Gačnik, Boričevo 9, Novo mesto.

PRODAM frezo za traktor Tomo Vinkovič. Milan Goršin, Gor. Težka voda 6, Stopiče.

PRODAM traktorski plug Slavonac. Mali Slatnik 38. Novo mesto. Ogled popoldne.

UGODNO prodam kosilnico Figaro v odličnem stanju. Pavlič, Kladje 1, Blanca.

UGODNO prodam kosilnico BSC, Franc Zarn, Vel. Mraševo 22, Podbočje.

UGODNO prodam kosilnico BCS. Franc Zarn, Vel. Mraševo 22, Podbočje.

PRODAM obračalnik SONCE in sejalnico koruze (dvoredno). Martin Knaus, Vel. Mraševo 23, Podbočje.

PRODAM

PRODAM več ovac in mladičev ter ovna. Struna, Potov vrh 1 b, Novo mesto.

PRODAM 6 mesecev star APN 6. Kličite telefon (068) 85-196 po 17. uri.

PRODAM tri leta staro junca sive barve ter leseno bano za prevoz gnojnice. Franc Brulc, Vinja vas 13, Novo mesto.

PRODAM diatonično harmoniko in grablje za BCS. Martin Mohar, Krka 8, Novo mesto.

PRODAM seno. Sela — Ratež, telefon (061) 772-769, po 13. uri.

PRODAM še nov, nerabljen štedilnik Kuepersbusch dimenzije 85 x 59 x 43. Telefon 24-557, popoldne.

DIRKALNO kolo „Pinarello", tip super treviso, okvir številka 54, oprema compagnole, cevi Colubus, prodam. Janez Grm; telefon (068) 21-421, int. 69, ob delavnikih od 8. do 9. ure.

PRODAM 80 ovac jezersko-solčavske pasme. Telefon (068) 58-316.

NOVE PLANINSKE ČEVLJE Alpina številka 45 prodam. Telefon 24-971.

PRODAM knjižno zbirko „Naša beseda". Naslov v upravi lista (2168/84).

PRODAM večjo količino kvalitetnega sena po ugodni ceni. Ogled možen od 27. 4. do 2. 5. Naslov: Stane Slobodnik, Bojanja vas 29, Metlika.

PRODAM avtoradio s kasetofonom (japonski). Informacije na tel.: 25-226.

PRODAM dve ovci in enega ovna po ugodni ceni. Ivan Vidmar, Mali Podluben 11, Novo mesto.

PRODAM predsobno omaro in dve jogi vzmetnici. Telefon 24-663.

KASON 6,30 x 2,40, komplet s cerado in webasto, ugodno prodam. Telefon (068) 61-952, od 14. do 16. ure.

PRODAM JAVO 350, novi tip, in vprego za konja. Jože Erjavec, Gor Suhodol 18, Brusnice.

DVE PLASTIČNI cisterni (a 1500 lit.), tovarniško novi, ter oljni gorilec Calomat, tudi nov, ugodno prodam. Florijančič, Muhaber 17 a, Novo mesto, telefon 24-513 (popoldne, zvečer).

PRODAM suhe hrastove plohe in deske ter gobelin „Zadnja večerja". Telefon 44-532.

PRODAM četvero vrat za Lado ali PZ in sedeže. Novak Trivić, Nad mlini 23, Novo mesto.

AVTOMATIC izvozni model, nov, prodam. Telefon 20-496, zvečer.

PRODAM pohištvo za dnevno sobo. Telefon 22-920.

PRODAM 2 t sena. Slavko Hočevar, Ločna 22, Novo mesto.

HITACHI STOLP (barvni TV, velikost ekrana 14 x 14, radio in kasetofon) nujno, po zelo ugodni ceni prodam najboljšemu ponudniku. Dušan Gorenc, 68350 Dolenjske Toplice 52, telefon 85-754.

PRODAM lesen hram. Ignac Hudoklin, Dobravica 25, Šentjernej.

PRODAM TV (črno-beli), prikolico za osebni avto in balkonsko ograjo (6 x 1,10 m) po ugodni ceni. Špelič, Žužemberk 204.

PRODAM nov vgradni kombiniran štedilnik s pečico in dva radiatorja. Telefon 25-195.

PRODAM hrastove deske (5 cm, 3,5 cm) in smrekove (3,5 cm). Naslov v upravi lista 2170/84).

PRODAM razno pohištvo (rabljeno masivno spalnico, star kolovrat in staro zibko). Jenko, Šmihelska c. 4, Novo mesto, telefon 20-504.

PRODAM obnovljen kozolec s petimi okni. Martin Kocjan, Mihovica 16, Šentjernej.

PRODAM nove traktorske gume (prednje). Tel. 23-290.

PRODAM štiritonsko diatonično harmoniko, stereo avtoradio, rabljen pralni stroj. Telefon 40-121, 40-122, dopoldne. Vinko Vrabec, Martinja vas 19, Mokronog.

SEDEŽNO GARNITURO prodam. Telefon 25-212.

PRODAM 5 m3 suhih plohov. Naslov v upravi lista (2171/84).

PRODAM HLADILNIK Gorenje 175 l, letnik 1981. Ponudbe na naslov: Marija Reba, Kristanova 34, Novo mesto, telefon (068) 21-233.

BOROVE DESKE 1 m3, 2 cm, prodam. Telefon 23-355.

PRODAM športno kolo petko. Telefon 85-172.

PRODAM novo kolo Rog na 10 brzin za 16.000 din. Anton Sladič, Pot na Gorjance n.h., Novo mesto.

PRODAM 5 dobrih MICHELIN gum 14 x 165 c in prvo ter zadnjo šipo za BW 1800. Ogled po 14. uri. Ivan Lobe, Kotarjeva 1, Novo mesto.

KUPIM

KUPIM starejšo rabljeno camp prikolico. Telefon (068) 62-759.

KUPIM rabljen traktor Tomo Vinković (30 KM), ohranjen. Nikola Badovinac, Badovinci 14, 47284 Kašt, ali telefon (068) 58-180.

3500 kosov nove strešne opeke in brane z ježem za traktor kupim. Telefon (061) 347-261, interna 95 ali 84, Jaklič.

POSEST

PRODAM staro kmečko hišo (možnost nadomestne gradnje) in do 30 a zemlje v okolici Brežic. Informacije po telefonu (068) 68-356.

V LJUBLJANI prodam zemljo z gospodarskim poslopjem in starejšo hišo. Informacije po telefonu (068) 22-000, po 16. uri.

PRODAM staro hišo z vrtom. Naslov v upravi lista (2169/84).

PRODAM gradbeno parcelo (približno 10 arov). Antonija Gazvoda, Birčna vas 9, Novo mesto, ogled v soboto popoldne in nedeljo dopoldne.

DVE PARCELI vinograda v Stari gori pri Semiču, primerni za gradnjo vikenda, prodam. Dostop z avtom. Prodam tudi gume za traktor (11 x 28) po ugodni ceni. Alojz Stariha, Osojnik 8, Semič.

PRODAM gradbeno parcelo z nekaj zemlje. Rozman, Levstikova 1, Novo mesto.

NA RAKI prodam 12-letni vinograd na žici in del sadnega vrta (skupaj 15 5). Telefon 25-624.

VINOGRAD v bližini Šentjerneja (Škrivno) prodam. Bon, Raka 44, telefon 75-516.

PRODAM zazidljiv vrt v Gabrju. Janez Boltez, Gabrje 53, Brusnice.

PRODAM zazidljivo parcelo (2800 m2). Vodovod, elektrika in dostop z asfaltirane ceste Prekopa pri Kostanjevici. Ponudbe pod šifro: „POLEG AVTOBUSNE POSTAJE 1".

PRODAM 6400 m2 vinograda in zidanico z elektriko v Črnomlju nad Maverlenom. Telefon (061) 558-052.

PRODAM gradbeno parcelo 1024 m2 z vso dokumentacijo, narejenim izkopom v Gotni vasi, 2 km iz Novega mesta. Voda, elektrika in asfalt na parceli. Cena po dogovoru, plačilo možno delno tudi s kreditom. Feliks Bohte, Šukljetova 13, Novo mesto.

PRODAM dve starejši hiši v bližini Šmarjeških Toplic. Rudi Medved, Obrh 7.

HIŠO v Igleniku pri Veliki Loki na Dolenjskem, popolnoma opremljeno, manjšo, skupaj z 1 ha njive, 1 ha pašnika in 1 ha gozda, prodam. Informacije dopolne na telefon (061) 611-106 ali na naslov Ivan Brezar, Britof 112, Kranj.

PRODAM dvojni kozolec (dopler), eventualno tudi zemljišče pri Dolenjskih Toplicah. Informacije po telefonu (061) 219-656.

RAZNO

BREZPLAČNE počitnice in vikende nudim tistemu, ki mi da posojilo. Garancija kmetija z lepim razgledom. Vrnem po dogovoru z obrestmi. Ponudbe pošljite na upravo lista pod šifro „DOM NA GRIČU."

HM skupina išče dobrega pevca. Telefon 23-503.

STAREJŠI FANT dobrega značaja, nealkoholik, nekadilec, s svojo hišo in nekaj zemlje, v lepem kraju Dolenjske, želi spoznali dekle od 40 do 50 let za poroko. Z njo lahko pride tudi mati. Ponudbe pod šifro: „RESNO".

NUJNO potrebujemo 50.000 dinarjev. Šifra: „VISOKE OBRESTI".

MLAJŠA, dobrosrčna, značajna upokojenka, dobra kuharica, dobi delo kot gospodinjska pomočnica v Krškem. Želo ugodni delovni pogoji. Nudiva hrano in stanovanje, plačilo in drugo po dogovoru. Čistoča in poštenost samoumevna. Ponudbe pod šifro: „LEPO ŽIVLJENJE".

IZGUBIL sem uro „Atlantik" v Novem mestu. Pošteni najditelj naj jo vrne proti nagradi. Telefon 21-097, popoldne.

FANT srednjih let s poklicem, samostojen, želi spoznati žensko od 20 do 25 let za skupno življenje. Otrok ni ovira, možna poroka. Ponudbe s sliko (ni pa pogoj) pošljite pod šifro: „MAJ".

INŠTRUIRAVA matematiko in angleščino za 1 letnik. Telefon 22-061.

GOSTILNA Vovko Ratež 48, zaposli 2 KV kuharici. Delo v dveh izmenah.

PREKLICI

JOŽE JENIČ, Pristava 19, Novo mesto, prepovedujem vsako pašo kokoši po moji zemlji ter vsako hojo čez moj vrt Devc čebelarju. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

JOŽE JENIČ, Pristava 19, Novo mesto, prepovedujem vsako pašo kokoši po moji zemlji ter vsako hojo čez vrt Devc čebelarju. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

MARIJA JAKŠE, Kot, Semič, opozarjam vse, ki bi me še kakorkoli žalili in se na kakršenkoli način vmešavali v naše družinske razmere, da bom proti vsakemu vložila sodni postopek.

ALOJZIJA AUERSPERGER iz Velike Loke prepovedujem Jožefi Rožnik iz Velike Loke odlaganje odpadkov, hojo in kopanje ter pašo kokoši po moji zemlji med najinima hišama. Če tega ne bo upoštevala, jo bom sodno preganjala.

JANEZ MEDLE, Potov vrh 16, Novo mesto, prepovedujem hojo po moji njivi (Klanec).

ČESTITKE

Dragima atu in mami **JOZETU** in **VIKTORIJI VOVK** iz Rumanje vasi 22 za minulo 30-letnico poroke čestitajo, za atov bližnji 65. rojstni dan pa, da bi ga še vrsto let praznovala, želijo otroci z družinami.

Dragemu atu **ANTONU KRAVCARJU** z Griča 3 pri Trebnjem za 80. rojstni dan iskrene čestitke, predvsem pa želijo zdravja — otroci. Vnučka Jani in Maja ga toplo poljubljata.

Za 81. pomlad želijo **ANTONIJI JANEŽIČ** vse najboljše Anica ter Tončka in Ivanka z družinami.

Dragi ANICI MARINČIČ iz Žužemberka, ki bo praznovala 1. maja 50. rojstni dan, želimo veliko zdravja in zadovoljstva sestre Micka in Pavla z družinama, Režkovi iz Ljubljane ter 20 nečakov in 11 pranečakov, ki ji pošiljajo 50 poljubčkov.

Dragi VALČKI PLANTAN iz Gor. Težke vode za njen rojstni dan vse najboljše želijo mama, bratje in sestre z družinami. Teti pa lep pozdrav.

Dragi ANICI MARINČIČ iz Žužemberka, ki bo praznovala 1. maja 50. rojstni dan, želimo veliko zdravja in zadovoljstva sestre Micka in Pavla z družinama, Režkovi iz Ljubljane ter 20 nečakov in 11 prenečakov, ki ji pošiljajo 50 poljubčkov.

Dragi VALČKI PLANTAN iz Gor. Težke vode za njen rojstni dan vse najboljše želijo mama, bratje in sestre z družinami. Teti pa lep pozdrav.

OBVESTILA

SNEGOBRANE za se vrste kritin vam dobavi ali pa tudi montira obrtna delavnica DANE MIŽIGOJ, C. 4. julija 98, Krško, telefon (068) 71-637, od 20. do 22. ure, razen vikenda.

STRANKE obveščam, da izvajam vsa keramična dela (polaganje ploščic itd.), in se pri poročam. Gradimir TONIĆ, Glavni trg 6, Novo mesto.

OBVEŠČAM stranke, da sem odprl delavnico za brušenje orodij vidija. Stane Petric, Ločka 14 b, Črnomelj, telefon 51-390.

„PLETERJE" V NEMŠČINI

CELOVEC — Slovenska založba „Drava" bo letos med drugim izdala znano delo nekdanjega pleterskega priorja Edgarja L. Lavova „Kartuzija Pleterje in partizani". V nemščino prevedeno delo bo namenjeno nemško govorečemu prebivalstvu na Koroškem in seveda drugim avstrijskim bralcem z nemškim jezikom.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozd Časopis Dolenjski list, Novo mesto.
USTANOVITELJICE LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.
IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Tone Jesenko.
UREDNIŠKI ODBOR: Ksenija Khalil (direktor in glavni urednik), Marjan Legan (odgovorni urednik), Ria Bačer, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Zdenka Lindič—Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Tehnični urednik Priloge: Jože Matkovič. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Iztok Gačnik.
IZHAJA vsak četrtek —. Posamezna številka 15 din. Letna naročnina 900 din — Za delovne in družbene organizacije 1.800 din, za inozemstvo 15 ameriških dolarjev oz. 40 DM (oz. ustrezna druga valuta v tej vrednosti). — Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenjska banka Novo mesto).
OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 325 din, za razpise, licitacije ipd. 455 din, 1 cm na določeni, srednji ali zadnji strani 495 din, 1 cm na prvi strani 650 din. Vsak mali oglas do 10 besed 180 din, vsaka nadaljnja beseda 18 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.
TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu. 52100-603-30624 — Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Germova 3, p.o. 33, telefon (068) 23-606 — Naslov ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka: Jenkova 1, p.p. 33, telefon (068) 24-006 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC, tozd Grafika, Novo mesto — Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi našega dragega

NACETA PAVLINA

se zahvaljujemo vsem, ki so mu v njegovih zadnjih urah življenja lajšali bolečine in mu kakorkoli pomagali. Iskreno se zahvaljujemo pokojnikovim prijateljem, sorodnikom in znancem za pisne, brzojavne ali osebne izraze sožalja in tolažilne besede v trenutku, ko smo se v soboto, 21. aprila, v Ločni ločili za vedno. Posebna zahvala velja Združenju šoferjev in avtomehanikov, članom AMD Novo mesto, sindikalni organizaciji in delavcem tozda mehanske obdelave in tovarne avtomobilov IMV, Zvezi organizacij za tehnično kulturo, stanovalcem Ulice Milana Majcna, pevskemu zboru Ruperčvrh, gasilski godbi Novo mesto ter obema govornikoma, ki sta se s toplo človeško besedo poslovila od pokojnika in pokazala, da so ga cenili in spoštovali. Vsem hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

Preljubi sinek naš,
prezgodaj si šel od nas.
Kje so tvoje pridne roke,
ki skrbele bi zame?
Mama

ZAHVALA

Mnogo prezgodaj, komaj 18 let star, je tragično preminil naš ljubljeni sin in brat

FRANCI SAVŠEK

iz Krmelja 108

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali, sočustvovali z nami in pokojnemu darovali vence in cvetje. Posebna zahvala velja tov. Ravbarju, SGP Pionir iz Novega mesta, sošolcem in profesorju srednje gradbene šole v Ljubljani, osnovni šoli Krmelj, bivšim sošolcem, Metalni Krmelj, sindikatu Metalne, kolektivu Avta Kočevje, tov. Kostrevcu in vsem govornikom, pevcem in duhovniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: mama, oče, brat, sestra in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, brat, stric in svak

JOŽE MUŠIČ

iz Čudnega sela 6

Iskreno se zahvaljujemo vsem vaščanom, posebno pa Vivodinčevim, Švaigerjevim in Metelkovim za nesebično pomoč. Prisrčna hvala darovalcem vencev in cvetja, kakor tudi vsem, ki ste pokojnega v tako lepem številu spremili na njegovi zadnji poti. Enako se zahvaljujemo črnomaljski godbi in župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: žena Rozina, brat z ženo, sestre in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

AVGUSTA PAVŠLJA

iz Družinske vasi 41

se žalostni zahvaljujemo sorodnikom, znancem, prijateljem in vaščanom, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali vence in pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo gasilskemu društvu Bela cerkev in duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 89. letu življenja je prenehalo biti srce naše drage mame, stare mame

MARIJE SELAKOVIČ

iz Paunovičev v Beli krajini

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih, sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje in pokojno spremili na njeni zadnji poti. Hvala tudi župniku za opravljeni obred in tolažilne besede.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame in babice

VALERIJE AVGUŠTIN

Mrtvice 6

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, znancem in prijateljem, predvsem pa Petkovim in sindikatu Iskre za pomoč, cvetje, izrečeno sožalje, organizaciji ZZB Stara cerkev za poslovilne besede in podarjeni venec, duhovniku za lepo opravljeni obred ter vsem, ki ste pokojno spremili na njeni zadnji poti.

Mož Alojz, hči Valči z družino in sin Gustelj z družino

ZAHVALA

Ob nenadni in nepričakovani izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in brata

ALBINA BRUNSKOLETA

z Mavrlena 6

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrazili sožalje, darovali cvetje ter pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Marija, sin Janko, hčerki Zofka in Cvetka z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Prezgodaj nas je v 46. letu starosti zapustil dragi mož, oče, brat in stric

CVETO BOJANEC

iz Uršnih sel 107

Zahvaljujemo se sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki so našega očeta v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje. Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju intenzivnega oddelka bolnice za ves trud in nego, UVP Novo mesto, posebno Janezu Kulovcu, za organizacijo, Krki — tovarni zdravil, Iskri—tozdu Ela, OŠ Milka Šobar — Nataša, GD Uršna sela, pevcem in župniku za lepo opravljeni obred. Še enkrat vsem skupaj hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Nepričakovano nas je v 66. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

HENRIK LEGAN

Zalisec 4

Prisrčno se zahvaljujemo sorodnikom in znancem za podarjeno cvetje in izrečeno sožalje ter sosedom za nesebično pomoč. Posebno se zahvaljujemo GD Reber, pevskemu društvu Žužemberk, Iskri Žužemberk, Spomeniškemu varstvu Kranj, Kemiji Impeks Vel. Gaber, govorniku Janezu Glihu za izrečene besede ob odprtem grobu, dr. Kocutarju za zdravljenje na domu ter župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Cvetka, hčerka Cvetka z družino, sinova Rafael in Milan ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

FRANCA RAJERJA

iz Ždinje vasi 18

se prisrčno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom in znancem, ki ste pokojnega v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter nam izrazili sožalje. Iskrena hvala kolektivu TBC Novo mesto, OOZS Trimo Trebnje, OOS Beti Mirna peč, Predilnici Novoteks za podarjene vence in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 49. letu starosti nas je zapustil naš dragi brat in stric

JOŽE HRIBAR

z Rakovnika 7

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, vaščanom in znancem, sodelavcem iz IMV, kolektivu Komunale, gasilskima društvoma Lakovnice in Stranska vas za vso pomoč, izrečeno sožalje in darovano cvetje. Hvala tudi župniku iz Šmihela za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: brata Ivan in Lojze z družinama

Kjer si bil, je praznina.
kjer si zdaj, je bolečina.

V SPOMIN

7. maja bo minilo žalostno leto dni, odkar si nas zapustil, dragi mož, oče, stari oče in tast

FRANC GAZVODA

iz Brusnic 37

V globoki žalosti: vsi njegovi

ZAHVALA

V 77. letu nas je zapustila draga mama, babica in prababica

MARIJA ŠTUKELJ

iz Češnjevca

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, znancem in vsem sosedom, posebno Simoničevim in Žalčevim. Zahvalo izrekamo kolektivu Iskre, Mariji in Nežki za poslovilne besede ter duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoči: hčerka Tončka z možem, vnukinje Milena in Vida z družino ter Sonja

Ko s prvimi koraki ti si v svet hotela,
te je usoda tvojim dragim vzela.

ZAHVALA

V 13. mesecu starosti nas je nenadoma zapustila naša draga

KATJA KREMESEC

iz Metlike

Z žalostjo v srcu se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem za številne izraze sožalja in za tolažilne besede v najtežjih trenutkih slovesa. Posebej se zahvaljujemo sosedom, pevcem in duhovniku za opravljeni obred. Hvala za poslovilne besede ob odprtem grobu in za cvetje, s katerim ste zasuli našo najdražjo.

Žalujoči: njeni najdražji

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega očeta, dedka, pradedka, brata in strica

VIKTORJA DOLARJA

iz Gor. Maharovca

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, darovali cvetje in pokojnega spremili na zadnji poti. Zahvalo izrekamo tudi osebju kirurškega oddelka Splošne bolnice Novo mesto, kolektivu Iskre—tozd Hipot Šentjernej, trgovskemu podjetju Mercator Šentjernej ter kaplanu za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 71. letu starosti nas je tragično zapustil naš dragi

ANTON POTOČNIK

iz Gradca 3

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam požrtvovalno stali ob strani: tov. Moleku, LM Metlika, UNZ Novo mesto, zdravnici Branki Mihajlovič, Gasilskemu društvu, Društvu upokojencev in KS Gradac, tov. Dimu za poslovilne besede, vsem sosedom, ki so pokojnemu v življenju in smrti pomagali in mu darovali cvetje, župniku za opravljeni obred in vsem našim sovaščanom. Hvala vsem, ki so ga spremili k počitku, nam pismeno ali ustno izrazili sožalje ter pokojnemu darovali cvetje.

Žalujoči: vsi njegovi

Portret tega tedna

MARIJA LEVSTEK

Kdo bo vedel, kako je s to stvarjo: ali je res, da je usoda to, da drobno naključje odloči celo človekovo dejanje in nehanje, ali pa si ta skrivnostni in nedoumljivi tok, ki uravnava vse dogajanje in ki smo mu ljudje nadeli ime usoda, izbira posameznike za svoj namen in jim na njihovo življenjsko pot prebrisano nastavlja ta drobna naključja. Kakorkoli že, nekaj takih naključij je določilo vse življenje mladega kmečkega dekleta, Nemaničeve Micke iz belokranjske Bušinje vasi.

Prav te dni minevajo štiri desetletja, kar je bila Marija Nemanič, mlada skojevka, izvoljena v okrajno narodnoosvobodilno skupščino Metlika, na prvi seji tega organa pa so jo, kot edino dekle med dvanajstimi moškimi, izvolili v okrajni izvršni odbor, kjer je takoj postala poverjenik za socialno skrbstvo v metliškem okraju. Takrat se je je prijelo ime „socialna Micka" in tako še danes številni Belokranjci in ljudje iz vseh koncev naše domovine, ki so se med vojno zatekali v Belo krajino, poznajo Marijo Levstek, upokojeno socialno delavko, ki se je z možem, upokojenim podpolkovnikom s partizanskim imenom Miloš, po več kot tridesetih letih vrnila na začetek svoje poti — v Metliko.

Vsekakor drži, da se usoda takrat, ko je Marijo poslala na dolgo in marsikdaj strmo in ovinkasto pot pomoči sočloveku, ni uštela. „Tiste prve čase je bilo delo našega socialnega poverjeništva izredno težko. Že svojih težav smo imeli več kot preveč, ker pa je bila Bela krajina takrat osvobojena, so se k nam zatekli številni pregnanci, sirote in drugi pomoči potrebni ljudje od vsepovsod," se spominja Marija, ki še danes hrani precej dokumentov, seznamov, dopisov in zapisnikov iz tistih dni. Tako na enem z oktobra 1944 piše, da je bilo takrat v metliškem okraju 1.492 rednih socialnih podpirancev, za katere so izplačali 17.750 lir, za izredne pomoči 12.800 lir in za metliško hiralnico za en mesec še deset tisoč lir. „Še danes hranim seznam 120 večinoma bosanskih otrok sirot, ki smo jih razdelili v rejo po vsej Beli krajini in so bili pri nas do konca vojne. V začetku je bilo zelo hudo, ni bilo ne denarja, ne oblačil, ne hrane, potem ko je začela prihajati pomoč Unre, je bilo lažje," pripoveduje z blagim in umirjenim glasom človeka, ki je veliko skusil in ve, da neučakanost, raburjanje in vehementost pri takem delu nič ne pomagajo.

Z možem je kmalu po vojni odšla na pot, ki je družino vodila naprej v Ilirsko Bistrico, nato v Makedonijo in na Kosmet, od tam pa v Zagreb, kjer so preživeli največ časa. Po materinih stopinjah oziroma po njenem zgledu in vzgoji sta šli tudi obe hčeri, ki sta danes zdravnici v Novem mestu. Ne samo onidve, v Levstekovem zagrebškem dvosobnem stanovanju je bilo skupaj osem študentov, od tega so danes štirje zdravniki, dva imata višjo in dva srednjo izobrazbo. „To so bili v glavnem naši sorodniki, pa tudi otroci znancev. Ena takih je danes zdravnica v Jordaniji in ne mine mesec, da naju z možem ne bi po telefonu poklicala od tam."

Marija Levstek se je celo življenje ravnala po načelu, da je človek najbolj srečen, če lahko pomaga človeku v nesreči. Užila je veliko sreče.

A. BARTELJ

Labodova „gala" predstavitev

Modna revija je bila Labodova čestitka javnosti ob 60-letnici tovarne

NOVO MESTO — 20. aprila zvečer je okrog 2000 obiskovalcev v novomeški športni dvorani prisostvovalo Labodovi modni reviji, ki je bila hkrati predstavitev najnovejših modelov iz proizvodnje in zabavna prireditev s sodelovanjem znanih pevcev in Jacksonove ritmične skupine.

Ob 60-letnici tovarne so v Labodu priredili za javnost, predvsem pa za zaposlene v novomeškem in trebanjskem delu kolektiva, pravo gala predstavo. Da bi delavci, ki dan za dnem na proizvodnem traku izdelujejo oblačila, videli svoje izdelke na živih modelih in da bi hkrati javnosti pokazali, kaj znajo in zmorejo.

Labodovi ženski in moški modeli srajc, bluz, kril, hlačnih kompletov ter vrhnjih oblačil, ukrojeni po vseh zahtevah zadnje mode in v barvnih kombinacijah, ki so ta hip in bodo še jeseni na zahtevnih tržiščih najbolj iskani, so bili občinstvu očitno všeč.

Prireditev pa je bila zanimiva tudi za tiste, ki jim je pri srcu sodobna glasba, saj je bila v izvedbi pevskih vložkov zbrana elita jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe. Ditka Haberl, Zdravko Čolić, Josipa Lisac in Oliver Dragojević so navdušili zlasti mlajši del občinstva, medtem ko je neverjetno elastični Jackson s svojo ritmično skupino ob svetlobnih efektih izvedel show, ki ga mnogi še niso videli.

Labodovci so se s svojevrstno čestitko ob jubileju tudi pred domačim občinstvom izkazali kot sposoben kolektiv, ki zna ujeti moden posluh in ga hitro prenašati v redno proizvodnjo. Prav ta poteza pa je eden glavnih adutov za uspešen prodor na tuja tržišča.

R. BAČER

Jurjevanje bo letos bogatejše

Ponudba domačih dobrot — Sejem domače obrti?

ČRNOMELJ — Na javni tribuni o jurjevanju, ki so jo pred kratkim pripravili v Črnomlju, je bilo malo udeležencev, predvsem pa so manjkali tisti, ki radi enostransko ocenjujejo to folklorno-turistično prireditev. Namen tribune pa je bil zbrati čimveč predlogov za izpopolnitev jurjevanja.

Osnovna misel na javni tribuni je bila, da se je jurjevanje s kresovanjem v 22 letih že toliko pribljubilo, da mora obstajati še naprej. Tudi osnovni koncept prireditve se ne bo menjal: še naprej bo folklorno-turistična prireditev, na kateri se bo predstavila Bela krajina, njene pesmi, plesi in običaji, hkrati pa bo to tudi priložnost za popularizacijo belokranjskih specialitet, spominkov in domače obrti. Organizatorji razmišljajo tudi o sejmu domače obrti, saj je v Beli krajini več kot 20 takih, ki se ukvarjajo s to obrtjo.

Letos bodo dali še večji poudarek na sam program, ki ga bodo izpopolnili, prav tako pa bodo izboljšali ponudbo, saj bodo poleg tradicionalnih jagenjčkov, odojkov in belokranjskih vin ponudili tudi domač kruh, potico, pecivo in druge belokranjske dobrote.

Vstopnine tudi letos ne bo, zato pričakujejo organizatorji tako v soboto, kot tudi v nedeljo, 9. in 10. junija, velik obisk, zlasti še, ker so se že prijavile skupine obiskovalcev iz Gorice, Trsta in Celovca.

MLADINA BO GRADILA V ŽELEBEJU

ŽELEBEJ — Mladina Pionirja, Litostroja in Elektra iz Ljubljane pripravlja v okviru mladinske delovne akcije Bela krajina 1984 svojo brigado, ki naj bi delala v Želebeju pri Metliki. Tu naj bi obnavljala jez na Kolpi, urejala brežino, čistila okolico in obnovila stari mlin. Kasneje bi tam zgradili majhno hidroelektrarno, ki naj bi služila za usposabljanje mladih kadrov v Litostroju ter napajala turistično naselje, ki ga namerava zgraditi Pionir. Naselje bi sestavljale tipske hišice v belokranjskem stilu z vsemi prepotrebnimi spremljajočimi objekti.

ŠTIRJE DNEVI GLASBE

VRH NAD BOŠTANJEM — Zdomec povratnik Martin Dolinšek bo nad to prijetno vasico za prvomajske praznike odprl lepo gostišče. Predvideni so kar štirje dnevi, bolje rečeno noči, z glasbo. V soboto, začenši ob 19. uri, bodo igrali mokronoški Amidi. V nedeljo ob 14. uri bo nastopil moški zbor zamejskih Slovencev iz Doberdoba, mestna godba iz Nove Gorice in gasilska delavska godba iz Sevnice, zvečer bo igral za ples ansambel Most. Naslednji večer bodo igrali sevniški Seplani. V torek bodo gostje iz Ormoža in Ljutomera pokazali, kakšno glasbo so vsa leta igrali v Stuttgart — Rohru, ko je Dolinšek imel tam gostilno. Kot se za tako prireditev spodobi, bodo točili domače vina in nudili domače jedi.

Čigav bo tomos avtomatic?

V četrtek, 10. maja, bo znan zmagovalec — Pogoj je plačana naročnina

Športniki bi rekli, da je do konca tekmovanja pismonoš v pridobivanju novih naročnikov Dolenjskega lista še eno kolo. Sicer pa je bil tudi že čas, najboljši so utrujeni. Tekmovanje bomo končali v torek, 8. maja. Do vključno tega dne bomo upoštevali prispele ali prinešene naročilnice. Domnevamo, da imajo najožji kandidati za tomos avtomatic tudi kakšnega „asa v rokavu", kot rečemo. V četrtek, 10. maja, bomo objavili, kateri pismonoša si je na temelju največ pridobljenih novih naročnikov našega tednika pridobil dragoceni motorček. Presenečenja niso izključena, pravila tekmovanja namreč določajo, da se štejejo tekmovalcem samo **tisti novi naročniki, ki so poravnali naročnino.** Osip je lahko precejšen.

V torek, 24. aprila, je bila lestvica najbolj vnetih pismonoš naslednja (šteli smo naročnike s plačano in neplačano naročnino):

1. Tomislav Pavlič, pošta Novo mesto, 96 novih naročnikov,
2. Jože Vidmar, pošta Dvor, 96 novih naročnikov,
3. Anton Jene, pošta Škocjan, 49 novih naročnikov,
4. Feliks Kastelic, pošta Žužemberk, 47 novih naročnikov,
5. Marija Ban, pošta Škocjan, 44 novih naročnikov,
6. Milan Škoberne, pošta Senovo, 43 novih naročnikov,
7. Leopold Peterle, pošta Mokronog, 35 novih naročnikov,
8. Slavka Kolenc, pošta Mirna peč, 29 novih naročnikov,
9. Anton Dragoš, pošta Črnomelj, 26 novih naročnikov,
10. Jože Kuplenik, pošta Otočec, 22 novih naročnikov.

Še enkrat poudarjamo, da je končni vrstni red lahko precej drugačen. Ni namreč izključeno, da imajo najboljši kaj naročnikov v rezervi, razen tega pa bodo za zmago šteli samo naročniki s plačano naročnino.

Ne honorar, ampak potreba po izpovedi

Fani Požek že 15 let piše besedila za ansambel Lojzeta Slaka

ČRNOMELJ — Je že tako, da navadno ob uspešni plesni, melodiji postane popularen tudi njen izvajalec, avtorji pa v večini primerov ostanejo anonimni. Eden takšnih piscev besedil je Fani Požek iz Črnomlja in le malokdo ve, da je tudi ona med tistimi, ki so pomagali krojiti popularnost ansamblu Lojzeta Slaka.

Fani je kot 15-letno dekle napisalo pesem „Deželica sonca in grozdja" ter jo objavila v Kmečkem glasu. To je bilo pred 20 leti, ko je Slak zbiral prve pesmi za svoj novi ansambel in se odločil tudi za Fanikino. Spoznala pa sta se šele čez nekaj let in leta 1970 je začela pisati zanj besedila — po naročilu torej. Požekova priznava, da je Lojze dokaj izbirčen in da ji je precej tekstov zavrnil, vendar je do danes uglasbil okrog 30 njenih pesmi, 4 od njih pa so postale celo naslovne pesmi njegovih plošč:

Fani Požek

„Mavrica", Kadar srečam te", „Visoko nad oblaki", „Glas harmonike". V začetku je pisala pesmi po lastni želji, pozneje pa na melodijo, posneto na kaseti. In čeprav so ji bolj pri srcu sentimentalne pesmi, se mora „ujeti" z melodijo, to pa pomeni, da mora pisati v glavnem vesela besedila.

Zato pa Fani poleg pisanja po naročilu pesnikuje tudi samo zase, da zadovolji potrebo po izpovedi. Že kot otrok je napisala zvežčič pesmi, a ga je uničila, za kar ji je danes žal. Poleg službe v črnomaljske Irelu in družine ji je uspelo napisati okrog 30 takšnih pesmi in več kratkih zgodb, mnoge med njimi je objavila v Kmečkem glasu. Njena tiha želja je, da bi izdala pesniško zbirko, če bi seveda našla založnika. Stroškov za samozaložbo se namreč boji. Kot sama pravi, je snov bodisi za besedila k Slakovim melodijam ali za pesmi, ki zaenkrat ostajajo še pri njej, neizčrpna. Vendar si želi napisati tudi nekaj novega, daljšo zgodbo, čeprav se zaveda, da bi za to potrebovala veliko znanja in časa.

M. BEZEK

OB PROGI NAŠLI MRTVEGA

BRESTANICA — 17. aprila ob 1.. uri ponoči so ob železniški progi med Brestanico in Sevnico, kakih 100 metrov od železniške postaje v Brestanici, našli 30-letnega Štefana Štirna s Senovega. Kot je pokazala preiskava, je Štirna, ki se je z vlakom ob 21.30 pripeljal iz Ljubljane, zbil brzi vlak, ki je takrat po drugem tiru pripeljal iz nasprotne smeri.

COUNTRY GLASBA NA LOKI

NOVO MESTO — Zagrebšk ansambel Plava trava zaborava, ki je prav gotovo ena največjih atrakcij na prizorišču jugoslovanske pop glasbe in hkrati naša najpopularnejša skupina, ki izvaja country glasbo, bo v sklopu svoje turneje po Jugoslaviji le nastopil v Sloveniji le v Novem mestu. Zagrebški glasbeniki, med katerimi so tudi člani pop ansambla Animatori, bodo nastopili na vrtu gostišča na Loki v nedeljo, 29. aprila, ob 8. uri zvečer. Čas pred nastopom omenjenega ansambla, ki je nedavno posnel svojo prvo LP ploščo, in po njem bo minil ob predvajanju izbrane country glasbe. Koncert prireja Glasbena zadruga pri OK ZSMS Novo mesto.

VIDEO SEX V NOVEM MESTU

NOVO MESTO — Ljubljanska skupina Video sex, ki se je v dobrem letu dni prebila v sam vrh jugoslovanske pop rock glasbe, bo v sredo, 9. maja na dan sprejema Titove štafete, ob osmih zvečer nastopila na vrtu gostišča na Loki. Mladi glasbeniki so zasloveli po svojih uspešnih nastopih v Zagrebu in Beogradu, ljubitelji tehnopop glasbe pa so njihovo malo ploščo „Moja mama/Kako bih volio da si tu" v trenutku razgrabili. Zelo dobro gre v prodajo tudi njihov nedavno izdani album, ki so ga predstavili na Opatijskem festivalu. Vstopnice za koncert, za katerega je veliko zanimanja, so že v prodaji v Mladinski turistični poslovalnici pri avtobusni postaji.

(dv)

Ogenj je požiral vse

Eden najhujših požarov v novomeški občini je povzročil blizu 5,5 milijona dinarjev škode

GORNJE SUŠICE — V soboto okoli 8. ure zjutraj je prišlo do enega največjih požarov v novomeški občini zadnja leta. Kar blizu 5 in pol milijonov din škode dovolj zgovorno priča o uničujoči moči ognjenih zubljev, ki jim niso bili kos niti novomeški in okoliški gasilci.

Tistega jutra je tamkaj zaposleni delavec A. F. kuril, pri tem pa neprevidno uporabljal bencin, ki je povzročil požar na poslopju novomeške kmetijske zadruge v Gornjih Sušicah 26. Poslopje ima v najemu zasebni obrtnik, 65-letni Jože Jerman iz Novega mesta, veliko pa je bilo 32 krat 12 metrov. Takoj zapišimo, da je ogenj v pičlem času uničil ostrešje in strope, poleg tega pa še več motornih in električnih žag, skobelni stroj, več metrov električnega kabla, nekaj vrtalnih strojev, 220 litrov sandolina za premaz lesa, stroj za izdelavo betonske strešne opeke, dva mešalca za beton, kombinirani stroj za izdelavo ladijskih tal in še več drugega orodja. Nič čudnega ni, da prvi podatki govore o 3 milijonih 300 tisoč dinarjev škode, medtem ko je škoda na poslopju, ki je last KZ Krka, ocenjena na preko 2 milijona din.

Obširna preiskava o vzrokih nesreče, ki je stekla takoj, je nedvoumno ugotovila, da gre požar pripisati zgolj neprevidni uporabi bencina. Res visoka cena kančku neprevidnosti.

B. B.

1. maja motokros na Brezju

Na mednarodnem in republiškem tekmovanju se bo pomerilo 76 motokrosistov

BREZJE PRI ČRMOŠNJICAH — V torek, 1. maja, se bo ob 14. uri začelo na progi za motokros na Brezju pri Črmošnjicah tradicionalno prvomajsko tekmovanje, na katerem se bo v razredu 125 ccm pomerilo za pokal Alpe Adria 36 tekmovalcev iz Avstrije, Italije in Jugoslavije. Prav tako se bo v razredu 125 ccm pomerilo istega dne tudi 40 motokrosistov za naslov republiškega prvaka.

Ker se organizatorji zavedajo težav z gorivom, je črnomaljski Integral pripravil tudi več posebnih avtobusov, in sicer iz Metlike (13.00) skozi Semič (13.20), iz Dalnjih njiv (12.30) skozi Vinico (12.50) in Črnomelj (13.20), iz Žuničev (12.45) skozi Adlešiče (13.10) in Črnomelj (13.25) ter iz Črnomlja (12.40), Lokve (12.45) na Brezje. Avtobusi bodo ustavljali na vseh avtobusnih postajah, ki veljajo za redno progo.

OBČNI ZBOR NK BELA KRAJINA

ČRNOMELJ — Prejšnji teden je bil v prostorih kluba na stadionu v Črnomlju občni zbor domačih nogometašev. Po poslušanju poročila o delu v letih 1982—1984, ki ni dalo pričakovanih tekmovalnih dosežkov, so razrešili starega in izvolili nov upravni in nadzorni odbor.

VELIKA ZAGNANOST OSNOVNOŠOLCEV — Kljub temu, da je ob splošni štednji vse manj odpadnega papirja, so ga razredne skupnosti osnovne šole Katja Rupena v Novem mestu uspele v zadnji akciji zbrati kar 12,5 tone, za kar so od Dinosa dobile 50.000 din. Denar bodo razredne skupnosti vložile na svoje hranilne knjižice pri šolski pionirski hranilnici in ga porabile med letom za izlete, pomagale bodo socialno ogroženim učencem. Na sliki: tako so svoj kontejner s papirjem čuvali na novomeški tržnici fantje iz 7. b razreda, ki so bili med najbolj pridnimi, saj so sami zbrali dobri 2 toni papirja. (Foto: J. Pavlin)

SREBRNI JUBILEJ RADIOKLUBA ROTOCEL

KRŠKO — V soboto so na svečani seji radiokluba Rotocel Krško v Delavskem domu Edvarda Kardelja radioamaterji ob svoji 25-letnici dobili iz rok predsednice občinske konference SZDL Margarete Marjetič „znak občine Krško". Predsednik kluba Boško Karabaš in njegov tovariš iz radiokluba iz Hamburga (ZRN) pa sta izmenjala listini o prijateljstvu. Lepo priznanje za okoli 50 radiooperaterjev in konstruktorjev v Rotocelu je gotovo najvišje priznanje Zveze radioamaterjev Slovenije zlata značka, medtem ko sta si podpredsednik kluba Alojz Hruševar in članica Edita Gubenšek prislužila srebrno oz. bronasto značko. V Krškem je bila v soboto tudi 12. konferenca Zveze radioamaterjev Slovenije, na ogled pa je bila tudi razstava o razvoju radioamaterstva.

kozerija

VARČNOST RAVNATELJA KREDNIKA

Našega tovariša ravnatelja Krednika je obsedla zadnje čase varčevalna mrzlica. Ne varčujemo samo z elektriko, kurjavo in vodo, ampak tudi s tarčami. Da, prav ste prebrali: s tarčami. Na nedavnem obrambnem dnevu je dobil po betici vsak, ki je z izstrelkom iz zračne puške zadel tarčo, četudi je bil to cilj. „Če bomo delali tako, bomo spravili šolo na boben," je tulil tovariš ravnatelj Krednik in je grdo gledal našega telovadnega učitelja, ki nima predpisane izobrazbe, a nas uči poleg telesne vzgoje še obrambo in zaščito. Nekaj se govori, da bo dobil taisti učitelj vsak čas nogo, se pravi, da bo mogel s trebuhom za kruhom. Na naši šoli je dvanajst let, mularija ga ima rada, veliko se ukvarja z nami: vodi deset krožkov, z nami hodi na tekmovanja. V šoli je od jutra do večera. Je pa že večkrat rekla tršica Ančka, da nima papirjev in da takšni ljudje nimajo v sodobni šoli kaj iskati. Povedala nam je, da je naš telovadec „faliran" študent, kar se nam je zdelo od začetka nekaj groznega, potem pa nič več. Mojca se že zdaj cmeri ob misli, da nas bo učil jeseni telovadbo kakšen zaguljeni tip z diplomo v okviru, ravnatelj Krednik pa govori o razpisih.

„V Prosvetnem delavcu moramo maja razpisati vsa neustrezno zasedena delovna mesta. Na prvem mestu dela in naloge učitelja telesne vzgoje." Poznam ga, Krednika, ravnatelja našega. Varčevalca šolskega, poznam ga, učiteljsko dušico, ki nam dovoli dajati pri malici samo najdrobnejša jabolka. Vem, kaj bo storil.

Z rokami, uprtimi v boke, se bo postavil pred našega telovadnega učitelja in ga bo vprašal: „Koliko ste pa visoki?" Meter dvainsedemdeset." „Koliko pa tehtate?" „Devetinšestdeset." „Katero številko trenirke pa nosite?" „Šestinštirideset." „In katero številko copat imate?" „Dvainštirideset."

In potem bo pisalo v Prosvetnem delavcu, da išče naša šola telovadnega učitelja, ki mora izpolnjevati poleg visoke izobrazbe še naslednje pogoje: nositi mora trenirko številka šestinštirideset, prav pa mu morajo biti tudi copate številka dvainštirideset. To pa zato, ker kupuje opremo telovadnim učiteljem šola, trenirka in copate, ki jih nosi sedanji naš telovadec, pa še niso za v staro šaro.

TONI GAŠPERIČ

vse ne bo en sam usran dolgčas

Ker se mladi odvračajo od institucionaliziranih oblik kulturne ponudbe in delovanja, je razumljivo, če med njimi kroži prepričanje, da zanje v novomeški kulturni ponudbi ni kaj dosti oziroma kar nič. Razumljivo je potem tudi, če njihova organizacija, v tem primeru občinska konferenca ZSMS Novo mesto, prisluhne takšnemu mnenju in potrebi ter zapiše v svoje letošnje načrte tudi tovrstno dejavnost, še posebno, ker je zadnji kongres slovenske mladine v Novem mestu poudaril potrebo po takšnih premikih v dejavnostih mladinske organizacije, ki naj upoštevajo interese tako imenovane baze, se pravi, kaj mladi hočejo, želijo.

Občinska konferenca ZSMS je torej dala pobudo, da v Novem mestu na Loki v poletnem času pripravijo glasbene večere, na katerih bi mladi (in seveda tudi tisti manj mladi in drugi, ki jih kaj takega zanima) lahko poslušali tiste vrste glasbo, ki jih zanima, jim je blizu in ima hkrati v kalni poplavi skomercializirane zabavne glasbe tudi nekatere vrednote, ki so blizu mladi generaciji, predvsem kritičnost in angažiranost. Za izvedbo te pobude so najprej določili skupino Novomeščanov, med njimi Draga Vovka za pripravo programa in Zdravka Voglarja za izvedbo teh glasbenih, kulturnih večerov.

Na sestanku prejšnji četrtek pa so pri OK ZSMS ustanovili glasbeno zadrugo, ki bo skrbela za uresničevanje te pobude. V nji so poleg omenjenih še Dušan Pezelj, Gregor Tršar, Jože Tisu, Zadolženi pa so za vse plati od redarske službe do propagande.

„Dajmo, potrudimo se vsaj mi, če mladim že nihče nič ne ponudi," pravijo fantje iz zadruge.

Vzemimo ta „nihče" in „nič" z zadržkom, ker končno v siceršnji kulturni ponudbi, ki ni tako revna, kot nekateri vidijo, ni diskriminatorskih meja, komu in od katere starostne stopnje naprej je namenjena, vendar je treba priznati, da je prav na tistem področju, ki danes mlade najbolj zanima, to je sodobna popularna glasba, v Novem mestu res bolj klavrno. Če k temu pridamo še pomisel, da je mladim pač najljubše, če takšno glasbo poslušajo skupaj, da se ob nji zbirajo, se srečujejo in družijo, potem je nezadostna ponudba še toliko bolj očitna. Program zabavne glasbe, ki se odvija v novomeški športni dvorani, je res skomercializiran in „nazadnjaški", kot pravijo mladi vsemu tistemu, kar ni angažirano in kritično.

„S temi večeri na Loki želimo zapolniti praznino, ki jo čutimo," pravi Drago Vovk. „Od četrtka do nedelje bi zvečer v gostišču na Loki imeli disco, ob petkih pa koncerte moderne, nekomercializirane popularne glasbe, ki bi jo mladi poslušali in ob nji tudi plesali. V načrtu imamo koncerte glasbenih skupin, ki nekaj pomenijo v Sloveniji in na Hrvaškem, kot so Plava trava zaborava (nastopa že to nedeljo), Video sex, Lačni Franz, Skakalci, nastopili naj bi tudi kantavtorji, kot sta, denimo, Andrej Trobentar in Jani Kovačič, pa jazzisti itd. Predvidevamo tudi nastope angažiranih literatov in nastope prostorsko nezahtevnih eksperimentalnih gledališč.

Prireditve nameravamo financirati z vstopninami, kar pa ne pomeni, da bomo cene vstopnic navijali. Biti morajo dostopne mladim, sicer ni nič. Pričakujemo pa, da bodo mladi z dobrim obiskom posredno podprli tovrstne glasbene večere. Če ne bo obiska, bomo morali z njimi nehati. Vendar se tega ne bojim, saj računamo na obisk tudi iz drugih krajev Dolenjske, ob koncertih bolj poznanih skupin pa tudi od drugod iz Slovenije in Hrvaške."

Gostišče na Loki — Metropol — se je pobudi rado odzvalo in je pripravljeno ponuditi prostor. Gostišče je na primernem kraju, odmaknjenem od cestnega prometa, ob Krki, ima dovolj prostora, da sprejme nekaj sto ljudi, ima oder, ni se bati, da ne bi bilo kos povpraševanju po gostinskih storitvah, skratka, ob koncu tedna bo za mlade in za druge kar zanimivo zaviti na stare sprehajalne poti ob Krki in se za urico, dve ali več zadržati v pisanem vrvežu.

„Če se bodo glasbeni večeri na Loki dobro obnesli, ni nobenega razloga, da jih drugo leto ne bi ponovili," ugotavlja Drago Vovk.

Od tega tedna naprej torej se bo v Novem mestu ob koncu tedna dogajalo nekaj novega. Skozi vroče poletne dni vse do septembra bodo imeli mladi. malo manj upravičenosti godrnjati, da zanje na tem ljubem svetu ni nič, da je vse en sam usran dolgčas in da dolenjska metropola nima nobene glasbene scene ter podobno, kakor se danes izraža generacija, ki kot vse mlade generacije hoče biti nekaj svojega, hoče hoditi po svojih poteh, odpirati svoja obzorja, ne pa stopati v zgažene poti.

M. MARKELJ

V neobvezen premislek

PRAVICA DO RESNICE

Ali je posameznik močnejši od mesta, ki ima 18.000 prebivalcev? To vprašanje se zastavlja samo po sebi, potem ko preberemo prispevek, ki v pričujoči Prilogi govori o preskrbi Novomeščanov s pitno vodo. Odgovor je „da", posameznik je močnejši od celokupnega središča neke, ne tako majhne pokrajine, s svojo črno gradnjo na najožjem območju zajetja mestnega vodovoda lahko nenehno ogroža vodo in s tem zdravje tisočev. Ali to pomeni, da naš pravni sistem, v katerem kar mrgoli najlepših zakonov na svetu, ne more zbrati dovolj moči zoper čisto navadno greznico, ki se steka v javni vodovod? Odgovor je, žal, pritrdilen.

Seveda to ni edino vprašanje, ki ga postavlja omenjeni zapis. Dokazano je, da je samo vprašanje vremena in naključja, kdaj bo ta ali ona nevarna črevesna klica zašla v mestno vodo iz enega od nekaj sto drugih virov okužbe. Lep primer za to je ne tako davna griža, zaradi katere je na stotine Novomeščanov namesto v službi in v šoli sedelo na straniščni školjki ali pa pospešeno potovalo k njej. Mogoče se spomin ob tem nasmehne, toda kaj če bi bilo namesto griže kaj drugega? Ali so v družbi, ki se šteje za dokaj civilizirano, zdravje, učna in delovna sposobnost, da o ugledu niti ne govorimo, res lahko odvisni od plohe, ki bo ali ne bo poplaknila podgorska stranišča na štrbunk?

Če smo prav razumeli omenjena in druga sporočila zapisa „Ali Novemu mestu grozi epidemija?", bi moralo iz radijskih zvočnikov in s strani, ki so v časnikih namenjene za obvestila, nenehno doneti vsaj opozorilo, naj Novomeščani ne pijejo vode iz mestnega vodovoda, saj je zdravstveno oporečna. Ali beremo? Ne, navkljub vsem analizam, katerih rezultati presegajo mejo dovoljenega in zdravju neškodljivega, in poplahom, ki so jih novomeške zdravstvene, sanitarne in komunalne oblasti nedvomno pravočasno, strokovno in utemeljeno posredovale na višje mesto.

Smo pri bistvu zadeve, če je tu sploh kaj nebistvenega. Mar ni dejstvo, da javnost, ki to vodo pije, plačuje in konec koncev skrbi za podaljševanje in krpanje situ podobnega vodovoda, pravzaprav sploh ne ve oziroma ni vedela, kaj se dogaja in kaj se bo morebiti zgodilo, v vseh teh nadvse žalostnih rečeh najbolj žalostno in razorožujoče osupljivo?

Svoboda je tudi pravica do resnice, kdorkoli je iz tega ali onega vzroka tiščal k tlom informacijo o stanju novomeškega vodovodnega omrežja, bi moral vedeti, da so danes resnice res največkrat neprijetne, hkrati pa tudi domala edine, ki stvari zastavljajo na novo, na bolje. Podcenjevati tako prvinsko, osnovnošolsko politično modrost ni samo vprašanje prekoračitve pooblastil, ampak tudi zadeva, ki se bolj, kot si nekateri mislijo, tiče morale, odgovornosti in, ne nazadnje, zdrave pameti. Je na tem svetu še kaj bolj javnega kot javni vodovod?

MARJAN BAUER

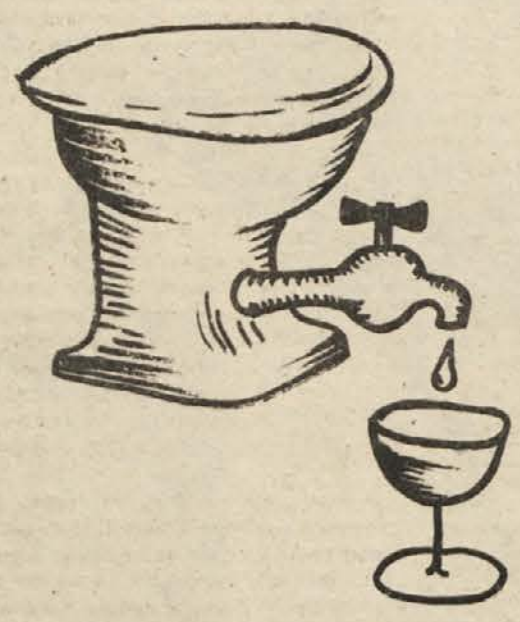

mala enciklopedija neverjetnosti

Pred nekaj leti so v Franciji obsodili na zaporno kazen Jeana Michela Dagueja, ki se je sicer predstavljal za filmskega producenta. To je tudi v resnici bil. Obsodili so ga zaradi izvedbe sedmih ropov bank. V zagovor je povedal, da je denar, ki si ga je pridobil z ropi, potreboval za financiranje snemanja celovečernega filma o gangsterjih.

●

Leo Weiser, lastnik ene od newyorških avtošol, je tudi lastnik najdaljšega potniškega avta na svetu. Avto, ki so ga naredili na posebno naročilo, je dolg 9 metrov, veljal pa je 120.000 dolarjev. V kabini ima med drugim tudi dve ležišči, prevlečeni s škrlatnim velurjem, stereo sistem, televizor, dva hladilnika, bar in tri telefone. Weiser je izjavil, da je avto nabavil zato, da bi laže lovil ženske.

●

Biologija in filozofija ne potrjujeta prastarega verovanja, da se moški najraje zaljubljajo spomladi. Raziskave so pokazale, da je pri moških proizvodnja spolnih hormonov največja jeseni in pozimi, najmanjša pa poleti.

●

Pred nekaj leti so študentje vseučilišča Leicester v Angliji izbrali najbolj dolgočasnega profesorja in ga nagradili s tako imenovano zlato blazino. Nagrado je dobil fizik dr. Ashley Clarke, ki je ves semester predaval o mehaničnih zakonih, ki pogojujejo gibanje molekul v neskončno viskoznem mediju. Predavanjem je prisostvovalo povprečno 7 do 10 študentov.

●

Pred desetimi leti so v Hollywoodu na uradno zahtevo sindikata prepovedali uporabo termina „extra", s katerim so označevali filmskega statista. Vzdevek so nadomestili z izrazom „atmosphere creator", kar bi ponaše pomenilo „ustvarjalec atmosfere, vzdušja".

●

Moskovski cirkus ima skupino dresiranih krav, ki plešejo valček in druge plese, posamezno in v skupini. Živali so med nastopom maskirane v balerine.

Uprava londonskega Savoya, enega najboljših in najbolj razkošnih hotelov na svetu, se je pripravljena spopasti z vsako malenkostjo. Če na primer grozi nevarnost, da bo na kakšni zaključeni večerji samo 13 gostov, strežno osebje takoj postavi stol in pribor za štirinajstega gosta — mačka Gastona. Ta osebel. mačjega rodu živi v hotelu samo v te namene. Dobiva tudi plačo.

●

Zaščitnik zaljubljenih je sv. Valentin, ki je bil svoje dni krščanski duhovnik v Rimu. Ubiti ga je dal cesar Klavdij. Nihče še ni ugotovil, zakaj je nesrečni Valentin patron ranjenih src, ostanki pobožnega svetnika pa so skrbno prešteti. Eno njegovih glav hranijo v Italiji, drugo v Španiji, eno telo v Rimu, dvoje teles in tretjo glavo v Španiji, še dvoje teles je v Belgiji in eno v Švici.

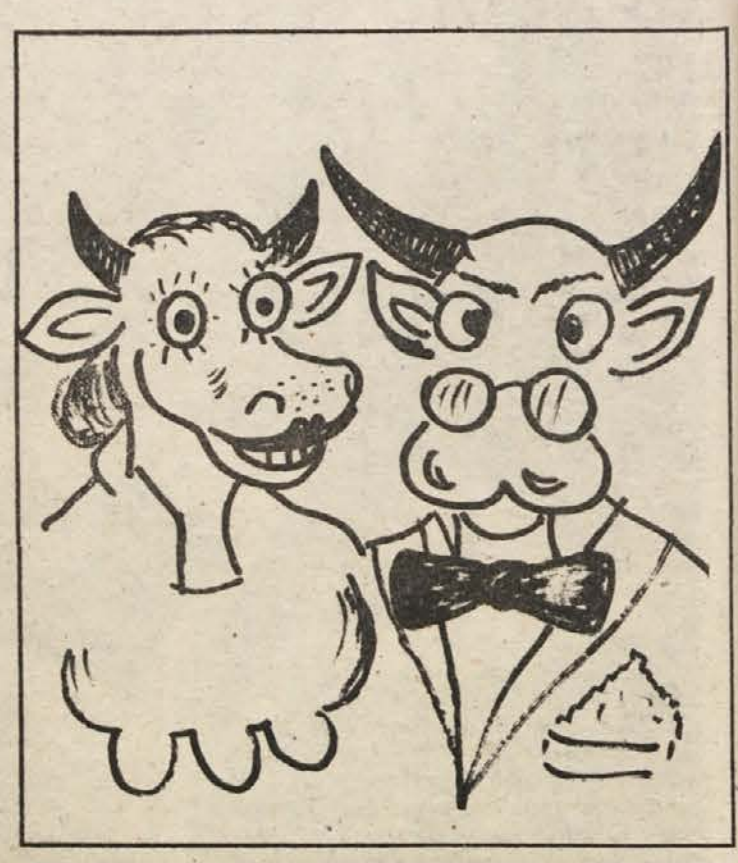

VOJAŠKI KOTIČEK

STROJ, KI KOPLJE ROVE

Čas je zlato. Ta rek velja še posebej za vojake in vojaška opravila. Razdalje so se že zdavnaj zmanjšale, hitrost je postala ena od najpomembnejših značilnosti vsake vojaške dejavnosti. Zato se že dolga leta vojaški izvedenci, tehniki in inženirji ter proizvajalci najrazličnejše opreme za oborožitev armad na vse načine trudijo, da svojo vojsko opremijo z orodji in stroji, s katerimi bo moč v zelo kratkem času postoriti to ali ono delo, stroje, ki bodo vojaku pomagali in mu varovali moči za druga opravila. Tako na primer imajo v inženirskih in drugih enotah vrsto različnih strojev, ki vojakom pomagajo hitro premostiti reko ali drugo naravno oviro, posejati minska polja, odstraniti ovire in podobno.

Med sodobne inženirske stroje spada tudi tako imenovani kopač jarkov, stroj, ki je namenjen za hitro kopanje jarkov. Utrjevanje je namreč tudi v sodobni vojni izrednega pomena. Kljub izredni dinamičnosti sodobnega boja bo utrjevanje še vedno izredno pogosto, še posebej zaradi številnega orožja in vse močnejšega ognja, ki ga lahko odpre že pehota. Samo oddelek vojakov sodobne armade izstreli s svojim orožjem 600 do 800 nabojev v minuti! Pred tem ognjem lahko vojaka zaščiti jarek. Pri uporabi taktičnega jedrskega orožja lahko rov vojaka povsem zaščiti že na nekaj sto metrov od središča eksplozije. Če pa se rov dodatno dopolni s podzemnimi zaklonilniki (vojak potrebuje za tak zaklonilnik komaj pol ure), je zaščitna moč jarkov še večja.

V vojaškem izrazoslovju pojmujemo pod besedo rov ali jarek fortifikacijski objekt, namenjen za ognjeno dejstvovanje, zaščito in prikrit manever na bojišču. Pri izbiranju mesta za kopanje rova ali jarka se seveda upošteva, da ima enota dober pregled in dobre možnosti za ognjeno dejstvovanje in da je mogoč manever z ognjem.

Rovov in jarkov torej ne bomo kopali v vdolbinah, nasprotnih pobočjih, v naravnih jarkih in pod. Načeloma naj bi bila 300 do 400 metrov pred jarkom čistina ali vsaj dobra možnost za streljanje. To je še posebno potrebno, da se sovražnik ne bi mogel neopazno približati. Jarka ne izdelamo v ravni črti, pač pa cikcak, in sicer tako, da je v ravni črti krak dolg največ 20 metrov. Jarek seveda tudi maskiramo.

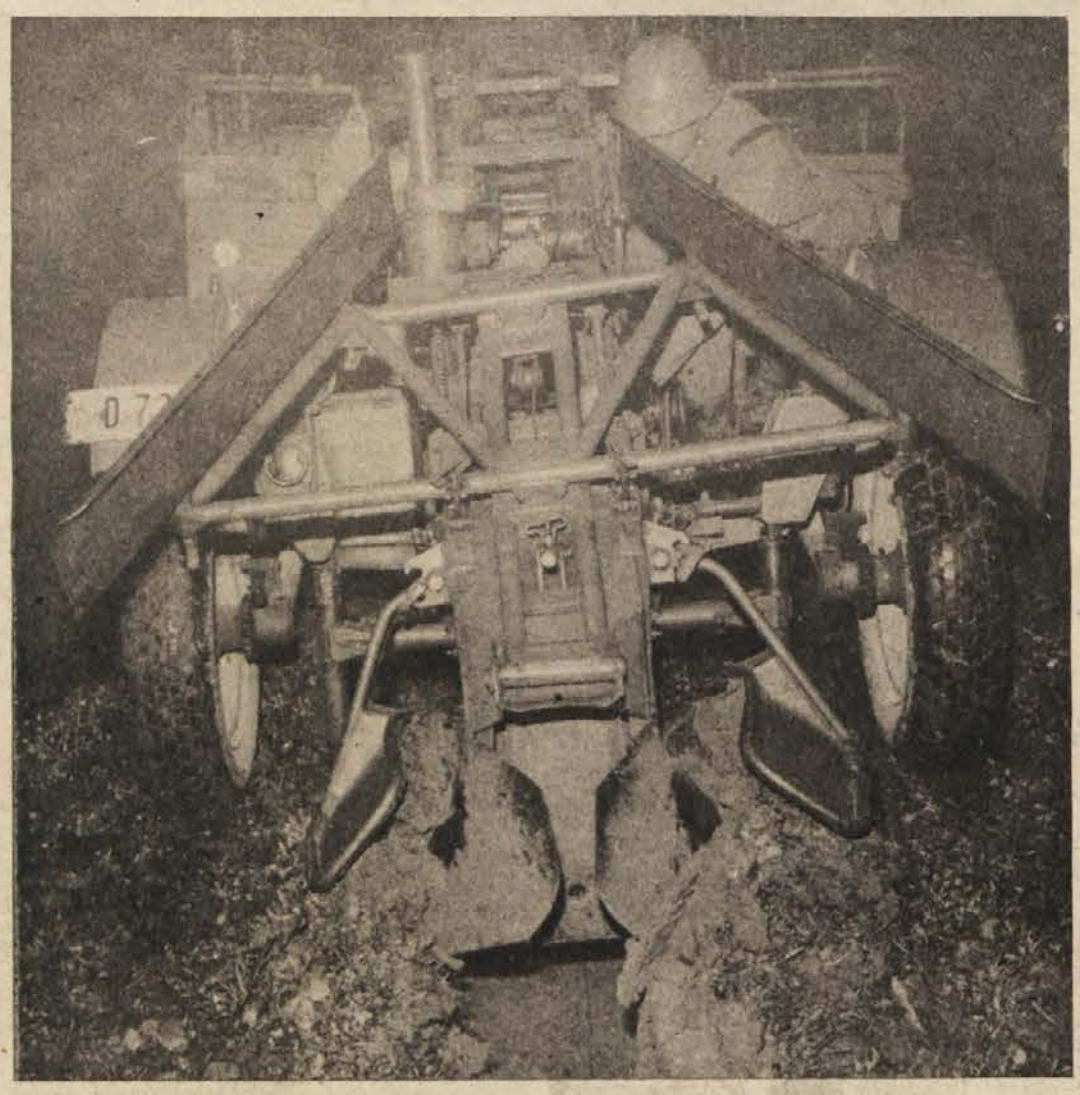

Globina jarka je različna. Kadar ni dovolj časa ali kadar zemljišče ne dopušča kopanja, je jarek namenjen le za plazenje in sklonjeno hojo, sicer pa so jarki globoki tudi do 180 cm. Jarek lahko tudi pokrijemo, tako nastane rov.

Dolga leta so jarke izdelovali ročno. Za to delo pri utrjevanju položajev so največkrat zaposlili vojake, nemalokrat pa so del opravil prevzele tudi enote civilistov. Vsaka enota se je utrjevala zase, inženirci so se lotevali zahtevnejših opravil.

Po drugi svetovni vojni so v skoraj vse armade uvedli posebne stroje za kopanje jarkov, tako imenovane kopače jarkov. Tako imamo tudi v naši armadi nekaj vrst kopačev jarkov.

Kopač jarkov je inženirski stroj na gosenicah, ki mu omogočijo vožnjo po vsakem zemljišču in tudi večjih strminah. Kopačev jarkov je več vrst. Tako imamo kopače jarkov „žličkarje", to so posebna rezila na brezkončnem traku, ki se vrti in koplje ter odmetava zemljo. Drugi tipi so izdelani na načelu rotacijskih nožev, nekateri modeli pa so napravljeni v obliki plugov. S kopačem jarkov je mogoče v eni uri izdelati od 200 do 800 metrov jarkov, zmogljivost je odvisna od lastnosti zemljišča. Stroj tako nadomesti delo več sto vojakov, da o hitrosti utrjevanja niti ne govorimo.

Čeprav je kopač jarkov zelo učinkovit, ga žal ne moremo uporabiti na vsakem zemljišču. Še najbolj se obnese v dolinah in na rahlo valovitem zemljišču, manj primeren pa je v hribovitem in kraškem svetu. Seveda kopač jarkov ne naredi vsega, kar mora jarek imeti. Za vojake ostane še obilo dela, računajo, da 10 do 20 odst. Jarek je treba dodelati, mu utrditi stene, izdelati in oblikovati mesta za strelce, treba ga je maskirati in podobno. Ne glede na to pa je kopač jarkov izredno dragocen pripomoček pri utrjevanju enot sodobnih armad.

OKROGLA MIZA

OD KROMPIRJA SE REDI LE TISTI, KI GA JE?

V Sloveniji sadimo krompir na okoli 30 tisoč hektarih in ga pridelamo okoli 450 tisoč ton. Takšne so samo približne ocene, saj nihče ne razpolaga s preverjenimi podatki. To pomeni, da pridelamo povprečno 14 ton na hektar, kar je veliko manj kot v kmetijsko razvitih državah, kjer dosegajo tudi 30 ton in več na hektar. Če bi pri nas povečali hektarski donos za 8 do 10 ton, bi laho površine pod krompirjem zmanjšali za tretjino, kar pomeni, da bi dobili površine za sejanje drugih, iskanih poljščin.

Vse to je bolj ali manj znano in večkrat zapisano, vendar kaj dosti kljub temu pri intenzifikaciji pridelave krompirja nismo dosegli. Krompir je nekako odrinjen, denarja za večje pospeševalne ukrepe ni, s skladišči gre tesno, pridelava semena ni zadostna ipd. Povrhu vsega pa velja za krompir, da ga sorazmerno malo pridelamo v družbeno organizirani pridelavi, tako se precejšen del pridelka izgubija po neznanih in nekontroliranih kanalih.

Vse te probleme občutimo tudi na Dolenjskem, kjer s krompirjem posadimo samo v družbeno organizirani proizvodnji okoli 1400 hektarov in ga pridelamo 18.000 ton oziroma tretjino slovenske tržne proizvodnje.

Dolenjski list je pripravil okroglo mizo, za katero so se zbrali pridelovalci, predelovalci, predstavniki kmetijskih zadrug, kmetijski strokovnjaki idr. ter novinarjem Andreju Bartlju, Milanu Marklju in Jožetu Simčiču izčrpno odgovorili na nekaj vprašanj. Za okroglo mizo so sodelovali: Drago Kotar in Lojze Metelko iz KZ Trebnje, Slavko Nemanič iz KZ Stična, Miha Krhin iz KZ Krka Novo mesto, Polde Višček, kmet z Volčjih njiv, Marija Orešnik iz Poslovne skupnosti za sadje, krompir in vrtnine, Tadej Sluga iz Kmetijskega inštituta v Ljubljani, Janez Čeplak iz republiškega komiteja za kmetijstvo, Maks Kurent, Jože Babnik in Marinka Škufca iz mirenske Kolinske. Pogovor je bil v prostorih tozda Predelava krompirja na Mirni.

Dolenjski list — V trebanjski občini pridelate največ krompirja na Dolenjskem. Ker imate bogate izkušnje, povejte, s kakšnimi uspehi se lahko postavite in s kakšnimi težavami se ubadate?

Drago Kotar: „V resnici se lahko pohvalimo, da je za nas krompir pomembna poljščina. Samo v družbeno organizirani proizvodnji ga bomo letos posadili na 530 hektarih in ga pridelali okoli 8 tisoč ton. Krompir predstavlja za naše kmete do ene četrtine njihovega dohodka. Je pa pridelava krompirja izredno razdrobljena, saj imamo preko 1000 pridelovalcev. Vsak pridela 7 do 8 ton, kar so majhne količine. Drugačen način niti ni mogoč, ker je zemlja razdrobljena. Za tako majhne krpe zemlje ni primernih sadilcev, izkopalnikov in drugih strojev, to pa pomeni, da je potrebnega veliko ročnega dela. Pridelave ne draži samo ročno delo, ampak tudi organizacija. Za 8 tisoč ton moramo skleniti preko 1000 pogodb. Pridelava krompirja se v trebanjski občini ni zmanjšala kljub težavam in velikim materialnim stroškom, ki znašajo na hektar 180 tisoč dinarjev. Zaradi vsega tega je pridelava krompirja precej tvegana. Dobra stran je zagotovljen odkup Kolinske, kmet lahko na ta način dokaj dobro vnovči svoje delo. Ker ljudje nimajo skladišč za krompir, je za nas izredno pomembno, da gre krompir z njive naravnost v tovarno. S tem se izognemo dodatnim stroškom zaradi skladiščenja in večkratnega prekladanja."

Miha Krhin: „Za razliko od trebanjskega je bila pridelava krompirja na našem območju vsa zadnja leta stihijska. Pridelali smo ga preveč ali premalo, v to pa so se vmešavali še kupci z juga. Poskusili smo sklepati pogodbe za družbeno organizirano pridelavo, a ni šlo. Najbrž zaradi slabe delitve dela, premajhnih površin in pomanjkanja strokovnjakov. Mislim pa tudi, da je pri nas manjkal pozitivni vpliv, kakršnega je imela v trebanjski občini tovarna za predelavo krompirja. Ker naši kmetje nimajo tolikšnih izkušenj, bi potrebovali dobro pospeševalno službo. Žal pa smo imeli le enega pospeševalca, za katerega bi bilo bolje, ko bi ga ne imeli. Za primer naj navedem, da je zamenjava semena katastrofalno nizka. Velja pa tudi, da našega kmeta pridelava krompirja za trg ne zanima toliko, ker je večina kmetov še zaposlenih. Pridelujejo ga zase. Tudi kadar ima na trgu visoko ceno, ga raje pokrmijo živini, namesto da bi ga prodali po tržnih cenah in nekaj zaslužili. Pri porabi torej ne upoštevajo vplivov trga. V novomeški občini tudi ni primernih površin za pridelavo, take so le v okolici Mirne peči in v dolini Krke do Šentjerneja. Res pa je, da še nismo izkoristili vseh možnosti. S povečanjem hektarskega donosa, ki znaša zdaj 14 ton na hektar, z uporabo sredstev za zaščito rastlin, dobro pospeševalno službo in nasploh boljšim odnosom do kmetijstva bi lahko v novomeški občini pridelali do 10 tisoč ton tržnih presežkov krompirja.

Dolenjski list — Slišali smo glas zadrug, kako pa to občuti kmet?

Polde Višček: „Včasih sem sadil krompir na dveh hektarih in ga zadrugi prodal tudi po 35 ton. V zadnjem času sem začel površine pod krompirjem zmanjševati in se preusmerjam v živinorejo. Zakaj? Stroški pridelave skokovito naraščajo, poleg tega zahteva krompir izredno veliko težaškega ročnega dela. Po cel mesec, da tako rečem, stojim na glavi in opravljam eno in isto delo, česar še stroj ne bi zdržal. Za ves trud pa sem v primerjavi s stroški dobil vedno manj denarja. Kar poglejmo: za dve traktorski gumi moram zdaj dati 6 ton krompirja, za kilogram gnojila dam 2 kg krompirja. Leta 1971 sem dobil za kilogram žive teže goveda 6 litrov nafte, danes je dobim samo tri. Rezervnih delov za izrabljeno mehanizacijo, ki jo imamo v strojni skupnosti, ne dobimo. Ko smo začeli krompir izvažati, so nam obljubljali, da bodo šle te devize za gume in druge potrebščine. Zdaj so nanje nabili visoke carine in davke. Hkrati nam pa očitajo, da imamo najdražjo hrano. Prepričan sem, da bi jo imeli tudi drugje, če bi imeli tako visoke stroške. Pravijo, da se je kmetov položaj v zadnjem času izboljšal. Res se je, ampak na račun naše pridnosti in večjega dela. Ceho bomo plačali mi, saj se bomo za krompir izgarali. Inflacija najbolj prizadene nas, tisti, ki barantajo z našimi pridelki, pa služijo. Kdo je pobral smetano od izvoza? To bi se moralo vedeti."

Marija Orešnik: „Poleg rednih izvoznikov v zadnjem času izvažajo krompir tudi organizacije, ki s kmetijstvom nimajo nič skupnega. Ti gredo direktno do pridelovalca in na črno odkupujejo, skratka, naredijo vse da pridejo do deviz. In kdo vse izvaža krompir? Pred leti je bilo točno določeno, kdo lahko izvaža, zdaj pa lahko izvaža kdorkoli hoče. Gre za špekulacijo in kmetijske devize se prelivajo drugam."

Dolenjski list — Doslej smo ves čas govorili predvsem o pridelavi jedilnega krompirja. Za pridelavo tega pa je v prvi vrsti pomemben semenski krompir. V Kmetijski zadrugi Stična so se usmerili v pridelavo semenskega krompirja. Vprašujemo, ali so težave pri pridelavi tega kaj manjše?

Slavko Nemanič: „Smo pomemben pridelovalec semenskega krompirja v Sloveniji in imamo bogate izkušnje. Pri nas se zavedamo, da je za povečanje hektarskega donosa semenski krompir zelo pomemben. Količina pridelka se je pri nas zmanjšala, čeprav v Sloveniji načrtujemo povečano pridelavo. Čez šest let naj bi na 810 hektarih pridelali v Sloveniji 13 tisoč ton semenskega krompirja. Že prihodnje leto bi morala naša kmetijska zadruga pridelovati krompir na 100 hektarih. Le s tako povečano proizvodnjo semenskega krompirja bi lahko dosegli, da bi seme zamenjevali vsaka štiri leta in to uzakonili z občinskimi odloki. Trenutno bi bil tak odlok nesmiseln, ker semenskega krompirja ni dovolj. Pa tudi če bi ga bilo dovolj, zanj ni skladišč. Za gradnjo skladišč pa ni denarja, bojim se, da ga tudi ne bo. In tu se vidi družbena skrb za krompir. Lani smo zgradili skladišče za 800 ton semenskega krompirja. Potreba je seveda večja, skladišče bi morali povečati za 500 do 600 ton. In tu bi Kolinska lahko pokazala svojo dobro voljo. Pomagala nam bi lahko s tristo poletami.

Prave in dolgoročne rešitve so v sistemskih ukrepih. Imamo načrte, po katerih naj bi pri nakupu jedilnega krompirja potrošnik plačal en dinar za regresiranje semenskega krompirja in en dinar za skladišča. Nekaj sredstev bi dobili tudi v primeru, če bi krompir dali v zvezne in republiške blagovne rezerve, kot so meso, olje, pralni prašek in podobno. Krompir bi moral dobiti svoje mesto tudi v republiških planih za pospeševanje kmetijstva, kot ga je dobila pšenica, in smo zato v pridelavi te naredili pomembne korake naprej. Ker krompirja ni v republiških planih, ga tudi v občinskih ni. Zavedamo se, da je družba na tesnem z denarjem, a nam lahko vseeno pomaga pri povečanju pridelave, morda tudi za izvoz. Krompir ni imel v družbi nikoli večje družbene podpore, kot jo imajo pšenica, sladkorna pesa, oljna repica in druge poljščine. Najbrž si tega položaja pridelovalci sami nismo znali pridobiti. Krompir se je tako pri nas obdržal bolj iz tradicije, ker ga ljudje že 25 let pridelujejo, kot pa zaradi drugih spodbud."

Dolenjski list — Pogost očitek je pomanjkljiva družbena skrb za krompir. Kaj je doslej naredila in kaj pripravlja poslovna skupnost za sadje, krompir in vrtnine, zlasti pa odbor za krompir?

Marija Orešnik: „Dejstvo je, da se pridelek krompirja v Sloveniji iz leta v leto manjša. Zato smo lani začeli pripravljati program semenske proizvodnje krompirja do leta 1990. Vendar če ne bo ustreznih skladišč, tega programa ne bomo mogli izpeljati. Pridelave jedilnega krompirja, pravzaprav merkantilnega, ne bomo povečali, če ne bo semenskega. Drugo je vprašanje hektarskih donosov. Poprečni hektarski pridelek v organizirani proizvodnji je 23 ton na hektar, medtem ko dosežejo v Pomurju z manjšimi napori tudi 30 ton na hektar. Računamo, da gre petina vsega pridelka za živinsko krmo, samo 15 odst. vse pridelave je tržne, 65 odst. vsega pridelka pa je zunaj evidentiranih tokov. Tu prihaja do kršitev zakona o blagovnem prometu. Tu izvira tudi „krompirjev greh", ko se dogaja, da v Sloveniji krompirja zmanjka, čeprav bi ga moralo biti dovolj."

Dolenjski list — V načrtu o pridelovanju, predelavi in porabi krompirja do leta 1990 je zapisano, da se pridelovalci obvezujejo, da bodo pridelali vedno več sort, merkantilnega in industrijskega krompirja. Pri nas v glavnem sadimo sorto igor, vzgojili smo nekaj domačih sort v zadnjem času pa sadimo tudi dezire, ki gre najbolje v izvoz. Kakšne so možnosti za razvoj sort?

Tadej Sluga: „Igor je že dvajset let sinonim za slovensko sorto. Ta sorta je zelo odporna za virusne bolezni in semena ni potreba tako pogosto menjati. Ostale sorte so v tej tekmi propadle. To pa ni prav, saj pridelek igorja na hektar doseže do 35 ton, dezireja in vesne pa od 40 do 50, celo do 60 ton. Naši pridelovalci niso navajeni na nove sorte in ravnajo z njimi kot z igorjem, kar pa ni ustrezno. Jaka, denimo, zahteva daljše čuvanje pred plesnijo. Ni se uveljavil, čeprav je zaradi nekaterih lastnosti primeren za predelavo. Domačih industrijskih sort pa nimamo, zato jih bomo morali uvoziti. V Sloveniji moramo nujno usposobiti in modernizirati proizvodnjo semena. Ali jo bomo razvili ali pa bomo morali z njo prenehati. Imamo vso moralno podporo, denarja pa ni. Kmetijska zadruga Stična namerava povečati pridelavo semenskega krompirja. Najprej se bodo obrnili za seme na nas, mi pa ga nimamo dovolj. Seme bomo morali torej uvažati, kar pa je zelo drago. Že zaradi tega bi se splačalo vlagati v domačo semensko proizvodnjo, saj domače seme ni nič manj kvalitetno. Osnovno seme velja Kmetijski inštitut okoli 60 dinarjev za kilogram, uvoženo pa 180 dinarjev. Torej bi samo osnovno seme za hektar semenskega kromprija veljalo 680 tisoč dinarjev."

Dolenjski list — Kolinska je spodbudila in dokaj uredila odnose pri pridelovanju krompirja v trebanjski občini. Vendar se pojavljajo klici na pomoč tudi od drugod. Kakšni so vaši načrti?

Maks Kurent: „V tej sezoni smo odkupili 6.500 ton krompirja za predelavo. To je znatno manj od naših zmogljivosti, ki so v naših planih do 10 tisoč ton, sposobni pa smo predelati tudi 14 tisoč ton. Zdaj nismo dobili niti tone krompirja iz Gorenjske in Pomurja in tudi za naprej se zaradi vse dražjega prevoza lahko opiramo samo na Dolenjsko. Rezerve imajo zlasti na stiškem in novomeškem območju. Sprijaznit se moramo s tem, da je predelava vedno dražja in poceni pireja ni več. Cena pireja se že približuje ceni mesa. Mi dobimo na domačem trgu za kilogram pireja okoli 180 dinarjev, proizvodni stroški pa so že višji, cena bi morala biti 230 dinarjev. Še slabše je z izvozom. V Italiji dobimo slabo polovico domače cene. Zaradi neredniih dobav surovine z drugih območij, moramo na domačem pridelati dovolj krompirja. Letos načrtujemo odkup 8 tisoč tin krompirja, od tega naj bi ga do konca leta odkupili in shranili v skladiščih 6.500 ton. S tem želimo olajšati kmetom delo. Morali bomo vložiti denar najprej v razširitev skladišč. Ker je oprema v naši tovarni že iztrošena, porabimo 10 milijonov dinarjev za redno letno vzdrževanje naprav. Zamenjava opreme in povečanje zmogljivosti nas bosta stala prek 200 milijonov dinarjev. Naložba bo smotrna, če bomo imeli zadosti krompirja za predelavo."

Dolenjski list — Krog se zapira, ponovno se vračamo k povečani pridelavi, zanjo pa so potrebne dovolj velike količine semenskega krompirja, izbor pravih sort, skladišča, spodbudne cene. Prav cene za krompir so bile dostikrat sporne. Kakšne bodo letos?

Marija Orešnik: „Letošnja odkupna cena naj bi bila 14,06 din za kilogram krompirja. Proizvodna cena bo letos po kalkulacijah 14,50 din, in to brez akumulacije. Računamo, da kmet porabi 488 ur dela na hektar, ura pa je vredna 150 din. In samo tukaj ima kmet rezervo, tako da si uro računa manj kot 150 din. Samo tako lahko pri nas krijemo razliko med proizvodno in prodajno ceno. Kljub temu pa še vedno velja, da kmet svoje delo najbolje vnovči."

Alojz Metelko: „Odkupno ceno krompirja tiščimo dol zaradi razmerja s sladkorno peso. To razmerje je 1 : 2,3 toda stroški pri pridelavi krompirja znašajo 360 tisoč dinarjev, pri pridelavi pese pa 120 tisoč dinarjev. Kmetijska politika je proti krompirju! Kako bi sicer bila proizvodna cena višja od odkupne?"

Janez Čeplak: „Pridelavo krompirja poleg majhnih površin draži tudi veliko ročnega dela. Mehanizacija bi torej lahko pridelavo pocenila. Zdaj pa se v strojnih skupnostih in zadrugah srečujejo s problemom, kako priti do deviz za, denimo, nakup rezervnih delov idr. Zadruge niso devizno povezane pri izvozu jedilnega in predelanega krompirja. Če bi bile, bi to lahko bil vir deviz in bi devizni učinek prišel tudi do kmeta. Sedaj pa je treba devize odkupovati v drugih organizacijah za nakup gum, škropiv, gnojil in rezervnih delov."

KAKO JE KROMPIR PRIŠEL K NAM?

Krompir, kempir, kampir, kartofelj, podzemljica, podzemeljski kostanj (to je le 6 nazivov od 132, kolikor so jih zabeležili za to poljščino v slovenskem jeziku) je prišel v naše kraje razmeroma pozno. Njegova domovina je Južna Amerika in tamkajšnja ljudstva so ga poznala, gojila ter uživala že stoletja pred našim štetjem. Evropa se je s krompirjem seznanila preko Špancev v 16. stol., trajalo pa je še precej časa, preden je „hudičev sadež" dobil svoj pravi pomen. Šele po veliki lakoti 1771. leta so začeli krompir množično pridelovati in uporabljati. V naših krajih je krompir izpričan s pisnimi dokumenti v letu 1779, dobili pa smo ga preko Nemcev. Zanimivo je, kako dolgoročni so bili nekateri zakoni za pridelavo krompirja. Marija Terezija je izdala zakon, ki je zapovedoval alternativno sajenje krompirja, s čimer so preprečili, da bi se poljščina izrodila.

Jože Babnik

Slavko Nemanič

Lojze Metelko

Drago Kotar

Polde Višček

Marija Orešnik

Miha Krhin

Tadej Sluga

Marinka Škufca

Janez Čeplak

NOVO MESTO OBSOJENO NA EPIDEMIJO?

Mar ni podatek, da so prav vsi vodni izviri v novomeški občini, ki oskrbujejo s pitno vodo več kot 45 tisoč Novomeščanov in okoličanov, oporečni, vreden kaj več od nekaj puhlih razprav pred občinskim izvršnim svetom? Pa še te segajo leto ali dve nazaj, ko smo imeli v Novem mestu na desnem bregu Krke opraviti z epidemijo griže. Bolj ali manj spretno so takrat nekateri skušali vzroke okužbe prikriti, danes je vsa stvar jasna kot beli dan. Otroci iz Podgorja so klice griže prinesli iz kolonije ob morju, obilen dež je klice, blato in urin iz suhih stranišč spral v zemljo, kraška sestava tal je omogočila, da so klice prišle v vodo... vse ostalo je znano.

Začuda in k sreči je takšnih in podobnih okužb z vodo v novomeški občini malo. Čeprav bodo novomeški Komunali, ki upravlja z javnimi vodovodi na novomeškem območju, dali besedo kasneje, lahko že uvodoma zapišemo njihovo grenko ugotovitev: „Zaradi objektivnih okoliščin Novomeščanom in okoličanom ne moremo zagotoviti preskrbe z neoporečno pitno vodo."

V Novem mestu torej pijemo, odvisno od vremenskih razmer, bolj ali manj zdravju škodljivo vodo.

Le trije primeri. V novomeški Komunali redno kontrolirajo in analizirajo stanje tako imenovane surove, še neklorirane vode. Dovoljeno število klic na mililiter vode je deset, seveda pa noben od mikroorganizmov ne sme biti fekalen. Na slepo z zajetnega kupa analiz potegnjeni trije izvidi kažejo, da je mililiter vode v Vavti vasi vseboval 84 klic, od tega 14 fekalnih, v Družinski vasi 35 klic, od teh je bilo 7 fekalnih, mililiter vode v Stopičah, ki oskrbujejo dobršen del Novega mesta, pa, naj se sliši še tako neverjetno, nad 1.000 klic, od teh je bilo več kot 120 fekalnih. Analize stopiške vode v domala nobenem primeru niso dale dosti boljših rezultatov. In vzroki?

KLOR NE ZALEŽE VELIKO

Bistveno pripomore k onesnaženju kraška sestava tal na Dolenjskem, saj se voda, ki prodira skozi zemljo, povsem ne prečisti, prehitro steče skozi požiralnike do neprepustnih slojev. Morebitni nalivi in deževje ta proces seveda še pospešijo, razen tega pa s površja tal sperejo vso umazanijo. Zato tudi ob vsakem malo večjem dežju teče iz pip kalna voda. V takem primeru tudi kloriranje ne zaleže, saj bi morali predhodno opraviti postopek sedimentacije, vendar naprav za to v Novem mestu ni. Kloriranje novomeške vode tudi sicer zasluži nekaj več besed.

Za klor velja, da je nujno zlo, zato ni čudno, da se v razvitejših državah zatekajo k drugim načinom čiščenja vode. Klor je zdravju škodljiv, povzroča razne prebavne motnje, je tudi rakotvoren. Dovoljena količina klora v litru vode je med 0,1 do 0,5 miligrama, za zagotavljanje kolikor toliko užitne in ne preveč škodljive vode pa bi morala biti količina klora v, denimo, stopiški vodi, bistveno večja. Omeniti velja še nekaj. Če je v vodi veliko organskih snovi, teh v novomeški vodi ne manjka, se klor veže nanje. Tako se dogaja, da se klor med potjo preprosto izgubi, iz pip priteče docela neklorirana voda. Sicer pa je kloriranje vode le zaščita pred mikroorganizmi, fizikalnega in kemičnega čiščenja vode na novomeškem območju ni.

Seznam krivcev za oporečno vodo še zdaleč ni izčrpan. Zdi se neverjetno, vendar Novo mesto še danes nima odloka o varstvenih pasovih za preskrbo s pitno vodo.

Tak odlok bi moral, kot se bo pokazalo v naslednjih vrsticah, narekovati urbanizacijo celotnega Podgorja, zaščititi vse vodne izvire in dati pravno podlago za morebitno ukrepanje zoper kršitelje. Najprej nekaj o stopiškem izviru. Dosedanje (resda skromne) raziskave kažejo, da bi moral biti prav zaradi kraške sestave tal varovalni pas ob tem izviru izredno širok. Toda za kaj takega je danes prepozno. Čeprav po tem pisanju najbrž ne bodo redki, ki se bodo za vselej odpovedali požirku stopiške vode, je vendarle skrajni čas, da pogledamo resnici v oči.

ČRNA GRADNJA MOČNEJŠA OD ZDRAVJA TISOČEV

Varovalnega pasu ob stopiškem zajetju očitno nihče ne upošteva, saj je na njegovem najstrožje varovanem delu prišlo do črne stanovanjske gradnje. Kljub številnim ukrepom, odločbam in obvestilom novomeških inšpektorjev hiša še stoji. Z drugimi besedami to pomeni, da se vse fekalije stekajo neposredno skozi zemljo v vodo, ki kasneje, „začinjena" z nekaj klora, prihaja iz naših pip. A to še ni najhuje. Znano je, da je po Podgorju veliko nezabetoniranih gnojnic, veliko suhih stranišč. Vso nesnago dež vztrajno skozi izredno prepustno kraško zemljo spira do podtalnice. Pravne podlage za ukrepanje zoper lastnike takšnih gnojnic in stranišč ni. Kdo pa lahko od kmeta, čigar hiša je krita še s slamo, zahteva, naj zabetonira gnojnico? Še hujše pa se zdi naslednje spoznanje. Vasi Plemberk in Gornja Težka voda nimata urejenega odtoka odplak, raziskave pa so pokazale, da se te fekalije stekajo skozi zemljo do podtalnice in tako ogrožajo stopiško zajetje. In nič čudnega ni, če mnogi ugotavljajo, da ima novomeška voda včasih nekam čuden vonj in okus...

V primerjavi s stopiškim je šmarješki vodovod seveda veliko boljši, čeprav ima tudi ta nekaj pomanjkljivosti. Omenimo le, da živita v ožjem varovalnem pasu ob izviru v Družinski vasi dve stranki, postopek za njuno izselitev pa teče že od leta 1978. Poglavje zase je vodovodna napeljava. V preteklosti so jo gradili stihijsko, brez dokumentacije in strokovnega nadzora. Danes potekajo novomeški vodovodi pod njivami, pašniki, celo hišami in hlevi, kot zanimivost pa naj omenimo, da poteka glavni krak stopiškega vodovoda pod IMV. Dela ob napeljavi vodovodov so bila opravljena zvečine površno, tako da marsikje ni, zadostnega tesnjenja. To pa ne pomeni le, da pitna voda odteka v zemljo, pač pa takrat, ko v vodovodnih sistemih zmanjkuje vode, nastaja v ceveh vakuum, ki vase sesa nesnago iz zemlje. Podobno se dogaja ob okvarah, ki jih je prav zaradi površne gradnje ogromno. Ob tem je potrebno omeniti, da je poškodb in okvar na vodovodnem omrežju, ki jih nihče ne registrira, kaj šele odpravlja, zares veliko. Že tako ne najbolj primerna voda za pitje se torej med potjo od izvira do porabnika še dodatno okuži. Na novomeškem vodovodnem omrežju je takšnih primerov nešteto. Ob tem naj kot opozorilo omenimo, da je na podoben način pred dvajsetimi leti prišlo v Trbovljah do epidemije tifusa.

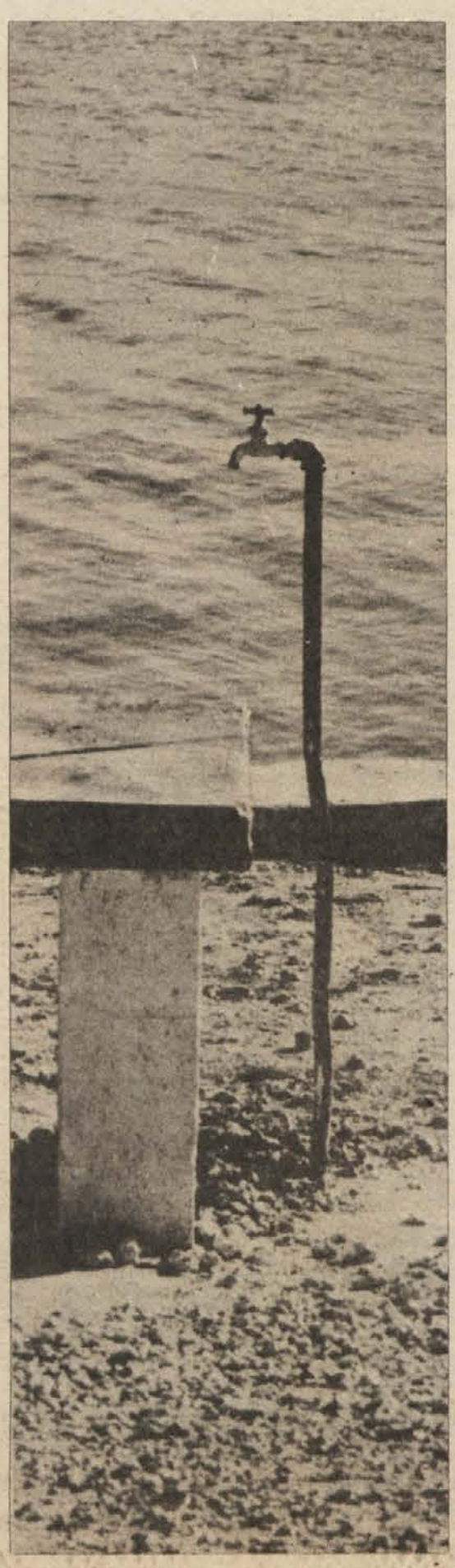

INDUSTRIJA UPORABLJA PITNO VODO

Vsa našteta dejstva so neizpodbitna, dokaze hranita sanitarni in komunalni inšpektor novomeške Uprave inšpekcijskih služb. Kaj po vsem tem reči o krajevnih vodovodih, tistih, ki so jih s samoprispevki gradili po krajevnih skupnostih? V želji, da najbolje obrnejo vsak dinar, so gradili brez vsakršne dokumentacije z neštetimi improvizacijami, rezultat tega pa je povečano število črevesnih obolenj po vaseh.

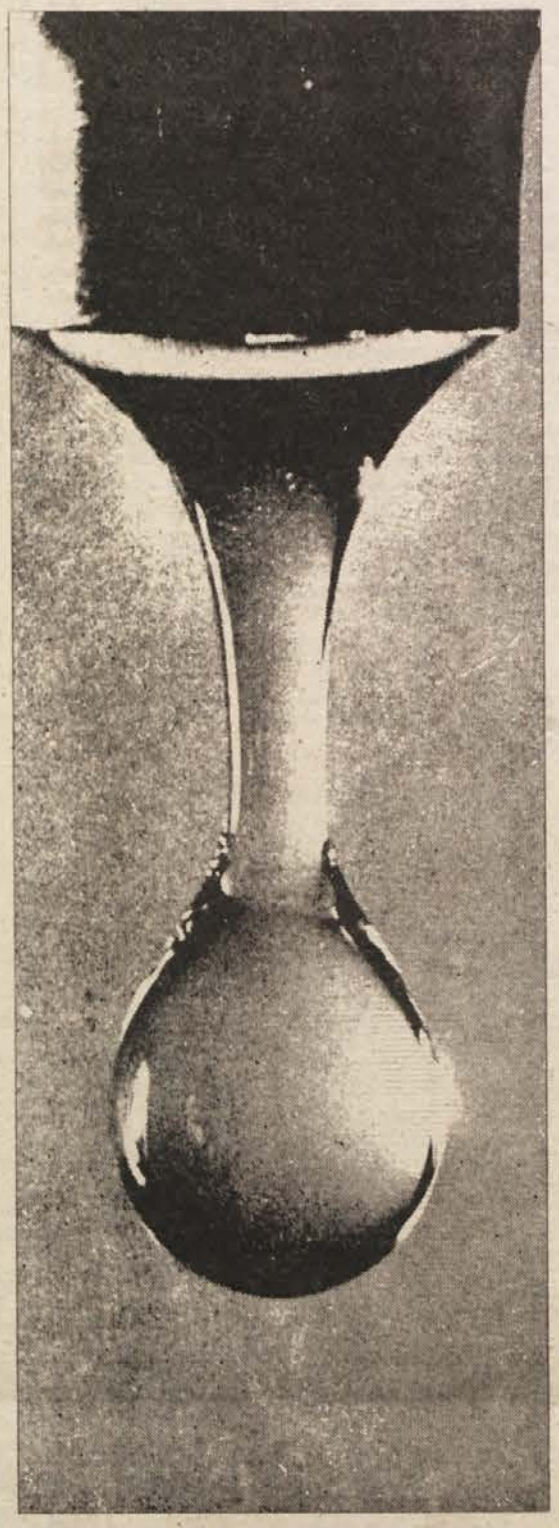

Težavam se tačas pridružuje nova bojazen, da že tako oporečni vodni viri sčasoma usahnejo. Nezaslišano je, da pitno vodo uporablja novomeško gospodarstvo kot industrijsko vodo. In to ob dejstvu, da ima Krko pred nosom. Ob podatku, da samo novomeška IMV porabi 20 kubičnih metrov vode na sekundo, kar zadostuje za preskrbo mesta z 2 tisoč prebivalci, bi se drugod prijemali za glavo.

Vse kaže, da v Novem mestu čakamo na epidemijo te ali one bolezni. Kako si drugače razlagati nezainteresiranost tistih v občini, ki bi morali poiskati izhod iz takšnega stanja? Pogled v zgodovino pove, da je bila že leta 1903 ob dokončanju stopiškega vodovoda načrtovana gradnja čistilne naprave, nekaj malega se je potem naredilo v času italijanske okupacije in kmalu po letu 1950. Potem se vse do leta 1980 ni nihče zmenil za gradnjo čistilne naprave, kaj šele vzdrževanje obstoječih sistemov. Le gradilo se je na veliko, v vzdrževanje in opremo pa ni nihče vlagal. In potem je prišla tista (ne)srečna griža, ki je novomeški izvršni svet le prisilila k sprejetju nekaterih sklepov. Papirji o tem še obstajajo, narejenega pa ni bilo nič, s častno izjemo res temeljite in vsestranske študije novomeške Komunale o problemih oskrbe s pitno vodo. Žal je ta izredno koristen material obležal v občinskih predalih. Vse kaže, da bo najboljša rešitev za prihodnost prekuhavanje vode.

Kaj spodbudnega ni vedel povedati niti Alojz Ucman, direktor novomeške Komunale, ki je zadolžena za oskrbo s pitno vodo v novomeški občini. Že podatek, da poleg javnih vodovodov obstaja tudi 24 lokalnih, za katere nihče ne odgovarja in ki imajo vsi po vrsti oporečno vodo, saj je nihče ne klorira, pove veliko.

ZA PRVO SILO 600 MILIJONOV DIN

„Resda smo za oskrbo s pitno vodo odgovorni mi, toda spremeniti ne moremo nič. Vzrokov je več. Šele po letu 1976 se je namreč pričela kolikor toliko strokovna gradnja vodovodov, prej je vse potekalo na črno, brez sleherne dokumentacije. Sanacija takšnega stanja bi ogromno stala. Če bi hoteli urediti le najnujnejše, to sta čistilni napravi v Stopičah in Podturnu, kjer je stanje že dlje časa alarmantno, nekaj vrtanj v Družinski vasi, zaščito vodnih virov z varnostnimi pasovi in nekaj denarja za najnujnejša vzdrževalna dela, bi potrebovali okoli 600 milijonov din, a tega denarja ni. Naj povem, da smo lani s prodajo vode zaslužili 34 milijonov din, pa bo slika še bolj jasna. Enostavno ne vemo, kaj storiti. Kolikokrat smo z vsem tem že seznanili izvršni svet občine, poslali študije, nakazali rešitve!?"

V Komunali so nemočni. Če bi hoteli leto zvoziti brez izgube in zastaviti reševanje najbolj vpijočih problemov, bi morali ceno vode povečati za najmanj dvakrat.

„Kot da se nihče ne zaveda resnosti položaja! Ko pa bo prišlo do nove epidemije, to se lahko zgodi vsak čas, bo ponovno veliko vpitja in tekanja. Komunala po svojih močeh skuša rešiti, kar se še sploh rešiti da. Sami financiramo razne raziskave, sedaj se skupaj z jamarji pripravljamo na raziskavo varovalnega pasu stopiškega zajetja. Vse bo ničevo, če na naše ugotovitve in apele nihče ne bo reagiral. Poglejte tale nesmisel. Občinarji so nas pahnili v dogovor z Grosupelci, po katerem moramo mi njim plačevati za oskrbo Suhe krajine kubik vode, ki prihaja iz njihovega zajetja, po 21,75 din, mi pa ga naprej porabnikom prodajamo po 7,30 din."

GRENKOBA NA PRAGU 21. STOLETJA

Tudi kritike na račun odpravljanja okvar na vodovodnih omrežjih so največkrat neupravičene. Le malokdo namreč ve, da mora Komunala za popravilo okvare, ki je nekje pod cesto, teh poškodb pa je zaradi obremenitev površine največ, zaprositi za soglasje, postopek za izdajo pa traja od 3 do 4 dni. Kaj vse se v času okvare dogaja pod zemljo, smo že zapisali.

„Celo tega ne moremo preprečiti, da vodovodov v krajevnih skupnostih ne bi gradili privatniki. Zadnje čase se pojavlja nek Lovrenčič, ki samostojno, brez vsakih papirjev in raziskav, polaga po vaseh vodovode, Pa nihče nič. Ali pa tale nemoč. Iz svojega stanovanjskega sklada smo zagotovili sredstva za nakup stanovanja stranki, ki živi v ožjem varovalnem pasu zajetja v Družinski vasi. Bilo je napisanih kup odločb, tudi izselitvenih, vendar do preselitve od leta 1978 do danes ni prišlo. Zajetje se še naprej onesnažuje. Da bo ironija še večja, je prav republiški komite za varstvo okolja zaradi nekih formalnih zadržkov pri vrednosti nadomestnega stanovanja, na pritožbo stranke razveljavil odločbo o izselitvi."

Kot da bi slutili, so v novomeški Komunali v sklepno misel predlani narejene študije o problemih v preskrbi s pitno vodo zapisali: „Značilno za nas je, da zelo lahko in hitro sprejemamo sklepe in odločitve, nato pa jih počasi in nedosledno izvajamo, včasih pa nanje sploh pozabimo. Upamo, da ta analiza ne bo doživela enake usode, saj je problematika zelo pereča in bo vsako odlašanje sedanje stanje še močno poslabšalo."

Kaže, da se zle slutnje komunalcev uresničujejo. Pitna voda pač še nekaj časa ne bo pitna. Spoznanje, ki nikakor ni v čast dejstvu, da smo na pragu 21. stoletja.

BOJAN BUDJA

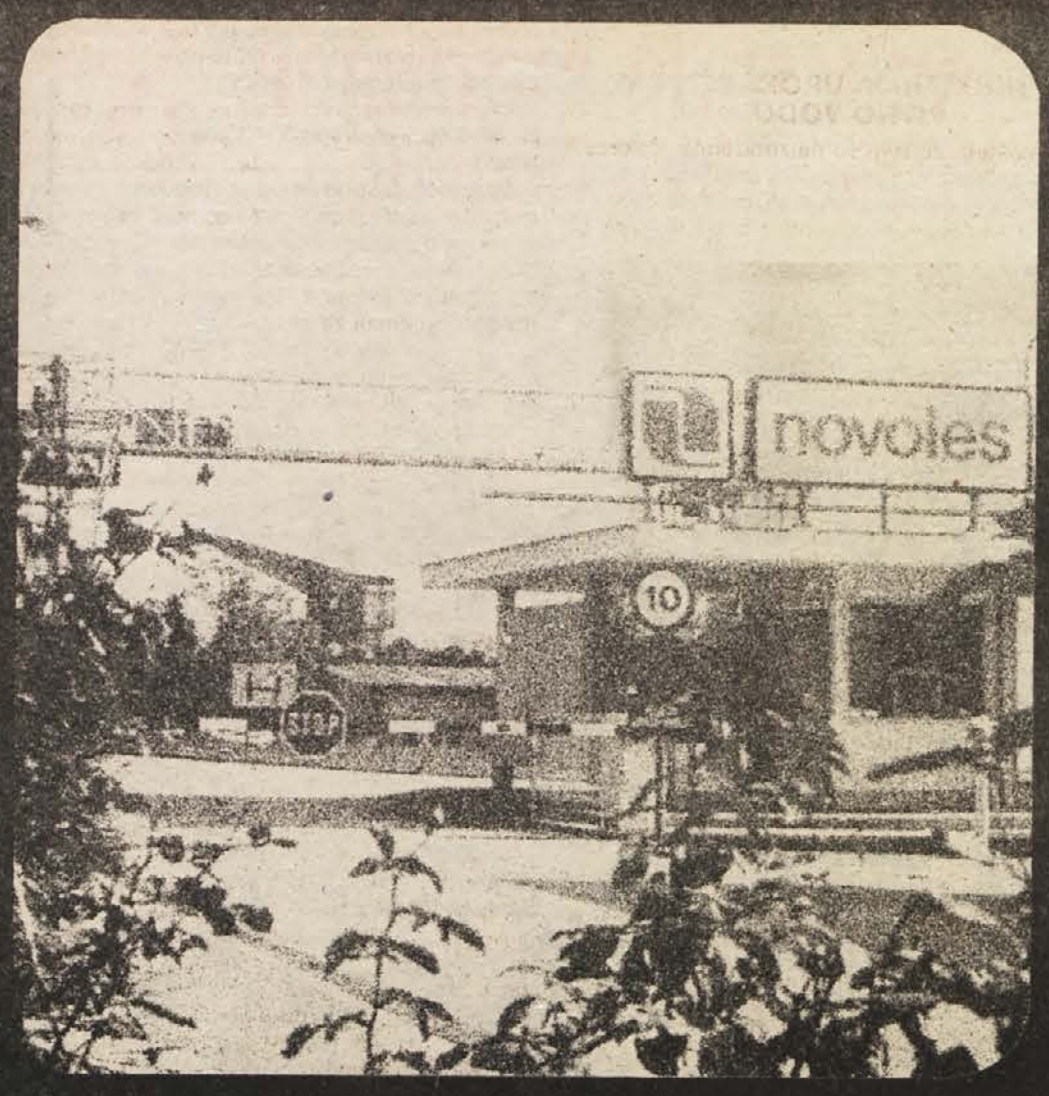

ČESTITAMO ZA 1. MAJ PRAZNIK DELA

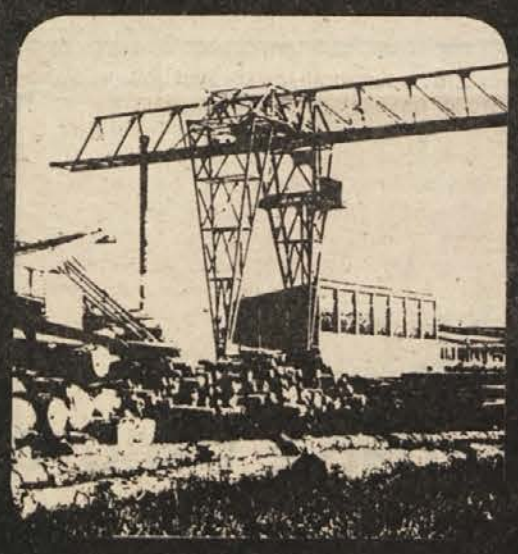

novoles
novo mesto

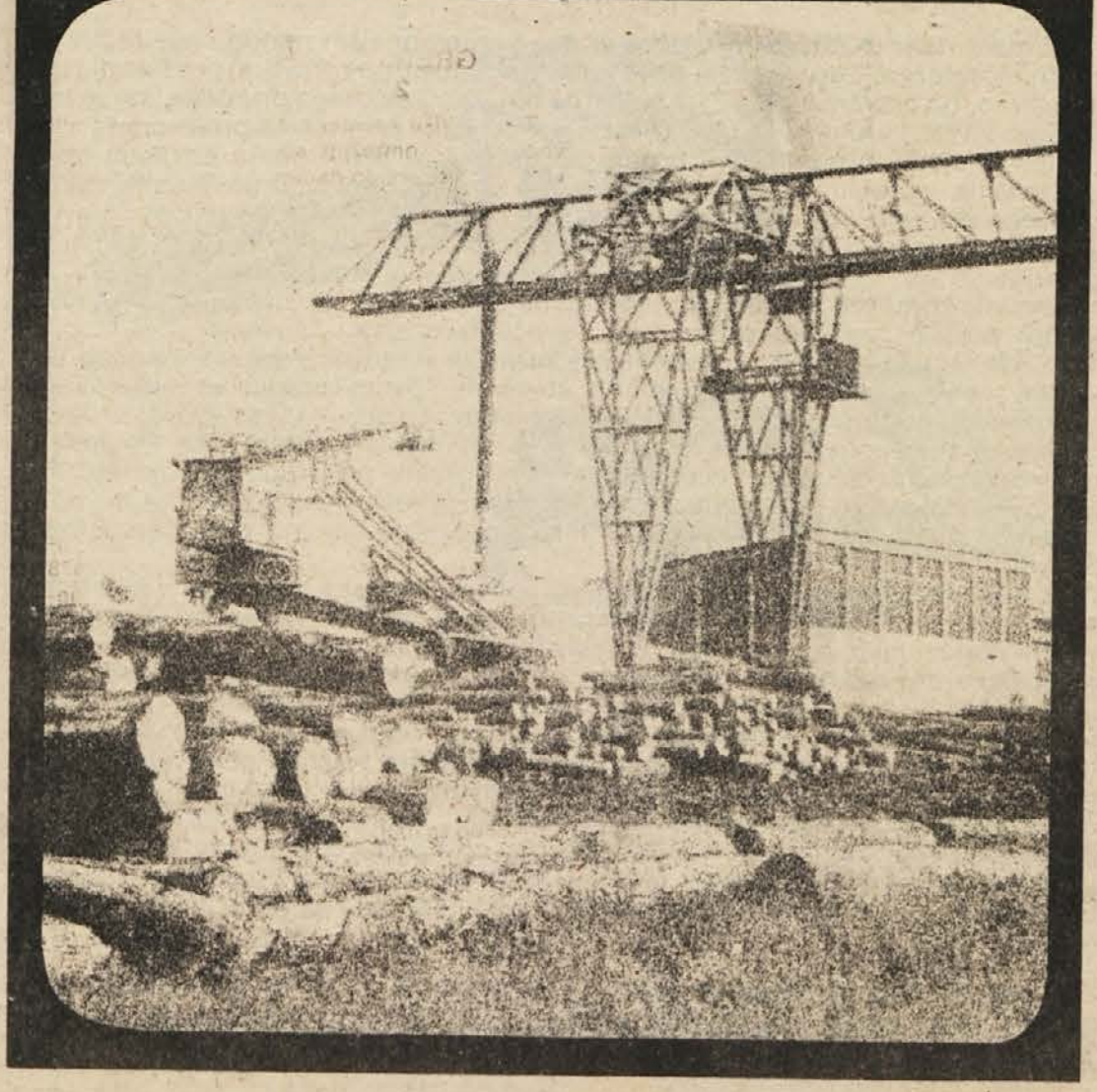

ISKRA AVTOMATIKA
TOZD NAPAJANJA
NOVO MESTO Bršljin 63

telefon 068—21050
telex 35770 YU ISKRUS

Prodaja:
Iskra Avtomatika
TOZD Trženje
Ljubljana/Kotnikova 6
telefon 061/312—322
telex 31 168 iskbaz

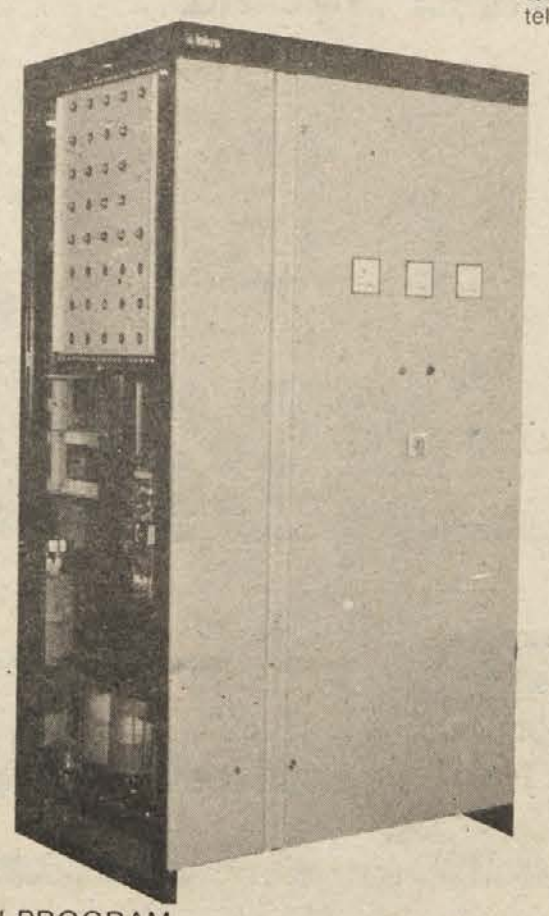

PROIZVODNI PROGRAM
— napajalne naprave za široko potrošnjo
— delavniški usmerniki
— usmerniki za elektrokemične procese z različnimi regulacijami
— profesionalne napajalne naprave kot so:
  — tranzistorski visokofrekvenčni DC/DC pretvorniki
  — tranzistorski in tiristorski DC/DC pretvorniki
  — tranzistorski in tristorski eno in večlazni usmerniki
— stabilizatorji izmenične napetosti
— projektiranje in proizvodnja brezprekinitvenih napajalnih sistemov

OBČANOM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM ČESTITAMO OB PRAZNIKU DELA!

MONO
betonska garaža

STREŠNIK
industrija gradbenega materiala p.o.
dobruška vas
68275 Škocjan, telefon /068/85-230, /068/85-231

hitro in enostavno do zanesljive zaščite vašega avta!

vsestranska uporabnost

Garažo MONO lahko uporabljamo za:

— toplotno izolirane ali neizolirane varnostne garaže (posamezne, dvojne, trojne ali vrstne),
- drvarnice,
-- manjša skladišča in
— za druge pomožne zgradbe.

ČESTITAMO OB 27. APRILU — DNEVU OF IN 1. MAJU — PRAZNIKU DELA

- avtomobili **RENAULT**
- gospodarska vozila
- prikolice
- servisna oprema

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

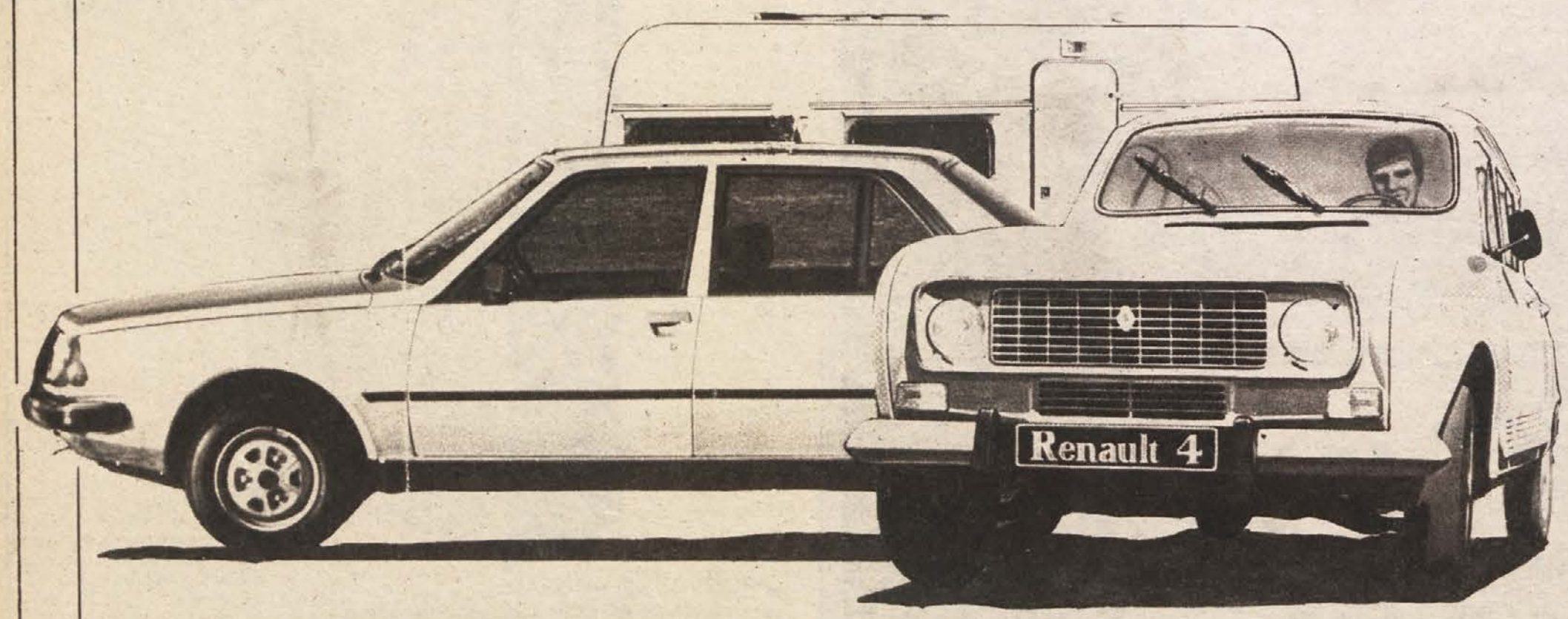

Vsem delovnim ljudem iskreno čestitamo praznik dela 1. maj.

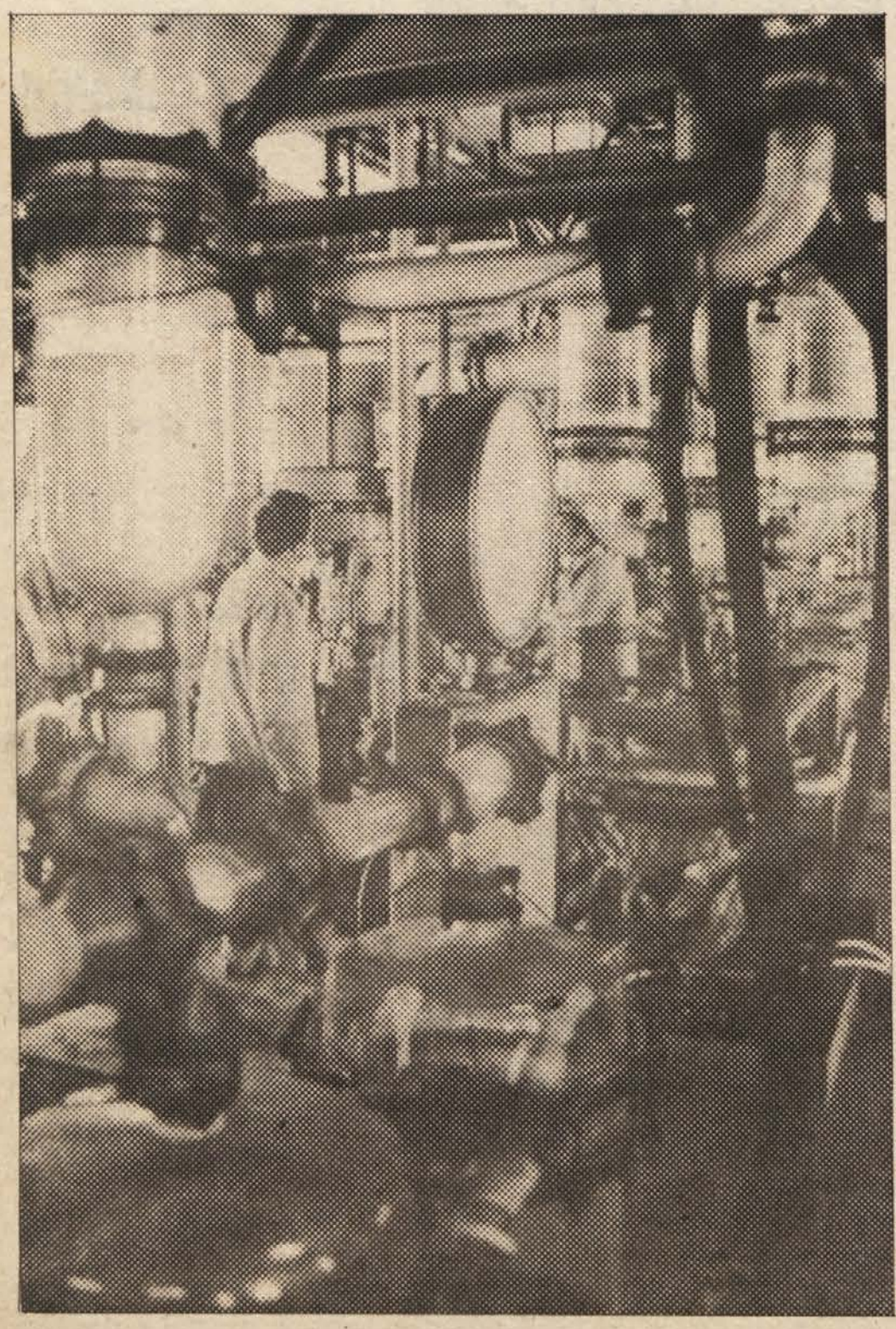

KRKA

Lastno znanje osnova nadaljnjega razvoja

Farmacevtsko-kemična industrija je ena pomembnejših panog naše regije z znatnim deležem v družbenem proizvodu. Krka, tovarna zdravil, ki predstavlja to industrijo, bo ustvarila letos 21,7 milijarde dinarjev celotnega prihodka, kar je za 63 odst. več kot v letu 1983. Osnovno dejavnost Krke predstavlja proizvodnja zdravil, v svojem proizvodnem programu pa ima še proizvodnjo bazičnih farmacevtskih surovin, predelavo zdravilnih zelišč, proizvodnjo kozmetičnih izdelkov, termoizolacijskih vlaken, veterinarskih izdelkov ter dejavnost zdraviliškega turizma. Na domačem tržišču bo letos Krka prodala za okoli 5 milijard dinarjev zdravil, s katerimi pokriva velik del potreb jugoslovanskega zdravstva. S svojim izvozom, predvsem na konvertibilna območja, ki bo znašal letos 47 milijonov dolarjev, se Krka uvršča med največje izvoznike v Sloveniji.

V vseh Krkinih izdelkih, predvsem pa v zdravilih in farmacevtskih surovinah, je vložen velik delež lastnega znanja številnih specializiranih in strokovno znanstvenih področij. Intenzivno in široko zasnovano razvojno raziskovalno delo je osnovni temelj, na katerem sloni dosedanji in nadaljnji razvoj Krke. Pri dosedanjem razvojno raziskovalnem delu so v Krki posvetili pozornost razvoju lastnih tehnoloških postopkov za sintezo farmacevtskih surovin in razvoju sodobnih optimalnih tehnoloških postopkov lastnih farmacevtskih surovin v končne oblike zdravil.

Lani so v Krki zaključili obdobje intenzivne investicijske izgradnje, v katerem so povečali predvsem zmogljivosti za proizvodnjo bazičnih farmacevtskih surovin na osnovi lastnih tehnologij. V naslednjih letih nameravajo posodobiti farmacevtsko proizvodnjo — proizvodnjo zdravil in antibiotikov. Načrti delavcev Krke pa segajo že v prihodnje srednjeročno in dolgoročno bodobje. Pri razvojno raziskovalnem delu nameravajo dati prednost vlaganjem v nove sodobne tehnologije za proizvodnjo antibiotikov in vitaminov, sintezi pomembnih farmacevtskih surovin, rastlinskih zaščitnih sredstev in veterinarskih izdelkov, proizvodji gradbenih in termoizolacijskih materialov. Nadaljevati nameravajo tudi s predelavo sekundarnih surovin, pri čemer so dosegli že dobre rezultate, in tako istočasno prispevati k varstvu okolja. Lastni novi izdelki, izdelani na osnovi lastnega znanja in patentov, pa bodo omogočili še večji izvoz na zahtevna tuja tržišča.

ZA PRVI MAJ, MEDNARODNI PRAZNIK DELA, ČESTITAJO DELAVKE IN DELAVCI KRKE VSEM DELOVNIM LJUDEM NAŠE DOMOVINE IN JIM ŽELIJO ŠE VELIKO DELOVNIH USPEHOV.

ISKRA IEZE
TOZD Keramični kondenzatorji
Žužemberk n. sub. o.

68360 Žužemberk
Telefon: 84 115 in 84 116
Telegram: Iskra Žužemberk
Žiro račun: 52100-601-10792
SDK Novo mesto
68000 Novo mesto

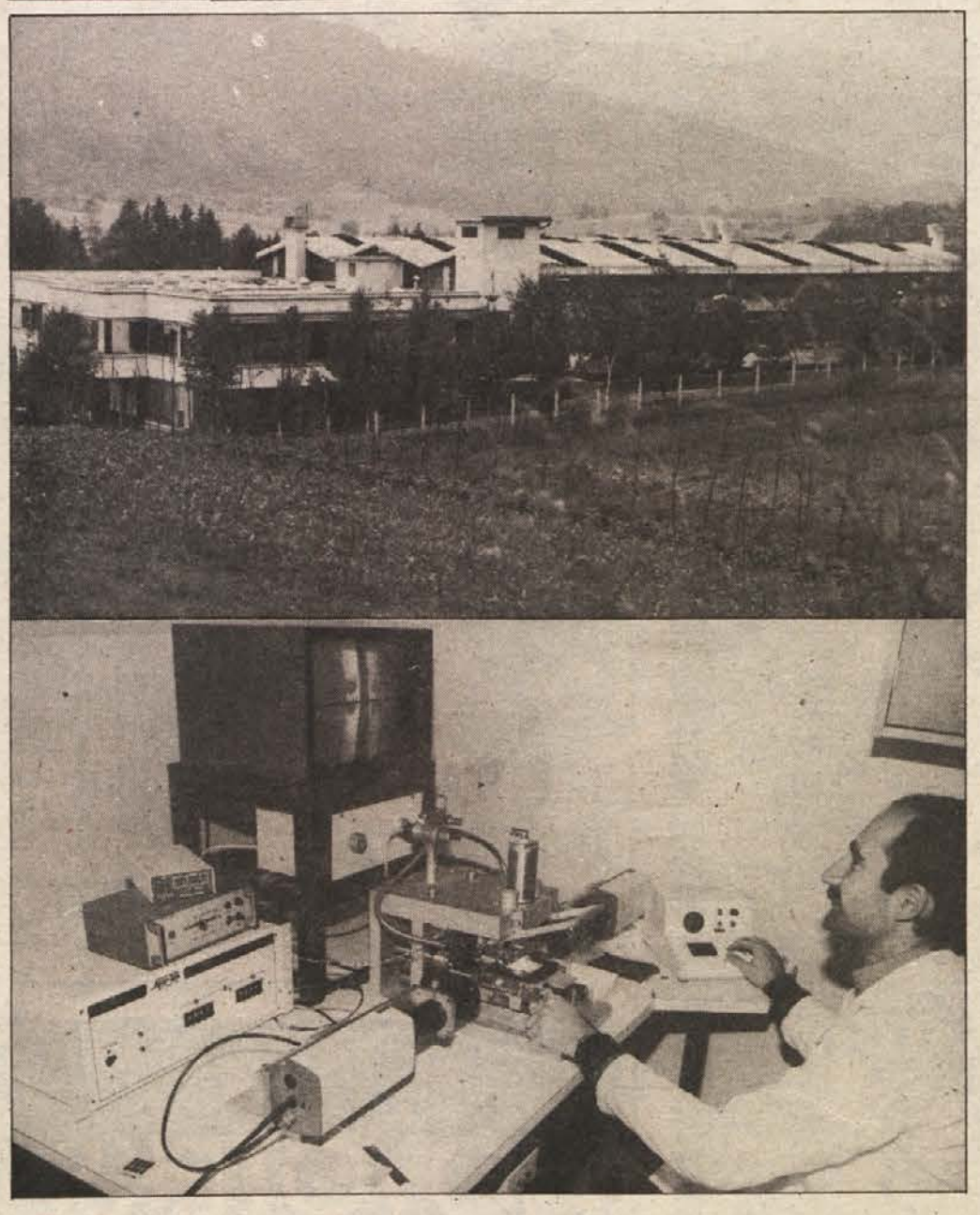

ČESTITAMO OB 1. MAJU
PRAZNIKU DELA

Black&Decker®

PODJETJE ZA PROIZVODNJO IN MONTAŽO
ELEKTRIČNIH ROČNIH ORODIJ, PRIKLJUČKOV IN PRIBORA
61290 Grosuplje Brvace 11, Tel. 061/771-021 • Telex 31530 yu bdyugo

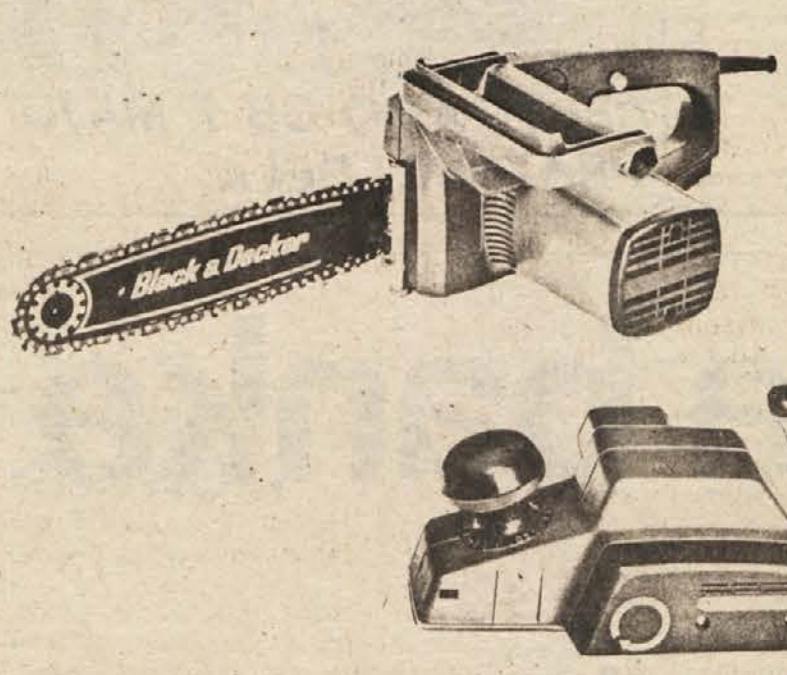

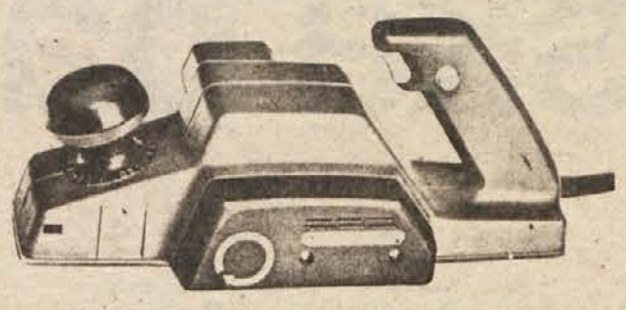

ČESTITAMO ZA
1. MAJ
PRAZNIK DELA

industrija
stavbnega
pohištva
61310 ribnica
partizanska 3
jugoslavija
telefon: (061) 861-411

inovak okna
kombivak okna
okna s polkni
gibljiva polkna
notranja vrata
vhodna vrata
garažna vrata

ČESTITAMO
OB 1. MAJU
PRAZNIKU DELA

PIONIR

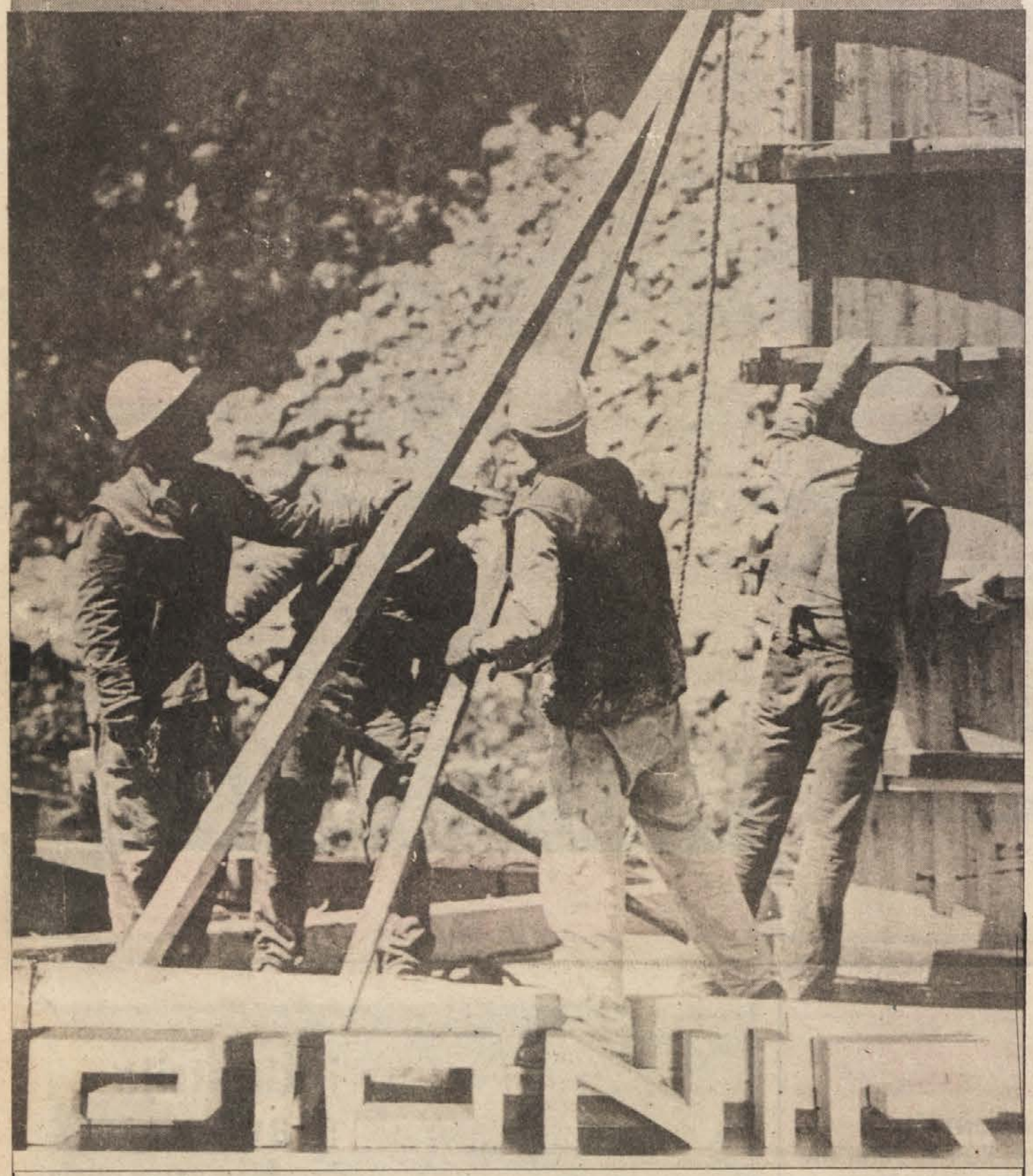

ČESTITAMO OB 27. APRILU — DNEVU OF IN 1. MAJU — PRAZNIKU DELA

DO »ASTRA« MALOPRODAJA, n. sol. o.
TOZD TEHNIČNA TRGOVINA, n. sol. o.
61000 Ljubljana, Bežigrad 6

PE Novo mesto, Cesta Herojev 44
Tel.: 058/25 335

PRODAJNI PROGRAM:
- talne obloge
- barve in laki
- tesnilni materiali
- izolacijski materiali
- plastične cevi in tehnična guma

ČESTITAMO OB 27. APRILU — DNEVU OF IN 1. MAJU — PRAZNIKU DELA

NOVOTEKS

ČESTITAMO OB 1. MAJU PRAZNIKU DELA

ljubljanska banka

Temeljna dolenjska banka Novo mesto

Čestitamo za 1. maj

MENJAJO SE ČASI, BOLEZNI IN DOGNANJA

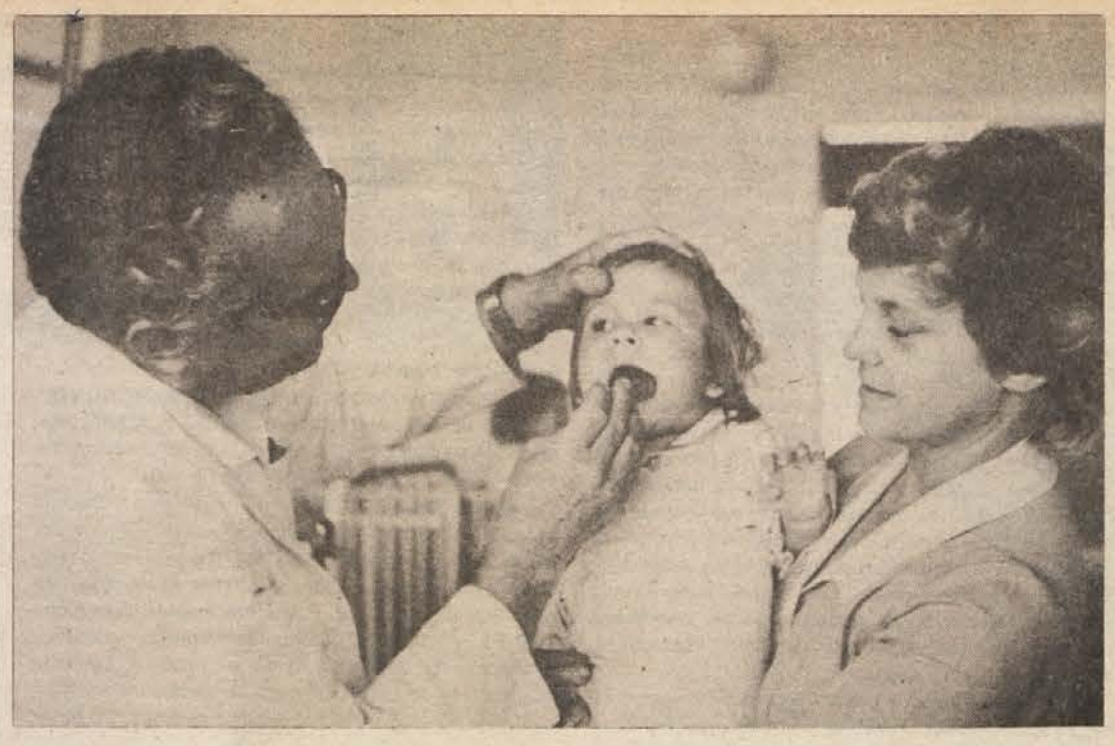

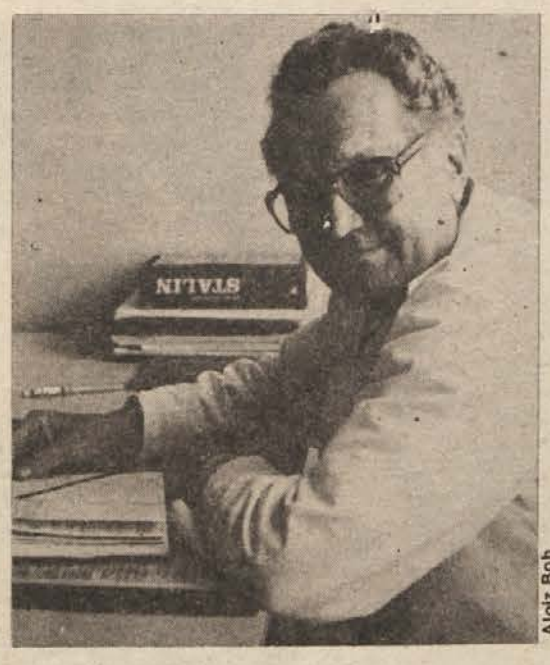

Alojz Boh

Vsakih šest sekund na svetu umre ali zboli otrok za eno od šestih otroških bolezni, ki bi se jih prav lahko ubranili s cepljenjem, vendar je na tak način zavarovanih le 10 do 20 odst. otrok. Tudi na Dolenjskem je bila umrljivost otrok še v predvojnih časih neprimerno večja kot je danes, ko je pravzaprav zelo malo primerov, pri katerih se dobro organizirana in kvalitetna zdravstvena služba izkaže nemočna. Pediatrija, specialistična zdravstvena služba za dojenčke in predšolske otroke, je v dispanzerski obliki zastavljena v vseh dolenjskih občinah, najhujše primere pa pošiljajo na pediatrični oddelek novomeške bolnišnice. Pogovor s primarijem in vodjo pediatričnega oddelka dr. Alojzom Bohom osvetljuje današnje razmere.

● Kdaj je pediatrija dobila domovinsko pravico na Dolenjskem?

„Pred zadnjo vojno, leta 1930 je bila le šolska specialistična ambulanta, v kateri so delali specialisti od drugod. O bolnišničnem zdravljenju ni bilo ne duha ne sluha. Po vojni je leta 1950 z dispanzerskim delom kot prva domača specialistka začela dr. Suzana Furlanova, ambulantnega zdravljenja pa so bili deležni predvsem otroci iz ožjega področja Novega mesta in bližnjih zdravstvenih postaj ter otroci iz drugih dolenjskih občin, ki še niso imele svoje specialistične ambulantne službe. Prve začetke organizirane pediatrične dejavnosti v novomeški bolnišnici pa zasledimo leta 1949, ko so na internem oddelku določili dve sobi s 14 posteljami za sprejem bolnih otrok. V letih 1956 in 1957 je bilo preurejeno levo krilo drugega nadstropja stare kandijske bolnišnice za samostojen otroški oddelek, tačas pa so se vsi dojenčki in manjši otroci zdravili na pediatrični kliniki v Ljubljani in v drugih bolnišnicah. Novembra 1959 sem prišel v Novo mesto kot prvi pediater v bolnišnici in prevzel oddelek. Našel sem sicer prostore, toda povsem prazne. Na hitro smo potem dobili opremo in najnujnejše osebje. Na pediatričnem oddelku z 22 posteljami sem bil kot zdravnik sam s tremi sestrami. Prva tri leta za nikogar med nami ni bilo dopusta, šele s prihodom ostalih pediatrov, dr. Mete Turkove, dr. Janeza Janžekoviča idr., so se razmere normalizirale. Leta 1965 smo se preselili v novo bolnišnico, kjer je sodobno urejen in opremljen otroški oddelek začel delati s 65 posteljami. Tu smo še danes."

● Kakšne bolezni so najbolj pogostne pri dolenjskih otrocih?

„Vrste bolezni so se zelo spremenile. Prva leta smo imeli (nekako do 1965) največ opravka z boleznimi ušes, težkimi vnetji dihal, hudimi driskami s smrtno nevarnimi komplikacijami. Bilo je veliko zastrupitev, med temi pa je bil vsak tretji otrok zastrupljen z alkoholom. Dobivali smo smrtno pijane otroke, ki so žejni sami posegli po pijači, ki je bila venomer na mizi ali pa so jim celo domači gasili žejo z domačim vinom. Razen tega je bilo sprva še precej tuberkuloze, revmatizma in možganskih krvavitev.

Zadnja leta je očitna večja splošna razgledanost staršev, najbolj pa se pozna preventivno delovanje in uspešno delo pediatričnih dispanzerjev, ki delajo že v vseh dolenjskih občinah. Danes se v prvi vrsti še vedno srečujemo z boleznimi dihal, zelo močno so zastopana obolenja sečil, naraščajo pa bolezni, značilne za višjo civilizacijsko stopnjo prebivalstva. Gre za alergije in psihične motnje, katerih posledica so nočno močenje, hudi glavoboli, duševne motnje, ki se izražajo tudi v poizkusih samomora. Že pri otrocih! Da pa bi bili sodobnim boleznim kos, imamo v našem strokovnem timu tudi psihologa in pedopediatra."

● Kdaj so se začeli pojavljati poizkusi otroških samomorov in kaj je otroke pripeljalo v stisko?

„Po letu 1971 beležimo prve primere poizkusov samomorov, od takrat število takih primerov vsako leto malce naraste. V zadnjih 10 letih smo imeli 14 takih primerov. Samomor je poskusilo 13 deklet in 1 fant v starosti od 12 do 15 let. Pretežno je šlo za otroke z mestnega območja, ki so predvsem v hudi duševni stiski posegli po tabletah. Zakaj? V vseh primerih smo ugotovili čustveno motenost, samozastrupitev je bila odgovor na konflikt v družini ali v šoli."

● Koliko otrok se vsako leto zdravi na vašem oddelku in koliko časa povprečno bolniki ostajajo pri vas?

„Prvih deset let smo imeli 65 postelj stalno zasedenih, ležalna doba pa je bila znatno daljša, kot je danes. Sredi sedemdesetih let je število oskrbnih dni in bolikov začelo upadati in taka gibanja se nadaljujejo. To je posledica razvoja dispanzerske pediatrične mreže in večje prosvetljenosti ljudi. Do zmanjšanja števila postelj na 55 pa je prišlo na osnovi slovenskega sporazuma o delitvi dela med zdravstvenimi organizacijami. Da pa je ležalna doba vse krajša, je zasluga modernejše terapije in večje skrbi in navezanosti staršev na otroke, saj želijo svojega malčka čimprej domov. Tudi strokovni pogledi so se glede dobe ležanja otrok v bolnišnici precej spremenili."

● V čem se kažejo novi pogledi pediatrije na bivanje otroka v bolnišnici?

„Prejšnja leta smo se močno bali infekcij, zaradi katerih se otroška bolezen rada še dodatno zakomplicira, zato smo obiske staršev dovoljevali le enkrat na teden. Skozi steklo so lahko gledali otroka v bolniški postelji. Sčasoma smo ugotavljali, da je za otroka nevarnejša in duševnemu zdravju bolj škodljiva odtrganost od družine, posebno od matere, zato imamo že drugo leto obiske vsak dan. Lahko gredo v sobo k otroku, ga pestujejo in ohranjajo čustveno navezanost. Za ta ukrep smo se lahko odločili tudi zaradi večje zdravstvene prosvetljenosti staršev in zato, ker s sodobnimi sredstvi laže obvladujemo morebitne infekcije."

● Večkrat smo že zasledili vesti, da dobivate v oskrbo tudi najdenčke, zavržene otroke, posebnost pa so verjetno tudi mali Romi. Kako je s temi bolniki?

„Odlično sodelujemo s centrom za socialno delo. Brez vseh ceremonij sprejmemo ne le bolne najdenčke, ampak tudi azila potrebne otroke, dokler jim ne najdejo rejniških družin. Glede zdravljenja malih Romov pa se je položaj bistveno spremenil. Medtem ko so pred leti Romi dali v bolnišnico le zares nevarno bolne otroke, ki jim skoroda ni bilo več pomoči, in so jih tudi kaj hitro vzeli iz naše oskrbe, je danes drugače. Dobili so zaupanje v našo ustanovo, tako nemalokrat doživimo celo to, da bi otroka radi pustili še kak dan, čeravno menimo, da gre lahko domov. In to kljub znani navezanosti romske matere na otroka."

● Znano je, da pediatri priporočate materam dojenje, pa se ga mnoge otepajo, s tem pa dojenček izgublja odpornost. Kakšno je ta čas stanje tovrstne naravne zaščite otrokovega zdravja?

„Vedno poudarjamo, da je materino mleko najboljše jamstvo za dojenčkovo zdravje. V sedemdesetih letih je dojenje nasploh močno upadlo, zadnjih pet let pa znova ugotavljamo vse večje število mamic, ki se odločajo za dojenje. Tudi to je zasluga večje prosvetljenosti, zato je tudi obolevnost malih otrok mnogo manjša. Morali pa bomo doseči še to, da se bodo bodoče mamice, posebno v prvih treh mesecih nosečnosti, zavedale škodljivih vplivov okolja."

● Za kakšne škodljive vplive gre in kakšne so posledice na novorojenih otrocih?

„Vse več otrok se rodi s prirojenimi napakami, pogostna so srčna obolenja, razvojne motnje in druge telesne okvare. Ugotovljeno je, da gre v mnogih primerih za lahkomiselno ravnanje nosečnice v prvih treh mesecih otrokovega nastajanja. Če nosečnice uživajo alkohol, prevelike količine tablet, čezmerno kadijo, če so v onesnaženem okolju, če prihajajo v stik s kemikalijami, rentgenskimi žarki itd., se rado zgodi, da ne rodijo zdravega otroka."

● Kljub napredku in novim zdravilom se vendarle zgodi, da prav vsem ne morete pomagati. Kakšna je umrljivost na vašem oddelku in kakšna je med novorojenčki na Dolenjskem?

„Pri nas se zdravi okrog 1200 do 1300 otrok vsako leto, na vsakih 200 otrok morda eden umre. Zgodi se, da pripeljejo bolnika prepozno ali da ne reagira na najsodobnejša zdravila. Med doslej umrlimi na našem oddelku je bil tudi eden zaradi zastrupitve z alkoholom. Splošna umrljivost dojenčkov, ki je bila pred leti na Dolenjskem med najvišjimi v Sloveniji, je tako upadla, da je večinoma že pod slovenskim poprečjem."

● Morda še beseda o kadrih. Najbrž ni vsak primeren za delo z otrokom. Imate dovolj zdravnikov in potrebnega ostalega osebja?

„Kdor dela z otroki, mora imeti zanje smisel. Znati se mora otroku približati. Zdravniku mora mali bolnik zaupati, sestra pa mu nadomešča mamo. Zgodba o kadrih bi bila predolga za takle zapis, povem pa na kratko, da nas je bilo v najboljših časih 5 zdravnikov, s tem da je eden redno delal na ginekološkem oddelku in skrbel za novorojenčke. Z uvedbo turnusne službe smo morali redno delo na ginekologiji opustiti in tja v nadurno delo usmeriti tistega, ki je prišel dopoldne v redno službo. Skrb za novorojenčke se je skrčila na 3 ure na dan, ker več nadur zdravnik ne sme delati. Prisilili pa smo našega zdravnika, da je to delo prevzel. Ker je bilo stanje nevzdržno, smo letos sprejeli še enega zdravnika neonatonologa, na oddelku v bolnišnici pa smo štirje.

S sestrami so bile prva leta hude težave, vse dokler niso začele prihajati diplomantke novomeške zdravstvene šole pediatrične usmeritve. Več let smo delali s 60-odstotno sestrsko kadrovsko zasedbo. Zadnja leta imamo polno zasedbo, imamo usposobljene sestre, bojimo pa se, kaj bo v prihodnje. Usmerjeno izobraževanje ne pozna več otroške smeri v srednji medicinski šoli, tako ni več prakse pri nas. Dobivali bomo sestre, ki se bodo šele ob delu privajale posebnostim pediatrije. Po našem mnenju je bila taka odločitev korak nazaj. Glede višjih medicinskih sester pa je vedno rahla kadrovska stiska. Zanje je ena sama šola in to v Ljubljani.

S strežnicami smo imeli v preteklosti tudi velike težave. Kolikor bolj se je v Novem mestu razvijala industrija, bolj so nam strežnice uhajale. Zadnji dve leti se je obrnilo. Opaža se, da je industrija v težavah, zato mlada dekleta spet poprimejo tudi za delo v bolnišnici."

RIA BAČER

TUDI ČEBELE GREDO S TREBUHOM ZA KRUHOM

Že kot fantič se je Stane Adlešič iz Purge pri Adlešičih rad smukal okrog čebeljih košev svojega starega očeta in pozneje očetovih panjev. Seveda je rad poprijel tudi za vsakršno delo, če je le dišalo po čebelah. Izkušnje, ki si jih je pridobil v rosnih letih, so mu prišle še kako prav, ko se je tudi sam odločil za čebelarjenje.

22. marca 1945, ko je sovražnik požgal Adlešiče in še šest okoliških vasi, tudi Adlešičevim ni bilo prizaneseno. Kmetija je bila požgana, oče je padel. Zgorele so tudi čebele in šele devet let pozneje se je Stane odločil, da znova obudi nekaj rodov staro čebelarsko tradicijo. Pravzaprav bi se za to gotovo odločil že prej, a kaj, ko je bilo v povojnih letih malo čebel, saj jih je vojna vihra veliko uničila. Prav zato so bile tudi drage, na srečo pa se je takrat za nakup čebeljih panjev dobil regres, tako da je čebelar plačal le polovico vrednosti. Spominja se še, da je prve čebele kupil na Bojancih. Čebelariti je začel s petimi roji.

Spomladanska paša je bila takrat obilna, zlasti še, ker je do leta 1960 skoraj redno medil tudi hrast. Na tem drevju so bile namreč uši, ki so izločale nektar, a so izginile in danes na hrast ni moč več računati. Julija, ko je odcvetel kostanj, je spomladanska paša nehala in vse do jeseni je bilo brezpašno obdobje. Zato so začeli čebelarji okrog Adlešičev razmišljati o tem, da bi vozili čebele na pašo tudi v druge kraje. Tako jih je pot najprej vodila v Liko — drugih paš še niso poznali — kjer je jeseni cvetelo resje. Težavne so bile te vožnje: do Črnomlja z vozovi, nato pa panji in čebelarji s tovornimi vagoni do Like. Panji so bili seveda varno zaprti, a so tresljaji in vročina čebele motili, tako da so čebelarji večkrat pomislili, da bo panje kar razneslo. Tudi te vožnje so bile regresirane. Danes ima Stane za prevoz čebel lastno vozilo.

„Začel sem voditi čebele na akacijo onkraj Kolpe in proti Ogulinu in na cvetlično pašo v Liko. Potem se vračam domov na kostanj, če pa zamedita smreka in hoja, kar pa se ne zgodi vsako leto, odpeljem čebele v Gorski Kotar ali Kordun. Če po kostanju ne najdem nobene primerne paše, se septembra znova odpravim na pot. Na reso in žepke v Liko," pripoveduje o potovanjih s čebeljimi sopotnicami.

Danes vozi čebele na pašo z adlešiškega konca pet čebelarjev. Če bi ostali doma, bi imeli samo izgubo, zagotavlja Adlešič, saj hrane za vse ne bi bilo dovolj. Neprestano natovarjanje in iztovarjanje čebeljih družin je Staneta pripeljalo do razmišljanja o premičnem čebeljnjaku. Seveda pa ni problem le stalna selitev, ampak tudi, kam postaviti čebele. Mnogi ne puste postaviti čebeljnaka na svojo zemljo, četudi jih ne bi motil, so pa tudi takšni kot kmet v Liki, h kateremu Stane že 15 let vozi čebele, a ga kljub temu da zasedajo del njegovega dvorišča, ne motijo in rad poskrbi zanje. V Gorskem Kotaru se mu je zgodilo celo, da so mu ukradli dva panja, krivce so našli šele čez pet let.

Seveda Adlešič vsak peti ali šesti dan obišče čebele, kar pa ni poceni, saj je samo do Like 200 do 250 kilometrov. Vendar se, če je dobro leto, kljub velikim izdatkom splača. In kaj je za čebelarja dobro leto? Če panj prinese 30 kilogramov medu — 10 do 15 kilogramov ga mora pustiti čebelam — enkratno dobro točenja pa da 15 kilogramov na panj. Zgodilo se mu je že, da je točil petkrat v enem letu, a tudi nobenkrat. Danes imajo čebelarji v tako imenovanih AŽ panjih la-

žji pregled nad hrano in tem, kako zalega matica, kot v koših, ki so jih morali tehtati in tako ugotavljati, koliko hrane imajo čebele za čez zimo. V koših so čebele gradile satovje po mili volji, panj pa ima poleg tega, da je vanj že postavljena osnova satovja, tudi to prednost, da je razdeljen na dva dela: na plodišče, kjer je matica z zalego, in medišče, kamor čebele nosijo nektar in presežek hrane kot zalogo. Prav zaradi pomanjkanja prostora so čebele v koših rojile vsako leto. O tem, kako so tudi njemu čebele ušle v gozd, ker jim ni pravočasno pripravil novega doma, bi Stane lahko pripovedoval dolge zgodbe. Ogromno ve o življenju teh drobcenih, pridnih živalic ter o delu z njimi, saj se je pri štiriindvajsetih letih odločil, da posveti svoje življenje predvsem čebelam in šele potem kmetijstvu.

Poleg čebelarja pa mora biti Stane tudi mizar. Še danes sam izdeluje okvirje, v katere potisne osnovo za satovje, torej pleščo, v katero je na obeh straneh odtisnjenih okrog 7 tisoč celic. Po 9, 10 ali 12 okvirov nato navpično postavi v panj. Tudi panje je 20 let izdeloval sam, danes pa jih kupi pri mizarju. In ko čebele napolnijo celice, ki jih dvignejo nad osnovo še za okrog 12 milimetrov, jih prekrijejo z voskom in konzervirajo. Čebelar z vilicami potegne pokrovčke, okvir pa da v centrifugo in med se iztoči. Med in čebelji vosek Stane kot kooperant že vrsto let prodaja Medexu.

Kljub temu da je delo s čebelami lepo in da daje mnogo zadovoljstva, pa povzroča veliko skrbi in strahu. Strah pred čebeljim pikom je za čebelarja eden najmanjših in Adlešič pove, da ga je pičilo že po 100 čebel hkrati, a ni bilo posledic, saj se je organizem že navadil. Ve pa, da ne bo čebelam prinesla nič dobrega letošnja predolga zima, saj grižo že imajo, opozorjen pa je bil tudi na uši, ki ohrome čebele. Treba je računati, da bo nekaj čebel tudi izgubil.

M. BEZEK

MALA NOVOLESOVA FLOTA

Jugoslovanski trg je s čolnarsko in brodarsko opremo založen tako skromno, da so ljubitelji vožnje po morju in rekah veseli še tako drobcene dobre novice. Iz Novolesovega tozda Sigmat (obrat v Velikem Podlogu) prihajata na pragu letošnje sezone kar dve in še zdaleč ne drobceni. Ta slovenski proizvajalec čolnov namreč sporoča, da gre njegov rekreacijsko-družinski kanu „Canadier", ki je narejen po Prijonovem modelu, v serijsko proizvodnjo, druga novost pa je skorajšnja majska premiera enosedežnega kajaka, ki so ga v celoti oblikovali v Novolesu. Jugoslovanski ljubitelji čolnarjenja lahko po novem računajo na dodatnih 1200 do 1300 čolnov letno, v Sigmatu namreč pravijo, da bodo na dan naredili po 3 kajake in 2 kanuja.

Od kod in zakaj navtični program iz tovarne, ki jo poznamo predvsem po pohištvu, gugalnikih in kopalniški opremi? Dipl. ing. Andrej Kosec, vodja Novolesovega razvoja kemije, in dipl. ing. Janez Barbič, tehnolog za premrežene plastike, pravita, da so tehnologijo izdelave čolnov iz poliestra razvijali ob proizvodnji vencev za plastične kupole. Če bi ta proizvodnja iz kakršnegakoli razloga umanjkala, bi bila takoj na voljo rezervna. Seveda ni izdelava čolnov nikakršno mašilo za proizvodne luknje in izpade, gre za samostojen in premišljen program, ki bo vedno bolj pester. V Novolesu imajo v načrtu tudi ribiški čoln iz poliestra. Narejen bo po modelu klasičnega ribiškega čolna s Krke, sestavljen bo iz dveh delov, vsak kos bo samostojna plovna enota.

Če vržemo pogled v osebni izkaznici Novolesovih čolnarskih prvencev, je treba za že uveljavljeni kanu „Canadier" povedati, da gre za rekreacijsko plovilo, v katerem je prostora za vso družino, oziroma tri odrasle osebe. Kanu je dolg 5 metrov, širok 0,90 metra, tehta pa 35 kilogramov. Zlahka ga prevažamo na strehi kateregakoli avta. Kanu stane 48.000 din, kar v primerjavi s ceno podobnih čolnov v tujini ni veliko. Novolesov kajak iz poliestra, ki ravnokar doživlja trde teste po najbolj čolnarsko atraktivnih predelih slovenskih rek, je namenjen rekreacijski vožnji s športnim pridihom. Lepo in smotrno oblikovani enosed je dolg 3,90 metra, širok 0,60 metra, tehta pa 20 kg. Kompletno opremljen, vendar brez vesel, bo stal okoli 35.000 din. Kajak bo na trgu maja.

Prodajo Novolesovih čolnov je prevzel Slovenijasport, ki ima po vsej Jugoslaviji 32 svojih trgovin, sodeluje pa tudi z drugimi trgovskimi hišami s športno opremo.

Izdelava čolnov iz poliestrskih smol je zahtevna stvar. Vinko Žibert, vodja Sigmatovega obrata v Velikem Podlogu, pravi, da so največji problem dovolj kakovostni materiali. Čoln je izdelek, ki mora zadovoljiti številne estetske, trdnostne in hidrodinamične zahteve. V tehnologiji poliestrskih smol so važna točna razmerja, temperatura, natančnost itd. Žibert je poudaril, da so delavci in delavke, ki delajo na čolnih, posebej nagrajevani za kakovost in skrbnost izdelave. Čoln pač ni plastičen koš za smeti, najbolj navdušeni lastniki trdijo celo, da je čoln nekaj, kar ima dušo.

„Po svetu se tehnologija izdelave čolnov ni ustavila pri poliestrskih smolah, zadnja beseda tehnike in kemije so karbonska vlakna, kevlar in podobno. Iz lahkih in čvrstih materialov izdelujejo predvsem tekmovalne čolne. Če bi imel Novoles dovolj veliko osnovno proizvodnjo plovil, bi se lahko lotil tudi nadgradnje, oblikovanja in izdelave športnih in tekmovalnih čolnov," pravi Vinko Žibert.

Za nadgradnjo pa so potrebni tudi tekmovalci. Andrej Kosec zavzeto pripoveduje, da nameravajo ustanoviti brodarsko sekcijo športnega društva Novoles, ki bi združevala tudi ljubitelje čolnarjenja, ki niso člani kolektiva. Sekcija bi prirejala rekreacijske spuste po čudovitih dolenjskih rekah. Iz množične osnove bi se kaj hitro izkristaliziralo tekmovalno jedro.

Novolesov čolnarski program je dobro premišljen in je prišel o pravem času. Še tako hudi stabilizacijski časi ne bodo zavrli človekovega vračanja v naravo, kvečjemu nasprotno. Vračanje k naravi in skrb za okolje sta del svetovnega gibanja, ki dobiva že kar politično obeležje. Narava nudi na tisoče užitkov in izzivov. Enkrat je treba poskusiti. Zakaj ne bi začeli s čolnom in reko?

M. BAUER

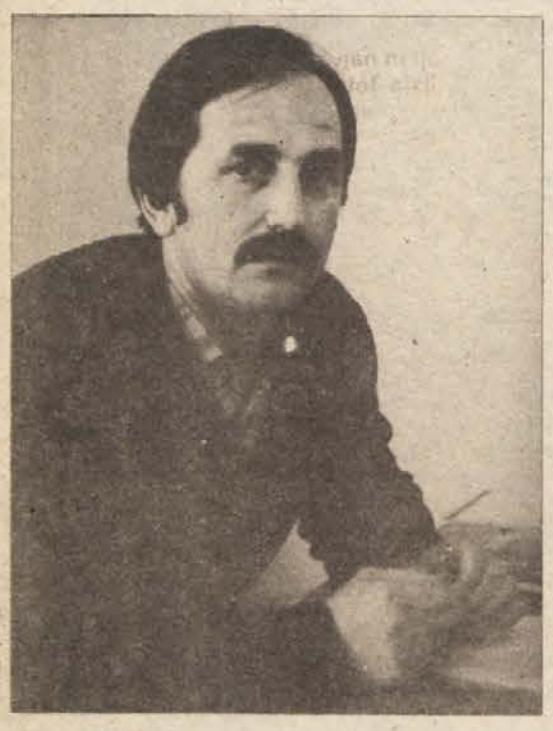

Pri starih Novomeščanih

NAJRAJE MISLIM NA VESELE STVARI

„Vse do svojega 79. leta sem bila zdrava kot riba in počutila sem se tako, da bi lahko Gorjance preskočila," pove danes Marica Pintar iz Jerebove ulice v Novem mestu, ki je letos februarja stopila v 82. leto. Pred tremi leti jo je zadela kap, odtlej boleha. Ampak še vedno jo v mestu videvamo urejenega videza morda le malo manj živahno, kot je bila nekdaj. In malce počasneje hodi in za znance nima več toliko šegavih domislic kot nekoč. Ni je pa še minila natančnost pri vzdrževanju reda v stanovanju in tudi ni opustila več kot štiridesetletnega prijateljevanja in rednih sestankov s svojo žensko družbo.

Pavla Rustja, Štefka Sedaj, Albinca Žbogar, Zora Kolar, Helena Splichal in Slavka Jermanova sodijo v krog stalnega omizja, ki se je več let ob ponedeljkih dobivalo v zgornji kavarni, sčasoma pa so se preselile v zasebna stanovanja.

„K meni prihajajo redno vsak ponedeljek dopoldne. Nikdar se pe kregamo, če kateri ni kaj všeč, si vse povemo v obraz in odkrito, pa ni zamere. Dvakrat na leto smo običajno hodile na izlete, kamor jaz dve leti zaradi bolezni nisem mogla več. Večkrat smo šle peš do Pepce Medvedove na Trško goro, v nekdanjo Mrvarjevo gostilno na Hrib ali kam drugam. Kadar pa praznujemo pomembne obletnice, je kajpada slavje večje. Tudi mojo 80-letnico smo pošteno počastili v krogu mojih najbližjih: sina, obeh hčera in njihovih otrok ter vnukov pa ostalih sorodnikov in mojih prijateljic. Okrog 60 nas je bilo in dobro smo se imeli," se spominja Pintarjeva, ki so ji v spomin na ta dogodek ostale lepe barvne fotografije.

Njena življenjska pot se je začela na Rojah pri Šentjerneju: „Živela sem pri stari mami, v šolo pa sem hodila v Šentjernej, kar uro hoda sem imela. V mesto sem prišla kot mlado dekle in pomagala v gostilni Perko, kjer je zdaj hotel Kandija. Tam sem spoznala Rudija moža, ki je hodil v gostilno. Kaj kmalu sva se domenila za poroko. Ker pa nisem znala kaj prida kuhati, so me domači dali še pred poroko za nekaj mesecev k Recljevim v Šentjernej, da sem se tam naučila kuhe. Gostilna je bila daleč naokrog znana po dobri hrani. Šele devetnajst let mi je bilo, ko sem se poročila, naše prvo stanovanje pa je bilo na Bregu. Mož je bil jetniški paznik, kasneje strojnik v jetnišnici. Selili smo se večkrat, več let pa smo stanovali tudi v poslopju, kjer je danes Študijska knjižnica.

Vedno sem bila družabne sorte. Vesele narave sem še zdaj, čeprav sem bolehna in stara. Rada sem hodila k telovadbi k Sokolu. Vem, da sem bila stara že 40 let, ko smo tako dobro telovadile, da bi morale iti v Beograd, a nam je vojna to preprečila. Težko je bilo zame, ko je sin Rudi, komaj 16-leten, šel v partizane, naša družina pa se je po bombardiranju mesta, ko so vsi

bežali na deželo, zatekla v Ločno. Veliko strahu smo prestali, a se je vendar vse srečno izreklo."

Iz mestnega predvojnega življenja se Pintarjeva marsičesa spominja. Da takrat niti v najbolj imovitih družinah ni bila navada poleti hoditi na morje. „Na pravi dopust in na morje sem začela hoditi šele po vojni. Otroci so me peljali tudi na daljše izlete: v Italijo, Francijo v Avstriji sem bila večkrat celo dalj časa pri daljnih sorodnikih. Dokler sem bila zdrava, mi je bilo lepo, da lepše skoro ni moglo biti. Zdaj mi za oddih najbolj prijajo Šmarješke Toplice, kam dlje pa si tudi ne upam. Pred vojno je bila ob treh otrocih in skrbi za družino moja zabava telovadba in pa nedeljski izleti do znanih gostišč v okolici mesta. Z eno plačo smo morali skromno živeti, ampak tudi pogrešali nismo nič drugega. Veseli in zadovoljni smo bili bolj, kot je dandanes marsikateri zdrav in mlad, ki ima vsega na pretek. Sploh ne vedo, kaj je bila težka mladost in kako težko je bilo priti do kruha."

Marica Pintar, ki zdravnika, razen za zobe, ni potrebovala nikdar do praga svoje osemdesetletnice, se še vedno sama „okomandira". Pravi, da brez televizije ne bi mogla več izhajati, da pa se tu in tam v njen običajni delavnik prikrade dolg čas, ki ga poprej sploh ni poznala. „Jezi me, ker nisem več tako pri močeh, da bi lahko več delala. Za svoje ne morem več drugega kot delati rezance, včasih jim spečem domač kruh, to je pa tudi vse. Oni me pridno obiskujejo, za kar sem jim res hvaležna. Tarnati nima smisla, saj skoro vsakogar na stara leta grabijo tegobe. Najraje mislim na vesele stvari!"

RIA BAČER

Kako žive drugod

POSKUŠNJA

Zgodilo se je vročega, soparnega dne v vlaku med Wuerzburgom in Nuernbergom. Težki oblaki so se kopičili na nebu. Čutiti ni bilo niti najmanjše spacie; pripravljalo se je k nevihti. V vlaku je vladala strahotna vročina in potnikom je kapljal znoj s čela, čeprav so bila okna odprta in čeprav so skoraj negibno sedeli. Moj edini sopotnik v kupeju je bil dobrodušen gospod z zlatimi očali, ki je v pogovoru omenil, da je potnik neke frankfurtske tekstilne firme. Sedela sva drug nasproti drugemu, vsak naslonjen v svojem kotu, in dremala.

Ko se je vlak prvič ustavil, je s prijaznim pozdravom stopil v kupe neki frankovski kmet. Dolgo časa je zlagal svoje pakete in torbe, si nekajkrat s pisanim robcem obrisal potno čelo, nato pa se z vidnim vzdihom olajšanja sesedel v svoj kot.

Kmalu nam je začel pripovedovati, da se pelje h krstu v Nuernberg. Na dolgo in široko nama je razlagal, kako je v sorodu s krščencem, in končno naštel vsa darila, ki jih kot boter nese krščencu in jih je skrbno spravil pod klop in v mrežo za prtljago. Veliko pletenko pa je omenil kot nekaj posebnega: v njej je odlično frankovsko vino, ki je zraslo v njegovem vinogradu...

Ko je kmet tako na dolgo in široko razpredal o svojih darilih, se je začel gospod z zlatimi očali zvito smejati. Frankovskih vin pa vendar ni treba tako hvaliti, je menil, preveč so trpka in manjka jim pravega okusa. Vrli kmet ni mogel dopustiti, da bi kdo tako govoril o njegovem vinu. S prepričevanjem je hotel dokazati nasprotno, toda nenadoma mu je padlo nekaj boljšega na um: odprl je zamašek pletenke, potegnil iz potovalke kozarec in ga do roba previdno natočil. Ponudil ga je gospodu z očali, da bi se ta lahko takoj prepričal o kvaliteti njegovega vina.

Gospod z očali je naredil kratek požirek, ga dolgo zadrževal na jeziku, prav počasi in z užitkom ponovno skrnil in tako pil, dokler ni izpraznil kozarca. Nato je prijazno pokimal: res je, to vino je boljše kot so ostala frankovska vina, ki jih točijo po lokalih.

Kmet se je od zadovoljstva muzal, vzel kozarec, ga ponovno natočil in ponudil meni. Že pri prvi kapljici na jeziku sem začutil: to je najboljše frankovsko vino! Že sem hotel odkrito pohvaliti vino, ko sem opazil, da mi gospod z očali daje neka znamenja. Čeprav sem bil zaradi vročine omotočen, sem takoj razumel, kaj mi hoče moj sopotnik povedati.

Torej nisem začel hvaliti vina. Kmet je najprej potolažil svojo žejo, nato pa se mu je zdelo potrebno, da naju le prepriča o kvaliteti vina, zato je začel ponovno polniti kozarce.

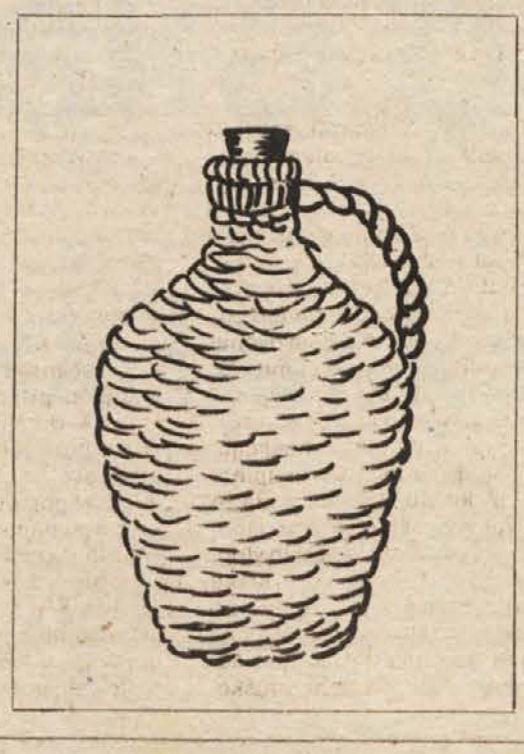

Pletenka se je vse bolj praznila, naše razpoloženje pa je naraščalo. Tudi nisva več varčevala s pohvalo in kmet nama je od zadovoljstva polnil kozarce. Redkokdaj se mi je kakšna pijača tako prilegla kot tega soparnega dne med Wuerzburgom in Nuernbergom.

Čas je naglo bežal. Na tistih nekaj postajah, kjer se je naš brzi vlak ustavil, ni nihče več vstopil, in ko so tekle zadnje kapljice vina iz steklenice, so se pojavile tudi prve hiše pred Nuernbergom. Iskali smo svoje stvari, za kar je bilo krivo vino. Vsi trije nismo več čvrsto stali na nogah in seveda ni bil temu vzrok zibanje vlaka.

Kmetov obraz je sijal od zadovoljstva, ker sva tako hvalila njegovo vino. Ko je vlak pripeljal na postajo, smo se vsi trije razšli kot najboljši prijatelji.

Ne vem, kako se je kmet počutil pri krstu. Vem samo to, da sem se jaz, medtem ko je zunaj grmelo in lilo kot iz škafa, moral okrepiti za nadaljnjo pot z močno kavo in da sem kljub temu vso pot do Muenchna spal spanje pravičnega.

Iz nemščine prevedla
ZDENKA AVSEC

obzorja

prebrali smo

dotik

Ob vse večjem številu kriminalk pa knjig z lahkotnejšo vsebino smo že pred letom ali kaj opozorili, da skušajo slovenske založbe s tovrstnimi izdajami vsaj malce omiliti gospodarske težave, ki so se zgrnile nadnje. Navsezadnje, smo zapisali tedaj, je tudi med kriminalkami in podobnim precej dobrega — in če se račun izteče tako, da je potem mogoče izdati še kako izvirno slovensko knjigo več, kajpak ni razloga, da bi zaradi rahlega upada kakovosti založniških programov bili plat zvona.

Enakega mnenja smo zdaj, ko je izšla prva pošiljka knjig iz zbirke Dotik, na katero je Državna založba Slovenije že več mesecev opozarjala bralstvo in z ugodno prednaročniško ceno pridobila veliko kupcev. Vse, kar je obetal vabljiv letak, najbrž ne bo držalo, še najmanj pa to, da bo zbirka prinašala romane „nesporne umetniške vrednosti", katerih skupin imenovalec bo erotika, na eni strani pojmovana kot „gibalo slehernega individualnega, nemalokrat širšega družbenega življenja", na drugi pa zožena na spolnost, a očitno daleč od pornografije. Obet, da bo Dotik zbirka samih mojstrovin, se je kot pretiravanje izkazal že ob začetnih treh romanih; Millerjevo mojstrstvo je docela nemogoče primerjati, kaj šele enačiti z Arsanovo ali Bukowskim.

Henry Miller je klasik, pa ne samo erotične, temveč ameriške literature nasploh. Med številnimi romani se je bilo težko odločiti, katerega uvrstiti v zbirko. Kocka je padla za „Seksus", napovedan je že „Kozorogov povratnik", v kasnejših letnikih pa najbrž ne bo umanjkal še ta ali oni Millerjev roman. „Seksus" je bil spisan sredi štiridesetih let, torej v času, ko je že pojenjala gonja zoper Millerjevo literaturo, češ da je zaradi uporabe pouličnih izrazov in neprikritega pisanja o spolnosti pornografska, več romanov je bilo dlje časa celo prepovedanih. V pričujočem romanu (poslovenil ga je Zdravko Duša, na koncu druge knjige pa sta še prevod spremne besede Ronalda Sukenicka in časovna preglednica Millerjevega življenja in dela) je pisatelj na osnovi lastnih, a literarno („z ukanami podzavestnega, sanj, domišljije, parodije, pantagruelovske igre besed") pregnetenih doživetij razčlenil različne plasti erotike, pri čemer je iskal njeno povezanost s svobodo, ustvarjanjem, močjo, seksom, literaturo, in težil, da bi glavnega junaka upodobil kot celovitega človeka, ki se s svojsko upornostjo odziva ljudem in svetu, katerim ne more ubežati, četudi bi pogosto rad, a se spet in spet ujame v lastno past.

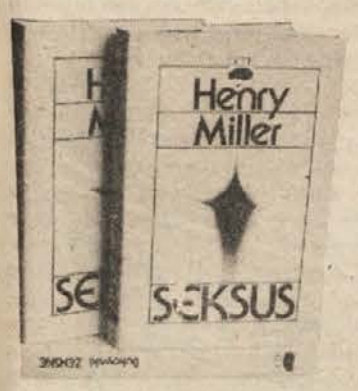

Drugačne sorte ujetnica je Emmanuelle, po kateri je roman naslovila francoska pisateljica Emmanuelle Arsan. Junakinja ne beži, čeprav se zaveda, da je usodno podrejena močnemu spolnemu požel enju. Ko se dokončno ove, da brez tega ona sama ne bi bila, kar je, je ne zbegajo še takonenravna predajanja. Vemo, da so po njeni zgodbi pred desetletjem posneli film, v bližino pornografije so ga postavljali le najhujši čistuni. Znabiti bo na Slovenskem kdo podobno skušal tudi s knjigo (prevod in spremna beseda sta delo Braneta Koviča), a s tem ne bo pokazal drugega kot svojo nestrpnost, saj „Emmanuelle" premore vse tisto, česar se pornografija izogiba, oz. ji ni potrebno: okolje, čustveni in še kakšni odnosi med junaki, njihovi pogledi na svet in podobno.

Charles Bukowski je znano ime ameriške literature, slovesa pa si ni pridobil samo z erotiko, katere ni malo v njegovih delih. Morebiti je še najbolj v ospredju prav v „Ženskah", romanu, ki govori o tem, kako in na kakšen način se v postelji petdesetletnega pisatelja nenehno izmenjujejo ženske. Junak jim je kajpak kos, saj ne streže samo njihovi, ampak tudi svoji hotljivosti, vseeno pa se mu čedalje pogosteje dozdeva, da tako življenje, hkrati že močno načeto od pijače, še zdaleč ni tisto, kar si želi, a nikoli ne dobi. „Ženske" je poslovenil in s spremno besedo opremil Miha Avanzo.

D. R.

si se ustrašil krvi?

Skoraj ne mine dan, da bi v časopisnih stolpcih ne prebrali ali v televizijskih in radijskih poročili ne slišali imena srednjeameriške države Nikaragve. Ta dežela je danes kot trn v peti političnemu, industrijskemu in vojaškemu gigantu na severu ter okoliškim režimom, ker ji je uspelo z revolucijo vreči osovraženi diktatorski režim družine Somoza, ki se je povzpela na oblast prav s pomočjo Združenih držav Amerike. Po umoru liberalno usmerjenega generala Augusta C. Sandina je Somozin režim skoraj celih štirideset let trdo krojil usodo nikaragovskega ljudstva z omejevanjem svobode in nasiljem, dokler ga ni vrgla revolucija.

Na mračnem zgodovinskem ozadju diktature in političnega nasilja teče dogajanje enega najnovejših romanov latinskoameriške književnosti s tematiko nasilja „Si se ustrašil krvi?", ki je nedolgo tega zagledal dan v slovenskem prevodu.

Izdala ga je Mladinska knjiga v svoji zbirki Zenit (ureja jo Severin Šali), prevod pa je opravil Ferdinand Miklavec. Avtor romana je Sergio Ramirez, publicist, pisatelj in član sedanje nikaragovske revolucionarne vlade.

Ramirez je s svojskimi prijemi — značilna sta prepletanje časovnih ravni in menjava pripovedovalca — oblikoval pretresljivo podobo sveta surove sile in vojaške logike na eni in človečnosti na drugi strani.

Čeprav romani niso dokumentirana pričevanja in ne zgodovinski učbeniki, pa s svojo umetniško močjo in prepričljivostjo lahko govore o nekaterih resnicah tega sveta. Tako je mogoče skozi roman „Si se ustrašil krvi?" uzreti globljo resnico dogodkov v Srednji Ameriki, kot pa nam jo nudijo te ali one politične razlage. Zato je knjiga ta čas, ko nam dogodki v Nikaragvi in okoli nje zlovešče odmevajo v javnih občilih, še posebej zanimiva in vredna branja.

MiM

pesmi e. cestnika

Pred štiridesetimi leti je borec Cankarjeve brigade Evgen Cestnik, sicer mizar iz Dragatuša, pripravil drobno pesniško zbirko, ki jo je naslovil „Ko so rože cvetele". Ta droben zvežčič pesmi, ki so vse nastale v času Cestnikove dotakratne partizanščine, je prišel k propagandnemu odseku VII. korpusa in bi verjetno izšel v tretji knjižici partizanske antologije, ki jo je pod imenom „Pesmi naših borcev" izdajal Mile Klopčič. Vendar so se Cestnikove pesmi izgubile, zatem je bil pesnik v borbi z Nemci in domobranci pri Laščah nad Dvorom hudo ranjen, prepeljan na zdravljenje v Italijo in z izidom Cestnikove zbirke ni bilo nič. In to do letošnjega leta, ko so dolg do tega izvirnega in doslej tako rekoč neznanega partizanskega pesnika z izidom njegove zbirke „Pesmi" poravnali obe belokranjski zvezi kulturnih organizacij in metliška mladinska organizacija.

Ne samo da je „Ko so rože cvetele" osnova za pričujočo Cestnikovo zbirko, ampak je velika večina pesmi nastala v partizanih. Še več: šele v partizanih je Cestnik začel pisati pesmi, šele ta težki in za usodo slovenskega naroda najbolj odločilni čas je v belokranjskem fantu, navdušenem pevcu, igralcu in režiserju prebudil tudi pesnika.

Na vrednost Cestnikove poezije in njegovo, da tako rečemo, izjemnost med partizanskimi pesniki je v Matičini „Zgodovini slovenskega slovstva" opozoril literarni zgodovinar prof. Viktor Smolej, ki je sedanjo Cestnikovo zbirko tudi uredil in ji napisal obsežno spremno besedo. Že v „Zgodovini slovenskega slovstva" je prof. Smolej zapisal, da Cestnikove pesmi predstavljajo svojevrstno izvirnost v partizanski poeziji in da bi izid njegovih izbranih pesmi med vojno nedvomno pomenil poživitev partizanske poezije. Vsekakor je Cestnik ostal zvest svojima dvema vzoroma: dragatuškemu rojaku Otonu Župančiču in ljudski poeziji. In to ga je, kot poudarja Smolej, rešilo pred šablonizacijo, ki slovenskemu partizanskemu pesniku vedno grozi z nabuhlimi besedami. Cestnik pa se temu spretno izogiba z naravno govorico.

Končajmo to predstavitev Cestnikove zbirke z besedami prof. Smoleja, ki med drugim pravi tudi: „Cestnik nas ne prepričuje z napihnjenimi besedami agitatorja, temveč nas napolnjuje s preprosto vero svobodnega borca. Ta preprosto izpovedana vera v človeško in človečansko idejo boja je ena izmed odlik Cestnikovih verzov, ki se nikoli ne izgube v bobneče navduševanje... V verzih našega osvobodilnega boja je marsikaj neprepričljivo, ker ne govori v njih pesnik, temveč agitator. Evgen Cestnik pa je pesnik."

A. BARTELJ

iz izložbe

Pred več kot dvajsetimi leti se je med našimi kiparji po nekaterih tujih zgledih rodila zamisel, da bi tudi na naših tleh prirejali mednarodne kiparske simpozije. Jugoslavija kot neuvrščena in v svet odprta dežela je bila že po teh svojih širokih načelih primerna za takšna srečanja. In tako se je rodila Forma viva, ki predstavlja danes mednarodni kiparski simpozij na prostem z najdaljšo neprekinjeno dejavnostjo v Evropi. Na umetniških deloviščih na prostem ob kostanjeviškem samostanu pod čarobnimi Gorjanci, na polotoku Seči v Portorožu, v železarskih Ravnah na Koroškem in v Mariboru so v dveh desetletjih nastale številne plastike, ki pomenijo neprecenljivo dokumentarno in umetniško vrednost.

V počastitev dvajsetletnice Forme vive je izvršilni odbor skupščine delegatov Forme vive ob podpori slovenske kulturne skupnosti izdal bogato monografijo, ki z besedo in sliko podaja zaokroženo podobo tega edinstvenega pojava. Monografijo uvaja predgovor predsednika skupščine delegatov Forme vive Franceta Hočevarja, nato pa sledita študiji „Prostori Forme Vive" Staneta Bernika in „Kiparstvo na simpozijih Forma viva" Špelce Čopič. Besedilo v slovenščini spremlja angleški prevod.

Osrednji in najobsežnejši del monografije predstavljajo fotografije plastik, ki so delo fotografa Janeza Kališnika. Kališnik je s kamero dobro zajel prostorsko vključenost posameznih plastik v dolenjsko pokrajino, urbano okolje Maribora, Raven, manj pa je ta element poudaril v fotografijah kamnitih plastik.

Monografijo zaključuje katalog, ki vsebuje 196 enot, podanih z manjšo fotografijo plastike, imenom in priimkom avtorja, letom in krajem njegovega rojstva, državo, z opisom dimenzij plastike, njenega materiala, letom nastanka in označbo delovišča. Na sedmih straneh je še pridan izbor iz bibliografije člankov in ostalega pisanja o simpozijih Forme vive. Žal je prav tu, kjer bi morali biti navedeni točni podatki, prišlo do nekaj pomot, lahko rečemo povsem odvečnih. Ker pa je bibliografski del, četudi skromen po obsegu, v vsaki monografiji pomemben kot vir za iskanje podatkov in gradiva tistemu, ki bo tako ali drugače raziskoval Formo vivo, si v sicer odlični monografiji ne bi smeli privoščiti teh napak.

M. MARKELJ

kulturnega mrtvila ni več

Če bi Franca Ivnika, električarja v tozdu Izolacije v Krki, vprašali po prostem času, bi zlahka ugotovili, da ga ima zelo malo, pravzaprav je zadnja leta popolnoma predan raznim društvom in organizacijam v krajevni skupnosti Otočec.

„Konjičke je težko izbirati, saj je v človeku nenehna želja po tistem, kar bi v prostem času še rad počel. Jaz sem si izbral kulturo, gasilstvo in šport in mislim, da sem zadel v črno, čeprav mi je včasih tudi žal," razmišlja Ivnik, ki ima skupaj s predsednico kulturnega društva v kraju Anico Bučar nemalo zaslug, da se je kraj pred dobrima dvema letoma prebudil iz kulturnega mrtvila.

S skupnimi močmi so obnovili oder in dvorano, ustanovili pevski zbor, dramsko skupino in športno sekcijo. Ivnik se je prijavil v igralsko skupino, vendar se je kmalu pokazalo, da je sposoben kaj več, saj je imel za seboj že režiserski tečaj in več igralskih vlog, s katerimi se je proslavil na odrih krške občine. Uspelo mu je okoli sebe zbrati mlade in delo na odru se je začelo. Že prvo sezono so postavili na oder kar štiri dramska dela: Šestero muškete tirjev, Ljubosumnost, Pri vseh hudičih in Snubača. Tako uspešna je bila tudi sezona 1983/84, ko so igrali dela Feniks preveč, Deček v skrivališču, Lovorov venec in Komedija ljubezni. Za razne proslave so člani dramske skupine pod vodstvom Franca Ivnika pripravili tudi štiri skeče in recitale.

Poleg režije, scene in drugih opravil Ivnik skorajda v vsaki igri vzame tudi kakšno od vlog, saj igralcev vedno primanjkuje. „Veselje je, ko nam uspe prvič zaigrati in je dvorana polna. Vse izgubljene ure so tako poplačane, pa čeprav vsi delamo zastonj, še več, marsikdo še žrtvuje po kakšen dinar, da nam scenska zamisel lahko uspe," zagnano pripoveduje o svoji dvajsetčlanski družini, ki je letošnjo sezono imela prek 160 vaj, vsaka pa traja najmanj dve uri. S Komedijo ljubezni so letos že gostovali v Prečni in Gabrju, v jeseni pa nameravajo zaigrati še na nekaterih drugih odrih v občini.

Portret Franca Ivnika ne bi bil popoln , če ne bi predstavili še druge njegove naloge, ki jih v prostem času opravlja v krajevni skupnosti. „Vse moje delo je povezano z mladimi. Ti radi delajo, le organizirati jih je treba. Seveda pa vsi niso le za petje in igranje. Poleg kulturnega društva je bilo potrebno oživiti in postaviti na noge tudi gasilce in športnike," pravi in se spomni na čas pred enajstimi leti, ko je pri domačem gasilskem društvu prevzel poveljniško palico, ki se ga drži še danes. Mlade gasilce je popeljal v republiški vrh, nemajhne uspehe pa je dosegel tudi z mladimi šahisti na osnovni šoli Otočec, kjer vodi šahovski krožek kot zunanji mentor. Pomagal je pri organiziranju in aktivnostih športnega društva Stari grad, kjer je še danes član upravnega odbora.

Kot smo zapisali na začetku pogovora, je Francu Ivniku kljub veliki zavzetosti za to delo včasih tudi žal. Najdejo se namreč tudi krajani, ki menijo, naj bi mladi raje delali kje na polju, kot bi „skakali po odru". KUD Otočec manjka denarja in ga mnogi, tudi neupravičeno, zahtevajo od njih. Žal se tudi s šolo in delavci v njej ne ujemajo najbolj. Upajo, da se bodo razmere uredile, ko bosta zgrajena nov gasilni dom in šola.

J. PAVLIN

OBRAZI

MARJAN JE PREMAGAL PUŠČAVO

Zadrževal je dih in vztrajno rezal naprej. Ostre škarje so neslišno ščipale žico. Prilepljen k tlom, kot maček prežeč se je grizel čez prvo žičasto oviro. Še tri so ga čakale, vmes pa patruljna steza, po kateri lahko zdaj zdaj pripelje francoski patruljni avtomobil. Francozi streljajo takoj na vsako senco, ki se premakne v pesku. „Patruljna steza pa je vendarle najlažja ovira. Nanjo vsaj brez skrbi stopiš. Tukaj med žicami pa je lahko vsak nepremišljen gib, čvrst korak tvoj zadnji. Dobro da jih poznam, te hudiče!" je premišljeval, ko je z občutkom zmagoslavja demontiral potezno mino in nato previdno s prsti v pesku dotipal, kje je skrita še naletna mina. Spremljevalci tam zadaj so slutili, kaj se dogaja. Skoraj čutil je, kako se vznemirjena napetost širi med moštvom, kako stiskajo glave v pesek in trepetajo, da bo zamolkla detonacija pokopala vse njihove upe. Na drugi strani žičastih ovir je slutiti hribovje španskega Maroka in za njim morje. „Morje, svoboda..." je pomislil, potem pa se še bolj zagrizel v žičasto oviro. „Ne boste me, ne! Naučili ste me, sedaj pa imate. Privlekel se bom iz tega alžirskega pekla, pa naj stane kolikor hoče!"

Tako nekako bi se lahko glasil odlomek iz romana o dogodivščinah Marjana Pleskoviča v Alžiru. Ta roman še ni napisan, morda tudi nikoli ne bo, gornji odstavek pa bi sodil tja nekam h koncu, kjer je naš dolenjski rojak utrl stopetdesetim alžirskim borcem in sebi pot iz smrtonosnega obroča žičastih in minskih ovir.

Danes živi Marjan Pleskovič v spokojni ravninski vasici Gomila pri Šentjerneju. Okoli njegove hiše kipijo polja v prvih pomladnih strasteh rasti, on pa mora pripraviti še to in ono, predno se bo odpravil na večerni „šiht" v šentjernejsko Iskro. Sosed je prišel praznit grezmico, jaz ga nadlegujem z vprašanji, delo pa je le glavno in temu se moramo vsi podrediti. Zato si ga s sosedom izmenično sposojava, medtem, ko se Marjan postopoma levi iz kmetske oprave v uniformo varnostnika.

Tu, ob Krki se je tudi pričela njegova odisejada. Bil je mlad fant, nekaj čez osemnajst let mu je bilo takrat v začetku petdesetih, ko je bil kruh pri nas še silno tanek, stroga, zaprta meja pa je še bolj razpihovala domišljijo mladih ljudi. Kaj neki je tam zunaj? Marsikaj je skovala mlada domišljija. In ker Slovenci nismo nikoli marali zaprtih mej, se je tudi Marjan, tako kot mnogo avantur željnih mladih fantov, odločil prekoračiti tisto mejo in utrgati prepovedani sad, ki je menda najslajši. Tako se je znašel v avstrijskih beguniskih taboriščih in za kesanje je bilo prepozno. Prisiljen je bil ugrizniti v jabolko, za katerega je kaj hitro spoznal, da je bolj kislo, kot bi lahko pričakoval v svojih najbolj pesimističnih predstavah. Delal je pri avstrijskih kmetih za majhne denarje, dokler se mu ni odprla pot v Salzburg, kjer je dobil zaposlitev v gradbeništvu in napravil vozniški izpit. Vendar je bila Avstrija za naše takratne begunce le odskočna deska.

Tudi Marjan je zrl naprej na Zahod. Priložnost za novi skok se mu je ponudila, ko so belgijski agenti novačili delavce med našimi v Salzburgu. Marjan se je javil in tako se je znašel v belgijskih rudnikih, ki so bili vse kaj drugega kot prijetno delovno mesto. Več pa tako ni mogel pričakovati. Skozi to šolo so morali vsi nemirni duhovi v povojni Evropi. Najhujše pa ga je šele čakalo. Skupina Slovencev se je odpravila iz Belgije na razposajen obisk Pariza, vendar se je ta izlet za vse od njih kaj žalostno končal. Neznanci, izdajali so se za kriminalistične policaje, so vso skupino aretirali in jo odpeljali s seboj. Znašli so se v vojaških kasarnah in še predno so se dobro zavedli, so bili oblečeni v uniforme francoske tujske legije. Brezpravni, kot so bili, se niso imeli komu pritožiti. Vsako upiranje in poskus pobega pa je bilo strogo kaznovano. Najbolje je bilo ubogati in čakati na pravo priložnost. Ta je prišla za Marjana in še enega njegovega kolega šele čez šest mesecev. Do takrat sta že dala skozi trdo francosko vojaško šolo in se dodobra utrdila.

Alžirija, kamor sta bila iz Francije poslana, je bila takrat v plamenih narodnoosvobodilnega boja, Marjan pa je kaj hitro doumel, v kaj ga silijo, zato jo je s tovarišem ob prvi priložnosti popihal. Njegov beg ni bil enostaven. Šest dni puščavskega peska, brez opreme, brez hrane in pijače, to je podvig, kakršnega ne bi zmogel vsak. Ko sta bila na koncu moči, ju je prestregel kurir alžirskega osvobodilnega gibanja FNLA. Bila sta rešena, saj so bili z njima zelo prijazni, ko sta povedala, da sta Jugoslovana. Sledile so borbe v Atlaškem gorovju, francoska zasledovanja in bombardiranja. Slovenca sta Alžircem pomagala po svojih močeh, domotožje pa ju je vleklo nazaj. Ker sta se izkazala in sta bila iz prijateljske države, so jima končno omogočili povratek v domovino.

Kako se je približno odvijal najbolj dramatični trenutek povratka, sem že opisal v uvodu, zaključka pa bolje da ne opisujem, saj nam je vsem znano, kam lahko pade človek, ko zaide v mline naših birokratov. Sicer pa, konec dober, vse dobro. Konec pa se piše še danes. Pišejo ga Marjan, njegova žena Albina, ki redi trideset kooperantskih telet, sinova Marjan in Iztok, ki sedaj služita vojaški rok, ter vnučka Boštjan in Dejan, ki komaj čakata, da bosta splezala na cvetoče gomilške trate. „Kaj, že trideset let je od takrat?" se zaskrbljeno prime za glavo Marjan.

TONE JAKŠE

VSAKDANJI KRUH NA TISOČ NAČINOV

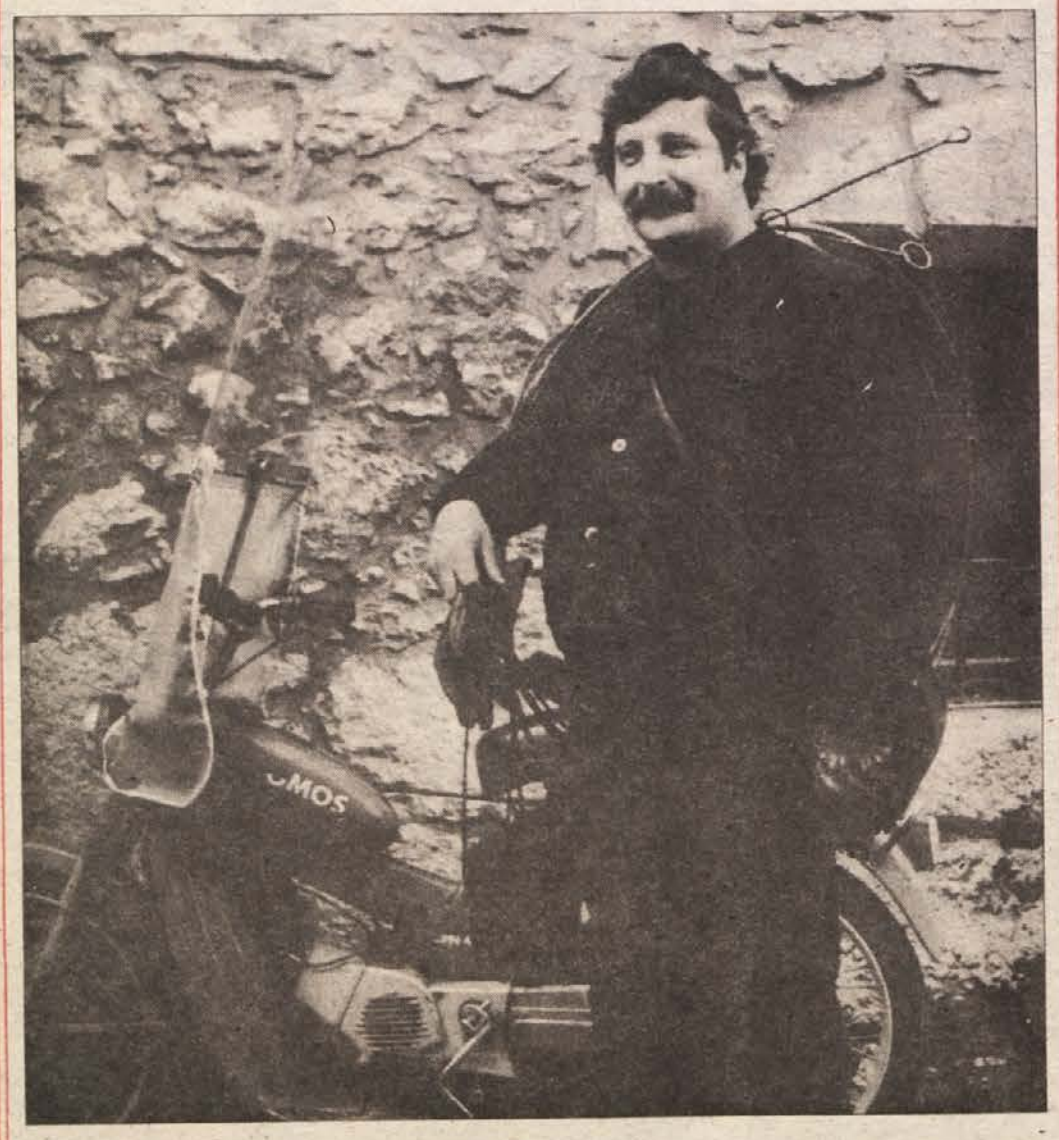

TUDI DIMNIKAR SE PRIME ZA GUMB

Naši dimniki že zlepa niso bili znotraj tako kosmati kot to zimo, ki se je vlekla debelega pol leta in je še aprila nevarno opletala z repom. Ker smo bolj in dlje kurili, se je nabralo saj za debele plasti. Zato smo dimnikarja pogosteje klicali v hiše kot običajno.

„Bila je prava norija," pripoveduje Franc Kavčič, eden od štirih dimnikarjev, ki skrbe za red in čistočo dimnikov v novomeški občini. „Garali smo, nemalokrat od vida do vida, ne da bi si lahko privoščili urico počitka. Še hrano smo zmetali vase bolj mimogrede. Res je, da smo dobro zaslužili, vendar pa denar tudi ni vse. Raje bi videl, da bi bila ovojnica tanjša, pa delo manj priganjaško in življenje normalno, kot ga imajo drugi. Če bi nas bilo vsaj petnajst, in toliko bi nas moralo biti, ne bi bilo treba nikomur delati nadur. Vsak bi odbil tistih osem ur na dan in tako imenovani prosti čas bi bil njegov."

Novih dimnikarjev pa ni. Na razpis se nihče ne javi, čeprav ga že dolgo ponavljajo. Ta čas tudi ni nobenega učenca iz novomeške občine v dimnikarski šoli. Kandidatov preprosto ni, učenci se pač raje odločajo za druge, manj umazane poklice. Tako je bilo in je. Zato sploh ni čudno, da so tudi sedanji dimnikarji od drugod, nihče iz novomeške občine.

Kavčič je, denimo, doma iz Gornje Radgone. Pravi, da je dimnikar štajerski poklic, pa je to postal še on. Ali pa je šel med dimnikarje res samo zavoljo tradicije? „Ne samo zaradi te," pribije. Doma so imeli posestvo in več otrok. Za gospodarja je lahko le eden, vsi drugi morajo prej ko slej iz gnezda kot godni ptiči. Francu so takrat rojile po glavi najrazličnejše misli, izbire pa je imel bolj malo. Govorili so mu, da bo kot dimnikar še najlaže prišel do kruha, pa se je odločil. Dimnikarska šola je bila v nekaj letih za njim. Kot kvalificirani dimnikar se je javil na razpis, s katerim so iskali dimnikarja za Novo mesto, prišel sem in tu ostal.

„Črno dimnikarsko uniformo sem oblekel leta 1960 in je potem nisem več slekel. Vseskozi sem samo dimnikar, nič drugega. Čeprav je težko, bi najbrž spet postal to, če bi se moral še enkrat odločiti. Poklic mi je zlezel pod kožo, v kri. Rad ga imam, rad sem umazan," se pošali Kavčič in si pogladi brke. Rad je hudomušen. Ko gre na delo, „vzame" s seboj tudi šale, seveda dimnikarske. „Vsak poklic jih mora imeti, to pa pomeni, da ima vsak poklic tudi vedre, vesele strani. Naš, dimnikarski, jih ima še posebno veliko. Tako laže vozimo, naporno delo prej mine."

Dimnikarjev delavnik je samo na prvi pogled monoton. Ko ti ga dimnikar podrobneje obrazloži, ugotoviš, da ima mož v črnem opraviti s sto in sto opravili, ki se ne ponavljajo. Šele potem ti je jasno, kaj počne z vso tisto prtljago, ki si jo oprta čez raména. S kratkim cevnim omelom, s paličastim omelom, z grebljico, s tri — do petkilogramsko kroglo na vrvi. To pa še ni vse, kar mora dimnikar obvezno nositi s seboj. Poleg omenjenega mora imeti rokavice, zaščitno masko, ključe za odpiranje dimnih vratec, varnostni pas. Večkrat mora na streho, pa se priveže. Z vrtoglavico ne sme opravljati poklica.

Očiščen dimnik pomeni varnost, srečo. Morda je dimnikar prav zato postal nekakšen simbol za srečo. Ljudje pravijo: če zjutraj najprej srečaš dimnikarja, se hitro primi za gumb, pa boš imel srečen dan. Ali: če v enem dnevu srečaš dimnikarja, nuno in belega konja, te sreča ne bo pustila na cedilu. So to vraže ali modrosti? Bi bili na tem našem edinem svetu srečnejši, če bi bilo med nami več dimnikarjev, nun in belih konj? Kdo ve. Eno je zanesljivo: če drugega ne, bi bili dimniki prej očiščeni.

„Ampak tudi jaz se primem za gumb, ko srečam dimnikarja," prav resno pove Kavčič. „Povem vam, da to, kar menijo ljudje o nas, ni tako iz trte zvito. Zase vem, da ni." In že pripoveduje, kaj se mu je nekoč pripetilo:

Bilo je v letih, ko je bil Franc Kavčič še dimnikarski vajenec. Z mojstrom sta delala na vrhniškem območju. Kot začetnika, ki mora vse skusiti, ga je mojster poslal čistit dimnik v neko hišo, ki je nedavno tega izgubila gospodarja. Suval je z omelom gor in dol, da je bil v hipu črn, kot bi padel v katran. Na nekem mestu se mu je orodje zatikalo. Ko je šel v dimnik z roko, da bi ugotovil, zakaj se omelo zatika, je zatipal kup papirja. Potegnil je tisto reč iz dimnika, razvil in skoraj ni mogel verjeti očem: pred njim je bil pravi denarni zaklad. Ves ob sapo in glas je s tistim prilezel do domačih. Spominja se, kako so se jim izbuljile oči od presenečenja, saj očitno nihče od njih ni vedel, da je zdaj že pokojni oče hranil denar. Potem je še videl, kako se je stegnila neka moška roka, mu denar iztrgala iz rok, nakar so izginili. „Verjetno so potem dolgo šteli tiste bankovce, meni pa še hvala ni nihče rekel," se spominja Kavčič.

„Pa recite, da dimnikar ne prinaša sreče. Seveda jo — drugim, ne sebi," Kavčič še enkrat šaljivo zakroži z besedami. Se morebiti sam zato nenehno grabi za gumb, ko zagleda poklicnega tovariša, ker upa, da se bo takšna sreča tudi njemu kdaj nasmehnila?
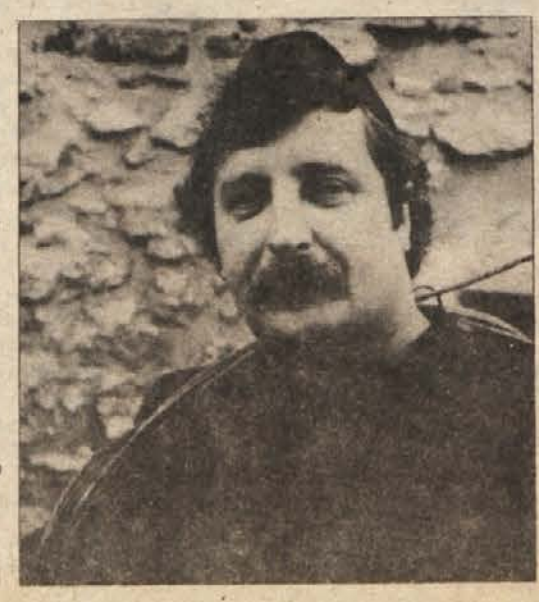
IVAN ZORAN